

วัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี

ดาบตำรวจจิตกร บุญลอย

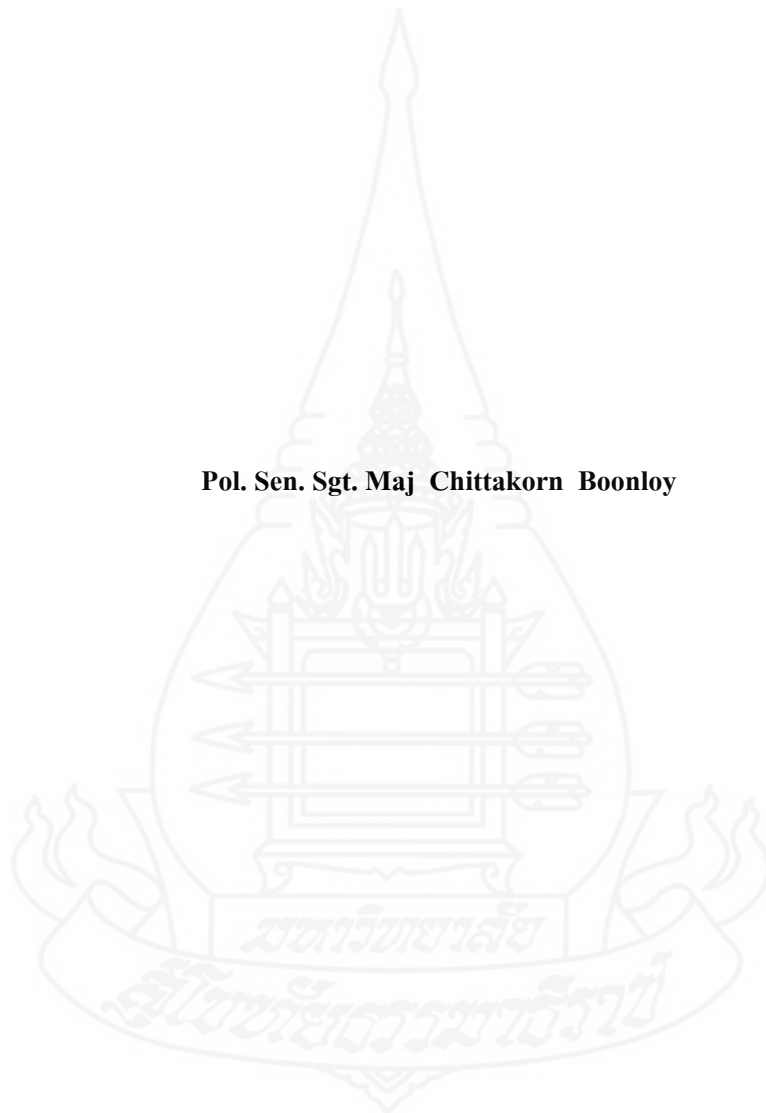


วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกการเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2555

**Political Culture of Thai - Mon People in Koh Kred Community,
Nonthaburi Province**

Pol. Sen. Sgt. Maj Chittakorn Boonloy



A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements for
the Degree of Master of Political Science
School of Political Science
Sukhothai Thammathirat Open University

2012

หัวข้อวิทยานิพนธ์ วัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทยเชื้อสายมอญ ชุมชนเกาะเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี

ชื่อและนามสกุล คาบคำรวจจิตร บุญลอย

วิชาเอก การเมืองการปกครอง

สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. อาจารย์ ดร. วรวิญญูช์ โรจนพล
2. รองศาสตราจารย์ยุทธพร อิศรชัย

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2556

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์



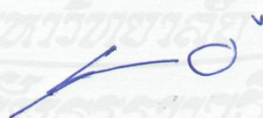
ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร. ชานูชัย จิตรเหล่าอาพร)



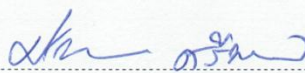
กรรมการ

(อาจารย์ ดร. วรวิญญูช์ โรจนพล)



กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ยุทธพร อิศรชัย)



ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(ศาสตราจารย์ ดร. สิริวรรณ ศรีพหล)

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ตามวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์ของผู้วิจัย เพราะได้รับความกรุณาเป็นอย่างสูงจากอาจารย์ ดร.วรวลัญช์ โรจนพล อาจารย์ที่ปรึกษาหลักที่ให้คำปรึกษาแนะนำตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ และรองศาสตราจารย์ยุทธพร อิศรชัย อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมที่กรุณาชี้แนะแนวทางการดำเนินการ ตลอดจนเจ้าหน้าที่สำนักบัณฑิตศึกษาทุกท่านที่มีส่วนสำคัญในการติดต่อประสานงาน และให้คำแนะนำในเรื่องต่างๆ จนทำให้การจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จอย่างสมบูรณ์ ผู้วิจัยมีความซาบซึ้งในความกรุณาของทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ผู้สอนระดับบัณฑิตศึกษาในสาขาวิชารัฐศาสตร์ทุกท่าน ที่ได้ถ่ายทอดวิชาความรู้และประสบการณ์ต่างๆ ตลอดระยะเวลาที่ได้ศึกษาในสถาบันนี้ ขอขอบคุณ คุณกมลศรี ฤกษ์สมุทร และเจ้าหน้าที่สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่กรุณาช่วยค้นหาข้อมูลที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาให้อย่างครบถ้วนเพียงพอ ทำให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่างชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ดที่กรุณาให้ข้อมูลอันสำคัญยิ่งต่อการวิจัย ทำให้ผู้วิจัยสามารถนำมาประกอบกับเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้อย่างลงตัว ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจศึกษาเรื่องวัฒนธรรมทางการเมืองของชาวไทยกลุ่มอื่นๆ ต่อไป

จิตกร บุญลอย

กรกฎาคม 2556

ชื่อวิทยานิพนธ์ วัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
ผู้วิจัย คานต์รวจจิตร บุญลอย รหัสนักศึกษา 254800013 ปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
(การเมืองการปกครอง) อาจารย์ที่ปรึกษา (1) อาจารย์ ดร. วรวัฒน์ วิจารณ์พล
(2) รองศาสตราจารย์ยุทธพร อิศรชัย ปีการศึกษา 2555

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) วัฒนธรรมทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด (2) ปัจจัยที่มีผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรวิจัย ได้แก่ชาวไทยเชื้อสายมอญหมู่ที่ 1 หมู่ที่ 6 และหมู่ที่ 7 ตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่างเลือกโดยการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 37 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า (1) ชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ดมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า คือมีความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ขอมรับอำนาจรัฐบาล เคารพ เชื่อฟัง และปฏิบัติตามกฎหมาย แต่ไม่สนใจเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง (2) ปัจจัยที่มีผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด พบว่า 2.1) ปัจจัยทางประวัติศาสตร์ มีผลให้ชาวชุมชนมอญเกาะเกร็ดขอมรับอำนาจรัฐบาล เคารพ เชื่อฟัง และปฏิบัติตามกฎหมาย ตามแนวคิดแบบพุทธศาสนา และระบบศักดินา 2.2) การกล่อมเกลารวมเมือง เมื่อมอญตกเป็นรัฐกันกระทบ และไทยมีนโยบายให้มอญปกครองตนเอง มีผลให้ชาวมอญไม่สนใจเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างอื่นใดนอกจากการเลือกตั้งที่ถือเป็นหน้าที่ 2.3) สภาพภูมิรัฐศาสตร์ เกาะเกร็ดมีพื้นที่ขนาดเล็กถูกล้อมรอบด้วยน้ำ มีจำนวนประชกรน้อย จึงถูกละเลยจากกลุ่มการเมือง มีผลให้ชาวมอญมุ่งเฉยทางการเมือง 2.4) การพัฒนาเขตเมืองให้เกาะเกร็ดเป็นแหล่งท่องเที่ยวแต่ขาดการส่งเสริมจากภาครัฐ มีผลให้ชาวมอญร่วมมือกันฟื้นฟูขนบธรรมเนียมประเพณีและกิจกรรมทางศาสนาของตนโดยไม่สนใจการเมือง 2.5) การศึกษา มีผลให้ชาวมอญเกาะเกร็ดมีแนวคิดทางการเมืองแบบอำนาจนิยม ไม่สนับสนุนการชุมนุมประท้วงจากการถูกปลุกฝังด้วยระบบการศึกษาของไทย 2.6) สื่อ มีผลให้ชาวมอญชุมชนเกาะเกร็ดมีความรู้มีความเข้าใจ มีความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ และมีความโน้มเอียงทางการเมือง ตามการนำเสนอของสื่อมวลชน

คำสำคัญ วัฒนธรรมทางการเมือง ชาวไทยเชื้อสายมอญ ชุมชนเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

Thesis title: Political Culture of Thai - Mon People in Koh Kred Community, Nonthaburi Province

Researcher: Pol.Sen.Sgt.Maj. Chittakorn Boonloy; **ID:** 2548000013; **Degree:** Master of Political Science

Thesis advisors: (1) Dr. Wornwaluncha Rojanapol; (2) Yuttaporn Isarachai, Associate Professor;

Academic year: 2012

Abstract

The objectives of this research were to study (1) the political culture of Thai people of Mon ancestry living in Koh Kred Community; and (2) the factors that affect the political culture of Thai people of Mon ancestry living in Tambol Koh Kred, Pak Kred District, Nonthaburi Province.

This was a qualitative research based on interviews with 37 key informants, chosen through purposive sampling, who were people of Mon ancestry living in Moo 1, Moo 6, and Moo 7 in Tambol Koh Kred, Pak Kred District, Nonthaburi Province. Data were collected using an interview form and analyzed through descriptive analysis.

The results showed that (1) The sample population had a Subject-serf political culture. That is, they had knowledge and understanding of politics, acknowledged government power, respected and obeyed the laws, but were not interested in participating in politics. (2) The factors that affected their political culture consisted of: 2.1) historical factors – the Mon community in Koh Kred accepted government power, and respected and obeyed the laws according to Buddhist concepts and the traditional Sakdina (feudal) system. 2.2) political socialization - when in the past the Mon state had become a buffer state and Siam (Thailand) had a policy of allowing the Mons to be self-governing, this caused later generations of Mons not to be interested in any kind of political participation except participating in elections, which they considered a duty. 2.3) geopolitical condition – Koh Kred is a small island surrounded by a river, with a small population, so it has been neglected by political groups, which has led to a sense of political apathy among the Mons. 2.4) municipal plans to develop Koh Kred as a tourist destination but without government support influenced the Mons to join to revive their cultural traditions and religious activities without paying attention to politics. 2.5) education – has encouraged authoritarian political concepts, and indoctrination in the Thai educational system has discouraged any kind of protest behavior. 2.6) The media – messages presented by the media have given people in the Mon community knowledge, understanding, and ideas on various topics and some political prejudices.

Keywords: Political culture, Mon, Thai people of Mon ancestry, Koh Kred, Nonthaburi Province

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
ประเด็นปัญหาวิจัย	4
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
สมมติฐานการวิจัย	4
กรอบแนวคิดทางทฤษฎี	5
ขอบเขตการวิจัย	6
คำจำกัดความที่ใช้	6
ระเบียบวิธีวิจัย	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรม	9
แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมือง	12
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการเมือง	20
แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมือง	26
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	28
แนวคิดเกี่ยวกับการอบรมกล่อมเกลาทางการเมือง	36
ข้อมูลพื้นฐานชุมชนเกาะเกร็ด	38
ข้อมูลชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด	42
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	50

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3	
ระเบียบวิธีวิจัย	58
ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง	58
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	59
การเก็บรวบรวมข้อมูล	60
การวิเคราะห์ข้อมูล	60
บทที่ 4	
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	62
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านวัฒนธรรมทางการเมือง	62
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัจจัยที่มีผลต่อวัฒนธรรมทางการเมือง .	112
ตอนที่ 3 ข้อเสนอที่ได้จากการค้นพบ	136
วัฒนธรรมทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสายมอญ	137
ปัจจัยที่มีผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสายมอญ	139
บทที่ 5	
สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ	144
สรุปผลการวิจัย	144
อภิปรายผล	153
ข้อเสนอแนะ	164
บรรณานุกรม	168
ภาคผนวก	173
ก. แบบสัมภาษณ์เพื่อการศึกษาค้นคว้า	174
จ. รายนามผู้ให้สัมภาษณ์	177
ประวัติผู้วิจัย	180

ฉ

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 ตารางประชากรชาวไทยเชื้อสายมอญหมู่ที่ 1 หมู่ที่ 6 และหมู่ที่ 7	58



ญ

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดทางทฤษฎี

หน้า

5



บทที่ 1

บทนำ

1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แม่น้ำเจ้าพระยา มีจุดเริ่มต้นจากภาคเหนือตอนล่าง ไหลผ่านภาคกลาง ลงสู่อ่าวไทยที่จังหวัดสมุทรปราการ ทำหน้าที่หล่อเลี้ยง และสร้างวิถีชีวิตให้กับผู้คนทั้งสองริมฝั่งจนกลายเป็นตำนานมากมายภายใต้ลุ่มเจ้าพระยา บางครั้งเจ้าพระยาก็โหดร้ายเกินคาดคิด ทำลายทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบข้าง และขวางหน้าอย่างเชี่ยวชาญและรุนแรง ท่ามกลางความแปรปรวนของเจ้าพระยา ยังมีชุมชนผู้อพยพกลุ่มหนึ่งอาศัยอยู่บนเกาะเล็กๆ กลางลำน้ำอย่างโดดเดี่ยวและไม่สะทกสะท้านต่อเจ้าพระยา ณ บริเวณอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผู้ที่อาศัยอยู่ในบริเวณนั้นเรียกชาวชุมชนผู้อพยพแห่งนี้ว่า “มอญเกาะเกร็ด”

มอญ เป็นชนชาติที่มีประวัติศาสตร์มายาวนาน มีภาษาและวัฒนธรรมเป็นของตนเอง ทั้งเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาอย่างเคร่งครัดเป็นแบบอย่างแก่ประเทศข้างเคียง แม้จะได้อพยพเข้ามาอยู่ในแผ่นดินไทยหลายร้อยปีแล้วก็ยังคงสืบสานวัฒนธรรม ที่มีความโดดเด่นของตนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะชาวมอญที่เกาะเกร็ด เป็นชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญที่เข้มแข็งแห่งหนึ่ง ผู้คนยังคงดำเนินชีวิตและยึดมั่นตามคำสั่งของทางพุทธศาสนา รักษาขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมดั้งเดิมของตนไว้ไม่เปลี่ยนแปลง (สุกร โอเจริญ 2541: 46)

ในแง่ของหลักการคำว่า “วัฒนธรรม” อัลมอนต์นำคำนี้มาใช้ในการศึกษาการเมืองเปรียบเทียบ เพื่อที่จะสามารถศึกษา และเรียนรู้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางการเมือง พฤติกรรมทางการเมืองของสมาชิกในสังคมการเมืองได้อย่างเป็นระบบ โดยบัญญัติศัพท์ใหม่ขึ้นมาใช้ เรียกว่า “วัฒนธรรมทางการเมือง” อัลมอนต์ได้นำมาใช้ในทางรัฐศาสตร์แทนคำว่า “ความเห็น” “อุดมการณ์” “ความเชื่อ” “ความสำนึกทางการเมือง” หลังจากมีการปฏิวัติรัฐศาสตร์มาเป็นพฤติกรรมศาสตร์ ดังปรากฏในบทความของเขาที่มีชื่อ “Comparative Political System” ที่เขียนลงใน Journal of Politics โดยอัลมอนต์ เห็นว่าระบบการเมืองทุกๆ ระบบ จะต้องประกอบไปด้วย “วัฒนธรรมทางการเมือง” ที่เป็นตัวแปรอิสระ (independent variable) มีหน้าที่เชื่อมโยงการเมืองในระดับจุลภาคเข้ากับการเมืองในระดับมหภาค

กล่าวอีกนัยหนึ่งการศึกษาเกี่ยวกับ “วัฒนธรรมทางการเมือง” ช่วยทำให้เกิดความเข้าใจปรากฏการณ์ทางการเมือง หรือพฤติกรรมทางการเมือง (จุมพล หนิมพานิช 2554: 21)

โดยปกติ วัฒนธรรมทางการเมืองจะถูกกำหนดโดยประวัติศาสตร์ ภูมิหลัง ขนบธรรมเนียม ประเพณี และกระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมืองจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง การที่วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเมือง วัฒนธรรมทางการเมืองจึงมีความสำคัญอย่างน้อย 2 ประการคือ วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างความชอบธรรมทางการเมืองให้กับระบบการเมือง ทั้งนี้ไม่ว่าระบบการเมืองนั้นๆ จะมีลักษณะเผด็จการ หรือแบบประชาธิปไตย ซึ่งจะทำให้ระบบการเมืองนั้นๆ สามารถดำรงอยู่ได้อย่างราบรื่น และ วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นปัจจัยสำคัญในการกระตุ้น หรือริเริ่มให้มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเกิดขึ้น ในประเด็นนี้จะเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบใหม่ที่ได้รับอิทธิพลความคิดจากตะวันตกที่เห็นว่าสภาพของระบบการเมืองที่เป็นอยู่ล้าสมัย ด้อยประสิทธิภาพ ไม่สามารถแก้ไขปัญหา และตอบสนองความต้องการของประชาชนได้จึงต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเกิดขึ้น เช่นการเปลี่ยนแปลงการปกครองโดยคณะราษฎรเมื่อ พ.ศ. 2475

วัฒนธรรมทางการเมือง มีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาทางการเมือง ในระบอบประชาธิปไตย และวัฒนธรรมทางการเมืองยังสามารถคัดค้านหรือต่อต้านการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้ด้วย (สมบัติ ชำรงธัญวงศ์ 2550: 326)

การที่สังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงให้เป็นสมัยใหม่ประสบกับความวุ่นวาย ใช้กำลังทางการเมือง เพราะการเปลี่ยนแปลงให้เป็นสมัยใหม่ทำให้คนเราต้องการสิ่งใหม่ๆ มากขึ้น และความต้องการ หรือความคาดหวังของคนในสังคมมักจะเพิ่มขึ้นในอัตราที่รวดเร็วกว่าความสามารถของระบบหรือสถาบันทางการเมืองในการตอบสนองอันจะทำให้ประชาชนเกิดความผิดหวัง กับข้อใจ และนำไปสู่การเรียกร้องทางการเมือง และการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองถ้าสถาบันทางการเมืองมีความเป็นสถาบันต่ำ คือไม่สามารถควบคุมการมีส่วนร่วมของประชาชนให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนที่ชอบธรรมของระบบการเมืองนั้นๆ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจะเปลี่ยนรูปไปสู่การใช้ความรุนแรงได้ง่าย

การพัฒนาการเมืองเป็นเรื่องที่แตกต่างไปจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองให้เป็นสมัยใหม่ การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองให้เป็นสมัยใหม่เป็นเรื่องของการแบ่งโครงสร้างทางการเมืองให้มีความแตกต่างซับซ้อนมากขึ้น เป็นเรื่องของการขยายอำนาจการปกครองของรัฐบาลกลางให้ครอบคลุมไปทั่วทุกส่วนของรัฐให้อยู่ภายใต้รัฐบาลเดียวกัน อยู่ภายใต้ระบบกฎหมายเดียวกัน และเป็นเรื่องของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน แต่การพัฒนาการเมืองเป็นเรื่องของการสร้างความเป็นสถาบันให้กับระบบเพื่อให้ระบบสามารถเปลี่ยนแปลงจากจารีตประเพณีมาสู่ความเป็นสมัยใหม่ได้โดยไม่มีความสับสนวุ่นวายไร้เสถียรภาพ ทุกระบบไม่สามารถเปลี่ยนแปลงจากระบบเก่าไปสู่ระบบใหม่ได้อย่างราบรื่นและต่อเนื่อง หลายประเทศประสบกับการใช้กำลัง

รุนแรงทางการเมืองจนการเปลี่ยนแปลงต้องชะงักลง เกิดความเสื่อมทางการเมือง การจะทำให้ระบบการเมืองสามารถแก้ปัญหาความวุ่นวายทางการเมืองอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงให้เป็นสมัยใหม่ได้นั้น จะต้องสร้างระบบและสถาบันมีลักษณะของความเป็นสถาบันที่มั่นคง ระบบหรือสถาบันทางการเมืองจึงจะสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถถ่วงดุลการขยายตัวของประชาชนได้เป็นอย่างดี (ลิดา สมประสงค์ 2549: 19)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปีพุทธศักราช 2540 เป็นพัฒนาการทางการเมืองของประเทศไทยที่มีมาอย่างต่อเนื่องตามลำดับ เป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่มีสภาร่างรัฐธรรมนูญ และผ่านการพิจารณาจากรัฐสภา จนได้รับการเรียกขานว่ารัฐธรรมนูญฉบับประชาชน เมื่อเหตุการณ์ทางการเมืองเปลี่ยนแปลง รัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวจึงได้รับการพัฒนาเพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ทางการเมือง และประกาศใช้ในเวลาต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2550 เจตนารมณ์ที่เด่นชัดประการหนึ่งของรัฐธรรมนูญทั้ง 2 ฉบับคือ การส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในทางการเมือง และการกระจายอำนาจการปกครองไปให้ท้องถิ่น

ความเป็นมาและปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยของคนไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ว่ามีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบใด มีปัจจัยใดที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเมืองในระบอบประชาธิปไตย เพราะวัฒนธรรมทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด จะเป็นส่วนหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จ ความก้าวหน้า หรือล้มเหลว ต่อการปกครองในรูปแบบของการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น ซึ่งเป็นรากฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม หรือแบบพลเมือง ที่อำนาจในการปกครองนั้นเป็นของประชาชน

2. ประเด็นปัญหาการวิจัย

1. ชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบใดภายใต้ระบอบประชาธิปไตย
2. ปัจจัยใดที่มีผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยของชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยของชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยของชาวไทยเชื้อสายมอญ ชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

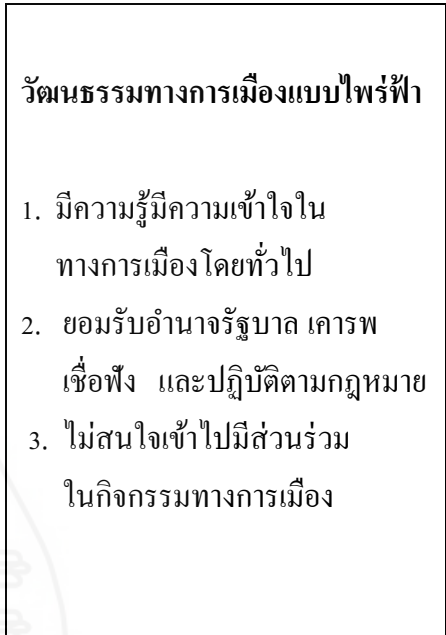
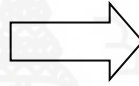
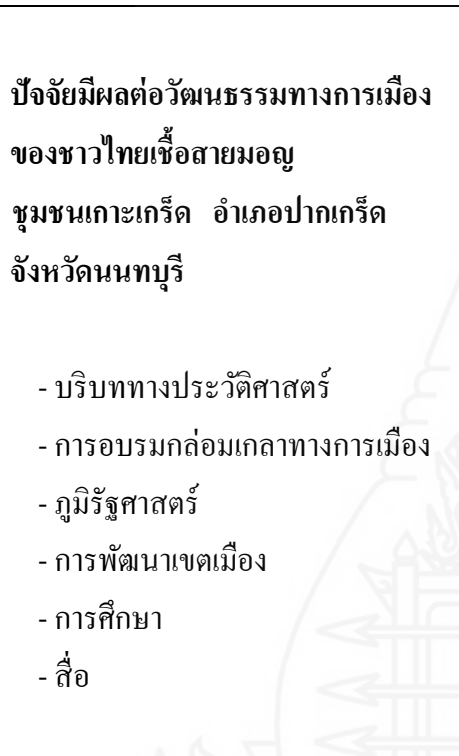
4. สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยทางประวัติศาสตร์ การอบรมกล่อมเกลารวมถึงการเมือง ลักษณะทางภูมิรัฐศาสตร์ การพัฒนาเขตเมือง การศึกษา และสื่อ มีผลให้ชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า

5. กรอบแนวคิดทางทฤษฎี

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม



ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดทางทฤษฎี

6. ขอบเขตการวิจัย

6.1 ขอบเขตด้านระยะเวลา ศึกษาหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 จนถึงปัจจุบัน

6.2 ขอบเขตด้านพื้นที่ ศึกษาเฉพาะเขตพื้นที่หมู่ที่ 1 หมู่ที่ 6 และหมู่ที่ 7 ตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

6.3 ศึกษาเฉพาะวัฒนธรรมทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด

7. คำจำกัดความที่ใช้ในงานวิจัย

7.1 วัฒนธรรมทางการเมือง หมายถึง ทศนคติ ความเชื่อ ความโน้มเอียง ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับกระบวนการทางการเมือง ซึ่งเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคลในการแสดงออกทางการเมือง โดยครอบคลุมทั้งอุดมการณ์ทางการเมือง และปทัสถานในการปฏิบัติของบุคคลในระบบการเมือง

7.2 วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไปรษไฟฟ้า หมายถึง ทศนคติ ความเชื่อ ความโน้มเอียง ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับกระบวนการทางการเมืองซึ่งเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคลในการแสดงออกทางการเมืองที่มีลักษณะที่บุคคลมีความรู้ความเข้าใจในทางการเมือง ขอมรับอำนาจรัฐบาล เคารพ เชื่อฟัง และปฏิบัติตามกฎหมาย แต่ไม่สนใจเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง

7.3 คนไทยเชื้อสายมอญ หมายถึง คนสัญชาติไทยที่มีเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษชนชาติมอญได้พากันอพยพหนีภัยสงครามเข้ามาอาศัยอยู่บนเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี มีการรักษาวัฒนธรรมของตนไว้เป็นอย่างดี

7.4 บริบททางประวัติศาสตร์ หมายถึง ภูมิหลัง ขนบธรรมเนียมประเพณี กระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ถูกกำหนดโดยเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์

7.5 การอบรมกล่อมเกล่าทางการเมือง หมายถึง กระบวนการถ่ายทอดทัศนคติ ความคิด ความเชื่อในทางการเมือง และแนวทางการปฏิบัติกิจกรรมทางการเมือง ที่สอดคล้องกับค่านิยมและวัฒนธรรมทางการเมืองจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง เช่น จากรุ่นพ่อแม่ไปยังรุ่นลูกหลาน

7.6 การพัฒนาเขตเมือง หมายถึง แผนพัฒนาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดนนทบุรีในปี พ.ศ. 2541-2542 ตามนโยบายรัฐบาลซึ่งกำหนดให้เป็นป้อมเชียงใหม่แลนด์

7.7 การศึกษา หมายถึง การได้รับการศึกษาสมัยใหม่ของชาวชุมชนเกาะเกร็ดทั้งจากสถาบันการศึกษาโดยตรง ส่วนราชการ สถานที่ทำงาน เพื่อนร่วมงานนอกเกาะ และจากการศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง

7.8 สื่อ หมายถึง การรับรู้ติดตามข้อมูลข่าวสารทางการเมืองทั้งจากวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ การติดต่อสื่อสารกับบุคคลภายนอก และการพูดคุยในทางการเมืองของคนในชุมชน

8. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรวิจัยได้แก่ชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด กลุ่มตัวอย่างคือประชากรหมู่ที่ 1, 6, 7 วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้สุ่มแบบเฉพาะเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลได้แก่แบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

9. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อทราบถึงวัฒนธรรมทางการเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยของชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อทราบถึงแนวทางในการ เสริมวัฒนธรรมทางการเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยของชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง วัฒนธรรมทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสายมอญ ภูมิศึกษา ชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผู้ศึกษาวิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ เชื่อมโยงเข้าด้วยกันเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวัฒนธรรมทางการเมือง ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

- 1.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวัฒนธรรม
- 1.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมือง
- 1.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาทางการเมือง
- 1.4 แนวคิดและทฤษฎีพฤติกรรมทางการเมือง
- 1.5 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
- 1.6 แนวคิดเรื่องการอบรมกล่อมเกล่าทางการเมือง

2. ข้อมูลพื้นฐานชุมชนเกาะเกร็ด อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี และชาวไทยเชื้อสายมอญ ชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

3. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.1 แนวความคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรม

1.1.1 ความหมายของวัฒนธรรม

ความหมายของวัฒนธรรมนั้น ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ต่างๆ กัน ถ้าจะพิจารณาจากรากศัพท์คำว่า “วัฒนธรรม” นั้นมาจากคำสมาสระหว่างภาษาบาลีกับสันสกฤต โดยคำว่า วัฒน มาจากคำบาลีว่า วจน แปลว่าเจริญงอกงาม ส่วนคำว่า ธรรม มาจากภาษาสันสกฤต ว่า ธรรม หมายถึงความดี ซึ่งหากแปลงความหมายแล้วก็คือ สภาพเป็นความเจริญงอกงาม (สุพัตรา สุภาพ 2523: 10) ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า Culture อันมีรากศัพท์มาจากคำว่า Cultura ในภาษาลาติน ซึ่งมีความหมายว่า การปลูกฝังหรือการเพาะปลูก คือมนุษย์เป็นผู้ปลูกฝังอบรมบ่มนิสัยให้เจริญงอกงาม (อานนท์ อากาภิรมณ์ 2519: 126)

ประสาธ หลักศิลา (2514: 17) ได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมว่า วัฒนธรรมตามความหมายด้านวิชาการ หมายถึง พฤติกรรมทั้งหลายอันเกิดจากการเรียนรู้ ผู้คนในสังคมมนุษย์แต่ละแห่งต้องมีพฤติกรรมแบบเดียวกัน นอกจากพฤติกรรมต่างๆ แล้ว ยังรวมถึงผลแห่งพฤติกรรมเหล่านั้นด้วย สิ่งต่างๆ เหล่านี้มีการถ่ายทอดกันได้ในบรรดาผู้คนของสังคมมนุษย์แต่ละแห่ง วัฒนธรรมของผู้คนแต่ละพวกมิใช่เป็นสิ่งคงรูปตามตัวอยู่เช่นนั้นตลอดไป แต่มีการเปลี่ยนแปลงไปได้ ผลของพฤติกรรมหมายถึง วัสดุ ข้าวของต่างๆ ที่มีผู้คนนำมาใช้ในการดำรงชีวิต เช่น เสื้อผ้า ภาชนะ เครื่องใช้ต่างๆ บ้านเรือน ฯลฯ ผลของพฤติกรรมนั้นยังหมายถึงสิ่งที่ไม่ใช่วัตถุอีกด้วย เช่น ทักษะคติ คุณธรรม และความรู้ต่างๆ

ครูเบอร์ และ ไคลด์ คลักคอก์ (Kroeber and Kluckhohn 15-952: 72) ได้สรุปนิยามคำว่าวัฒนธรรมไว้ดังนี้ วัฒนธรรมประกอบด้วยรูปแบบของพฤติกรรม ทั้งที่แฝงเร้นและเห็นได้อย่างชัดเจน ซึ่งได้มาและถ่ายทอดออกไปโดยผ่านสัญลักษณ์ประกอบกันขึ้นเป็นความสำเร็จเฉพาะตัวของคนกลุ่มต่างๆ ทั้งนี้รวมถึงสิ่งที่ผลิตออกมาในรูปประดิษฐ์กรรมทั้งหลายด้วย สารสำคัญที่เป็นแก่นของวัฒนธรรม ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณี (สิ่งที่สืบทอดกันมาทางประวัติศาสตร์และสิ่งที่ยังคงอยู่) ความนึกคิด โดยเฉพาะค่านิยมที่ยึดถือในอีกด้านหนึ่ง ระบบวัฒนธรรมอาจมองได้ว่าเป็นผลผลิตของการกระทำ ส่วนในอีกด้านหนึ่งเป็นตัวเงื่อนไขสำหรับการกระทำอย่างอื่นต่อไป

1.1.2 หน้าที่ของวัฒนธรรม (function of culture)

1) เป็นตัวกำหนดรูปแบบสถาบัน ได้แก่รูปแบบของครอบครัวเช่น ชายจะมีภรรยากี่คน หรือหญิงจะมีสามีได้กี่คน

2) เป็นตัวกำหนดบทบาทความสัมพันธ์ (roles and relations) หรือพฤติกรรมของมนุษย์ เช่น ในสังคมไทย ผู้ชายจะบวชเมื่ออายุครบ 20 ปี หรือเด็กเมื่อพบผู้ใหญ่ควรรยกมือไหว้ และพุดจาให้สำรวม เป็นต้น

3) หน้าที่ควบคุมสังคม เช่น ในสังคมไทยถือว่าการกระทำของหญิงที่หนีตามผู้ชายโดยไม่ได้มีการขออนุญาตตามประเพณีนั้น เป็นการกระทำที่สมควรได้รับการตำหนิจากเพื่อนบ้าน จะไม่มีการคบค้าสมาคมด้วย

4) ทำหน้าที่เป็นเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ที่แสดงว่าสังคมหนึ่งแตกต่างไปจากอีกสังคมหนึ่ง เช่น วัฒนธรรมการพบปะกันในสังคมไทยจะมีการยกมือไหว้กัน แต่ในสังคมญี่ปุ่นใช้การโค้งคำนับ

5) ทำให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในสังคม เกิดความเป็นปึกแผ่นจงรักภักดี และอุทิศตนให้กับสังคม ทำให้สังคมมีความอยู่รอด เช่น ในสังคมญี่ปุ่นสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 เกิดการสู้รบระหว่างญี่ปุ่นกับสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่นบุกโจมตีเพิร์ลฮาร์เบอร์ เพราะญี่ปุ่นนั้นนักบินจะบินไปกับเครื่องบินเพื่อทำลายเรือรบของสหรัฐอเมริกา และตัวเองต้องตาย วัฒนธรรมความเชื่อเกี่ยวกับบูชิโดที่ให้นักบินมีพฤติกรรม หรือการกระทำ เช่นนั้นถือเป็นการกระทำที่แสดงถึงความจงรักภักดีและอุทิศให้กับสังคม เพื่อรักษาสังคมให้อยู่รอด

6) วัฒนธรรมเป็นปัจจัยที่สำคัญในการสร้าง และหล่อหลอมบุคลิกภาพทางสังคมให้กับสมาชิก

7) ทำให้สมาชิกแต่ละคนตระหนักถึงความหมาย และวัตถุประสงค์ของการมีชีวิตอยู่ เช่น คนในสังคมไทย วัฒนธรรมค่านิยมความเชื่อบางอย่างของคนบางกลุ่ม เชื่อว่าเกิดมาแล้วต้องใช้กรรม เพราะฉะนั้น การดำเนินชีวิตของคนกลุ่มนี้ เมื่อเกิดปัญหาเกี่ยวกับชีวิตของตนก็คิดว่าเป็นเรื่องกฎแห่งกรรมที่ตนเกิดมาแล้วต้องชดใช้ เป็นต้น

8) สร้างหรือจัดแบบแผนประเพณีปฏิบัติ เพื่อว่าบุคคลจะได้ปฏิบัติโดยไม่จำเป็นต้องคิดหาวิธีปฏิบัติโดยไม่จำเป็น ในข้อนี้หมายความว่าวัฒนธรรมจะกำหนดแบบแผนความประพฤติไว้เป็นหน้าที่ของสมาชิกในสังคม คือประพฤติตาม เช่น ในสังคมไทยนักเรียนพบครูหรือพระสงฆ์ควรเคารพกราบไหว้ เป็นต้น

1.1.3 ประเภทของวัฒนธรรม นักสังคมวิทยา มนุษย์วิทยา มักแบ่งวัฒนธรรมออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1) วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับทางด้านวัตถุ วัฒนธรรมประเภทนี้เน้นสิ่งที่เป็นรูปธรรมได้แก่ สิ่งของ หรือวัตถุที่มนุษย์ผลิตหรือสร้างขึ้นมา เช่น เครื่องมือ รถยนต์ สิ่งก่อสร้าง อาคารบ้านเรือน โทรศัพท์ เป็นต้น

2) **วัฒนธรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับทางวัตถุ** วัฒนธรรมประเภทนี้ เน้นสิ่งที่ไม่ใช่รูปธรรม กล่าวคือเป็นนามธรรมได้แก่ ภาษาถ้อยคำที่ใช้พูด ความคิด ค่านิยม ประเพณี ความเชื่อที่มนุษย์ยึดถือเกี่ยวกับศาสนา ลัทธิทางการเมือง และบางครั้งได้รวมเอาคติการแข่งขันรวมทั้งพฤติกรรมที่เป็นที่มาของผู้แข่งขันและผู้ดูการแข่งขันเข้าไว้ในวัฒนธรรมประเภทนี้ด้วย

การแบ่งประเภทของวัฒนธรรมออกเป็น 2 ประเภทดังกล่าวข้างต้น นักสังคมวิทยาบางท่านเห็นว่าแนวคิดเกี่ยวกับประเภทของวัฒนธรรมประเภทที่ 2 หรือวัฒนธรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับทางด้านวัตถุนั้นคลุมเครือ เมื่อเป็นเช่นนี้จึงเห็นว่าน่าจะแบ่งวัฒนธรรมออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. วัฒนธรรมเกี่ยวกับทางด้านวัตถุ
2. วัฒนธรรมทางด้านความคิด เช่น ความจริงทางวิทยาศาสตร์ ความเชื่อทางศาสตร์เรื่องลึกลับ นิยายปรัมปรา วรรณคดี สุภาษิต เป็นต้น
3. วัฒนธรรมทางด้านบรรทัดฐานที่เป็นเรื่องของการประพฤติปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนที่ได้มีการวางกรอบไว้ให้ปฏิบัติ ไม่ว่าจะกลายเป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่เป็นลายลักษณ์อักษรก็ตาม เช่น ขนบธรรมเนียมประเพณี (Customs)

1.1.4 ลักษณะบางประการของวัฒนธรรม มีดังนี้

1) วัฒนธรรมเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิตประจำวันในสังคมมนุษย์ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ มนุษย์จะอยู่โดยปราศจากวัฒนธรรมไม่ได้

2) วัฒนธรรมไม่ใช่สิ่งที่ติดตัวมนุษย์มาโดยกำเนิด และไม่ใช่สิ่งที่อาจถ่ายทอดทางพันธุกรรม นิสัยและความสามารถต่างๆ ของมนุษย์ส่วนใหญ่เป็นผลมาจากการเรียนรู้ทั้งสิ้น

3) วัฒนธรรมของแต่ละสังคมมีความแตกต่างกัน และความแตกต่างนี้ไม่อาจนำมาเปรียบเทียบพิจารณาว่าวัฒนธรรมใดดีกว่า เพราะแต่ละวัฒนธรรมย่อมมีความเหมาะสมถูกต้องตามสภาพแวดล้อมของแต่ละสังคม แนวความคิดที่ทุกวัฒนธรรมมีส่วนดีเป็นของตนเอง เรียกว่า วัฒนธรรมสัมพัทธ์ (cultural relativism) แนวความคิดนี้มุ่งที่จะลบล้างความคิดเห็นที่ว่าวัฒนธรรมของตนดีกว่าวัฒนธรรมของคนอื่น (ethnocentrism)

4) วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่อาจเปลี่ยนแปลงได้ (adaptive) ความจริงข้อนี้ปรากฏอยู่ในประวัติศาสตร์ของมนุษย์ โดยทั่วไปการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นมักจะเป็นไปได้ 2 วิธี คือ วิธีที่หนึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในวัฒนธรรมเอง เช่น การประดิษฐ์คิดค้น วิธีที่สองคือการเปลี่ยนแปลงที่มาจากภายนอก เช่น การติดต่อกับวัฒนธรรมอื่นเป็นการลอกเลียนแบบแผนจากวัฒนธรรมอื่นมาใช้

5) *วัฒนธรรมเป็นผลรวมของหลายๆ สิ่ง* ข้อนี้หมายความว่าวัฒนธรรมของสังคมหนึ่งเป็นผลรวมของแบบแผนหรือแนวทางการดำเนินชีวิตของหลายๆ อย่างเข้าด้วยกัน ด้านส่วนต่างๆ หรือวัฒนธรรมของแต่ละแขนง แต่ละสาขาเหล่านี้ได้รวมกันเป็นวัฒนธรรมที่สมบูรณ์แบบของแต่ละสังคม แต่ถ้าวัฒนธรรมหรือแบบแผนกฎเกณฑ์และวิธีการดังกล่าวนี้ สมาชิกในสังคมยึดถือเป็นแบบเดียวกันจะเรียกว่า “วัฒนธรรมใหญ่” หรือ “วัฒนธรรมรวม” (พัชรภรณ์ โรจนบุรานนท์ 2552: 8-11)

สรุป วัฒนธรรม อุดมการณ์ มติมหาชน เอกลักษณะ มีความหมายที่ใกล้เคียงและสัมพันธ์กัน เป็นทั้งรูปธรรมและนามธรรม ในแต่ละสังคมจะมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับความถูกต้องเหมาะสมตามสภาพแวดล้อมของแต่ละสังคม วัฒนธรรมไม่ได้ติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่กำเนิด วัฒนธรรมสามารถถ่ายทอดและเรียนรู้ได้ ที่สำคัญคือ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ และเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของคนในสังคม มนุษย์จะไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้หากปราศจากวัฒนธรรม

1.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมือง

ความหมายของวัฒนธรรมทางการเมือง

วัฒนธรรมเป็นศัพท์สำคัญในสาขาวิชาสังคมวิทยา ซึ่งหมายถึงแบบแผนของการดำเนินชีวิตในสังคม (พัทยา สายหู 2522) แบบแผนนี้ประกอบขึ้นจากทัศนคติ ค่านิยม และรูปแบบของการดำเนินชีวิต วัฒนธรรมจึงเป็นทั้งรูปธรรมและนามธรรมของการดำเนินชีวิตในสังคม

เมื่อนักรัฐศาสตร์นำศัพท์ “วัฒนธรรม” มาใช้ในสาขาวิชารัฐศาสตร์ ทำให้มีการขยายนิยามให้กว้างขวางออกไปอีกเป็นต้นว่า William T. Bluhm (1974) ได้ให้นิยามวัฒนธรรมทางการเมืองว่า เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม โดยวัฒนธรรมทางการเมืองจะเกี่ยวข้องกับระบบการเมืองการปกครอง ซึ่งประกอบด้วยค่านิยม ความเชื่อ ทัศนคติ ที่มีความหลากหลายของพลเมืองในระบบการเมืองหนึ่งๆ

Lucian W. Pye (1965) ได้ให้นิยามวัฒนธรรมทางการเมืองในแง่มุมมองของการพัฒนาการเมืองว่า เป็นเรื่องของทัศนคติ ความเชื่อ และจิตภาวะที่ได้นำไปสู่การกำหนดพฤติกรรมทางการเมือง และการควบคุมใ้บุคคลยอมรับกติกาสังคม ความหมายของวัฒนธรรมทางการเมืองเช่นนี้มีมุมมองทางจิตวิทยาที่ว่า การพัฒนาการเมืองย่อมต้องอาศัยวัฒนธรรมทางการเมืองมาเป็นส่วนส่งเสริมให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยทางสังคมการเมือง

Gabriel A. Almond (1956) เป็นนักวิชาการรุ่นบุกเบิกเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมือง ซึ่งได้ใช้ศัพท์คำนี้ในการศึกษาการเมืองเปรียบเทียบและการพัฒนาทางการเมือง โดย

ผลการวิจัยที่ร่วมกับ Sidney Verba (1965) ใน The Civic Culture ได้วางรากฐานเกี่ยวกับนิยามของวัฒนธรรมทางการเมืองว่า เป็นแบบแผนของทัศนคติ และความเชื่อของบุคคลที่มีต่อระบบการเมือง และต่อส่วนต่างๆ หรือต่อระบบย่อยของระบบการเมือง และต่อบทบาททางการเมืองของบุคคล

คำว่า “ต่อระบบการเมือง” หมายถึงปัจจัยนำเข้า (Input) ประกอบด้วยความต้องการ (Demands) และการสนับสนุน (Supports) ต่อกระบวนการแปรสภาพ (Conversion Process) ประกอบด้วยการถ่วงดุลอำนาจระหว่างฝ่ายบริหาร (Executive) และฝ่ายนิติบัญญัติ (Legislative) ต่อปัจจัยผลผลิต (Outputs) ประกอบด้วย กฎหมาย (Law) และนโยบาย (Policy) และสุดท้ายต่อปัจจัยผลลัพธ์ (Outcomes) ประกอบด้วยกิจกรรมความมั่นคงทั้งภายใน และภายนอกประเทศ

คำว่า “ส่วนต่างๆ ของระบบการเมือง” หมายถึงต่อสถาบันทางการเมืองทั้งหลาย เริ่มตั้งแต่องค์กรภาคประชาสังคม กลุ่มผลประโยชน์/กลุ่มอิทธิพล พรรคการเมือง รัฐบาล รัฐสภา ราชการ และตุลาการ

คำว่า “บทบาททางการเมืองของบุคคล” หมายถึงบุคคลากรหรือกลุ่มบุคคลจะมีการเคลื่อนไหวทางการเมืองตามความโน้มเอียงทางการเมือง (Political Orientation) ของแต่ละกาลสมัย หรืออาจกล่าวได้ว่า วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นวัฒนธรรมสำคัญในการกำหนดพฤติกรรม ซึ่งเป็นที่มาของบทบาททางการเมืองของประชาชน ผ่านทางความโน้มเอียงทางการเมืองของประชาชนในแต่ละกาลสมัย

ความโน้มเอียงทางการเมือง

วัฒนธรรมทางการเมือง เป็นเรื่องของการศึกษาเกี่ยวกับแบบแผนของความรู้สึก ความเชื่อ ทัศนคติ ค่านิยม แนวคิดและพฤติกรรมที่บุคคลและกลุ่มบุคคลในสังคมมีต่อระบบการเมือง และต่อส่วนต่างๆ ของระบบการเมือง วัฒนธรรมทางการเมืองจึงสามารถอธิบายถึงลำดับของหนทางเลือกที่เป็นไปได้ และได้รับการยอมรับจากกลุ่ม หรือปัจเจกบุคคลในสถานการณ์ทางการเมืองต่างๆ ซึ่งเป็นการคัดเลือกแนวทางของการแสดงออก (Elkins and Simin. 1979) การแสดงออกทางการเมืองของกลุ่ม หรือบุคคลเป็นการแสดงถึงบทบาททางการเมืองที่เด่นชัดและสามารถพยากรณ์ได้ในระดับหนึ่ง สิ่งที่เกิดขึ้นนี้เป็นการอธิบายถึงความโน้มเอียงทางการเมืองของกลุ่มและบุคคล ในฐานะที่เป็นสมาชิกของระบบการเมืองใน 3 ลักษณะ ดังนี้

1. ความโน้มเอียงเกี่ยวกับการรับรู้ (Cognitive Orientation) เป็นการรับรู้ข้อมูลทางการเมืองต่างๆ แล้วเกิดความเข้าใจในกระแสปัญหา กระแสสถานการณ์ และกระแสการปฏิบัติตามนโยบาย แล้วจึงเกิดความเชื่อที่มีต่อระบบการเมืองหรือสถานการณ์ทางการเมืองต่างๆ

2. ความโน้มเอียงเกี่ยวกับความรู้สึก (Affective Orientation) เป็นการตีความหมายในบรรยากาศทางการเมือง ด้วยข้อมูลทางการเมืองที่เคยได้รับรู้ในอดีต ความรู้สึกนั้นเป็นการวิเคราะห์ของจิตใจ ส่วนการรับรู้เป็นเรื่องของอายตนะทั้ง 5 เท่านั้น ความรู้สึกจึงเป็นการตีความของจิตใจ ผ่านทางข้อมูลที่เกิดขึ้นตามกระแสสังคมในขณะนั้นๆ

3. ความโน้มเอียงเกี่ยวกับการประเมินค่า (Evaluative Orientation) เป็นการตัดสินใจจากการเปรียบเทียบความรู้สึกต่างๆ ที่มีต่อกิจกรรมในทางการเมือง หรือต่อปรากฏการณ์ทางการเมือง การประเมินค่านี้ เป็นลำดับสุดท้ายของความโน้มเอียงทางการเมืองที่จะนำไปสู่การแสดงออกทางการเมือง ซึ่งเป็นบทบาททางการเมืองของพลเมืองทั่วไป ซึ่งมีทั้งที่ต่อต้านและสนับสนุนทางการเมือง เมื่อใดถ้าสมาชิกของสังคมมีการสนับสนุนทางการเมืองมากกว่าต่อต้านทางการเมืองเมื่อนั้นสังคมการเมืองจะมีความสุข ถ้าตรงกันข้ามสังคมการเมืองมีแต่ความวุ่นวายในที่สุดจะก็นำไปสู่การใช้ความรุนแรงในทางการเมือง ท่ามกลางความขัดแย้งที่ขยายตัวออกไปอย่างไม่จบไม่สิ้น

นักวิชาการด้านวัฒนธรรมทางการเมืองร่วมสมัย มักเน้นไปในประสบการณ์ของ 3 พื้นที่ คือ 1) วัฒนธรรมทางการเมืองของสังคมอุตสาหกรรมที่มีความก้าวหน้า 2) บทบาทของวัฒนธรรมทางการเมืองในการพัฒนาการของสังคมคอมมิวนิสต์ และ 3) บทบาททางการเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมทางศาสนาในความเป็นสมัยใหม่ของชาติเอเชีย ผลงานของนักทฤษฎีวัฒนธรรมทางการเมืองทั้ง 3 กลุ่มนี้ ได้แสดงให้เห็นถึงความโน้มเอียงทางการเมืองอย่างเด่นชัดใน 3 พื้นที่ ดังนี้

1. ผลงานใน The Civic Culture Revisited (Almond and Verba, 1980) The Confidence Gap (Lipset and Schneider, 1983) ได้แสดงให้เห็นอย่างเด่นชัดว่า คนอเมริกันกำลังเสื่อมถอยความไว้วางใจ และความเชื่อมั่นต่อผู้นำ และสถาบันทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการทหาร ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาใหญ่ตามมาคือการไม่มีความชอบธรรมของการดำรงอยู่ของผู้นำเหล่านั้น ยิ่งกว่านั้น จากผลงานวิจัยของ Ronald Inglehart (1979- 1989) Samuel Earns and Max Kitase (1979) ได้ค้นพบความโน้มเอียงทางการเมืองที่สำคัญในสหรัฐอเมริกา และในยุโรปตะวันตก คือการค้นพบการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงของช่วงอายุ ด้วยการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของเศรษฐกิจ การเพิ่มโอกาสทางการศึกษา การขยายตัวของเทคโนโลยีสารสนเทศ และการค่อยๆ ย่างเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ทำให้ทัศนคติที่มีต่อการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทนกำลังสั่นคลอนอย่างรุนแรง

2. ผลงานของ Almond (1983) Brown: Brown and Gray (1977) White (1979,1989) เกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองของประเทศคอมมิวนิสต์จากประสบการณ์ที่ผ่านมา

พบว่า ขบวนการควบคุม การบังคับทางสังคมเหนือองค์การทางการเมือง และเศรษฐกิจทุกแขนง ไม่ได้ทำให้ประชาชนเป็น “มนุษย์สังคมนิยม” แต่การเน้นความรู้สึกรักชาติเพื่อความอยู่รอดได้นำไปสู่การเข้มงวดกับความเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม จึงมีการออกแบบวัฒนธรรมทางการเมืองแบบที่จะทำให้ประเทศชาติอยู่รอดผ่านกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมต่างๆ ที่มีการควบคุมอย่างผ่อนคลายด้านสื่อสารมวลชน ด้านองค์การราชการ และด้านองค์การภาครัฐกิจต่างๆ ทำให้ทัศนคติเริ่มเป็นเสรีนิยมมากขึ้น หรือมีความโน้มเอียงทางการเมืองที่เป็นเสรีได้ในอนาคต

3. ผลงานของ Hofheinz and Calder (1982); Spengler (1980) Bellah (1957) Davis (1987) Pye (1985) ได้อธิบายถึงลักษณะของ ศาสนาฮินดูและอิสลาม ที่มีผลต่อการกำหนดรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองและเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการกำหนดความจงรักภักดี คุณวุฒิ วิทยุติ และอำนาจหน้าที่ในการจัดระเบียบทางสังคม โดยสรุปว่าจีน อินเดีย ญี่ปุ่น เกาหลี หรือประเทศอื่นใดในเอเชียอาจกล่าวได้ว่าการเจริญเติบโตทางการศึกษา เศรษฐกิจ และความทันสมัยทางสังคมมิได้หมายความว่า จะนำไปสู่การมีกระบวนการประชาธิปไตยเสมอไป เพราะมีความโน้มเอียงทางการเมืองว่าด้วยลักษณะศักดิ์นิยม และพาณิชย์กรรม จะนำไปสู่การพัฒนาประชาธิปไตยอย่างค่อยเป็นค่อยไป (พลศักดิ์ จิรไกรศิริ 2547: 9-11)

ความสำคัญของวัฒนธรรมทางการเมือง

โดยปกติ วัฒนธรรมทางการเมืองจะถูกกำหนดโดยประวัติศาสตร์ ภูมิหลัง ขนบธรรมเนียม ประเพณี และกระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมือง การที่วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเมือง วัฒนธรรมทางการเมืองจึงมีความสำคัญอย่างน้อย 2 ประการ คือ

1) วัฒนธรรมทางการเมือง เป็นปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างความชอบธรรมทางการเมือง (Political legitimacy) ให้กับระบบการเมือง ทั้งนี้ไม่ว่าระบบการเมืองนั้นๆ จะมีลักษณะเผด็จการ หรือแบบประชาธิปไตยก็ตาม ซึ่งจะเป็นผลทำให้ระบบการเมืองนั้นๆ สามารถอยู่ได้อย่างราบรื่น ประชาชนจะสนับสนุน และให้ความร่วมมือกับรัฐบาลโดยการเชื่อฟังคำสั่ง และกฎหมายต่างๆ เพื่อเป็นการรักษาระเบียบของสังคมการเมือง ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะเหตุว่าลักษณะธรรมชาติของวัฒนธรรมทางการเมืองประชาชนที่อยู่ในสังคมแต่ละขณะนั้น มักจะมีลักษณะที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่เกิดขึ้น และเป็นอยู่ในแต่ละขณะเสมอ ดังเช่น กรณีการปฏิวัติของสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยการนำของ เหมาเจ๋อตุง ใน ค.ศ. 1949 นั้น เมื่อพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยยึดอำนาจได้สำเร็จแล้ว ก็ได้ทำการปฏิวัติวัฒนธรรม (cultural revolution) เพื่อปลูกฝังวัฒนธรรมทางการเมืองแบบใหม่ที่สอดคล้องกับอุดมการณ์คอมมิวนิสต์ให้เป็นวัฒนธรรมของสังคมแทนที่วัฒนธรรมดั้งเดิม

2) วัฒนธรรมทางการเมือง เป็นปัจจัยสำคัญในการกระตุ้น หรือริเริ่มให้มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเกิดขึ้น ในประเด็นนี้จะเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบใหม่ที่ได้รับอิทธิพลจากความคิดตะวันตก ซึ่งส่วนมากมักปรากฏเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของชนชั้นผู้นำ (elite) ของสังคมที่เห็นว่าสภาพของระบบการเมืองที่เป็นอยู่ล้าสมัย ด้อยประสิทธิภาพ ไม่สามารถแก้ไขปัญหา และตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ จึงต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเกิดขึ้น ดังจะเห็นได้จากการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย เช่นการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 โดยคณะราษฎร ซึ่งล้วนเป็นผู้นำในระบบราชการที่ได้รับการศึกษาจากฝรั่งเศส และยุโรป และเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 อันเป็นผลจากการเรียกร้องรัฐธรรมนูญโดยผู้นำนักศึกษาและประชาชน รวมไปถึงเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ พ.ศ. 2535 เป็นต้น (พัชรภรณ์ โรจนบุรานนท์ 2552; 13-14)

สรุปได้ว่า พื้นฐานด้านวัฒนธรรมทางการเมืองในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของระบบการเมือง มีความสำคัญต่อการพัฒนาการเมือง ทั้งในแง่ของการสร้างความชอบธรรมทางการเมือง และในแง่ของการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่เกิดขึ้น

รูปแบบของวัฒนธรรมทางการเมือง

ฉานิทธี สันตะพันธ์ (2549 อ้างใน มานิตย์ อินสง 2550: 9-10) กล่าวถึงความหมายของวัฒนธรรมทางการเมืองไว้ว่า หมายถึง รูปแบบทัศนคติส่วนบุคคล เป็นเรื่องของความรู้สึกนึกคิดที่อยู่ในจิตใจของบุคคล และความรู้สึกนึกคิดนี้เป็นแนวทางหรือรูปแบบหรือมาตรฐานของแต่ละบุคคลที่จะใช้ในการประเมินเหตุการณ์ หรือการรับรู้ทางการเมืองของบุคคลนั้น ผลของการประเมินการเมืองจะแสดงออกมาในรูปแบบต่างๆ เช่น การแสดงความคิดเห็น การออกเสียงเลือกตั้ง การประท้วง การยอมรับหรือการปฏิบัติตาม เป็นต้น

ประเภท หรือลักษณะของวัฒนธรรมทางการเมืองตามแนวคิดของอัลมอนด์ และเวอร์บา (Almond and Verba) แบ่งออกเป็น 3 ประเภท หรือ 3 ลักษณะ ได้แก่

1. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบ (The parochial political) เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคลที่ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมืองเลย ไม่มีการรับรู้ ไม่มีความเห็น และไม่ใส่ใจต่อระบบการเมือง ไม่คิดว่าตนเองมีความจำเป็นต้องมีส่วนร่วมทางการเมือง เพราะไม่คิดว่าการเมืองจะมีผลกระทบ หรือตอบสนองความต้องการของตนได้ สังคมที่อาจพบวัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบนี้ได้แก่ สังคมเผ่าทั้งหลายในทวีปแอฟริกา หรือชาวไทยภูเขาเผ่าต่างๆ ซึ่งแต่ละเผ่าขาดการเชื่อมโยงกับการเมืองในระดับชาติมีการรับรู้ที่แคบอยู่เฉพาะในกิจการในเผ่าของตน หรือในประเทศด้อยพัฒนา ประชาชนด้อยการศึกษา ยากจน ถูกปลูกฝังด้วย

ความเชื่อดั้งเดิมว่าเรื่องการปกครองเป็นของผู้ปกครอง ทำให้ผู้ปกครองมีอำนาจมากโดยปราศจากการตรวจสอบจากประชาชน

2. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า (The Subject political culture) เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของคนที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมืองโดยทั่วไป แต่ยังมี ความเชื่อฝังลึกมาตั้งแต่ดั้งเดิมว่า อำนาจอธิปไตยเป็นของผู้ปกครอง ประชาชนทั่วไปมีหน้าที่เชื่อฟังและ ปฏิบัติตามเท่านั้น

3. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม (The participant political) เป็น วัฒนธรรมทางการเมืองของคนที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมืองเป็นอย่างดี เห็นคุณค่า และความสำคัญในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อเข้าไปควบคุม กำกับ และตรวจสอบ ผู้ปกครอง ลักษณะวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมนี้พบเห็นได้ในชนชั้นกลางของประเทศ อุตสาหกรรม หรือในประเทศที่พัฒนาแล้ว

อัลมอนด์ และเวอร์บา (Almond and Verba อ้างใน มานิตย์ อินผอง 2550:10-12) ได้อธิบายต่อไปว่า เนื่องจากประชาชนในสังคมต่างๆ มีความแตกต่างกันทางด้านเศรษฐกิจ และ ทางด้านสังคม อันจะมีผลต่อความรู้ความเข้าใจทางการเมืองที่แตกต่างกันออกไป ทำให้ในแต่ละ สังคมมีลักษณะของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบผสม (Mixed political culture) ดังนี้

1. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบค้ำแคบผสมไพร่ฟ้า (The parochial – Subject culture) เป็นวัฒนธรรมแบบประชาชนส่วนใหญ่ยอมรับอำนาจของผู้นำ หัวหน้าหมู่บ้าน หรือ เจ้าของที่ดิน แต่ผูกพันกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบค้ำแคบน้อยลง ยอมรับสถาบันทาง การเมืองส่วนกลางมากขึ้น แต่การสำนึกว่าตนเองมีพลังทางการเมืองมีน้อยจึงยังไม่สนใจเรียกร้อง สิทธิทางการเมือง มีความเป็นอยู่อย่างเดิม แต่ยอมรับอำนาจเด็ดขาดของหัวหน้าเผ่าผู้น้อยลง หันมา ยอมรับกฎหมาย กฎระเบียบของส่วนกลาง

2. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าผสมการมีส่วนร่วม (The Subject – participant + culture) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบนี้ ประชาชนแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทที่มีความเข้าใจถึงบทบาทด้านการนำเข้า (Input) มาก คิดว่าตนเองสามารถมีบทบาท และ อิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงในทางการเมือง มีความกระตือรือร้นที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง อีกประเภทหนึ่งคือประเภทที่ยังคงยอมรับในอำนาจของอภิสิทธิ์ชนทางการเมืองและมีความเฉื่อยชา ทางการเมือง

3. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบค้ำแคบผสมการมีส่วนร่วม (The parochial – participant culture) ประชาชนส่วนมากจะมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบค้ำแคบ แต่จะปลุกเร้าใน เรื่องผลประโยชน์ทางเชื้อชาติ ศาสนา ทำให้เกิดความสนใจเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อ

คุ้มครองผลประโยชน์เฉพาะกลุ่มตนเองนำไปสู่ความขัดแย้งทางการเมืองได้ โดยบางกลุ่มอาจเอนเอียงไปในทางอำนาจนิยม ในขณะที่อีกกลุ่มหนึ่งอาจเอนเอียงไปในทางประชาธิปไตย ทำให้โครงสร้างทางการเมืองไม่อิงอยู่กับรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง

สำหรับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย คือ ทักษะคติ และความเชื่อแบบประชาธิปไตย การเป็นประชาธิปไตยหรือไม่ขึ้นอยู่กับศรัทธาของคนในชาติที่ประสงค์จะมีการปกครองและมีชีวิตแบบประชาธิปไตย นักรัฐศาสตร์ เช่น ลาสเวลล์ (Lasswell) และ แคปลัน (Kaplan) กล่าวว่าประชาธิปไตยจะงอกงามก็ต่อเมื่อประชาชนมีลักษณะ “การเข้าสู่การเมือง” (Politicized) ซึ่งหมายถึงลักษณะดังต่อไปนี้ คือ

1. การเอาใจใส่วิถีหรือเหตุการณ์ทางการเมือง
2. การมีทัศนคติว่า อย่างน้อยที่สุดประชาชนจะต้องเกี่ยวข้องกับการเมืองไม่โดยตรง ก็โดยอ้อม เพราะอย่างไรแล้วการเมืองก็จะเข้ามาเกี่ยวข้องกับเราจนได้
3. การมีความเชื่อว่าการเมืองเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องอุทิศเวลาให้ตามสมควร

ลักษณะสำคัญของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ประกอบด้วยลักษณะดังต่อไปนี้ คือ

1. แนวคิดปัจเจกนิยม (Individualism) อันหมายถึงความรู้สึกว่า คนแต่ละคน มีคุณค่า มีสิทธิการตัดสินใจของตนเองโดยเสรี แนวคิดนี้เน้นหลักเสรีภาพในการเลือก
2. ความเชื่อในสังคมระบบเปิด (Open society) หมายถึง การมีความใจกว้างยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างออกไป ไม่ยึดมั่นในความคิดเห็นของตนเป็นใหญ่ ยอมรับความสามารถของคนอื่น มีความเสมอภาคเท่าเทียมกันในการพัฒนาตนเอง และมีการยอมรับการจัดตั้งกลุ่ม องค์กร สมาคม และกลุ่มต่างๆ โดยสมัครใจ

3. การมีส่วนร่วม (Participation) ซึ่งหมายถึงการกระทำโดยมุ่งหวังให้การกระทำของตนเอง หรือกลุ่มส่งผลกระทบต่อความคิดเห็นของผู้ใช้อำนาจทางการเมือง หรือต่อการแลกเปลี่ยนทางการเมืองในทางที่ตนเองหรือกลุ่มต้องการ บุคคลหรือกลุ่มบุคคลจะสามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพต้องอาศัยปัจจัยสำคัญ 2 ประการ คือ 1) ต้องรู้จักความต้องการของตนเอง อันเกี่ยวกับการเรียนรู้ การสั่งสมประสบการณ์ทางการเมือง 2) การมีอำนาจในการเข้าไปผลักดันเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ตามที่ต้องการ

ฉานิทธี สันตะพันธุ์ (2549) ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมทางการเมืองของไทยไว้ว่าเป็นสาเหตุที่ประชาธิปไตยไทยขาดความต่อเนื่องและมั่นคง ได้แก่ วัฒนธรรมทางการเมืองของไทยดังต่อไปนี้

1. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบอำนาจนิยม และระบบอุปถัมภ์ วัฒนธรรมทางการเมืองแบบอำนาจนิยม (Authoritative political culture) คือคนในสังคมเห็นว่าผู้มีอำนาจมี

ความชอบธรรมถูกต้องผู้ถูกปกครองจะต้องปฏิบัติตาม เคารพ เชื่อฟัง ยกย่อง และเกรงกลัว ส่วนระบบอุปถัมภ์ (Patronage system) ประกอบไปด้วยผู้อุปถัมภ์และผู้รับการอุปถัมภ์ เป็นความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกัน ฝ่ายรับการอุปถัมภ์ยอมรับอำนาจ อิทธิพล และการคุ้มครอง ระบบอุปถัมภ์ของไทยมีวิวัฒนาการมาจากระบบไพร่ฟ้าและระบบศักดินา ซึ่งถือว่ามูลนายเป็นชนชั้นปกครองเป็นชนชั้นผู้ควบคุมดูแล ไพร่ต้องปฏิบัติต่อมูลนายอย่างจงรักภักดีและให้ผลประโยชน์ตอบแทนแก่มูลนายเพื่อให้มูลนายเมตตา

2. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า ประชาชนมีความเชื่อฝังลึกว่า เรื่องการเมืองการปกครองเป็นของผู้ปกครอง ประชาชนทั่วไปมีหน้าที่เชื่อฟัง และปฏิบัติตามเท่านั้น

สุมาลี บำรุงสุข และ ศุภรัตน์ เลิศพาณิชย์กุล (2549) กล่าวว่าไว้ว่า มรดกทางประวัติศาสตร์ของชนชาติไทยพิจารณาจากแง่มุมทางสังคมและวัฒนธรรมแล้ว เห็นว่าแนวคิดทางการเมือง เรื่องอำนาจ บุญบารมี ของผู้นำ ที่เป็นแนวคิดอันได้รับอิทธิพลมาจากศาสนาพุทธ ยังคงมีอิทธิพลมากต่อสังคมไทย ส่วนการจัดระเบียบทางสังคมในระบบไพร่ ยังคงมีอิทธิพลครอบงำอยู่ในสังคมการเมืองไทยในปัจจุบัน เช่น ความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ ลักษณะเจ้าขุนมูลนายในระบบราชการ การมอบหมายอำนาจ และการเน้นการพึ่งพาผู้อื่น เป็นต้น นอกจากนี้ความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติซึ่งเคยมีอิทธิพลต่อการเมืองไทยในอดีต ยังคงอิทธิพลสำคัญในวงการเศรษฐกิจและการเมืองไทยในปัจจุบัน อีกทั้งระบบราชการซึ่งเป็นสถาบันการเมืองที่สำคัญสถาบันหนึ่งของสังคมไทยในอดีต ก็ยังคงบทบาททั้งในด้านการเป็นกลไกการบริหารงานราชการ และการเข้ามาก้าวท้าวแย่งชิงอำนาจทางการเมืองเหมือนในอดีต แม้ว่าประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่การปกครองในระบอบประชาธิปไตยมาเป็นเวลานานแล้ว แต่อำนาจการเมืองการปกครองยังคงอยู่ภายใต้การควบคุมของกลุ่มผู้นำจำนวนน้อย ประชาชนส่วนใหญ่มีความโน้มเอียงที่จะเชื่อฟังผู้นำ พึ่งพาการตัดสินใจ การแก้ไขปัญหาของผู้ปกครองมากกว่าที่จะคิดเอง พหุติกรรมเช่นนี้มีปรากฏอยู่คู่กับสังคมไทยมาแต่โบราณกาล ซึ่งประกอบด้วยคน 4 ประเภท คือ เจ้านาย ขุนนาง ไพร่ และทาส อำนาจทางการเมืองการปกครองผูกขาดอยู่ในกลุ่ม 2 ประเภท ได้แก่ เจ้านายและขุนนางคือชนชั้นปกครองในสมัยนั้น ไพร่ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของสังคม และทาส ยอมรับบทบาทในฐานะผู้ถูกปกครองไม่มีสิทธิมีเสียงหรือมีส่วนร่วมในการตัดสินใจใดๆ การช่วงชิงทำทนายอำนาจก็จะจำกัดอยู่แต่ในวงของชนชั้นปกครองเท่านั้น เนื่องจากชนชั้นไพร่และทาสไม่สามารถรวบรวมกำลังคนและถูกควบคุมโดยเจ้าขุนมูลนายอย่างใกล้ชิด กับทั้งเพราะสภาพเศรษฐกิจไม่เอื้ออำนวยนอกจากนี้ไพร่ และทาสยังขาดความรู้ทางวิชาการต่างๆ ด้วย (มานิตย์ อินผอง 2550: 10-12)

สรุปแล้ว การให้ความสำคัญกับเรื่องอำนาจ บุญบารมีของผู้ปกครอง ลักษณะเจ้าขุนมูลนาย การมอบหมายอำนาจ การเน้นการพึ่งพาผู้อื่น อันเป็นแนวคิดทางการเมืองการ

ปกครองตามแบบพุทธศาสนา มีความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ และระบบชนชั้นศักดินา ยังคงมีอิทธิพลฝังลึกอยู่กับสังคมไทยมาจนถึงปัจจุบัน ทำให้ประชาชนมีความเห็นว่าการเมืองเป็นเรื่องของผู้ปกครอง ผู้ใต้ปกครองต้องยอมรับในอำนาจ และปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ที่มีสถานะเหนือกว่า อันเป็นลักษณะประเภทหนึ่งของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า

1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทางการเมือง

ความหมายการพัฒนาการเมือง

คำว่าพัฒนาทางการเมือง (อ้างถึงใน ลินดา สมประสงค์ : 2549) เป็นคำใหม่ยังไม่มีความหมายเป็นอันหนึ่งอันเดียวที่ยอมรับกันในหมู่นักวิชาการ นักรัฐศาสตร์ได้พยายามให้ความหมายได้ต่างๆ กัน และความหมายที่ให้ไว้มีอยู่เป็นจำนวนมากหลายความหมาย

ลูเซียน พาย (Lucian w. pye อ้างถึงใน สุจิต บุญบงการ 2547: 7-8) ได้รวบรวมความหมายของพัฒนาการเมืองที่นักรัฐศาสตร์ให้ไว้ พอสรุปได้ดังนี้

1. พัฒนาการทางการเมือง เป็นเรื่องของการเมืองอันจำเป็นต่อการปรับปรุงและพัฒนาทางเศรษฐกิจ
2. พัฒนาการทางการเมือง เป็นเรื่องของการเมืองในสังคมอุตสาหกรรม
3. พัฒนาการทางการเมือง เป็นเรื่องของการเปลี่ยนแปลงการเมืองให้เป็นสมัยใหม่
4. พัฒนาการทางการเมือง เป็นเรื่องของการดำเนินงานของรัฐบาล ซึ่งมีลักษณะที่รัฐบาลมีอำนาจครอบคลุมทั่วประเทศ ประชาชนมีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยอิทธิพลของลัทธิชาตินิยม และมีความเป็นพลเมืองของรัฐอย่างแท้จริง สถาบันของรัฐจะต้องสามารถดำเนินนโยบายที่สะท้อนให้เห็นถึงลัทธิชาตินิยมและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในชาติ
5. พัฒนาการทางการเมือง เป็นเรื่องของการพัฒนาระบบบริหารและกฎหมาย
6. พัฒนาการทางการเมือง เป็นเรื่องของการระดมประชาชนให้มีส่วนร่วมทางการเมือง
7. พัฒนาการทางการเมือง เป็นเรื่องของการพัฒนาระบบประชาธิปไตย
8. พัฒนาการทางการเมือง เป็นเรื่องของความมีเสถียรภาพ และการเปลี่ยนแปลงที่เป็นระเบียบ
9. พัฒนาการทางการเมือง เป็นเรื่องของการระดมกำลัง และอำนาจอันหมายถึงประสิทธิภาพของระบบการเมือง ในการทำงาน
10. พัฒนาการทางการเมือง เป็นลักษณะอันหนึ่งของกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

พวย ไม่ได้ระบุว่า ความหมายของพัฒนาการทางการเมืองทั้ง 10 ความหมายนั้น ผิด เพียงแต่กล่าวว่าจะอาจไม่สมบูรณ์เท่านั้น เขาได้เสนอแนะการมองพัฒนาการทางการเมืองในอีก ลักษณะหนึ่ง คือ ให้พิจารณาถึงองค์ประกอบของพัฒนาการทางการเมือง พวย ได้เสนอ องค์ประกอบสามประการของการพัฒนาการทางการเมืองไว้ดังนี้

1. ความเท่าเทียมกัน (Equality) ความเท่าเทียมกันนี้ มิได้หมายความว่าเฉพาะความเท่าเทียมกันตามกฎหมาย หรือสิทธิเท่าเทียมกันในทางการเมืองของประชาชนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนทั้งในระบบประชาธิปไตย และในระบบเผด็จการ แต่เพียงในระบบเผด็จการ การเข้ามีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเรื่องของการระดมพลังจากรัฐบาล ความเท่าเทียมกันนี้ ยังหมายถึงการเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเรื่องความสามารถของบุคคล ไม่ใช่ใช้ชาติตระกูลมาเป็นหลักเกณฑ์

2. ความสามารถของระบบการเมือง (Capacity) ความสามารถนี้เกี่ยวกับการดำเนินนโยบาย (Output) ของระบบ เป็นเรื่องความสามารถของระบบว่าจะผลักดันสังคมและระบบเศรษฐกิจได้มากน้อยเพียงใด เป็นเรื่องของประสิทธิภาพการดำเนินงานของรัฐบาล รวมตลอดทั้งเงื่อนไขต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อการทำงานของรัฐบาล ระบบการเมืองที่พัฒนาแล้วมักมีความสามารถสูงในการตอบสนองความต้องการในด้านต่างๆ ของประชาชนได้อย่างดี มีความสามารถที่จะให้นโยบายได้รับการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสะท้อนให้เห็นการทำงานของรัฐบาลเป็นเรื่องของ “อาชีพ” ไม่ใช่เรื่องสมัครเล่น จะต้องยึดถือความเป็นเหตุเป็นผล (Rationality) และหลักของทางโลก (Secular) ในการบริหารงาน

3. การแบ่งโครงสร้างทางการเมืองให้มีความแตกต่าง และมีความชำนาญเฉพาะ (Differentiation and Specialization)

ในระบบการเมืองที่พัฒนาแล้ว จำต้องมีการจำแนกหน่วยงานออกไปตามความสามารถเฉพาะอย่าง มีความรับผิดชอบที่เฉพาะเจาะจง ถือว่าเป็นการแบ่งแยกการทำงานตามความสามารถ แต่การแบ่งแยกเช่นนี้ไม่ใช่ก่อให้เกิดความแตกแยก และเป็นอิสระเอกเทศ แต่จะต้องมีการร่วมมือกัน ประสานงานกัน และต้องสอดคล้องกับการรวมตัวกันในชาติ

ลูเซียน พวย (Lucian w. pye อ้างถึงใน สุจิต บุญบงการ 2547: 7-8) ได้สรุปถึง ลักษณะกว้างๆ ของการพัฒนาการเมืองเอาไว้ 3 ประการ คือ

1. ความเสมอภาค (equality) หมายถึง การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของมวลชนโดยร่วมกันกระทำกิจกรรมทางการเมือง ระบบการเมืองจะต้องมีความครอบคลุมทั่วถึง เช่น การใช้กฎหมายกับทุกคนโดยเสมอหน้ากัน การรับคนเข้าไปปฏิบัติงานของระบบการเมือง ต้องคำนึงถึงความรู้ความสามารถในการทำงานให้สำเร็จผล

2. ความสามารถ (capacity) หมายถึง ระบบการเมืองจะต้องสามารถกำหนดนโยบายหรือบัญญัติกฎหมายให้ได้เหมาะสมถูกต้อง สามารถบริหารหรือควบคุมการบริหารงานตามนโยบายจนบรรลุผล

3. ความแตกต่างในบทบาทตามความรู้เฉพาะด้าน (differentiation-specialization) หมายถึง มีการกำหนดโครงสร้างและต้องทำงานให้มีความแตกต่างหรือแบ่งงานออกเป็นส่วนๆ ตามความรู้เฉพาะด้าน ในขณะที่เดียวกันก็ต้องมีการรวมงานที่แบ่งเข้าด้วยกันในรูปของการประสานงานเพื่อให้การทำงานเป็นกระบวนการตั้งแต่ต้นจนสำเร็จออกมาเป็นผลงาน

ฮันติงตัน (Huntington อ้างถึงใน สุจิต บุญบงการ 2547: 9) ได้เสนอความหมายการพัฒนาทางการเมืองว่า เป็นเรื่องที่แตกต่างกันไปจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองให้เป็นสมัยใหม่ การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองให้เป็นสมัยใหม่ เป็นเรื่องของการแบ่งโครงสร้างทางการเมืองให้มีความแตกต่างซับซ้อนมากขึ้น (Structural Differentiation) เป็นเรื่องของการขยายอำนาจการปกครองของรัฐบาลกลางให้ครอบคลุมไปทั่วทุกส่วนในรัฐ ให้อยู่ภายใต้รัฐบาลเดียวกัน อยู่ภายใต้ระบบกฎหมายอันเดียวกัน (Rationalization of Authority) และเป็นเรื่องของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน แต่การพัฒนาทางการเมืองเป็นเรื่องของการสร้างความเป็นสถาบัน (Institutionalization) ให้กับระบบเพื่อให้ระบบสามารถเปลี่ยนแปลงจากจารีตประเพณีมาสู่ความเป็นสมัยใหม่ได้โดยไม่มีความวุ่นวายไร้เสถียรภาพ ทุกระบบไม่สามารถเปลี่ยนแปลงจากระบบเก่าไปสู่ระบบการเมืองแบบใหม่ข้างต้นได้อย่างราบรื่นและต่อเนื่อง หลายประเทศประสบกับการใช้กำลังรุนแรงทางการเมืองจนการเปลี่ยนแปลงต้องชะงักงัน เกิดความเลื่อมทางการเมือง ฮันติงตันได้เสนอว่าการทำให้ระบบการเมืองสามารถแก้ปัญหาความวุ่นวายอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงให้เป็นสมัยใหม่ได้ จะต้องสร้างให้ระบบและสถาบันมีลักษณะของ “ความเป็นสถาบัน” (Institutionalization) ด้วยลักษณะเช่นนี้เท่านั้น ระบบหรือสถาบันทางการเมืองจึงจะสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถกลั่นกรองการขยายตัวของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนได้อย่างดี

ฮันติงตัน ได้ชี้แจงว่า การที่สังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงให้เป็นสมัยใหม่ประสบกับความวุ่นวายใช้กำลังทางการเมือง เพราะการเปลี่ยนแปลงให้เป็นสมัยใหม่ทำให้คนเราต้องการสิ่งใหม่ๆ มากขึ้น และความต้องการหรือความคาดหวังของคนในสังคมมักจะเพิ่มขึ้นในอัตราที่รวดเร็วกว่าความสามารถของระบบหรือสถาบันทางการเมืองในการตอบสนอง อันจะทำให้ประชาชนเกิดความผิดหวัง คับข้องใจและนำไปสู่การเรียกร้องทางการเมือง และการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองถ้าสถาบันทางการเมืองมีความเป็นสถาบันต่ำ คือไม่สามารถควบคุมการมีส่วนร่วม

ของประชาชนให้เป็นตามระเบียบแบบแผนที่ชอบธรรมของระบบการเมืองนั้นๆ การมีส่วนร่วมทางการเมืองจะเปลี่ยนรูปไปสู่การใช้กำลังรุนแรงได้ง่าย

นอกเหนือจากการสนับสนุน (Support) ที่ได้จากประชาชนแล้ว ความเป็นสถาบัน (Institutionalization) ยังมีองค์ประกอบอื่นๆ อีกดังนี้ คือ ความสามารถในการปรับตัว (Adaptability) การมีองค์การที่ซับซ้อน (Complexity) การมีความเป็นกลุ่มก้อน (Coherence) และความเป็นอิสระ (Autonomy) ลักษณะเช่นนี้จะทำให้สถาบันสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ดีขึ้น

โดยสรุป การพัฒนาการเมืองในสายตาของ ฮันดิงตัน คือ การสร้างความเป็นสถาบันทางการเมือง (Political Institutionalization)

อนึ่ง Samuel P. Huntington (อ้างใน สุจิต บุญบงการ 2547: 10) ยังให้ความหมายของการพัฒนาการเมืองเอาไว้ คือ

1. การมีเหตุผล (rationalization)
2. บูรณาการแห่งชาติ (national integration)
3. การปกครองแบบประชาธิปไตย (democratization)
4. การระดมพลัง หรือการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง (mobilization of participation)

ชโยนนันต์ สมุทวณิช (อ้างถึงใน ชีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ 2547: 343) ให้ความหมายของการพัฒนาการเมืองว่า เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ ที่มีผลกระทบต่อระบบ และกระบวนการทางการเมือง โดยที่การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นในลักษณะทำให้ระบบการเมือง และกระบวนการทางการเมืองสามารถเปิดกว้างให้กลุ่มบุคคลในสังคมที่ต้องการได้มาซึ่งอำนาจทางการเมืองสามารถถือครองและใช้อำนาจนี้ รวมทั้งประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น การพัฒนาการเมืองจึงเป็นทั้งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเองโดยพลังทางสังคมและเศรษฐกิจโดยทั่วไปเป็นตัวผลักดัน

อมร รักษาสัตย์ (อ้างถึงใน นฤมล รัตนภิบาล 2540: 11) ได้ชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างความเจริญเติบโต (growth) กับการพัฒนา (development) ไว้ว่า ความเจริญเติบโตเป็นการเปลี่ยนแปลงในระดับของการกระทำ เป็นการเปลี่ยนแปลงความสามารถ และคุณสมบัติของผู้กระทำเอง ส่วนการพัฒนาเป็นการเปลี่ยนแปลงในตัวองระบบที่ทำการ

Alfred Diamant (อ้างถึงใน นฤมล รัตนภิบาล 2540: 12) มีความเห็นว่า การพัฒนา เป็นเรื่องของความสามารถของระบบ มากกว่าเรื่องของการมีรูปแบบของสถาบัน หรือนโยบายเพื่อการปกครองของรัฐบาลเท่านั้น การพัฒนาทางการเมืองจึงเป็นกระบวนการที่ต้องการ

ความสามารถของรัฐเพิ่มมากขึ้น เพื่อความสำเร็จ ความต่อเนื่องของรัฐบาล หรือเสถียรภาพและการสร้างองค์การใหม่ๆ ขึ้น

Samual N. Eisenstadt (อ้างถึงใน นฤมล รัตนภิบาล 2540: 12) มีความเห็นว่าการพัฒนาการเมือง หมายถึง ความสามารถของระบบการเมืองที่จะสามารถสนองตอบหรือปรับตัวได้เสมอกับความต้องการทางการเมือง หรือ องค์การทางการเมืองและความสามารถอันนี้ย่อมจะมีความคล่องตัวเมื่อเกิดปัญหาขึ้น ไม่ว่าจะปัญหาของภายในระบบการเมืองเอง หรือจากภายนอกระบบการเมือง และเขาเห็นว่าการพัฒนาทางการเมืองมีลักษณะที่สำคัญ 4 ประการ คือ

1. มีการทำให้เกิดโครงสร้างทางการเมืองที่มีความแตกต่าง ทั้งในด้านบทบาทและสถาบันการเมืองมากขึ้น มีจุดหมายทางการเมืองที่ชัดเจน เป็นศูนย์กลางที่คนส่วนใหญ่ยึดถือและขึ้นต่อรัฐบาลเดียวกัน

2. ขอบข่ายของกิจกรรมการเมือง การบริหาร และการรักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยของปวงชน จะต้องแผ่ขยายไปอย่างทั่วถึง

3. อำนาจทางการเมืองจะต้องแผ่ขยายไปยังกลุ่มชนทุกหมู่เหล่าโดยทั่วถึง

4. มีผู้นำสมัยใหม่ต้องเข้าไปแทนผู้นำสมัยเก่า และเป็นที่ยอมรับถูกต้องตามกฎหมาย

Almond and Powell (อ้างถึงใน สุจิต บุญบงการ 2547: 9) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาการเมืองว่า

1. การแบ่งแยกความแตกต่างในโครงสร้างทางการเมือง ลักษณะนี้เช่นเดียวกับที่ พาย ใต้กล่าวไว้

2. วัฒนธรรมทางการเมืองที่เป็นแบบของทางโลก (Secularization of Political Culture) วัฒนธรรมทางการเมืองในสังคมนิยมตะวันตกเป็นแบบที่ไม่มีเหตุผล ยึดถือในเรื่องโชคกลางหรือความเชื่อที่มีติดต่อกันมาโดยไม่คำนึงถึงเหตุผล ส่วนการทำวัฒนธรรมทางการเมืองให้เป็นแบบทางโลกนั้น หมายถึง การทำให้วัฒนธรรมทางการเมืองมีลักษณะเป็นแบบมีเหตุผล มิใช่เป็นเรื่องโชคกลางหรือความเชื่อแบบมหาย เป็นแบบที่คำนึงถึงข้อเท็จจริง คือการเชื่อในเรื่องหนึ่งเรื่องใด หรือการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดจะต้องพิจารณาจากข้อมูลที่เป็นจริง วัฒนธรรมทางการเมืองแบบนี้เป็นของสังคมอุตสาหกรรม

3. ความเป็นอิสระของระบบย่อย (System Autonomy) หมายถึง ความเป็นอิสระของหน่วยต่างๆ ในระบบ เช่น หน่วยการปกครองท้องถิ่น ระบบพรรคการเมือง ตลอดจนกลุ่มผลประโยชน์มีลักษณะเป็นตัวของตัวเอง มีการจัดองค์กรที่ดี และสามารถดำเนินงานได้โดยมีอิสระพอสมควร ความหมายของการพัฒนาการเมืองของ อัลมอนต์ และพาวเวล ข้างต้นนี้ช่วย

ให้สามารถเปรียบเทียบระบบการเมืองต่างๆ ให้เห็นถึงความแตกต่างในขั้นตอนของพัฒนาการทางการเมืองได้ แต่ก็มีข้อบกพร่องดังนี้

ในด้านวัฒนธรรมทางการเมือง ประเทศที่มีความก้าวหน้าทางอุตสาหกรรม และเป็นประชาธิปไตยมาช้านานอย่างอังกฤษ และสหรัฐอเมริกา วัฒนธรรมทางการเมืองของคนส่วนใหญ่หาได้คำนึงถึงเหตุผลและข้อเท็จจริงเสมอไปไม่ในการตัดสินใจหลายเรื่อง เช่นการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอาจตัดสินใจโดยอารมณ์ หรือโดยความชอบในผู้สมัครเป็นการส่วนตัวได้เช่นกัน โดยเฉพาะในอังกฤษ อิทธิพลของจารีตประเพณียังมีอยู่มากทีเดียวในพฤติกรรมทางการเมืองของคนอังกฤษ เช่น การแบ่งแยกชนชั้น เป็นต้น

ในด้านความเป็นอิสระของหน่วยย่อย เป็นการโน้มเอียงไปทางระบบการเมืองประชาธิปไตยตะวันตกมาก ในระบบเผด็จการสมัยใหม่อย่างในสหภาพโซเวียต ความเป็นอิสระของระบบย่อยมีน้อยมาก เช่นนี้แล้วเท่ากับว่าระบบการเมืองของสหภาพโซเวียตมีพัฒนาการทางการเมืองน้อย และระบบการเมืองประชาธิปไตยตะวันตกเท่านั้นที่มีพัฒนาการทางการเมือง

Gabriel A. Almond and G. Bingham Powell ได้เสนอผลงานทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาการทางการเมืองลักษณะที่เป็นแนวคิด โดยมีหลักเกณฑ์ที่จะวัดถึงการพัฒนาการทางการเมือง 3 ประการ คือ

1. การจำแนกโครงสร้างต่างๆ (structural differentiation) ของโครงสร้างทางการเมืองให้มีหน้าที่เฉพาะอย่างมากขึ้น

2. ระบบย่อยหรือองค์การต่างๆ มีความเป็นอิสระพอสมควรในการดำเนินงาน (sub-system autonomy)

3. การมีวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยึดหลักการของเหตุผล (cultural secularization)
 นฤมล รัตนภิบาล (2540: 16-20) กล่าวว่า แนวความคิดเรื่องการพัฒนาทางการเมืองเป็นศูนย์รวมของนานาทัศนะ เป็นการยากที่จะใช้ทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งมาอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมได้อย่างครอบคลุมสมบูรณ์ ประกอบกับการพัฒนาทางการเมืองของแต่ละสังคมก็แตกต่างกันไปตามอิทธิพลของปัจจัยด้านวัฒนธรรม ค่านิยม โครงสร้างทางสังคม สภาพเศรษฐกิจ และ สิ่งแวดล้อม แต่ท่ามกลางความแตกต่างยังมีความคล้ายคลึงกันอยู่ เช่น การจำแนกโครงสร้างของสถาบันเฉพาะด้าน ความสามารถของระบบการเมืองในการสนองตอบความต้องการของสังคม ความเสมอภาคทางการเมือง การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นต้น (ลินดา สมประสงค์ 2549: 17-23)

สรุป จากแนวคิดของนักรัฐศาสตร์ทั้งหมดนี้ จะเห็นได้ว่าปัจจัยหรือเงื่อนไขของการพัฒนาการทางการเมืองมีหลายลักษณะ ดังนั้น ความสำเร็จของการปกครองในระบอบ

ประชาธิปไตยย่อมต้องอาศัยปัจจัยต่างๆ เป็นอันมาก และอาจกล่าวได้ว่า ในทางกลับกัน เสถียรภาพ หรือความสำเร็จของระบอบประชาธิปไตย ก็ก่อให้เกิดการพัฒนาการทางการเมืองของ ปัจจัยต่างๆ เหล่านั้น ด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตาม สิ่งที่สำคัญอย่างหนึ่งต่อการพัฒนาการทางการเมือง หรือการมีจิตใจแบบประชาธิปไตย รวมทั้งต่อความสำเร็จในด้านอื่นๆ ที่จะเอื้ออำนวยประกอบให้เกิดเสถียรภาพของการพัฒนาการทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้อง อาศัยวัฒนธรรมทางการเมืองเข้ามาเป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาการทางการเมือง

1.4 แนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมทางการเมือง

ความหมาย

นักวิชาการของไทยหลายท่านได้เขียนหนังสือเกี่ยวกับความหมายของพฤติกรรมทางการเมืองไทย โดยจะหยิบยืมมากล่าวอ้าง ดังต่อไปนี้

พฤติกรรมทางการเมือง คือ การแสดงออก และความรู้สึกนึกคิดทางการเมืองของมนุษย์ เป็นพฤติกรรมตอบสนองต่อกระบวนการทางการเมืองที่มีอยู่ในแต่ละระบบการเมือง อีกนัยหนึ่ง พฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลเป็นการแสดงออกทางการเมืองอันเป็นผลมาจากความรู้สึกนึกคิดทางการเมืองของแต่ละบุคคลที่มีต่อ “ระบบการเมือง” (วิวัฒน์ เข็มไพรวัน 2548: 14)

พฤติกรรมทางการเมือง หมายถึง การแสดงออกของบุคคลและ/หรือกลุ่มบุคคลที่ต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับ การจัดสรรแบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่าเพื่อสังคม เช่น พฤติกรรมของคณะรัฐมนตรี พฤติกรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พฤติกรรมการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งของประชาชน พฤติกรรมการใช้ความรุนแรงทางการเมือง พฤติกรรมของสมาชิกพรรคการเมือง พฤติกรรมของกลุ่มผลประโยชน์ และพฤติกรรมของกลุ่มกดดันต่างๆ เป็นต้น (ฐปนรรต พรหมอินทร์ 2549: 9)

พฤติกรรมทางการเมือง หมายถึง การแสดงออกทางการเมือง ซึ่งการแสดงออกจะเป็นอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับการเรียนรู้ทางการเมือง (Political socialization) หรือความสำนึกทางการเมืองของคนในชาติ ตลอดจนวัฒนธรรมทางการเมือง (Political culture) และความสนใจของคนในชาติด้วย (จักรพันธ์ วงษ์บูรณาวัฑ 2543:120)

พฤติกรรมทางการเมือง หมายถึง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเชิงการเมือง ไม่ว่าจะโดยความคิดเห็น สรรพชา หรือด้วยการกระทำ (จิระโชค วีระสัย 2538: 120)

พฤติกรรมทางการเมือง ในความหมายอย่างกว้างคือ การแสดงออกหรือไม่แสดงออกซึ่งการกระทำของปัจเจกบุคคล หรือกลุ่มต่อระบบการเมืองที่ดำรงอยู่ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของอำนาจ ผลประโยชน์ และการตัดสินใจที่มีคุณค่าในสังคม (วราวุฒิชัย โรจนพล 2554: 8)

รูปแบบพฤติกรรมทางการเมือง

รูปแบบพฤติกรรมทางการเมือง หมายถึง วิธีการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมในทางการเมืองของประชาชน ได้แก่การไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง การแสดงประชามติ การประชาพิจารณ์ การถอดถอนออกจากตำแหน่ง และการริเริ่มเสนอแนะ

การไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง (voting behavior) เป็นพฤติกรรมการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเพื่อเลือกผู้แทน พฤติกรรมทางการเมืองแบบนี้อาจเกิดขึ้นได้ทั้งในระบบการเมืองแบบประชาธิปไตย และแบบเผด็จการ (เช่น กรณีสาธารณรัฐประชาชนจีน) รวมทั้งแบบกึ่งเผด็จการกึ่งประชาธิปไตย อาจพิจารณาได้ว่าการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งซึ่งเป็นการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นอาจกระทำโดยอิสระ หรือโดยถูกบังคับก็ได้

การแสดงประชามติ (referendum) เป็นพฤติกรรมทางการเมืองที่บ่งบอกความรู้สึก และการประเมินค่าของประชาชนที่มีต่อนโยบายของรัฐ หรือปรากฏการณ์ทางการเมืองที่เป็นปัญหาการเมืองที่มีผลกระทบต่อเสถียรภาพของสังคมและสิทธิเสรีภาพของประชาชน

การประชาพิจารณ์ (public hearing) เป็นพฤติกรรมทางการเมืองที่สะท้อนถึงการที่ประชาชนเฝ้าดู ตรวจสอบและวิพากษ์วิจารณ์ โดยการแสดงทัศนคติ ความเชื่อ และค่านิยมที่มีต่อสิ่งต่างๆ ทางการเมือง

การถอดถอนออกจากตำแหน่ง (recall) เป็นพฤติกรรมทางการเมืองที่ประชาชนควบคุมการทำงานของผู้แทนหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐระดับสูง โดยการเรียกอำนาจที่ได้มอบให้ไปกลับคืนโดยการปลดออก/ถอดถอนออกจากตำแหน่ง

การริเริ่มเสนอแนะ (initiatives) เป็นพฤติกรรมทางการเมืองที่บุคคล/กลุ่มบุคคลที่ทำการเสนอแนะ ริเริ่ม มาตรการ หรือนโยบายที่เห็นว่าเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของตน

รูปแบบของพฤติกรรมทางการเมืองเหล่านี้ล้วนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบการเมืองแบบประชาธิปไตย ที่มุ่งเน้นให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในฐานะของ "การเมืองภาคประชาชน" หรือ "การเมืองของพลเมือง" (วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน 2548: 17-18)

สรุปได้ว่า พฤติกรรมทางการเมือง หมายถึง การแสดงออกทางการเมืองทั้งในด้านการกระทำหรือความรู้สึกนึกคิด และทัศนคติทางการเมืองตลอดจนการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่างๆ ทั้งที่มีผลก่อให้เกิดการพัฒนาความร่วมมือหรือขัดแย้ง ซึ่งพฤติกรรมทางการเมืองนั้นมีหลายรูปแบบ อาทิเช่น การออกเสียงเลือกตั้ง การปฏิบัติตามกฎหมาย ตลอดจนการมีความสนใจ ความเบื่อหน่าย และความเชื่อมั่นทางการเมือง

1.5 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมือง (อ้างใน เฉลิมพร แสงมณี : 2549) เป็นกิจกรรมที่สำคัญประการหนึ่งในกระบวนการทางการเมือง และมีความจำเป็นสำหรับการเมืองทุกระบบ เนื่องจากรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนโดยเฉพาะข้อเรียกร้อง (Demand) และการสนับสนุน (Support) จะสะท้อนให้เห็นถึงการดำรงอยู่ของระบบการเมือง หรือทำให้ระบบการเมืองอยู่ในสถานะที่สมดุลได้ หากกระบวนการเมืองปราศจากสิ่งเหล่านี้แล้ว การเมืองก็ไม่สามารถดำรงอยู่ได้

การเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง ในแง่ที่เป็นเป้าหมายทางการเมือง หมายถึง การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาระบบการเมืองให้เป็นประชาธิปไตย ทั้งนี้เพราะการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นดัชนีชี้วัดที่สำคัญประการหนึ่งของระบอบประชาธิปไตย สังคมใดจะมีระดับความเป็นประชาธิปไตยสูงหรือต่ำนั้น พิจารณาได้จากระดับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

ในส่วนของกระบวนการทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองคือการแสดงออกซึ่งกิจกรรมทางการเมืองของบุคคลในสังคม กิจกรรมเหล่านี้ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกกับองค์กรทางการเมือง รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับรัฐ ดังนั้น การศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลและองค์กรทางการเมืองที่ครอบคลุมระบบปฏิสัมพันธ์ (Interaction System) ทางการเมืองทั้งหมดจะส่งเสริมให้เข้าใจบทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน และองค์กรทางการเมืองได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ดังนั้น การศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองในฐานะที่เป็นกระบวนการทางการเมือง (Political Socialization) ซึ่งจะมีผลต่อความเชื่อและพฤติกรรมทางการเมืองของปัจเจกบุคคลในแต่ละสังคม

การศึกษาคำมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในปัจจุบัน ทุกระบบการเมืองให้ความสำคัญกับระบบตัวแทน ซึ่งหมายถึงการที่บุคคลจำนวนหนึ่งได้รับมอบอำนาจจากประชาชนให้ไปทำหน้าที่ในการบริหารประเทศ ในทิศทางที่สนองตอบต่อประชาชนที่ เป็นผู้เลือกตนเข้ามา

นอกจากนี้การเลือกตั้งยังทำหน้าที่เป็น "กลไกเชื่อมโยง" (Linkage Mechanism) สะท้อนทัศนคติของประชาชนต่อนโยบายของรัฐบาล ต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และต่อพรรคการเมืองด้วย

จึงกล่าวได้ว่า การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนด้วยการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

การเลือกตั้ง (Election) ถือว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน (Political Participation) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง (Voting) การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นการปฏิบัติการอย่างเดี่ยว (Single act) ของการมีส่วนร่วมทางการเมือง การวัดค่าของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ให้ความเที่ยงธรรมและชัดเจนมากที่สุดคือ ดูจากจำนวนผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

ดังนั้น การจะศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งหรือการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งของประชาชนจำเป็นจะต้องพิจารณารูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วย รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง เช่นการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง รูปแบบของการออกเสียงเลือกตั้ง เป็นต้น

อาร์เทอร์ บอมร์เมต (Arthur W. Bromage) ให้ความหมายการมีส่วนร่วมทางการเมือง มี 3 ลักษณะใหญ่ๆ คือ (อ้างใน จิตรา พรหมชุติมา 2541: 34-40)

1. การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (Voting)
2. การใช้วิธีบังคับหรือชักจูงอย่างไม่เป็นทางการ ได้แก่ การแสดงความคิดเห็นโดยตรงหรือทางจดหมาย โทรศัพท์ โทรเลข ฯลฯ
3. การดำเนินการอย่างเป็นทางการ ได้แก่ การใช้สิทธิที่มีอยู่ตามรัฐธรรมนูญ เช่น การแสดงประชามติ

ฮันติงตัน และโดมิงเกส (Huntington and Domingues) (ศุจิต บุญบงการ 2522: 42) ให้ความหมายการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า เป็นกิจกรรมหรือการกระทำของประชาชนที่ต้องการมีอิทธิพลเหนือการตัดสินใจของรัฐบาล โดยที่การกระทำหรือพยายามนั้นเป็นไปได้ทั้งถูกต้องและไม่ถูกต้องตามกฎหมายรวมถึงการเลือกตั้ง การร่วมในการรณรงค์หาเสียง การรวมตัวเพื่อโน้มน้าวหรือกดดันรัฐบาล Milrath and Goel ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า หมายถึงกิจกรรมทั้งหลายของพลเมืองเฉพาะบุคคล ซึ่งต้องการมีอิทธิพลหรือสนับสนุนต่อรัฐบาลและการเมือง ไม่เฉพาะกฎเกณฑ์ที่เป็นอยู่ที่ประชาชนติดตาม เพื่อที่จะมีอิทธิพลต่อผลผลิตทางการเมือง แต่รวมทั้งกิจกรรมที่สนับสนุนและกระทำอย่างเป็นพิธีด้วย

คาร์ โชเฮน (Carl Cohen) ในระบอบประชาธิปไตย ถือว่าการเลือกตั้งเป็นวิธีการและเงื่อนไขที่สำคัญในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน (จิตรา พรหมชุติมา 2541: 36)

มิลเบรท (Milbrath) ได้กล่าวว่า การที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับสูงไม่ใช่สิ่งที่ชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จของประชาธิปไตย เพราะว่า การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองจะต้องตั้งอยู่บนเหตุผลของประชาธิปไตยด้วย ซึ่งหมายความว่าประชาชนจะต้องตัดสินใจทางการเมืองอย่างมีเหตุผล (จิตรา พรหมชุติมา 2541: 37)

ความสัมพันธ์ระหว่างหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย และการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนกับการเลือกตั้ง หลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้นมีจุดมุ่งหมายสำคัญอยู่ที่ประชาชน โดยเน้นความสำคัญที่มาของอำนาจว่าได้มาจากประชาชน กล่าวคือ ผู้ปกครองจะมีอำนาจการปกครองต้องได้รับความยินยอมจากการเลือกตั้งของประชาชน เท่ากับอำนาจการปกครองนั้นเป็นของประชาชน และการปกครองนั้นจำเป็นต้องคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ดังนั้น ประชาชนต้องคอยควบคุมดูแลการใช้อำนาจในการปกครอง ซึ่งแต่เดิมประชาชนทุกคนดูแลควบคุมโดยตรง แต่ปัจจุบันเนื่องจากประชาชนมีจำนวนมากขึ้น จึงจำเป็นต้องมีการเลือกตัวแทนคอยดูแลควบคุมการใช้อำนาจปกครองของผู้ปกครอง และดูแลผลประโยชน์ของประชาชน ทั้งนี้ก็เพื่อประโยชน์ทั้งปวงจะต้องติดอยู่กับประชาชน

จากหลักการสำคัญดังกล่าว วิเคราะห์ได้ว่าการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ต้องได้รับความชอบธรรมแห่งอำนาจในการปกครองจากการยอมรับของประชาชน ดังนั้น การมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชนจึงเป็นบทบาทที่สำคัญในการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะเป็นเครื่องมือแสดงออกถึงการยอมรับในอำนาจการปกครองที่มีความชอบธรรม

ด้วยเหตุนี้ จึงกล่าวได้ว่า การแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงของประชาชนก็คือการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเพื่อคัดเลือกตัวแทน (Representation) ซึ่งการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งถือเป็นหัวใจสำคัญของระบอบประชาธิปไตย

1.5.1 ปัจจัยการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการผลักดันให้บุคคลเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ปัจจัยหลักที่สำคัญได้แก่ แรงจูงใจ โอกาส และทรัพยากร

แรงจูงใจ

ในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ความศรัทธาและความไว้วางใจในกระบวนการทางการเมือง ความสำนึกในหน้าที่พลเมือง โดยถือว่าเป็นพันธะหน้าที่จะพึงกระทำ เช่น การยอมรับว่ากระบวนการเลือกตั้งเป็นวิธีการที่ดีในการปกครองประเทศ และมีความเห็นว่าคุณคนไทยทุกคนมีหน้าที่ในการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

โอกาส

ในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่การปราศจากซึ่งอุปสรรคทางกฎหมาย และโอกาสในด้านมีความสะดวกในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น มีสิทธิตามกฎหมาย สามารถหาหน่วยเลือกตั้งพบ เป็นต้น

ทรัพยากร

ทรัพยากรที่สำคัญในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมีอยู่ 3 ประการ คือ ความรู้ ทักษะ และเงิน ปัจจัยทั้งสามนี้ต่างมีอิทธิพลต่อกันอย่างใกล้ชิด กล่าวคือ คนที่มีความรู้สูง มักจะมีรายได้สูง และมีทักษะในทางการเมืองสูงตามไปด้วย (เลียมพร แสงมณี 2549: 20-24)

กล่าวโดยสรุป ปัจจัยในด้านแรงจูงใจ โอกาส และทรัพยากร ต่างก็เป็นปัจจัยที่เกี่ยวพันซึ่งกันและกัน ในระบบที่มีการเปิดโอกาสอย่างกว้างขวางแม้ว่าแรงจูงใจ โอกาส และทรัพยากรมีไม่มากนักประชาชนก็อาจเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองได้ หรือในอีกด้านหากประชาชนมีแรงจูงใจที่จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองสูงมากก็สามารถเข้ามีส่วนร่วมในทางการเมืองได้เช่นกัน ดังนั้นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย จึงถือว่าการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อระบอบประชาธิปไตยอย่างมาก

1.5.2 รูปแบบของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง

การจำแนกรูปแบบ และกิจกรรมของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง นั้น มีนักวิชาการหลายท่านได้ทำการศึกษาและจำแนกเอาไว้หลายรูปแบบด้วยกัน ซึ่งมีทั้งความคล้ายคลึง และแตกต่างกันตามทัศนะของแต่ละท่าน เช่นผลงานวิจัยของเวอบาร์ และไนท์ เรื่อง Modes OF Democratic Porticipation : A Cross Nation Comparison เป็นต้น ในการศึกษาวิจัยนี้จะยึดเอาแนวคิดของ มิลเบรธ (Milbrath) เป็นหลักในการจำแนกรูปแบบการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง เนื่องจากการเป็นการจำแนกที่ชัดเจนและละเอียดมากที่สุด

รูปแบบและกิจกรรมการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองที่ มิลเบรธ (Milbrath) จำแนกระดับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองจากน้อยไปหามากดังนี้

1. การแสดงความสนใจต่อปัจจัยกระตุ้นของการเมือง เช่น รับฟังข่าวสารทางการเมือง เป็นต้น
2. การไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
3. การริเริ่มพูดคุยทางการเมือง เช่น ชอบคุยเรื่องการเมือง
4. การชักจูงให้ผู้อื่นเลือกตั้งผู้ที่ตนสนับสนุน เช่น การสนับสนุนผู้สมัครหรือพรรคที่ตนสนับสนุน
5. การติดกระดุมหรือสติ๊กเกอร์เพื่อแสดงการสนับสนุน เช่น ติดเครื่องหมายหาเสียงเลือกตั้ง
6. การติดต่อกับนักการเมืองหรือผู้นำทางการเมือง
7. การบริจาคเงินสนับสนุนพรรคการเมือง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง

8. การประชุมหรือชุมนุมทางการเมือง เช่น ไปฟังผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมืองหาเสียงเลือกตั้ง

9. การร่วมรณรงค์ทางการเมือง เช่น การช่วยผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือพรรคการเมืองหาเสียงเลือกตั้ง

10. การเป็นสมาชิกสำคัญของพรรคการเมืองหรือเป็นสมาชิกพรรคการเมือง

11. การร่วมประชุมแกนนำพรรคการเมืองหรือเข้าร่วมประชุมทางการเมือง

12. การระดมเงินทุนสำหรับพรรคการเมือง หรือ การสนับสนุนทางการเงินแก่พรรคการเมือง

13. การเข้าแข่งขันทางการเมือง ได้แก่การเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง

14. การดำรงตำแหน่งทางการเมือง ได้แก่การได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ในการพิจารณา การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนโดยทั่วไป จะพิจารณาจากจำนวนผู้ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งต่อประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้ง นอกจากนี้แล้วการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีประสิทธิภาพจะต้องส่งผลในทางสร้างสรรค์ (Creative) และคงไว้ (Maintain) ซึ่งระบอบประชาธิปไตย และความเป็นประชาธิปไตยด้วย

ขั้นตอนในการตัดสินใจของประชาชนที่เกี่ยวกับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง มิลเบรทท์ (Milbrath) กล่าวว่า โดยทั่วไปจะมีการตัดสินใจอยู่ 2 ประการ คือ

1. การตัดสินใจว่าจะมีบทบาทหรือไม่มีบทบาททางการเมือง

2. การตัดสินใจว่า เมื่อมีบทบาททางการเมืองแล้ว จะมีแนวโน้มอย่างไรในการมีบทบาททางการเมือง

การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน หากประชาชนตัดสินใจว่าจะมีบทบาททางการเมืองขั้นหนึ่งแล้ว มักจะสัมพันธ์ต่อมาขั้นตอนที่สอง คือ การตัดสินใจต่อไปว่าจะมีบทบาททางการเมืองอย่างไรด้วย เช่น ในการเลือกตั้งทางการเมืองประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะตัดสินใจว่าตนจะไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และเมื่อตัดสินใจว่าจะออกเสียงเลือกตั้ง จะออกเสียงเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัครเลือกตั้งคนใดด้วย

แมคคอลลอสกี ได้อธิบายลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่าขึ้นอยู่กับตัวแปร 3 ประการ คือ ด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อมทางจิตวิทยา และทางด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง ดังนี้ (สถิต นิยมญาติ 2524: 33-34)

1. ตัวแปรทางด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคม (The Social Environment) หมายถึงสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่ประกอบด้วยระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ อายุ เชื้อชาติ ศาสนา เพศ

และ พื้นที่อยู่อาศัย จากผลการศึกษาเปรียบเทียบในสหรัฐอเมริกา และประเทศอื่นๆ พบว่า สิ่งเหล่านี้มีความเกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

2. ตัวแปรทางด้านจิตวิทยา (Psychological) เมื่อพิจารณากันในแง่ของจิตวิทยาแล้ว การมีส่วนร่วมทางการเมืองจะดำรงคงอยู่ได้ขึ้นอยู่กับรางวัล (Rewards) หรือผลตอบแทนแก่ผู้เข้าร่วมนั้นอย่างไรบ้าง เกี่ยวกับเรื่องนี้นักวิชาการมักจะให้เหตุผลว่า การที่มนุษย์เราจะมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นก็เพื่อสนองความต้องการต่างๆ (Needs) ของเขา เช่น ความต้องการอำนาจ การแข่งขัน ความสำเร็จ การมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น การมีศักดิ์ศรี และการยอมรับจากสังคม

มิลเบรทซ์ (Milbrath) ได้จำแนกประเภทของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในแง่ของเป้าหมาย (Goals) ออกเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีเป้าหมายเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการที่จะให้ได้มาซึ่งบางสิ่งบางอย่าง เช่น ชัยชนะของพรรค เพื่อจะให้กฎหมายบางอย่างออกมา และเพื่อยกสถานภาพของตนให้เด่นชัดขึ้น

2.2 การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีเป้าหมายประสงค์สมบูรณ์ในตัวของมันเองหรือมีส่วนร่วมเพียงแสดงออกเท่านั้น ผู้มีส่วนร่วมทางการเมืองมีจุดมุ่งมันเพียงตอบสนองความพอใจในปัจจุบันทันด่วนมากกว่า หรือไม่ก็เพื่อระบายออกซึ่งความรู้สึกที่ตนมีอยู่เท่านั้น เช่น การไปใช้สิทธิเลือกตั้งของคนบางคนที่ไม่สนใจว่าผลการเลือกตั้งจะออกมาในรูปใด เพียงแต่ตนรู้สึกสบายใจที่ได้มีโอกาสหย่อนบัตรลงในหีบเหมือนคนอื่นๆ เท่านั้น

ถึงแม้ว่าลักษณะเป้าหมายในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ มิลเบรทซ์ จะแบ่งออกเป็น 2 ประเภทก็ตาม แต่จากการศึกษาพบว่าพฤติกรรมในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนเรามักจะมีเป้าหมายทั้งสองประเภทผสมผสานอยู่ด้วยกันเสมอไม่มากนัก

ณรงค์ สินสวัสดิ์ (2522: 110-117) ได้กล่าวถึงปัจจัย หรือตัวแปรทางจิตวิทยาที่มีผลต่อการที่ประชาชนจะมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ 2 ประการคือ

2.2.1 ทศนคติทางการเมือง ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า

- ผู้สนใจทางการเมืองมักจะมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมในทางการเมืองมากกว่าผู้ที่ไม่มีความสนใจการเมือง อาจจะดูได้จากการติดตามข่าวสารทางการเมือง เช่น โดยทางหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ การพูดคุยกับคนอื่นทางการเมือง การไปฟังการปราศรัยหาเสียงเลือกตั้ง ผู้ที่สนใจในลักษณะนี้มักจะมีแนวโน้มที่จะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมากกว่าผู้ที่ไม่มีความสนใจ ซึ่งเป็นพวกเมินห่างต่อการเมืองหรือเพิกเฉยการเมือง

- ผู้ที่มีความเลื่อมใสต่อพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งหรือผู้สมัครคนใดคนหนึ่งเป็นพิเศษยังมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมทางการเมือง และมีความสนใจทางการเมืองมากด้วย

- ผู้ที่มีความเชื่อในประสิทธิภาพทางการเมืองของตน (Political Efficiency) คือ เชื่อว่าเรามีความสามารถที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้ จะมีแนวโน้มเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่คิดว่าตนไม่มีประสิทธิภาพทางการเมือง

- ผู้ที่เชื่อว่าการมีส่วนร่วมในวงการเมืองเป็นหน้าที่ (Since OF Citizen Duty) คือ เชื่อว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นหน้าที่ที่จะต้องทำมิใช่เป็นสิทธิที่จะทำก็ได้ไม่ทำก็ได้ คนพวกนี้มีแนวโน้มจะเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมือง

- ผู้ที่มีความรู้สึกไม่ดีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองหรือขาดศรัทธา ผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง หรือขาดศรัทธาในการปกครองระบอบประชาธิปไตย และคิดว่านักการเมืองไม่น่าไว้วางใจ คนพวกนี้จะแยกตัวเองออกจากการเมือง

- ผู้ที่มีความเข้าใจทางการเมือง (Political Understanding) มีแนวโน้มที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ไม่เข้าใจการเมือง

2.2.2 บุคลิกภาพของบุคคล ซึ่งประกอบด้วย

- ความสามารถในการเข้าสังคม (Sociability) หมายถึงการที่บุคคลสามารถสมาคมกับคนได้อย่างไม่เคอะเขิน มีความสามารถเข้ากับคนแปลกหน้าได้ง่าย บุคคลที่มีลักษณะเช่นนี้มีแนวโน้มที่จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองสูง

- การขาดความมุ่งหมายในชีวิต (Anomie) บุคคลที่ขาดความมุ่งหมายในชีวิตจะแสดงออกโดยการขาดค่านิยม ขาดการสร้างแนวทางในชีวิต มีความรู้สึกว่าตนเองไม่มีความสามารถ ไม่มีใครสนใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากบุคคลที่มีอำนาจเป็นต้น บุคคลที่มีลักษณะเช่นนี้มีแนวโน้มที่จะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการเมือง

3. ตัวแปรทางด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง (The Political Environment) ตัวแปรทางด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง จะมีส่วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งนี้เพราะเป็นเรื่องที่บุคคลจะตัดสินใจกระทำในลักษณะเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมก็ได้ สำหรับสิ่งแวดล้อมทางการเมืองพิจารณาได้ ดังนี้

3.1 ระบบพรรคการเมือง (The Party System) ในบรรดาสังคมอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปของการเลือกตั้งนั้น ดูเหมือนว่าพรรคการเมืองจะเป็นปัจจัยสำคัญมากที่สุด พรรคการเมืองจะแสดงบทบาทที่สำคัญ 2 ประการ คือ ประการแรก บทบาทในลักษณะของการแสดงออกซึ่งความรู้สึก (Expressive) โดยที่พรรคการเมืองจะทำหน้าที่คลายใจให้

สมาชิกพรรคมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ และมีความรู้สึกที่จะคัดค้านหรือต่อต้านผู้ที่อยู่ตรงข้ามหรือต่างพรรค ประการที่สอง พรรคการเมืองจะแสดงบทบาทเป็นเครื่องมือเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์บางอย่าง โดยบทบาทนี้พรรคการเมืองต้องกระทำหลายอย่าง เช่น ทำการติดต่อและช่วยเหลือลงทะเบียนให้แก่ผู้ออกเสียงเลือกตั้ง (Voters) ช่วยเหลือในเรื่องการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง และจัดการในเรื่องการรณรงค์หาเสียง เป็นต้น

3.2 การรณรงค์หาเสียง (The campaign) ความเพียรพยายามของพรรคการเมืองต่างๆ ในการที่จะชักจูงให้ประชาชนไปเลือกพรรคของตน โดยวิธีการรณรงค์หาเสียงแบบต่างๆ ซึ่งเทคนิคการหาเสียงมีอยู่หลายวิธี แต่วิธีที่ถือว่ามีประสิทธิภาพในการกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ดีที่สุดได้แก่ การสื่อสารแบบตัวต่อตัว หรือวิธีการเข้าถึงตัวนั่นเอง

3.3 ประเด็นและอุดมการณ์ทางการเมือง (Issues And Ideology) ประเด็นทางการเมือง (Issues) นับว่าประเด็นการเมืองมีบทบาทในเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยเหมือนกัน โดยเฉพาะประเด็นที่เด่นๆ ที่ประชาชนรู้จักและเกี่ยวข้องกับตน จะเป็นแรงผลักดันให้ประชาชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ได้รับผลประโยชน์โดยตรง ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมากขึ้น สำหรับประเด็นทางการเมืองสามารถแบ่งออกอย่างกว้างๆ ได้ 3 ประการ คือ

3.3.1 ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของประชาชนโดยตรง (Position Issues) เช่น การรักษาพยาบาลฟรี การกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ การประกันราคาพืชผลของชาวไร่ชาวนา

3.3.2 ประเด็นที่เกี่ยวกับไวยาหาร ตัวอย่างบางประเด็นประเภทนี้ได้แก่ ปัญหานโยบายต่างประเทศ สิทธิเสรีภาพของประชาชน

3.3.3 อุดมการณ์ทางการเมือง (Political Ideology) บุคคลหรือสังคมนั้นมีอุดมการณ์ในทางการเมืองเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ย่อมมีผลต่อการแสดงบทบาท หรือการเข้ามีส่วนร่วมในทางการเมือง เช่น ประเทศที่ปกครองระบอบประชาธิปไตย ถ้าบุคคลหรือสังคมนั้นมีอุดมการณ์ทางการเมืองระบอบประชาธิปไตย ประชาชนก็จะไปแสดงบทบาททางการเมืองหรือมีส่วนร่วมทางการเมือง

กล่าวโดยสรุป การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย นอกจากหมายถึงการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแล้ว การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนยังหมายรวมถึงกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเมือง เป็นต้นว่า การแสดงความคิดเห็นในทางการเมือง การให้ความสนใจ และการติดตามข่าวสารทางการเมือง

รวมทั้งการเข้าไปมีกิจกรรมในพรรคการเมือง การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจึงเป็นหัวใจสำคัญในการปกครองของระบอบประชาธิปไตย

1.6 แนวคิดเรื่องการอบรมกล่อมเกลாதองการเมือง

การอบรมกล่อมเกลาทองการเมือง หมายถึง กระบวนการถ่ายทอดทัศนคติทางการเมือง และแนวทางปฏิบัติกิจกรรมทางการเมืองที่สอดคล้องกับค่านิยม และวัฒนธรรมทางการเมืองของสังคมในขณะนั้นให้กับประชาชนทั่วไป (กมล สุขพานิช-ชันทปราบ 2536: 53)

ลักษณะสำคัญของการอบรมกล่อมเกลาทองการเมือง คือ

1. การอบรมกล่อมเกลาทองการเมือง เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตของบุคคลแต่ละคน หมายถึง เมื่อบุคคลเติบโตขึ้นมีประสบการณ์ชีวิตที่หลากหลายยิ่งขึ้นก็ย่อมมีการปรับเปลี่ยนทัศนคติดั้งเดิมให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของชีวิตที่เปลี่ยนไป

2. การอบรมกล่อมเกลาและการเรียนรู้ทางการเมืองอาจเกิดขึ้นได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม เมื่อบุคคลได้มีโอกาสสัมผัสโดยตรงกับข่าวสาร ค่านิยม และความเชื่อ เกี่ยวกับทางการเมืองโดยตรงหรือโดยอ้อมผ่านสถาบันครอบครัว สถาบันศึกษา

เดวิด อีสตัน (David Easton) อ้างใน พลศักดิ์ จิรไกรศิริ (2519) ได้ให้ความเห็นว่าการอบรมกล่อมเกลาทองการเมือง ได้แก่ กระบวนการที่ระบบการเมืองส่งผ่านความโน้มเอียงทางการเมือง (Political Orientation) ซึ่งประกอบด้วยทัศนคติ ความรู้ ค่านิยม บรรทัดฐานจากรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่ง ซึ่งเป็นแบบแผนของความโน้มเอียงทางการเมืองที่มีผลต่อการคงอยู่ของระบบการเมือง

การอบรมกล่อมเกลาทองการเมือง ได้มีนักวิชาการสรุปแนวคิดไว้ 3 แนว คือ

1. การอบรมกล่อมเกลาทองการเมืองเป็นการสืบทอดวัฒนธรรมระหว่างคนรุ่นหนึ่งกับคนอีกรุ่นหนึ่ง (Socialization as Enculturation) เช่น จากรุ่นพ่อไปยังรุ่นลูก ซึ่งแนวความคิดนี้แสดงให้เห็นถึงความคิดเชิงอนุรักษสังคมน มองเห็นการอบรมกล่อมเกลาทองการเมืองในรูปแบบที่เป็นกระบวนการ ซึ่งจะทำให้สังคมดำรงอยู่ตามแบบฉบับดั้งเดิมเป็นแนวความคิดที่มีพื้นฐานทางมานุษยวิทยา

2. การอบรมกล่อมเกลาทองการเมือง เป็นกระบวนการควบคุมอารมณ์ของบุคคลที่คิดตัวมาแต่กำเนิดตามทฤษฎีทางจิตวิเคราะห์ (Psycho-Analysis) แนวความคิดนี้มองว่า บุคคลใช้การมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อตอบสนองความต้องการทางจิต หรือความตึงเครียดส่วนบุคคลของเขาอย่างไร นักจิตวิเคราะห์มีแนวโน้มที่มองว่าบุคลิกภาพเป็นตัวกำหนดว่าบุคคลจะมีบทบาท และการแสดงออกทางการเมืองอย่างไร

3. การอบรมกลุ่มেলাทางการเมืองเป็นการเตรียมบุคคลเข้ารับบทบาทต่างๆ ในสังคม (Role Training) คือ เป็นกระบวนการของสังคมในอันที่จะทำให้ปัจเจกบุคคลประพฤติปฏิบัติตามปทัสถานของสังคม โดยแนวทางนี้มองว่าบุคลิกภาพของบุคคลและโครงสร้างของสังคมเป็นระบบที่แยกต่างหากออกจากกัน กระบวนการกลุ่มেলাทางการเมืองเป็นตัวเชื่อมให้ระบบทั้งสองไปด้วยกันได้โดยบุคคลจะต้องไม่ได้รับความกดดันจากระบบสังคมมากเกินไป และสังคมก็จะไม่ได้รับความระทบกระเทือนจนเกินไปจากความต้องการส่วนบุคคล

การอบรมกลุ่มেলাทางการเมืองในวัยผู้ใหญ่มีปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการกลุ่มেলাทางการเมือง แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ

1. จำพวกในสังคม (Social Grouping) คือ คนที่เป็นชนชั้นนำ (class) เดียวกัน ระดับรายได้เดียวกัน ระดับการศึกษาเดียวกัน อาชีพเดียวกัน

2. กลุ่มทุติยภูมิที่สังคม คือ กลุ่มที่มีโครงสร้างและกระบวนการที่แน่ชัด มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง และมีอิทธิพลในการกลุ่มেলাทางการเมือง แบ่งเป็น 3 ประเภทตามบทบาทในการกลุ่มেলাทางการเมือง คือ

2.1 กลุ่มที่ตั้งขึ้นด้วยวัตถุประสงค์ทางการเมืองโดยเฉพาะ เช่น พรรคการเมือง ซึ่งตั้งขึ้นเพื่อปลุกฝังค่านิยมทางการเมืองเพื่อระดมกำลังสู่การกระทำทางการเมือง

2.2 กลุ่มที่ตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ที่ไม่ใช่ทางการเมือง แต่มีการให้การศึกษาทางการเมือง เช่น กลุ่มศาสนา

2.3 กลุ่มที่ไม่ได้ตั้งขึ้นด้วยวัตถุประสงค์ทางการเมือง และไม่ทำการอบรมกลุ่มেলাทางการเมืองอย่างเป็นทางการ หากแต่บางครั้งทำโดยไม่รู้ตัว เช่น สมาคมกีฬา

3. ประสบการณ์ทางการเมือง การได้สัมผัสกับการเมืองโดยตรง ย่อมมีผลต่อการสร้างทัศนคติและค่านิยมทางการเมือง เป็นโอกาสที่บุคคลจะได้ทดสอบบทเรียนที่ได้เรียนรู้มาโดยทางอ้อมผ่านตัวแทนต่างๆ กับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น

4. สื่อมวลชน (Mass Media) ได้เข้ามามีบทบาทในการกลุ่มেলাทางการเมืองมากขึ้นตามลำดับ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นตัวการที่ทำให้การสื่อสารที่เกี่ยวกับเหตุการณ์และปรากฏการณ์ทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นจากรัฐบาลถึงประชาชน หรือจากคนกลุ่มหนึ่งถึงคนอีกกลุ่มหนึ่ง

ในการศึกษาวัฒนธรรมทางการเมือง และการกลุ่มেলাเรียนรู้ทางการเมือง ซึ่งจะนำไปสู่การก่อรูปของตัวตนทางการเมือง ถ้าจะให้ครบถ้วนต้องมีการยกตัวอย่างในขั้นตอนตั้งแต่การกลุ่มেলাเรียนรู้ทางการเมืองที่นำไปสู่วัฒนธรรมทางสังคมและวัฒนธรรมทางการเมือง แต่ในความเป็นจริงคงกระทำได้ยาก เพราะคงจะหาตัวอย่างของพฤติกรรมทางการเมืองมาอธิบายได้

ไม่สะดวก ทางออกก็จะต้องใช้วิธีที่แสดงถึงความตั้งใจว่าจะมีพฤติกรรมเช่นไร เช่น จะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งหรือประท้วงนโยบายที่ทำให้ประชาชนเดือดร้อน โดยอนุโลมเอาว่าเป็นส่วนสำคัญที่จะแสดงถึงพฤติกรรมในทางการเมืองผ่านสถานการณ์ทางการเมืองที่สมมติขึ้นมา

และทางด้านแนวคิดเรื่องระบบอุปถัมภ์นั้น มีจุดอ่อนอยู่ตรงที่ว่ามองระบบอุปถัมภ์เป็นสิ่งเลวร้ายในแง่เดียว แต่ความเป็นจริงในสังคมไทยที่เป็นสังคมแบบพหุชน และการมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีเรื่องของบุญคุณที่เป็นทางด้านของจิตใจมากกว่าวัตถุ ในบางครั้งระบบอุปถัมภ์ในรูปแบบนี้ไม่สามารถนำมาอธิบายได้หมด แต่ถ้าเป็นในแง่ของการเอาเปรียบและการเกิดผลเสียในแง่ของการเมืองก็สามารถนำมาใช้อธิบายได้ (พฤทธิสาม ชุมพล 2535: 46-49)

สรุป การอบรมกล่อมเกลாதองการเมืองเป็นการถ่ายทอดความคิด ความเชื่อในทางการเมืองของบุคคลจากรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่น แสดงให้เห็นถึงความคิดในเชิงอนุรักษ์ในสังคมนั้นๆ และมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสของสังคม ด้วยสาเหตุของความเจริญก้าวหน้าทางด้านการสื่อสาร ที่มีการสื่อสารที่รวดเร็วทันเหตุการณ์ซึ่งถือว่าเป็นกระบวนการกล่อมเกลาทองการเมืองด้วยเช่นกัน

2. ข้อมูลพื้นฐานชุมชนเกาะเกร็ด อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี และชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด

2.1 ข้อมูลพื้นฐานชุมชนเกาะเกร็ด อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี

เกาะเกร็ดเป็นเกาะขนาดใหญ่กลางลำน้ำเจ้าพระยา มีเนื้อที่ประมาณ 4.2 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 2,625 ไร่ ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอปากเกร็ด ระยะห่างประมาณ 2 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ข้างเคียง ดังนี้

- ทิศเหนือ ติดกับ ตำบลคลองพระอุดมมีแม่น้ำเจ้าพระยาคั่นกลาง
- ทิศใต้ ติดกับ ตำบลท่าอิฐ มีแม่น้ำเจ้าพระยาคั่นกลาง
- ทิศตะวันออก ติดกับ ตำบลปากเกร็ด มีแม่น้ำเจ้าพระยาคั่นกลาง
- ทิศตะวันตก ติดกับ ตำบลอ้อมเกร็ด, บางพลับ มีแม่น้ำเจ้าพระยาคั่นกลาง

ภูมิอากาศเป็นแบบร้อนชื้น คล้ายคลึงกับพื้นที่อำเภอปากเกร็ด ฝนตกชุกในช่วงฤดูฝน และตกมากที่สุดในเดือนกันยายน อุณหภูมิเฉลี่ยระหว่าง 25-29 องศาเซลเซียส

ตำบลเกาะเกร็ด แบ่งเป็น 7 หมู่บ้าน โดยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี มีรายละเอียดดังนี้

หมู่ที่ 1 ชื่อบ้านลัดเกร็ด

หมู่ที่ 2	ชื่อบ้านศาลากุลนอก
หมู่ที่ 3	ชื่อบ้านศาลากุลใน
หมู่ที่ 4	ชื่อบ้านคลองสระน้ำอ้อย
หมู่ที่ 5	ชื่อบ้านท่าน้ำ
หมู่ที่ 6	ชื่อบ้านเสาธงทอง
หมู่ที่ 7	ชื่อบ้านโอง่าง

ประชากรทั้งสิ้น 5,842 คน แยกเป็นชาย 2,750 คน เป็นหญิง 3,092 คน มีความหนาแน่นเฉลี่ย 1,391 คน / ตารางกิโลเมตร จากจำนวนประชากรทั้งหมด แยกตามการตั้งถิ่นฐานและเชื้อชาติได้ ดังนี้

หมู่ที่ 1, 6, 7. เป็นประชากรเชื้อชาติมอญ สัดส่วนร้อยละ 42 ของประชากรทั้งหมด

หมู่ที่ 2, 3, 4, 5, เป็นประชากรเชื้อชาติไทย – จีน สัดส่วนร้อยละ 50 ของประชากรทั้งหมด

หมู่ที่ 2, 3, ประชากรซึ่งอาศัยริมน้ำนับถือศาสนาอิสลาม สัดส่วนร้อยละ 8 ของประชากรทั้งหมด

ลักษณะทางภูมิศาสตร์ เป็นพื้นที่ราบต่ำล้อมรอบด้วยแม่น้ำ น้ำสามารถท่วมถึงได้ ทำให้พื้นที่ทั่วไปเหมาะสำหรับการทำเกษตรกรรม ผลไม้ที่นิยมปลูกได้แก่ กล้วย มะม่วง มะพร้าว ส้มโอ บริเวณส่วนกลางของเกาะเกร็ดแต่เดิมเป็นพื้นที่ปลูกข้าวเจ้า แต่ปัจจุบันการปลูกข้าวไม่คุ้มกับต้นทุนจึงต้องล้มเลิกไป ทำให้พื้นที่ที่เคยปลูกข้าวในอดีตกลายเป็นพื้นที่รกร้างกว้างใหญ่ติดต่อกัน เกาะเกร็ดประสบปัญหาน้ำท่วมในฤดูน้ำหลากประจำทุกปี ประกอบกับลักษณะพื้นดินเป็นดินเหนียวอุ้มน้ำได้ดีเมื่อเกิดน้ำท่วมขังจึงทำให้การระบายน้ำค่อนข้างช้า

เกาะเกร็ดโดยทั่วไปมีสภาพเป็นชนบท มีพื้นที่รกร้างว่างเปล่าเป็นจำนวนมาก มีวัดทางพุทธศาสนาของมอญตั้งอยู่เป็นจำนวนมากมีระยะห่างกันไม่มากนัก ชาวชุมชนเกาะเกร็ดมีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันเปรียบเสมือนครอบครัวใหญ่

ปากเกร็ด ปัจจุบันเป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดนนทบุรี เมื่อปี พ.ศ.2427 มีฐานะเป็นแขวงเรียกว่าแขวงตลาดขวัญ และได้รับการจัดตั้งเป็นอำเภอในปีเดียวกัน มีนายอำเภอคนแรกเป็นชาวมอญชื่อ พระรามัญนทเขตต์คคี (เนียม นนทนาคร) ซึ่งในอำเภออื่นๆของจังหวัดนนทบุรีก็มีชาวมอญอาศัยอยู่ประปราย ได้แก่อำเภอเมือง บางกรวย บางบัวทอง บางใหญ่ และไทรน้อย แต่ในเขตอำเภอปากเกร็ดได้ชื่อว่าเป็นชุมชนมอญมาแต่โบราณ และอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นแทบจะเต็มพื้นที่ของทั้ง 12 ตำบล ได้แก่ ตำบลปากเกร็ด บางตลาด บางพูด บ้านใหม่ คลองเกลือ บาง

พลับ คลองพระอุดม บางตะไนย์ เกาะเกร็ด อ้อมเกร็ด ทำอิฐ และตำบลคลองข่อย ยกเว้นเพียงตำบลทำอิฐที่มีชาวอิสลามอาศัยอยู่เป็นส่วนใหญ่ (ปาณิสรา สุภาณี 2553: 44-45)

การพัฒนาการท่องเที่ยว

เกาะเกร็ดเป็นส่วนหนึ่งของจังหวัดนนทบุรี (จังหวัดนนทบุรี 2549: 1-2) ซึ่งอยู่ในเขตปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร ยังไม่เคยมีการวางแผนโครงการการพัฒนาการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2545) หลังจากคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2546 และวันที่ 6 พฤษภาคม 2546 เห็นชอบให้ทุกจังหวัด (ยกเว้นกรุงเทพมหานคร) ใช้การบริหารงานแบบบูรณาการ โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้บริหารสูงสุดของจังหวัด (Chief Executive Officer : CEO) นั้น เพื่อให้การบริหารจัดการการท่องเที่ยวมีบูรณาการ แผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวทั้งในระดับพื้นที่ (Area) คือระดับจังหวัด และกลุ่มจังหวัด กับยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (Function) และยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว พ.ศ.2547-2551 (Agenda) รวมทั้งแผนบริการราชการ 4 ปี จึงสามารถจัดทำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวระดับภาคและระดับจังหวัด พ.ศ. 2549-2552 เพื่อใช้เป็นกรอบกำหนดทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดอย่างเป็นระบบ

ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัด สรุปรูปจากบทนำเสนอในการประชุมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาผู้นำการบริหารการเปลี่ยนแปลง (CEO Retreat) “การทบทวนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด แผนงานและโครงการ ปีงบประมาณ 2550-2551” เมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2549 ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล พบว่า จังหวัดนนทบุรีถูกจัดอยู่ในกลุ่มภาคกลางตอนบน (1) ได้แก่ จังหวัดนนทบุรี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดปทุมธานี และจังหวัดอ่างทอง โดยมียุทธศาสตร์การท่องเที่ยวคือ เป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และมรดกโลกทางวัฒนธรรม มีเป้าหมายของการพัฒนาคือ การเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยว การมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยวและจำนวนแหล่งท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น

จากแผนพัฒนาการท่องเที่ยวระดับภาคที่กล่าวมาข้างต้น พบว่าแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของเกาะเกร็ดเริ่มกำหนดในปี พ.ศ.2547-2551 แม้ว่าจะมีการกำหนดยุทธศาสตร์ จะเน้นการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และมรดกโลกทางวัฒนธรรม แต่ทว่าเป้าหมายการพัฒนากลับพิจารณาเพียงปริมาณนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น รายได้ที่เพิ่มขึ้น และแหล่งท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นเท่านั้น ส่วนการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพนั้น ไม่มีการระบุไว้

นโยบายการพัฒนาเกาะเกร็ดในอดีตเมื่อครั้งที่ จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี (พ.ศ. 2491-2500) มีความคิดที่จะพัฒนาเกาะเกร็ด โดยสร้างสะพานจากฝั่งอำเภอ

ปากเกร็ดเชื่อมต่อกับเกาะเกร็ด เพื่อพัฒนาให้เป็นที่พักรับรองชาวต่างชาติ แต่่นโยบายดังกล่าวได้
 เฝ้ายหายไ้ไป จนกระทั่งปี พ.ศ.2533 ผู้ว่าราชการจังหวัดนนทบุรีสมัยนั้น สนใจที่จะพัฒนาเกาะเกร็ด
 โดยการสร้างสะพานเชื่อมต่อระหว่างปากเกร็ดไปยังเกาะเกร็ดอีกครั้ง แต่เรื่องก็เฝ้ายหายไ้ไปเช่นเดิม
 เนื่องจากประชาชนหลายส่วนไม่เห็นด้วย ต่อมาปี พ.ศ. 2536 ผู้ว่าราชการจังหวัดนนทบุรีย้ายไป
 ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการผังเมือง กระทรวงมหาดไทย จึงนำโครงการพัฒนาเกาะเกร็ดมาพิจารณา
 อีกครั้ง โดยมุ่งจะให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวและบริการทางน้ำซึ่งเป็นการอนุรักษ์พื้นที่ดั้งเดิม
 และเป็นการจัดทำผังเมืองเพื่อใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างมีคุณภาพที่สุด

ในปี พ.ศ.2540-2541 นายวัชรินทร์ โรจนพานิชย์ เข้าดำรงตำแหน่งนายอำเภอปาก
 เกร็ด ได้เข้ามามีบทบาทอย่างสำคัญยิ่งในการเปิดประตูเกาะเกร็ดสู่สายตานักท่องเที่ยว ด้วยการ
 สนับสนุนผลิตภัณฑ์ชุมชนประเภทเครื่องปั้นดินเผา ประจวบกับปี พ.ศ. 2541-2542 รัฐบาลได้
 กำหนดให้เป็นปี อเมซิ่งไทยแลนด์ (Amazing Thailand) และจังหวัดนนทบุรีก็สนองรับนโยบาย
 ดังกล่าว ด้วยการพัฒนาเกาะเกร็ดเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ทำให้เกิดการรณรงค์ฟื้นฟู
 ประเพณีสำคัญๆ ตลอดจนการส่งเสริมอาชีพหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาขึ้นมาใหม่ และเปิดเป็น
 แหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2540

การศึกษาด้านนโยบาย และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวระดับจังหวัด พบว่า
 เกาะเกร็ดเป็นตำบลหนึ่งอยู่ในจังหวัดนนทบุรี ซึ่งจังหวัดนนทบุรีได้รับส่งเสริมให้เป็นแหล่ง
 ท่องเที่ยว ที่มีศักยภาพในระดับปานกลาง เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ไม่ห่างจากกรุงเทพฯ สามารถ
 เดินทางไป-กลับได้ภายในวันเดียว และจังหวัดนนทบุรีมีบทบาทสำคัญต่อการรองรับการขยายตัว
 ของชุมชนจากกรุงเทพฯ และเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจซานเมือง ซึ่งมีวัฒนธรรมความเป็นอยู่
 เกี่ยวพันกับแม่น้ำลำคลอง ได้แก่บ้านทรงเรือไทย สวนผลไม้ รวมทั้งวัฒนธรรมมอญ ซึ่งเป็น
 ภาพลักษณ์หลักในการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดนนทบุรี นอกจากนี้ภาพลักษณ์เสริมที่ควรได้รับ
 การส่งเสริมและพัฒนาคือ การเป็นแหล่งผลิตและจำหน่ายดอกไม้ประดับต่างๆ และผลไม้รสดี
 โดยได้กำหนดแนวทางการพัฒนาไว้ดังนี้

1. การอนุรักษ์พื้นที่สวนผลไม้ พื้นที่เกษตรกรรม และวัฒนธรรมความเป็นอยู่
 ริมน้ำ รวมทั้งควบคุมการก่อสร้างและการใช้ที่ดินบริเวณริมน้ำและคลอง โดยใช้มาตรการทาง
 กฎหมายและมาตรการอื่นๆ ตามความเหมาะสม เพื่อให้นนทบุรีเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทสวน
 และวัฒนธรรมริมน้ำ

2 การพัฒนาอนุรักษ์สภาพแวดล้อม และปรับปรุงภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว

3 การพัฒนา ปรับปรุง จัดให้มีพื้นที่สำหรับเป็นแหล่งจำหน่ายผลผลิตสินค้า
 พื้นเมือง ของที่ระลึกที่มีชื่อเสียงของจังหวัด เพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น

4 การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ให้มีความน่าสนใจ รวมทั้งการสร้างความเป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่

5 การพัฒนาปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกด้านท่าเรือ เรือที่บริการและความปลอดภัย

6 การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว การจัดทำแผนที่ แผ่นป้ายชี้้นำการเดินทางไปสู่สถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ให้เห็นได้ชัดเจนและน่าสนใจ รวมทั้งการจัดทำสื่อความหมายป้ายอธิบายในสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ

7 การประสานงาน สนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนาปรับปรุง และบำรุงรักษาเส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวทางบก และการท่องเที่ยวทางน้ำ

8 การส่งเสริมการท่องเที่ยวทางน้ำตามคลองต่างๆ และตามแม่น้ำเจ้าพระยา

จากแผนการพัฒนากการท่องเที่ยวระดับจังหวัดที่กล่าวมาข้างต้น พบว่าในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวตามแผนพัฒนากการท่องเที่ยวนั้น เกาะเกร็ดเริ่มเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญอย่างยิ่งแห่งหนึ่งของนนทบุรี ตั้งแต่ 16 ตุลาคม 2540 เป็นต้นมา ซึ่งสามารถรองรับและกระจายนักท่องเที่ยว ทั้งยังมีการเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ในจังหวัดนนทบุรี ได้แก่ การเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางน้ำ เน้นการท่องเที่ยวทางน้ำเชิงอนุรักษ์เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ชมวิถีชีวิตชุมชนริมน้ำของชาวนนทบุรี อยู่ในโครงการที่ชื่อว่า “วันเดียวเที่ยวนนท์” ซึ่งกำหนดเส้นทางกการท่องเที่ยว 3 สาย คือ สายบางใหญ่ สายบางกรวย และสายปากเกร็ด (จารุภา ศิริชวานนท์ 2553: 30-32)

2.2 ข้อมูลชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด

มอญ เป็นชนชาติที่มีประวัติศาสตร์มายาวนาน มีภาษาและวัฒนธรรมเป็นของตนเอง ทั้งเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาอย่างเคร่งครัดเป็นแบบอย่างแก่ประเทศข้างเคียง แม้จะได้อพยพเข้ามาอยู่ในแผ่นดินไทยหลายร้อยปีแล้ว ก็ยังคงสืบสานวัฒนธรรมที่มีความโดดเด่นของตนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะชาวมอญที่เกาะเกร็ด เป็นชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญที่เข้มแข็งแห่งหนึ่ง ผู้คนได้รักษาขนบธรรมเนียมประเพณีของตนไว้ไม่เปลี่ยนแปลง (สุกร โอเจริญ 2541: 46)

ชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญมีการรักษาประเพณีต่างๆ ที่มอญได้สั่งสมคิดประดิษฐ์ศิลปวัฒนธรรมขึ้น แบ่งได้ 2 ส่วน คือ ส่วนที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา กับส่วนที่เป็นความเชื่อทางด้านผีบรรพบุรุษ ประเพณีจะแยกจากกันเป็นสองส่วนใหญ่ๆ คือ ประเพณีตรุษสงกรานต์ ออกพรรษาหรือตักบาตรน้ำผึ้ง หรือประเพณีตักบาตรดอกไม้ บวชนาค แต่งงาน เผาศพจะยังคงมีประเพณีที่คล้ายมอญอยู่ ส่วนประเพณีที่เกี่ยวกับความเชื่อถือทางผีสาวเทวดา ได้แก่ ประเพณีรำผี ประเพณีรำเจ้าพ่อประจำหมู่บ้าน (จิณนา เพ็ญนาง และพวก, 2554: 2)

คนมอญอพยพ ได้หนีภัยสงครามเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิ์สมภารในพระราชอาณาจักรไทยหลายครั้ง พระมหากษัตริย์ไทยโปรดเกล้าฯ ให้มาตั้งบ้านเรือนอยู่ในบริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาและแหล่งอื่นๆ ในประเทศไทยรวมทั้งที่ปากเกร็ดด้วย

มอญเป็นชาติที่เคยมีอาณาจักรใหญ่และมีความเจริญรุ่งเรืองทางศิลปวัฒนธรรมชาติหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เนื่องจากมอญมีเขตแดนติดต่อกับอินเดีย มอญจึงได้รับอิทธิพลศิลปวัฒนธรรมและพระพุทธศาสนาจากอินเดีย มอญจึงมีความเจริญรุ่งเรืองและถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมอีกทั้งพระพุทธศาสนาให้แก่ชาติอื่นๆ ในภูมิภาคนี้ เช่น ไทย พม่า ลาว และเขมร ศาสตราจารย์ ดร.ยอร์จ เซเดส์ นักประวัติศาสตร์ชื่อดังของฝรั่งเศสกล่าวว่า “มอญคือประตูผ่านของวัฒนธรรมต่างๆ สู่อเอเชีย”

มอญ ได้ตั้งถิ่นฐานอยู่ในสุวรรณภูมินี้ตั้งแต่ก่อนพุทธกาล เคยสถาปนาอาณาจักรมอญในบริเวณพม่าตอนกลางถึงตอนล่าง มีเมืองสำคัญหลายเมือง เช่นเมืองสะเทิมหรือสุธรรมวดี เมืองเมาะตะมะ เมืองหงสาวดีในกลุ่มแม่น้ำอิระวดีตอนล่าง และบริเวณอ่าวเมาะตะมะ มอญมีวัฒนธรรมเจริญรุ่งเรืองมาแต่ก่อนพุทธกาลนั้น เนื่องจากอาณาจักรมอญเป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์เป็นอู่ข้าวอู่น้ำในกลุ่มน้ำอิระวดี มีเมืองท่าที่สามารถติดต่อค้าขายทางทะเลได้ จึงถูกพม่าซึ่งอยู่ตอนบนรุกรานอยู่บ่อยๆ มอญจึงต้องเผชิญกับภาวะสงครามอยู่ตลอดเวลา มีการอพยพของมอญในฐานะผู้หนีภัยสงครามบ้าง หลบหนีการถูกขูดรีดทารุณของพม่าบ้าง หนีออกจากกองทัพพม่าที่มอญถูกเกณฑ์ให้มารบกับไทยบ้าง

คนมอญที่อพยพเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิ์สมภารทุกครั้ง ส่วนใหญ่เป็นขุนนางและแม่ทัพนายกองซึ่งต้องหลบภัยจากพม่า ทุกครั้งที่มอญหลบภัยเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิ์สมภาร ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระมหากษัตริย์ไทยโดยโปรดเกล้าฯ ให้ครอบครัวมอญได้ตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนเป็นชุมชนทั้งในพระนครและนอกพระนคร ตั้งแต่อยุธยาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ (พิศาล บุญผูก 2550: 126-127)

ชนชาติมอญ เป็นชนเผ่ามองโกลอยด์ (Mongoloid) มีถิ่นฐานเดิมอยู่ทางทิศตะวันตกของประเทศจีน นักปราชญ์ทางภาษาศาสตร์และทางมานุษยวิทยาได้จัดพวกมอญไว้ในภาษาตระกูล มอญ-เขมร (Mon-Khaer) หรือบางที่เรียกว่าตระกูลออสโตรเอเชียติก (Austro-Asiatic) หมายถึงภาษาเอเชียตะวันออกเฉียง ชาวมอญเรียกตัวเองว่า รามัญ (Raman) ส่วนพม่า เรียกชาวมอญว่า ตะเลง เมื่อมอญอพยพลงมาจากประเทศจีนได้ตั้งอาณาจักรขึ้นทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำอิระวดี อาณาจักรมอญต้องล้มลุกคลุกคลานเรื่อยมากว่า 700 ปี โดยมีพม่าเป็นศัตรูสำคัญและมอญต้องเสียเอกราชครั้งแรกให้แก่พม่า ในปี พ.ศ. 1600 และถูกรวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของพม่าในปี พ.ศ. 2300 โดยไม่มีโอกาสฟื้นตัวได้อีกกระทั่งปัจจุบัน (สุภรณ์ โอเจริญ 2541: 14)

อาณาจักรมอญเป็นจุดยุทธศาสตร์ และเป็นรัฐกันกระตบระหว่างคู่สงครามไทยกับพม่าเมื่อมอญต้องสูญเสียความเป็นชาติทำให้มอญพากันอพยพเข้ามาตั้งหลักแหล่งในประเทศไทยด้วยเห็นว่าเป็นดินแดนแห่งเสรีภาพ สามารถปรับตัวเข้ากับคนไทยได้ง่าย และกษัตริย์ไทยก็เต็มใจต้อนรับในทุกโอกาส

ในช่วงที่กรุงธนบุรีเริ่มกลับเข้าสู่ความสงบ และเป็นอิสรภาพจากการรุกรานของพม่านั่นเอง ทางเมืองมอญซึ่งถูกพม่าเข้ายึดครองมาตั้งแต่ พ.ศ. 2300 ก่อนกรุงศรีอยุธยาแตกเพียง 10 ปี พม่าได้เข้าทำลายเผาผลาญปราสาทราชวัง วัดวาอารามต่างๆ และบ้านเรือนราษฎรจำนวนมากมายได้ปล้นทรัพย์สินของคนมอญและแผ่นดินมอญไปจนหมดสิ้น คนมอญจำนวนมากมายถูกฆ่าตายและถูกกวาดต้อนไปเป็นเชลย กรุงหงสาวดีต้องพินาศย่อยยับยิ่งกว่ากรุงศรีอยุธยาหลายเท่า คนมอญที่ทุกข์ยากเหล่านี้ได้คืนรนต่อสู้เพื่อให้พ้นจากการกดขี่ข่มเหงของพม่า เช่นที่ไทยสามารถกอบกู้ความเป็นไทยได้สำเร็จ

ฝ่ายข้างกรุงรัตนบุรีอังวะ พระเจ้ามังระทราบข่าวกรุงสยาม พระยาตากตั้งตัวขึ้นเป็นพระเจ้าแผ่นดินสร้างเมืองบางกอกขึ้นใหม่เป็นราชธานีใหญ่แทนกรุงศรีอยุธยาซึ่งพินาศเสียหายนั้นกลับตั้งตัวต่อรบ จึงทรงพระดำริว่าจะละช้าไว้มิได้ไทยจะมีกำลังกำเริบมากขึ้น จำจะแต่งกองทัพใหญ่ให้ไปตีปราบปรามเสียสิ้นเกลี้ยขนามราบคาบ อย่าให้แผ่นดินไทยตั้งตัวเป็นปีกแผ่นดินนั้นหนาขึ้นได้สืบไปอีกในภายหน้า จึงให้เพิกจากรวมพลพม่า 500 ถือหนังสัตว์รับตั้งลงมาถึงปะกันห่วนเจ้าเมืองเมาะตะมะ ให้เกณฑ์พลรามัญ 3,000 เข้ากอง เพิกจากรวมพลไปทำทางและตั้งค่ายปลุกยั้งฉางที่ตำบลสามสบดินแดง จัดแจงขนเสบียงอาหารผ่อนไปไว้ก่อน แล้วภายหลังจะให้กองทัพใหญ่ยกไปตีเมืองบางกอกซึ่งตั้งขึ้นใหม่ให้จงได้ และปะกันห่วนก็เกณฑ์คนรามัญเมืองเมาะตะมะและเมืองขึ้น 32 หัวเมือง เป็นคน 3,000 ให้พระยาแจ้ง พระยาอยู่ ตละเล็ยงตละเกล็ยคุมมา กองแพกกิจจายทัพที่ยกทัพมา ณ สามสบดินแดง จัดแจงการทั้งปวงตามตั้งพระเจ้าอังวะ ฝ่ายปะกันห่วนเจ้าเมืองเมาะตะมะให้เร่งรัดเก็บเอาทองเงินแก่ครอบครัวสมิงรามัญและไพร่พล เมืองทั้งปวงได้รับความเดือดร้อนลำบากยากแค้น บ้างก็หลบหนีมาบอกกันยังกองทัพ และนายกองรามัญทั้งปวงก็โกรธว่าพม่าข่มเหงเบียดเบียนครอบครัวข้างหลังจึงชวนกันคิดกบฏฆ่าแพกกิจจายทัพกับไพร่พลพม่า 500 เสียสิ้นที่ทำดินแดง แล้วยกทัพกลับไปยังเมาะตะมะ บรรดาราษฎรนายไพร่ซึ่งอยู่ที่เมือง และเมืองขึ้นทั้งปวงก็พร้อมใจเข้าด้วยกันทั้งสิ้น ชวนกันยกเข้าปล้นเมืองเมาะตะมะในเพลากลางคืนพร้อมโห่ร้องเป็นเสียงไทย ปะกันห่วนและกรมการพม่าทั้งปวงตกใจไม่สู้รบทั้งเมืองไปเสียลงเรือหนีไปเมืองย่างกุ้งแล้วบอกขึ้นไปถึงเมืองอังวะว่า มอญเมืองเมาะตะมะกบฏสิ้นทั้งเมือง

ฝ่ายนายทัพนายกองสมิงรามัญเมืองเมาะตะมะ ก็ยกกองทัพรามัญติดตามขึ้นไปตีเมืองจิตตอง เมืองหงสาวดี แล้วยกไปตีเมืองย่างกุ้งตั้งค่ายล้อมเมืองไว้แล้วยกเข้าปล้น เจ้าเมืองย่าง

กึ่งต่อรบเป็นสามารบ มอญหักเข้าไปได้ในเมืองกึ่งหนึ่ง พม่าตั้งค่ายกันเมืองไว้ได้ครึ่งหนึ่ง ครั้งพระเจ้าอังวะทราบในหนังสือบอก จึงให้อะแซหุ่นกี้ถือพลพม่า 10,000 ยกลงมารบมอญกบฏ เมื่อกองทัพอะแซหุ่นกี้ยกมาถึงก็เข้าตีกองทัพมอญ มอญต่อรบสู้มิได้ก็ล่าถอยกลับมาเมืองเมาะตะมะกองทัพอะแซหุ่นกี้ก็ยกติดตามลงมา รามัญทั้งปวงเห็นเหลือกำลังจะสู้พม่ามิได้ก็กวาดต้อนครอบครัวหนีเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร ณ กรุงมหานครศรีอยุธยา แยกกันเป็นหลายพวก เข้ามาทางด้านเจดีย์ 3 องค์บ้าง ทางด้านเมืองตากบ้าง กองทัพพม่าก็ติดตามมอญมาทุกทาง ที่ตามมาทันก็กวาดต้อนเอาครอบครัวมอญกลับคืนไปได้บ้าง ส่วนที่หนีมาได้ก็ได้รับพระกรุณาธิคุณจากกษัตริย์แห่งกรุงสยาม โดยพระเจ้ากรุงธนบุรีได้โปรดเกล้าให้สมิงรามัญทั้งปวงมาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่สามโคก ปทุมธานี และเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ซึ่งเกาะเกร็ดได้กลายสภาพเป็นเกาะร้างหลังการเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 (พิศาล บุญผูก 2550: 64-67)

เกาะเกร็ดจึงกลายเป็นชุมชนใหม่ที่มีกลุ่มขุนนาง แม่ทัพ และทหารมอญ จากเมาะตะมะมาตั้งถิ่นฐาน และให้พระยาแจ้ง หัวหน้านมอญ เป็นผู้คอยควบคุมดูแลมอญด้วยตนเอง การให้มอญมาตั้งบ้านเรือนที่เกาะเกร็ดก็เพื่อให้เหล่าขุนนาง และทหารมอญคอยทำหน้าที่เป็นด่านหน้าเพื่อตั้งรับกองทัพพม่า ที่เดินทัพมาทางเรือตามลุ่มน้ำเจ้าพระยาหมายมุ่งเข้าตีกรุงธนบุรี

การดำเนินนโยบายของไทยต่อชาวมอญอพยพ

ชาวมอญที่อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทย ไม่ว่าจะโดยการอพยพเข้ามาเองหรือถูกกวาดต้อนเข้ามาจะได้รับการต้อนรับและเลี้ยงดูเสมอหน้ากันเทียบเท่าพลเมืองไทย ได้รับการพระราชทานที่ดินให้ตั้งบ้านเรือนอยู่รวมกันในที่ที่เหมาะสม และประกอบอาชีพตามอัธยาศัยไม่ว่าจะเป็นการเกษตรกรรมหรือการค้า ตลอดจนบางคนที่ตั้งใจจะรับราชการ ก็โปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้มีตำแหน่งและยศศักดิ์ต่างๆ กัน เช่น พระยาเกียรติ พระยาพระราม เป็นต้น

ไทยมีนโยบายให้ชาวมอญปกครองกันเองในระดับหมู่บ้าน ด้วยการตั้งผู้นำชาวมอญที่ได้รับความนิยมนับถือในหมู่พวกเขาของตนให้เป็นหัวหน้าดูแลทั่วแล้วกล่าว ด้านทางราชการจะติดต่อกับชาวมอญโดยผ่านหัวหน้าเหล่านี้ ความสัมพันธ์ระหว่างทางราชการตลอดจนขุนนางไทยกับพวกมอญในระยะแรกจึงมีน้อย เพราะทางราชการมิได้เข้าไปปกครองโดยตรง ผู้ที่ได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้าในแต่ละชุมชนจะได้รับการแต่งตั้งให้มีตำแหน่งและยศศักดิ์ลดหลั่นกันลงมา และให้ไปขึ้นกับหัวหน้าใหญ่ที่จักริมมอญซึ่งเป็นผู้ควบคุมกองมอญทั้งหมดในประเทศไทย เช่น พระยารามัญวงศ์ ซึ่งมียศเสมอจตุสดมภ์ในสมัยกรุงธนบุรี หรือเจ้าพระยามหาโยธาจางวาง สักดินา 3,000 .ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

วิธีการตั้งผู้นำ “ชนกลุ่มน้อย” ในประเทศไทยให้เป็นหัวหน้าปกครองกันเองดังกล่าวเป็นนโยบายที่ใช้มานานตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ดังจะเห็นได้ว่านอกจากจักริมมอญซึ่งเป็น

หัวหน้าพวกมอญแล้ว ยังมีตำแหน่งหัวหน้าชนชาติอื่นๆ อีก เช่น พระยาโชฎ็กราชเศรษฐีหัวหน้าชาวจีน พระยาจุฬาราชมนตรีหัวหน้าพวกแขก และออกญาเสนาภิมุขหัวหน้าชาวญี่ปุ่น เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการผูกน้ำใจชาวต่างชาติที่เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารได้ดูแลทุกข์สุขกันเอง เพราะสามารถเข้าใจกันได้ง่าย และคิดว่าที่ไทยจะเข้าไปรวบอำนาจการปกครองไว้เอง

นอกจากนี้ ทางราชการยังอนุญาตให้ชาวมอญได้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาตามวินัยปฏิบัติของตนซึ่งแตกต่างไปจากไทยเล็กน้อย ตลอดจนปฏิบัติกิจกรรมตามขนบธรรมเนียมประเพณีและความเชื่อของตน เช่น การนับถือผีและการฉลองเทศกาลต่างๆ เป็นต้นว่า สงกรานต์ ออกพรรษา ประเพณีต่างๆ ได้มีการสืบทอดมาถึงปัจจุบัน ซึ่งจะพบได้ในหมู่บ้านมอญบางแห่งแต่อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างเล็กน้อย ส่วนทางภาษานั้นทางราชการมิได้บังคับให้หันมาใช้ภาษาไทยแต่เพียงภาษาเดียว แต่ให้ใช้ภาษาเดิมได้ตามใจสมัคร ภาษามอญจึงยังคงมีใช้กันอยู่ในปัจจุบันตามวัดมอญและในหมู่บ้านมอญ แม้ว่าจะมีภาษาไทยเข้าไปปะปนอยู่ด้วยก็ตาม

ยิ่งไปกว่านั้น ชาวมอญที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทยยังได้รับอนุญาตให้มีการติดต่อกับพรรคพวกญาติพี่น้องที่อยู่ในเมืองมอญ ดังจะเห็นได้ว่ามีชาวมอญในประเทศไทยขอลากลับไปเยี่ยมญาติพี่น้องที่เมืองเมาะตะมะล่ำเล็งบ้าง เมืองทวายบ้างอยู่เนืองๆ และพระสงฆ์รามัญก็ได้รับอนุญาตให้ลาออกไปนมัสการพระเจดีย์ที่ร่างกุ้งตามความศรัทธา พร้อมทั้งเยี่ยมญาติพี่น้องในเมืองมอญเช่นกัน การอนุญาตให้มีการติดต่อดังกล่าว นอกจากจะมีผลทางด้านจิตวิทยาในการปกครองชาวมอญอพยพแล้วยังเป็นประโยชน์แก่ไทยทั้งทางตรงและทางอ้อม คือทำให้ไทยสามารถทราบข่าวความเคลื่อนไหวในประเทศพม่าอีกด้วย (สุภรณ์ โอเจริญ 2541: 75-77)

ต้นกรุงรัตนโกสินทร์ ชาวมอญยังคงมีบทบาทในด้านการเมืองการปกครองร่วมกับกษัตริย์และชาวไทยในด้านการทำศึกสงครามกับพม่า พร้อมทั้งได้รับพระราชทานยศเป็นแม่ทัพนายกองมากมายกระทั่งสมัยต้นเกล้ารัชการที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ได้ทรงรวบรวมเอา กองตระเวน กับกรมโปลิศเข้าด้วยกันแล้ว ก็ทรงโปรดให้ยกคนมอญทั้ง 8 กรม มาเป็นพลตระเวนแทนการจ้างคนภายนอก ด้วยทรงเห็นว่ากองมอญเป็นกองใหญ่พอที่จะใช้ในกิจการกองตระเวนได้ เพื่อทำหน้าที่สอดแนมหาข่าวทางพม่า ตรวจจับโจรผู้ร้าย ต่อมาเมื่อสยามประเทศเกิดสู้รบกับฝรั่งเศส กองตระเวนก็ถูกยกไปเป็นทหารเรือเพื่อสู้รบกับกองเรือฝรั่งเศสจนสิ้นสุดสงคราม และเรื่องราวของชาวมอญก็เลือนหายไปเป็นที่สุด

ชนชาติมอญที่หนีภัยจากสงคราม อพยพเข้ามาได้กลายเป็นกองกำลังสำคัญส่วนหนึ่งของไทยซึ่งได้ทำคุณประโยชน์ให้กับราชการไทย และยังมี ความจงรักภักดีต่อองค์พระมหากษัตริย์ และแผ่นดินไทย เมื่อเข้ามาอยู่ในประเทศไทยเป็นเวลานานๆ เข้า ชาวมอญเหล่านี้ก็มีการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม และสังคมไทย เนื่องจากมีปัจจัยต่างๆ ทางสังคมที่

เอื้อต่อการผสมกลมกลืน เช่น ความคล้ายคลึงกันในด้านรูปร่าง หน้าตา อาชีพ การนับถือศาสนา เป็นต้น ยิ่งในปัจจุบัน มอญกับไทยก็แทบจะไม่แตกต่างกันเลย (สุเอ็ด คชเสนี 2551: 91-92)

มอญที่อาศัยในบริเวณเกาะเกร็ดส่วนใหญ่มักประกอบอาชีพตั้งแต่ 2 อาชีพขึ้นไป เป็นอาชีพหลักและอาชีพรอง ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตร รับจ้าง และรับราชการ รวมทั้งอาชีพผลิตอุตสาหกรรมเครื่องปั้นดินเผา อาชีพเกษตรกรรมแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ การทำสวนผลไม้ยืนต้น การทำสวนผัก การประมง และการเลี้ยงสัตว์ การทำไม้ผลยืนต้นเป็นอาชีพดั้งเดิมซึ่งมีเรือสวนกระจายไปทั่วทุกพื้นที่ ยกเว้นหมู่ที่ 6 และหมู่ที่ 7 เพราะมีพื้นที่น้อย ลักษณะของสวนผลไม้ยืนต้นส่วนใหญ่เป็นส่วนผสม เช่น ส้มโอ กล้วย มะม่วง มะพร้าว ทุเรียน เป็นต้น การทำสวนผักส่วนใหญ่จะจุดบ่อเพื่อทำบ่อผักกระเฉด ส่วนการทำประมงในเกาะเกร็ดจะทำเพื่อยังชีพ การเลี้ยงสัตว์มักนิยมเลี้ยงสัตว์ปีกเพื่อไว้ขาย เช่น เป็ด ไก่

อาชีพรับจ้างแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ แรงงานรับจ้างภายในพื้นที่เกาะเกร็ด และแรงงานออกไปรับจ้างนอกพื้นที่ แรงงานรับจ้างภายในภายในพื้นที่แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ แรงงานรับจ้างด้านการเกษตร เช่น รับจ้างดูแลสวน เก็บผลผลิต คายหญ้า ส่วนใหญ่เป็นแรงงานสูงอายุตั้งแต่ 40 ปี ขึ้นไป และแรงงานรับจ้างมีฝีมือ คือ ช่างซ่อมวิทยุโทรทัศน์ ช่างปั้นครกและกระถาง ส่วนใหญ่เป็นแรงงานเชื้อสายมอญเป็นคนดั้งเดิมภายในเกาะเกร็ด และเป็นแรงงานที่ทำในโรงงานเครื่องปั้นดินเผา ส่วนแรงงานรับจ้างนอกพื้นที่เกาะเกร็ดคือ แรงงานหนุ่มสาวมอญที่เดินทางออกไปทำงานตามโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ ภายในจังหวัดนนทบุรี และปทุมธานีแบบไปเช้า-เย็นกลับ

อาชีพค้าขาย ส่วนใหญ่เป็นการค้าขายอาหารและของชำภายในบริเวณบ้านพักอาศัย โดยกระจายไปตามริมทางเท้าสาธารณะรอบเกาะ เป็นร้านค้าปลีกย่อยเล็กๆ จำหน่ายสินค้าที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน เช่น เนื้อสัตว์ ผัก น้ำอัดลมและขนม

อาชีพรับราชการ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับราชการในจังหวัดนนทบุรี และกรุงเทพมหานคร

อาชีพผลิตอุตสาหกรรมเครื่องปั้นดินเผา ภายในบริเวณเกาะเกร็ดมีโรงงานเครื่องปั้นดินเผาลงถึง 16 โรงงาน แต่ละโรงงานมีแรงงานไม่เกิน 5 คน เพราะเป็นอุตสาหกรรมในครอบครัว ด้านการแลกเปลี่ยนและการบริโภค แบ่งได้เป็น 2 ระยะ คือ ระยะการผลิตแบบยังชีพ และระยะการผลิตเพื่อการค้า การผลิตแบบยังชีพมอญเกาะเกร็ดจะอาศัยเส้นทางคมนาคมทางน้ำเป็นช่องทางแลกเปลี่ยนสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็นในการดำรงชีพ ซึ่งไม่สามารถผลิตขึ้นได้เอง ในบริเวณเกาะเกร็ด โดยช่างปั้นจะพายเรือไปตามลำคลอง นำหม้อ ไห ไปเร่ขายแลกข้าวสาร เครื่องนุ่งห่ม ผ้า อาหาร น้ำมัน กับชาวบ้านในหมู่บ้านใกล้เคียง ส่วนระยะการผลิตเพื่อการค้า

มอญจะนำรายได้ที่เกิดจากการขายสินค้า เครื่องปั้นดินเผา ไปซื้อหาสิ่งของจำเป็น แทนการแลกเปลี่ยนสินค้า (สมศรี ศิริขวัญชัย 2541: 75-84)

ปัจจุบัน ชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ดมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่เปลี่ยนแปลงไปจากอดีต ชาวมอญเกาะเกร็ดบางกลุ่มมีการรวมตัวกันค่อนข้างเหนียวแน่น และยังคงอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิมของชาติตนอย่างเข้มแข็ง ซึ่งถือว่าเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่น ไม่ว่าจะเป็นขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา และพิธีกรรมต่างๆ อันเป็นเครื่องหมายแสดงเอกลักษณ์ของคนมอญ สภาพการเปลี่ยนแปลงของกระแสสังคมที่เกิดขึ้นในสังคมวัฒนธรรมของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด จากสภาพแวดล้อมของชุมชนเกาะเกร็ดที่มีลักษณะกึ่งชนบท กึ่งเมืองหลวงทำให้ระบบความคิดของคนในชุมชนแตกต่างกัน บางส่วนต้องการพัฒนาสู่ความทันสมัย บางส่วนต้องการอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิม และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีดำเนินตามครรลองแห่งทาน อันมีคุณธรรม จริยธรรม เป็นสิ่งที่เกื้อกูลสังคมให้ผู้คนดำรงชีวิตอย่างสามัคคี สันติสุข ตระหนักถึงความสัมพันธ์ และความคล้ายคลึงกันระหว่างวัฒนธรรมมอญกับวัฒนธรรมไทย (ปาณิสรา สุภาณี 2543: 45)

สภาพการสืบสานวัฒนธรรมมอญเกาะเกร็ด มีการสืบสานอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเองผ่านกระบวนการของบ้าน วัด โรงเรียน และชุมชน ควบคู่กับการยอมรับวัฒนธรรมไทย และความเจริญสมัยใหม่ด้วยอยู่ภายใต้อิทธิพลของสังคมและวัฒนธรรมที่เข้มแข็งกว่า ซึ่งยังสืบทอดโดยการปฏิบัติสืบต่อกันมา ที่สำคัญคือ ประเพณีสงกรานต์ ครอบครัวยุคใหม่ถ่ายทอดความคิด ความเชื่อของประเพณี พิธีกรรมต่างๆ ที่จะทำให้เทศกาลสงกรานต์ รวมทั้งการเข้าร่วมกิจกรรมตามสภาพจริง ประเพณีการสร้างเสาหงส์ทรงตะขาบ เป็นประเพณีที่ทำถึงกันในช่วงสงกรานต์ สืบสานโครงการถ่ายทอดความคิด ความเชื่อที่บอกต่อกันมา รวมถึงการทำกิจกรรมโดยวัดและชุมชน ประเพณีแห่โหนด (ตาโหนด) เป็นประเพณีที่ทำกิจกรรมในช่วงสงกรานต์ เช่นเดียวกับการสร้างเสาหงส์ ส่วนประเพณีการจุดลูกหนูจะทำกิจกรรมในงานศพพระผู้ใหญ่ ด้วยมีความเชื่อว่าพระสงฆ์เป็นตัวแทนของพระพุทธเจ้า จึงไม่ควรจุดไฟเผาด้วยมือมนุษย์ การสืบสานเป็นการถ่ายทอดแบบต่อๆ กันมา โดยครอบครัวยุคใหม่และชุมชน

ปัญหาการสืบสานวัฒนธรรมมอญเกาะเกร็ด จากการสัมภาษณ์และสังเกต รวมถึงการสนทนากลุ่มมอญเกาะเกร็ด แม้ว่าจะสืบสานวัฒนธรรมของตนเองได้ในระดับหนึ่งจนเป็นที่รู้จักกันทั่วไป แต่การสืบสานหรือสืบทอดวัฒนธรรมมอญเกาะเกร็ดยังมีปัญหาสำคัญ คือ

1. ชาวมอญเกาะเกร็ดละเลยการปฏิบัติตามวัฒนธรรมของตนเอง เลือที่จะยอมรับและรับวัฒนธรรมภายนอกที่เห็นว่าดีกว่า กิจกรรมทางวัฒนธรรมขาดการสนับสนุน และการปฏิบัติเป็นธรรมชาติ เหตุแห่งการละเลยหรือการไม่เข้าถึงการปฏิบัติตามวัฒนธรรมมอญ

สืบเนื่องจาก (1) ไม่เห็นหรือเข้าใจคุณค่าวัฒนธรรมของตนเอง (2) พ่อ แม่ ครอบครัว ไม่ปฏิบัติเป็นแบบอย่างหรือไม่มีเวลาที่จะปฏิบัติตามวัฒนธรรมของตนเอง (3) สังคมชุมชนไม่สนับสนุน ส่งเสริมการปฏิบัติอย่างจริงจัง (4) โรงเรียน สถานศึกษา ขาดการจัดการความรู้ การสืบทอด การปฏิบัติในระดับสถานศึกษาและชุมชน (5) ขาดการสนับสนุน ส่งเสริมอย่างถูกวิธี ผู้นำด้านวัฒนธรรมมีความรู้แต่ยังขาดองค์ความรู้ในการสืบสานด้านวัฒนธรรม

2. ปัญหาการขาดและสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการสืบสานวัฒนธรรม วัฒนธรรมใดๆ จะมีการสืบทอดและพัฒนาให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อตนเองและชุมชน จะต้องมีการสร้างองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง ปัญหานี้จึงมีสาเหตุสำคัญ 4 ประการคือ (1) ขาดการจัดการความรู้ทางวัฒนธรรมในภาพรวมของประเทศ (2) ขาดการบูรณาการที่เหมาะสมทางวัฒนธรรมที่จะนำไปสู่การสืบสาน อนุรักษ์และพัฒนา (3) ขาดผู้นำทางวัฒนธรรมในการพัฒนาทางวัฒนธรรม (4) ผู้นำทางวัฒนธรรมขาดองค์ความรู้ในการสืบทอดทางวัฒนธรรม

3. ปัญหาการสืบทอด และสร้างอัตลักษณ์ใหม่ทางวัฒนธรรม เกิดจากสาเหตุสำคัญ ดังนี้ (1) ขาดผู้นำในการสืบทอดโดยธรรมชาติ (2) กระบวนการสืบทอดขาดแนวคิดที่มีเอกภาพ ขาดความต่อเนื่องและขาดการจัดการอย่างเป็นระบบ (3) ขาดการประยุกต์ใช้วัฒนธรรมศาสนาเพื่อการพัฒนาอย่างแท้จริง

สภาพ และปัญหาการใช้วัฒนธรรมในการสร้างภูมิคุ้มกันในการใช้สื่อของเด็กและเยาวชนชุมชนเกาะเกร็ด เพื่อให้สามารถใช้สื่อได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมนั้น เป็นเรื่องที่ไม่มีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมมาก่อน ส่งผลให้เด็กและเยาวชนเลือกใช้สื่อในทางที่ไม่ควร มีปัญหาสำคัญดังนี้

1. ปัญหาความรู้ความเข้าใจ เด็กและเยาวชนไม่เข้าใจหรือมีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องเกี่ยวกับการใช้สื่อเนื่องมาจาก (1) ความไม่มีความรู้ความเข้าใจและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมตนเอง ส่งผลให้เด็กขาดวิจารณญาณในการเลือกรับสื่อ การใช้สื่อ และการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด (2) ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสื่อ ประโยชน์-โทษของสื่อแต่ละประเภท และ (3) ขาดโอกาสและข้อมูลที่ถูกต้องในการเลือกรับสื่อที่เหมาะสม

2. ปัญหาการใช้สื่อในทางที่ผิด เด็กและเยาวชนเลือกใช้สื่อไม่ถูกต้องทั้งวิธีการใช้และการเลือกเนื้อหาสาระการใช้ เนื่องจากค่านิยมและวัฒนธรรมจากภายนอกเข้มแข็งกว่าวัฒนธรรมมอญ ทำให้เด็กเลือกรับตามความต้องการของตนเองอย่างไม่มีขีดจำกัด เช่น การเลียนแบบดารา การใช้ความรุนแรง การแต่งกาย การยกพวกตีกัน การจี้มอเตอร์ไซด์กวนเมือง

3. ปัญหาการใช้สื่อในการสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม ขาดการใช้สื่อเพื่อประโยชน์ในการสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม เนื่องจากการใช้สื่อเผยแพร่และประโยชน์ในการ

สร้างสืบสานสร้างภูมิทางวัฒนธรรมยังคงดำเนินการได้น้อย แนวความคิดการใช้สื่อ หรือการสืบสานทางวัฒนธรรมยังไม่ถูกต้อง (ชาติรี เกษโพณฑอง 2554: 189-191)

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นิวัฒน์ อมาตยกุล (2549: 128-130) ศึกษาเรื่องการศึกษาศึกษาปัจจัยทางสังคม ผลกระทบ และการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า ปัจจัยทางสังคมที่มีส่วนช่วยในการรักษาวัฒนธรรมของชุมชนเกาะเกร็ด คือ เครือข่ายองค์กรทางสังคม กิจกรรมสำคัญทางศาสนา ความสามัคคี และความร่วมมือกันในชุมชน ส่วนผลกระทบและความเปลี่ยนแปลง จากการที่ชุมชนเกาะเกร็ดถูกพัฒนาขึ้นให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวในเชิงวัฒนธรรม คือด้านเศรษฐกิจ พบว่า เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ ยกย่องคุณภาพชีวิตให้กับคนในชุมชน ด้านสังคม พบว่า มีการฟื้นฟูขนบธรรมเนียม ประเพณี และวิถีชีวิตของชาวมอญในอดีตให้กลับคืนมา คนในชุมชนเกาะเกร็ดมีความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ของตนเอง ด้านวัฒนธรรม พบว่า มีการรับวัฒนธรรมจากแหล่งอื่น เหตุผลประการสำคัญคือ ชุมชนเกาะเกร็ดอยู่ใกล้กรุงเทพฯ จึงมีการคมนาคมติดต่อได้อย่างสะดวก ด้านสภาพแวดล้อม พบว่า สิ่งสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ ได้รับการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น ประชาชนรู้สึกเป็นเจ้าของพื้นที่และช่วยกันดูแลสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้น สำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรมของชุมชนเกาะเกร็ด พบว่า ยังมีการสืบทอด เช่น การแต่งกาย อาหาร การประกอบพิธีกรรม ยังคงทำในรูปแบบเดิม การผลิตเครื่องปั้นดินเผาวิธีการแบบดั้งเดิม ได้มีการอนุรักษ์ไว้ให้คนทั่วไปได้เห็น แต่ก็มีการประยุกต์วัฒนธรรมประเพณีบ้างด้านให้เข้ากับรูปแบบใหม่ๆ (จารุภา ศิริสุวรรณนท์ 2553: 45)

วิวัฒน์ชัย บุญญาอนุพงศ์ (2544: 132) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์วัฒนธรรมชุมชน: ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนมอญบ้านเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า ความเป็นชุมชนมอญบ้านเกาะเกร็ดเริ่มลดลง มีการเปิดรับเอาวัฒนธรรมอื่นๆ เข้ามามากขึ้น อันเนื่องมาจากการต้องไปศึกษาและประกอบอาชีพนอกเกาะ ทำให้มีการรับเอาแนวความคิด ค่านิยมต่างๆ รวมถึงการใช้ภาษากลางมากขึ้น เป็นผลให้วัฒนธรรมชุมชนชาวมอญถูกกลืนมากขึ้น อีกทั้งคนรุ่นใหม่ไม่ได้สำนึกในการสืบทอดวัฒนธรรมชุมชนของตน ดังจะเห็นได้จากคนรุ่นใหม่จะพูดภาษามอญกันไม่ค่อยได้ ศิลปะหรือนาฏกรรมการแสดงต่างๆ แม้มีผู้สืบทอด แต่ก็ดำเนินไปในทางธุรกิจ (จารุภา ศิริสุวรรณนท์ 2553: 45)

พิเชษฐ ไพบูลย์ศิริ (2544: ค) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับมาก ทั้งในภาพรวมและรายได้ และยังพบอีกว่าปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ อายุ อาชีพ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การคาดหวังในผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ความเชื่อในตัวผู้นำ และการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม (จารุภา ศิริสุวรรณนท์ 2553: 46)

นริศรา นงนุช (2544: 84-87) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการสื่อสารในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนมอญเกาะเกร็ดพบว่า รูปแบบการสื่อสารในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนมอญเกาะเกร็ด ประกอบด้วย 4 รูปแบบ คือ 1) การสื่อสารสองทางที่ไม่เป็นทางการ 2) การสื่อสารสองทางที่เป็นทางการและมีปฏิริยาตอบโต้มาก 3) การสื่อสารสองทางที่มีปฏิริยาตอบโต้้น้อย 4) การสื่อสารทางเดียวที่ไม่เป็นทางการ ในส่วนของผู้นำชุมชนที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนมอญเกาะเกร็ดนั้น ประกอบด้วย ผู้นำที่เป็นทางการ ได้แก่ นายอำเภอ ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก อบต. หน่วยงานภายนอก และผู้นำไม่เป็นทางการ ได้แก่ เจ้าอาวาส ผู้อาวุโส เจ้าของกิจการเรือข้ามฝาก โดยกลุ่มผู้นำเหล่านี้ต่างมีบทบาทร่วมกันในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนมอญเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี นับตั้งแต่การก่อตั้ง การดำเนินการ การประสานงานเพื่อจัดการแหล่งท่องเที่ยว รวมไปถึงการกำหนดแผนการจัดการ และกฎระเบียบการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการดูแลและการบริการนักท่องเที่ยว ตลอดจนการแก้ไขปัญหาต่างๆ (จารุภา ศิริสุวรรณนท์ 2553: 46)

สบสุข ลีละบุตร (2542: ค) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กรณีศึกษาเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า ประชาชนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ได้แก่ เพศ อาชีพ สถานภาพทางสังคม ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ส่วนปัญหาและอุปสรรคคือ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเพื่อหาเลี้ยงครอบครัว จึงทำให้ไม่ค่อยมีเวลาและโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมได้เท่าที่ควร ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจนโยบายทางภาครัฐอย่างชัดเจนและประชาชนท้องถิ่นยังไม่ได้ให้ความสำคัญในการรวมตัวกันอย่างแท้จริงเพื่อเข้าร่วมในกิจกรรมเท่าที่ควร เนื่องจากผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นยังไม่ได้กระจายสู่ประชาชนส่วนใหญ่อย่างแท้จริง (จารุภา ศิริสุวรรณนท์ 2553: 46)

จิราภรณ์ ศรีจันทร์ และคณะ (2541: ค) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่นต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวบนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า ประชาชนในท้องถิ่นส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างมากกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวบนเกาะเกร็ด ได้แก่

สถานภาพในสังคม รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว ส่วนในการศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรค พบว่า มีปัญหาเรื่องการขาดการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวบนเกาะเกร็ดอย่างครบถ้วน การควบคุมการติดตั้งป้ายโฆษณาให้เป็นระเบียบ ร้านค้าอาหาร ร้านจำหน่ายสินค้า ยังไม่มีการจัดการให้ครอบคลุมครบถ้วนทั่วเกาะ หรือทำให้เป็นระบบ และมีความเสมอภาคกัน และการจัดจำหน่ายอาหารหรือสินค้าต่างๆ ที่ไม่ได้มีการตั้งราคาสินค้าให้ มีมาตรฐานเดียวกัน รวมถึงไม่มีการอบรมหรือฝึกอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวให้กับประชาชน ปัญหาเรื่องเรือข้ามฝากที่มีราคาไม่เท่ากันของทั้งสองแห่ง และความไม่ปลอดภัยของเรือและท่าเรือเมื่อนักท่องเที่ยวใช้บริการจำนวนมาก ปัญหาเกี่ยวกับสถานที่จอดรถที่ยังไม่เป็นระเบียบและไม่เพียงพอ โดยเฉพาะวันที่มีปริมาณนักท่องเที่ยวจำนวนมาก (จรรุภา ศิริสุวรรณนท์ 2553: 46)

โสภี อยู่ทรัพย์ (2533: 82-858) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การสืบเนื่องและการเปลี่ยนแปลงของชุมชนช่างปั้นหม้อ: กรณีศึกษาบ้านลัดเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนช่างปั้นหม้อบ้านลัดเกร็ดเป็นชุมชนที่มีอาชีพปั้นหม้อสืบเนื่องต่อกันมาหลายชั่วอายุ อาชีพปั้นหม้อมีบทบาทต่อการดำรงชีวิตในทางเศรษฐกิจ สังคม และวิถีชีวิต ตลอดจนสร้างความผูกพันและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในสังคม ปัจจัยที่มีผลให้มีการสืบเนื่องคือการมีเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ใช้ไฟฟ้าเข้าช่วยทำให้การปั้นหม้อมีความสะดวกรวดเร็วขึ้น สามารถทำการค้าขายได้ และสืบเนื่องมาจนปัจจุบัน ส่วนในด้านการเปลี่ยนแปลงนั้นได้รับผลกระทบจากปัจจัยต่างๆ หลายด้าน คือการย้ายออก การศึกษา ระบบเศรษฐกิจ นิเวศวิทยา การคมนาคม สื่อสารมวลชน ตลอดจนค่านิยมในการประกอบอาชีพ ผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้นนี้ ได้สะท้อนให้เห็นแนวโน้มของชุมชนช่างปั้นหม้อในอนาคตว่าคงจะมีจำนวนผู้ที่ประกอบอาชีพทำเครื่องปั้นดินเผาคนน้อยลงกว่าในปัจจุบันอีก เนื่องจากขาดผู้สืบทอด ซึ่งเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม (จรรุภา ศิริสุวรรณนท์ 2553: 47)

ปานิสรา สุภามิ (2553: บทคัดย่อ) การศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด พบว่า สื่อโทรทัศน์เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารทางการเมืองที่ได้รับความเชื่อถือ ร้อยละ 71.3 และมีผลต่อแรงจูงใจในการทำให้อยากมีส่วนร่วมทางการเมือง ร้อยละ 70.6 มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ในระดับน้อย ติดตามข่าวสารทางการเมืองนานๆ ครั้ง มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของทางราชการ และการเลือกตั้ง โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง มีการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้งที่ผ่านมาและจะออกไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งครั้งต่อไปโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และคิดที่จะสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง

การช่วยโฆษณาหาเสียงให้กับนักการเมือง หรือพรรคการเมืองใดการเมืองหนึ่ง ในการลงรับสมัครเลือกตั้งโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย

ภัลลภ สุริยกุล ณ อยุธยา (2542: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง เอกลักษณะทางวัฒนธรรม มอญ และการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของมอญ กรณีศึกษาหมู่บ้านเจดีย์ทอง ต. คลองควาย อ. สามโคก จ. ปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า ชาวมอญในหมู่บ้านเจดีย์ทองนั้นได้มีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมมาสู่สังคมไทยอย่างต่อเนื่อง โดยการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมนั้นเกิดจากปัจจัยหลายๆ อย่าง ไม่ว่าจะเป็นการปฏิรูปการศึกษาเนื่องจากได้ทำให้มีการใช้ภาษามอญลดลง หรือการพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัยซึ่งทำให้แบบการดำรงชีวิตของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่ง อย่างไรก็ตามประเพณีทางด้านศาสนานั้นมีการเปลี่ยนแปลงน้อยมาก เนื่องจากในหมู่บ้านนี้มีเจดีย์ที่สำคัญเป็นที่เคารพสักการะของชาวมอญในหมู่บ้าน และชาวมอญในละแวกใกล้เคียง ประกอบกับการมีผู้นำชุมชนที่เคร่งครัดทางศาสนา

สมศรี ศิริขวัญชัย (2541: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์เชิงนิเวศวิทยา วัฒนธรรมเกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ กรณีศึกษาชุมชนเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จากการศึกษาพบว่า องค์ประกอบสำคัญในการตั้งถิ่นฐานของชุมชนมอญเกาะเกร็ดมี 3 ประการ คือ ประเพณี เทคโนโลยี และความเชื่อ องค์ประกอบต่างๆ เหล่านี้มีความสัมพันธ์พึ่งพาซึ่งกันและกัน และเป็นตัวกำหนดวิถีชีวิตของชุมชนมอญเกาะเกร็ด อย่างไรก็ตาม องค์ประกอบต่างๆ ดังกล่าวได้รับผลกระทบจากปัจจัยทางด้านนโยบายของรัฐบาล ปัจจัยทางนิเวศวิทยา และการแพร่กระจายของวัฒนธรรมไทย กรณีชุมชนเกาะเกร็ดอิทธิพลการแพร่กระจายของวัฒนธรรมไทย ทำให้วัฒนธรรมด้านประเพณีลดความเข้มข้นลง อิทธิพลจากเทคโนโลยีสมัยใหม่ทำให้ระบบการผลิตแบบยังชีพในอดีตซึ่งใช้แรงงานคน สัตว์ และทรัพยากรธรรมชาติเป็นหลักกลายเป็นการผลิตเพื่อการค้าในปัจจุบัน ขณะที่ความเชื่อที่ให้ความเคารพผู้อาวุโส และบรรพบุรุษยังคงหลงเหลืออยู่ เพราะชุมชนมอญเกาะเกร็ดยังคงสืบทอดความสัมพันธ์ในครอบครัว และการจัดระเบียบทางสังคมที่ให้ความเคารพแก่ผู้อาวุโส และบรรพบุรุษอย่างเหนียวแน่น ทำให้ชุมชนมอญเกาะเกร็ดยังคงปรับตัวสืบทอดวัฒนธรรมของตนไว้ได้ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

ภาณุทัต ยอดแก้ว (2539: 93-94) ศึกษาเรื่อง มอญ, อุดมการณ์ชาตินิยม. เครื่องหมายของ กระบวนการชาตินิยมพบว่า การเคลื่อนไหวทางการเมืองส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นกับชุมชนมอญในไทยมีผลกระทบทางจิตวิทยาในภาพรวม เพราะคนไทยเชื้อสายมอญส่วนใหญ่โดยเฉพาะ ที่อยู่ในต่างจังหวัดมีความเป็นเอกเทศจากวัฒนธรรม และค่านิยมไทย รวมทั้งจากกระแสนิยม ชุมชนเหล่านี้ได้รับการปลูกฝังให้สำนึกในชาติพันธุ์ซึ่งยังดำรงอยู่ในระดับหนึ่ง สื่อสิ่งพิมพ์มีพลังไม่เพียงพอที่จะโน้มน้าวให้คนไทยเชื้อสายมอญส่วนใหญ่ตัดสินใจใช้ความรุนแรง แต่มีผลกระทบในแง่

ของการปลุกระดมแนวคิดชาตินิยม รวมทั้งกระตุ้นให้เกิดการส่งเสริม และปกป้องผลประโยชน์ของพรรคคอมมิวนิสต์ใหม่ คนไทยมอญส่วนใหญ่ไม่กล้าโทษว่าไทยมีส่วนทำให้เพื่อนร่วมชาติของพวกเขาต้องตกต่ำลำบาก และส่วนใหญ่ยังมีความจงรักภักดีทางการเมืองต่อสังคมนิยมบ้าน จึงไม่มีแนวโน้มที่ใช้ความรุนแรงเพื่อระบายความคับข้องใจจากความคาดหวังที่ไม่เป็นจริง ขณะที่คนมอญในพม่าแม้ส่วนใหญ่จะรู้สึกผิดหวังกับไทยที่ไม่เต็มใจให้ความช่วยเหลือพวกเขา ในทศวรรษ 1990 แต่มีน้อยคนที่คิดจะใช้ความรุนแรงตอบโต้รัฐบาลไทยกับคนไทย

ณัฐประวีณ ศรีทรัพย์ (2537: 70-73) ศึกษาเรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม และการธำรงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวมอญ กรณีศึกษาชุมชนมอญบ้านลัดเกร็ด ตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า ชีวิตความเป็นอยู่ของมอญแต่เดิมจะอยู่กันอย่างเรียบง่าย มีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง มีความสัมพันธ์กันแบบพี่น้อง คอยช่วยเหลือซึ่งกันและกันแต่ต่อมาวิถีชีวิตของมอญบ้านลัดเกร็ดได้เปลี่ยนแปลง สาเหตุก็มาจากการอยู่ใกล้กับเมืองหลวงทำให้ได้รับความเจริญจากภายนอกเข้าสู่ชุมชนอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข โภคภัณฑ์เครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ ก็เข้ามามากมาย จากแต่เดิมไปไหนมาไหนจะเดินไป แต่ปัจจุบันก็จะใช้รถยนต์พาหนะแทนการเดินเท้า มีการรับรู้ข่าวสารจากหนังสือพิมพ์วิทยุ โทรทัศน์มากขึ้น มอญจึงซึมซับเอาวัฒนธรรมและค่านิยมตามแบบอย่างของคนไทยในทุกด้าน แต่เดิมเคยประกอบอาชีพทำเครื่องปั้นดินเผา ปัจจุบันก็หันไปประกอบอาชีพรับราชการทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมมากขึ้น ทำให้วิถีชีวิตของมอญเปลี่ยนแปลงไปเป็นสังคมเมืองมากขึ้น ประเพณีที่ยึดถือและปฏิบัติมาแต่สมัยโบราณเริ่มเปลี่ยนไปมีการรับวัฒนธรรมและประเพณีบางอย่างจากคนไทย ส่งผลให้วิถีชีวิตทางสังคมของมอญกับคนไทยมีลักษณะคล้ายคลึงกันจนแยกไม่ออกเพราะพวกเขาอาศัยอยู่ด้วยกันมานาน ถึงแม้ว่าวัฒนธรรมของมอญจะเปลี่ยนไปแต่หมู่บ้านลัดเกร็ดยังคงรักษาเอกลักษณ์ของความเป็นมอญไว้ได้อย่างดีระดับหนึ่ง

คารารัตน์ เมตตาริกานนท์ และสมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2529: 248-258 อ้างถึงใน จารุภา ศิริธวานนท์ 2553: 52-53) ได้วิจัยเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรมในหมู่บ้านอีสาน: ศึกษากรณี หมู่บ้านนาป่าหนาด พบว่า บ้านนาป่าหนาดซึ่งเป็นหมู่บ้านชาติพันธุ์ไทดำ เมื่อมีถนนที่ใช้ติดต่อกับภายนอกเมื่อ พ.ศ. 2513 เป็นต้นมา มีไฟฟ้า น้ำประปาเข้ามา ทำให้เป็นปัจจัยที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ พบว่าคุณลักษณะเศรษฐกิจแบบยังชีพยังคงปรากฏ แต่การผลิตแบบการค้าก็เข้ามามีบทบาทมากยิ่งขึ้น การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม และวัฒนธรรม พบว่าความเชื่อดั้งเดิมมีการเปลี่ยนแปลงน้อย ด้านสาธารณสุขชาวบ้านหันมายอมรับและใช้บริการแพทย์แผนใหม่มากขึ้น สังคมวัฒนธรรมมีแนวโน้มที่จะใช้อำนวยความสะดวกต่างๆ สูงมากขึ้นเรื่อยๆ สมศักดิ์ ศรี-สันติสุข และสุวรรณ

บัวทวน (2527: 266-275) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนสองแห่งในจังหวัดขอนแก่น: หมู่บ้านอัมพวัน และหมู่บ้านคำแก่นคูณ ผลจากการศึกษา พบว่า ลักษณะของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนทั้งสองแห่งคล้ายคลึงกัน และอัตราของการเปลี่ยนแปลงในระบบเครือญาติ ระบบความเชื่อ และระบบกลุ่มทางสังคมค่อนข้างน้อย ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมทั้งสองแห่งคือปัจจัยภายนอก ซึ่งได้แก่ การสาธารณสุข โภคภัณฑ์พื้นฐาน การแพร่กระจายทางวัฒนธรรม และการสื่อสารมวลชน ส่วนปัจจัยภายใน ได้แก่ นิเวศวิทยา และบุคลิกภาพของปัจเจกบุคคล ปัจจัยภายนอกมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมมากกว่าปัจจัยภายใน เป็นที่สังเกตว่า โครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมมีลักษณะเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละชุมชน ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนนั้น ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมได้แก่ การเปลี่ยนไปสู่ความทันสมัยทางด้านวัตถุ การพัฒนาคุณภาพชีวิต การเชื่อฟังผู้อาวุโสมีแนวโน้มลดลง และปัญหาสังคมในหมู่บ้าน ซึ่งพบว่าคล้ายคลึงกันในหมู่บ้านทั้งสองแห่ง (จารุภาศิริธวานนท์ 2553: 52-53)

สุนันท์ เกษมชัยนันท์ (2536 อ้างใน ธงชัย วงษ์ชัยสุวรรณ และเทียนชัย วงศ์สุวรรณ 2542) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ทักษะคติทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสื่อมวลชนไทย ศึกษาเปรียบเทียบผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ และผู้สื่อข่าวโทรทัศน์สายการเมือง พบว่า ระดับการศึกษาและรายได้มีความสัมพันธ์กับทัศนคติทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับสูงไม่แตกต่างกัน

วันชาติ เจตรานนท์ (2547: 72) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง วัฒนธรรมทางการเมืองและการเรียนรู้ทางการเมืองของนักศึกษาไทย โดยทำการศึกษาวิจัยจากนิสิต นักศึกษา 6 สถาบัน คือ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ โรงเรียนนายเรืออากาศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน 946 คน พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีทัศนคติทางการเมืองแบบอำนาจนิยมอยู่ในระดับสูง ขาดความเชื่อมั่นในเพื่อนมนุษย์และสภาพแวดล้อมทางการเมือง ไม่ชอบให้มีการวิพากษ์วิจารณ์ แต่ขณะเดียวกันกลับมีทัศนคติที่เป็นประชาธิปไตยอยู่ในระดับสูง

วันชัย เอี่ยมอ่อง (2547 บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนกับการพัฒนาการทางการเมืองระดับท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจังหวัดสมุทรปราการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นประชาชนในอำเภอบางบ่อที่มีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับสูง การพัฒนาทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนจังหวัด

สมุทรปราการ ด้านโครงสร้างและกระบวนการด้านการเงิน การคลัง โดยรวมในทุกด้าน และในแต่ ด้านมีความเห็นด้วยอยู่ในระดับสูง การมีส่วนร่วมทางการเมืองและปัจจัยอื่นๆ ได้แก่สถานภาพโสด รายได้ต่ำกว่า 3,000 บาท/เดือน และรายได้ 3,000 – 5,000 บาท/เดือน มีความสัมพันธ์กับการ พัฒนาทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญกับโครงสร้างด้านกระบวนการด้านการเงินการคลัง ที่ระดับ สถิติ .05

มานิตย์ อินผง (2550: บทคัดย่อ) ศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ประชาชนชาวไทยภูเขา ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัด แม่ฮ่องสอน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนชาวไทยภูเขามีพฤติกรรมการเมือง คือส่วนใหญ่ไป ใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ไม่เคยลงสมัครรับเลือกตั้ง ไม่เคยดำรงตำแหน่งใน อบต. ไม่เคยแสดง ความคิดเห็น ไม่เคยติดตามตรวจสอบ เคยได้รับความช่วยเหลือหรือบริการจาก อบต. ได้ให้ความ ร่วมมือกับ อบต. และไม่เคยร่วมงานและติดต่อกับ อบต. ปัญหาและอุปสรรคของการเข้าไปมีส่วน ร่วมทางการเมืองของประชาชนชาวไทยภูเขาได้แก่ ความไม่รู้ การไม่มีปัจจัยเกื้อหนุน การไม่เปิด โอกาสให้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของ อบต.

วันเพ็ญ ชวรางกูร (2539: บทคัดย่อ) ศึกษา ทศนคติและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของชาวเขาเผ่าอีโก้ ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านผาหมี อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัย ทราบว่าชาวเขาเผ่าอีโก้ร้อยละ 44.7 ไม่รู้หนังสือ ร้อยละ 96.2 นับถือผีบรรพบุรุษ และร้อยละ 95.5 ได้รับสัญชาติไทยแล้ว ชาวเขาเผ่าอีโก้ถึงร้อยละ 95.5 มีความรู้ความเข้าใจต่อเรื่องสิทธิ หน้าที่พลเมืองไทย และระบบการเมืองไทย มีความสำนึกทางการเมืองสูงร้อยละ 51.1 และ 96.2 ตามลำดับ แต่ชาวเขาเผ่าอีโก้ไม่ค่อยมั่นใจในการซื้อขายเสียง ส่วนการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น มีอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติ พบว่า ขึ้นอยู่กับกลุ่มรายได้ กลุ่มรายได้ ต่ำจะมีทัศนคติที่ดีต่ออำนาจปกครอง ประชากรที่มีอายุต่ำจะมีทัศนคติต่อระบบการเมืองดีกว่ากลุ่ม ที่มีอายุสูงกว่า ผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมจะมีค่าเฉลี่ยทัศนคติต่อเรื่องเดียวกันนี้ต่ำกว่าผู้ ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป และทำงานรับข้าราชการ ส่วนผู้ไม่เคยศึกษาในระบบการศึกษาของ รัฐ จะมีทัศนคติที่ต่ำกว่าผู้ที่ผ่านระบบการศึกษาของรัฐ

ศรัณญา เกษร (2551: บทคัดย่อ) ศึกษา ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน ชุมมอญเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า ในด้านเศรษฐกิจการท่องเที่ยวส่งผลต่อการ เพิ่มรายได้ ทำให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ และการนำความเจริญมาสู่ชุมชน ในด้านสังคม พบว่า การท่องเที่ยวทำให้ได้รับความสะดวกสบายจากระบบสาธารณูปโภค มี ความสัมพันธ์อันดี กับเพื่อนบ้านมากขึ้น และมีความพึงพอใจในชีวิตความเป็นอยู่ ส่วนด้านวัฒนธรรมพบว่า การท่องเที่ยวทำให้คนในชุมชนร่วมมือกันเพื่ออนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีมากขึ้น

และคนในชุมชนเองก็เข้าร่วมงานประเพณีต่างๆ อีกทั้งรู้สึกดีเมื่อนักท่องเที่ยวมาร่วมงานประเพณีด้วย นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในชุมชนทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม คือ ปัจจัยด้านการศึกษา ประชาสังคม และนโยบายภาครัฐ กล่าวคือ คนที่มีการศึกษาสูงเห็นว่าการท่องเที่ยวที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตด้านเศรษฐกิจและสังคม ส่วนคนที่มีการศึกษาน้อยจะมองเห็นอิทธิพลการท่องเที่ยวต่อวิถีชีวิตด้านวัฒนธรรมมากกว่าอีกทั้งเมื่อคนในชุมชนมีการรวมกลุ่มกันมากขึ้น และรัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวมากขึ้น ก็ยังทำให้คนในชุมชนเห็นถึงอิทธิพลของการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมมากขึ้นด้วย

วรลักษณ์ บัวทรัพย์ (2553: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง วัฒนธรรมทางการเมืองของกรรมการชุมชน ศึกษาเฉพาะเทศบาลในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า (1) วัฒนธรรมทางการเมืองของกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลอำเภอบางปะอิน เป็นผสมระหว่างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้ากับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม โดยผลการวิจัยพบว่า 1.1 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ผ่านสื่อมวลชนของประชาชนอยู่ในระดับมาก โดยผ่านสื่อโทรทัศน์มากที่สุด 1.2 มีความรู้ความเข้าใจทางการเมือง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง และความคิดเห็นประเด็นต่างๆ ในทางการเมืองของประชาชนและคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลอยู่ในระดับกลางเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ การวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า กรรมการชุมชนในเขตเทศบาล อำเภอบางปะอิน มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบผสมระหว่างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้ากับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม ปัจจัยที่มีผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลคือ 2.1 ระดับการศึกษา 2.2 จำนวนครั้งหรือสมัยที่ได้รับเลือกตั้งเข้ามาดำรงตำแหน่งกรรมการชุมชน

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษา เรื่องวัฒนธรรมทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี มีวัตถุประสงค์คือ ศึกษาถึงวัฒนธรรมในทางการเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยของประชาชนชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของชาวมอญชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้ศึกษาวิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ไว้ดังนี้ คือ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ดในเขตพื้นที่ หมู่ที่ 1, 6, และ 7 ตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ซึ่งเป็นผู้มีสัญชาติไทยเชื้อสายมอญรายละเอียด ดังนี้

ตำบลเกาะเกร็ด	ครัวเรือน	เพศชาย	เพศหญิง	รวมประชากร
หมู่ที่ 1	250	519	573	1092
หมู่ที่ 6	186	356	395	751
หมู่ที่ 7	122	170	202	372
รวม	558	1045	1170	2215

3.1 ตารางประชากรชาวไทยเชื้อสายมอญ หมู่ที่ 1 หมู่ที่ 6 และหมู่ 7

1.2 **กลุ่มตัวอย่าง** กลุ่มตัวอย่างใช้สุ่มแบบเฉพาะเจาะจง แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น จำนวน 2 คน กลุ่มผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 3 คน ข้าราชการองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเกร็ด จำนวน 3 คน ประชาชนทั่วไปในชุมชน จำนวน 29 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 37 คน

เหตุผลที่เลือกกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น เนื่องจากกลุ่มดังกล่าวเป็นกลุ่มที่มีพื้นฐานทางวัฒนธรรมและประเพณีของชนชาติมอญอย่างลึกซึ้ง

เหตุผลที่เลือกกลุ่มผู้ใหญ่บ้าน เนื่องจากกลุ่มผู้ใหญ่บ้านโดยทั่วไปมักจะเป็นผู้นำของชุมชน จึงมีความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนเป็นอย่างดี

เหตุผลที่เลือกกลุ่มข้าราชการองค์การบริหารส่วนตำบล เนื่องจากเป็นกลุ่มที่อยู่ฝ่ายบริหารท้องถิ่น ซึ่งจะมีผู้คนในชุมชนไปติดต่อเพื่อขอรับบริการ หรือคนในองค์กรต้องออกไปให้บริการสำรวจ ตรวจสอบ ความต้องการของประชาชน กลุ่มนี้จึงทราบถึงปัญหาของประชากรในชุมชนเป็นอย่างดี

เหตุผลที่เลือกประชาชนทั่วไปในหมู่ที่ 1, 6, และ 7 เนื่องจากเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักที่ต้องการศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติ ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ความโน้มเอียง ซึ่งก่อให้เกิดพฤติกรรมต่างๆ ในทางการเมือง ที่เป็นผลมาจากวัฒนธรรมทางการเมือง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาวิจัยใช้เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงพรรณนา ถึงวัฒนธรรมทางการเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยของชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

การสร้างเครื่องมือวิจัย

2.1 **แบบสัมภาษณ์** ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์โดยนำเอาวัตถุประสงค์ กรอบแนวคิด และทฤษฎี มาเป็นฐานในการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้รวบรวมข้อมูลที่จะศึกษาวิเคราะห์ นำเครื่องมือในการวิจัยไปทดสอบ แล้วนำมาแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตามขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

- 1) จัดทำแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
- 2) จำแนกกลุ่มประชากรวิจัยเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อให้ความเห็นชอบ

3) ทดสอบเครื่องมือด้วยการนำแบบสัมภาษณ์ ไปสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่ชาวไทยเชื้อสายมอญภายในเขตเกาะเกร็ด หมู่ที่ 2, 3, และ 4

4) นำแบบทดสอบกลับมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้งเพื่อให้ความเห็นชอบ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงลึก และการจดบันทึก โดยแบ่งขั้นตอนการปฏิบัติ ดังนี้

3.1 การสำรวจข้อมูล สำรวจข้อมูลจากเอกสาร วารสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านวัฒนธรรม ระบบเศรษฐกิจ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ การอยู่ร่วมกันเป็นสังคม และปัจจัยภายนอกที่เข้ามาจากการท่องเที่ยว การแพร่กระจายของวัฒนธรรมไทย การสื่อสาร การเดินทางไปทำงานภายนอกพื้นที่ รวมไปถึงการเคลื่อนไหวทางการเมืองของชุมชนไทยเชื้อสายมอญ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์

3.2 การสัมภาษณ์ กำหนดกลุ่มตัวอย่างเพื่อตอบแบบสัมภาษณ์ จำนวน 37 คน ในเรื่องของวัฒนธรรมทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด ตามวัตถุประสงค์ และกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้ แล้ววิเคราะห์ข้อมูล

3.3 การจดบันทึก ผู้วิจัยจะจดบันทึกทุกครั้งที่ทำกรเก็บข้อมูลภาคสนาม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ของชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยมีการจัดทำข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้ คือ

4.1 การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อมๆ กับการเก็บข้อมูล ด้วยการนำเอาข้อมูลที่รวบรวมมาได้ทุกครั้งกลับมาจัดวางเรียบเรียงอย่างเป็นขั้นตอน และเชื่อมโยงกับข้อมูลที่ได้จากการจดบันทึก

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละครั้ง ผู้วิจัยจะทำการบันทึกข้อมูลด้วยการจำแนกข้อมูลออกเป็นหัวข้อ เพื่อความสะดวกในการนำมาใช้ในครั้งต่อไป จนกระทั่งเก็บข้อมูลได้

ครบถ้วนตามต้องการ จึงนำข้อมูลทั้งหมดมาอ่านทบทวนรายละเอียดอีกครั้ง ทำความเข้าใจ และแยกประเด็นต่างๆ ออกเป็นหมวดหมู่ บันทึกข้อมูลที่เหมือนกัน และแตกต่างกันให้ชัดเจน ทำให้สามารถสกัดข้อมูลที่ไม่สำคัญออกไปได้สะดวกยิ่งขึ้น

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ในเชิงพรรณนาตามกรอบแนวคิด ทฤษฎี และวัตถุประสงค์ ที่กำหนดไว้ในกรณีที่ต้องการศึกษา



บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง วัฒนธรรมทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจเอกสาร การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด และนำเสนอผลการวิเคราะห์ ข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลด้านวัฒนธรรมทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชน เกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
2. การวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัจจัยที่มีผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสาย มอญชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
3. ข้อเสนอที่ได้จากการค้นพบ

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านวัฒนธรรมทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสายมอญ ชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

1.1 ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง

วันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ณ ลานพระบรมรูปทรงม้า สวนอัมพร พระยาพล พลพยุหเสนา ผู้บัญชาการทหารบกในขณะนั้น ก้าวขึ้นไปยืนบนรถถังท่ามกลางเหล่าทหารหลาย หมื่นนายที่ยืนเข้าแถวเพื่อรอทำการสวนสนาม พร้อมทั้งกล่าวด้วยน้ำเสียงที่ดูดีันหนักแน่น และ จริงจังว่า “บัดนี้เราได้ทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์แบบเดิม แล้วและจะนำพาประเทศเข้าสู่การปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็น ประมุข ทั้งนี้ก็เพื่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศเราต่อไป” เหล่าทหารที่รู้เหตุการณ์ล่วงหน้ามา ก่อนก็ไซโยโห่ร้อง ส่วนทหารที่ถูกละทิ้งมาจากต่างจังหวัดไม่รู้ว่าเป็นเรื่องอะไร และประชาธิปไตย คืออะไรกันแน่ เมื่อเห็นเพื่อนทหารไซโยก็ช่วยกันไซโยด้วยจนเสียงดังสนั่นไปทั้งสวนอัมพร พระยา พลพลพยุหเสนา คือหนึ่งในกลุ่มที่เรียกตัวเองว่า “คณะราษฎร”

คณะราษฎร (People's Party) คือกลุ่มบุคคลซึ่งมีสถานะเป็นข้าราชการ หรือขุนนางเกือบทั้งหมด ได้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงการเมืองการปกครองในช่วงระหว่างวันที่ 24-27 มิถุนายน พ.ศ. 2475 และได้รับการตอบสนองจากกลุ่มอำนาจเดิม โดยการนำของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวด้วยการรอมชอม หรือแนวทางประนีประนอมกันทั้งสองฝ่าย จนนำมาสู่การประกาศใช้รัฐธรรมนูญที่ถือว่าเป็นกฎหมายสูงสุดในการบริหารประเทศฉบับแรก ที่คณะราษฎรจัดทำขึ้นในวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2475

ปัจจุบันประเทศไทยมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญมาแล้วทั้งสิ้น 18 ฉบับ นับว่าเป็นประเทศหนึ่งที่ใช้รัฐธรรมนูญเปลืองมากที่สุดในโลก รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแต่ละฉบับมีความแตกต่างกันออกไปซึ่งสามารถแยกประเภทออกได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ

ประเภทที่ 1 รัฐธรรมนูญที่มีลักษณะเป็นเผด็จการ แทบทั้งหมดของรัฐธรรมนูญที่ถูกประกาศใช้ให้เป็นแนวทางในการปกครองประเทศเป็นการชั่วคราว ทั้งนี้เพราะมีที่มาจากการปฏิวัติรัฐประหารโดยตรง และมีเจตนารมณ์หรือวัตถุประสงค์ในการสร้างเสถียรภาพทางการเมืองหรือรักษาความมั่นคงหรืออำนาจรัฐที่ตนได้มา และเพื่อป้องกันมิให้มีการยึดอำนาจซ้อนโดยคณะบุคคลกลุ่มอื่นๆ

ประเภทที่ 2 รัฐธรรมนูญที่มีลักษณะกึ่งเผด็จการกึ่งประชาธิปไตย เป็นรัฐธรรมนูญที่ไม่ได้เกิดขึ้นโดยตรงกับการปฏิวัติรัฐประหาร แต่อาจเป็นผลสืบเนื่องมาจากการปฏิวัติรัฐประหารโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะใช้เป็นรัฐธรรมนูญฉบับถาวร มีการจัดตั้งพรรคการเมือง มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจาก การเลือกตั้งของประชาชน ขณะเดียวกันก็มีวุฒิสภาที่มาจาก การเสนอแต่งตั้งของนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นตัวแทนของฝ่ายยึดอำนาจ มีอำนาจเช่นเดียวกับสภาผู้แทนราษฎร ทำหน้าที่คอยค้ำจุนเสถียรภาพให้แก่รัฐบาล

ประเภทที่ 3 รัฐธรรมนูญที่มีลักษณะเป็นประชาธิปไตย เป็นรัฐธรรมนูญที่มุ่งหมายให้เป็นฉบับถาวรที่มีความเป็นประชาธิปไตยสูงกว่าสองประเภทแรก กล่าวคือ มีบทบัญญัติที่เป็นหลักประกันในสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาคและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน และที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ นายกรัฐมนตรีต้องมาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น

ต้นกำเนิดของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่มีลักษณะดังกล่าวมีแหล่งมาจากหลายแนวทางด้วยกัน

ประการแรก ผู้นำสูงสุดหรือประมุขของรัฐเป็นผู้จัดทำขึ้น เพื่อให้การปกครองเป็นไปด้วยความราบรื่นเกิดความสงบเรียบร้อยแก่บ้านเมือง และการอยู่ดีกินดีของประชาราษฎร์ อาทิ ศิลาจารึกสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช

ประการที่สอง เป็นเจตนารมณ์ หรือความพยายาม หรือความเสียหายของผู้ปกครองหรือประมุขของรัฐที่มีวิสัยทัศน์มองการไกล อาทิ การวางแผนร่างรัฐธรรมนูญการปกครองแผ่นดินในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 ซึ่งกระทำทันทีที่เสด็จขึ้นครองราชย์ใน พ.ศ. 2469

ประการที่สาม การที่คณะบุคคลที่เป็นผู้ปกครองหรือสามัญชนเป็นผู้จัดทำขึ้น โดยการใช้กำลังบังคับ หรือความรุนแรงด้วยวิธีการปฏิบัติ หรือรัฐประหาร และก่อให้เกิดผลต่อการเปลี่ยนแปลงการปกครอง อาทิ กลุ่มคณะราษฎรได้ก่อการปฏิวัติเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ.2475 จากนั้นได้เป็นผู้จัดทำรัฐธรรมนูญ และนำขึ้นกราบบังคมทูลเพื่อขอพระราชทานรัฐธรรมนูญจากพระมหากษัตริย์อีกครั้งหนึ่ง

ประการที่สี่ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญที่ใช้อยู่ในขณะนั้นได้กำหนดวิธีการจัดทำรัฐธรรมนูญใหม่ทั้งฉบับ โดยมอบหมายให้บุคคลที่มีองค์ประกอบมาจากหลายๆ ทาง มีความเป็นอิสระในการร่างรัฐธรรมนูญ โดยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเจ้าของอำนาจอธิปไตย ดังกรณีตัวอย่างของสภาร่างรัฐธรรมนูญในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 6 พุทธศักราช 2539 ได้ดำเนินการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่และนำเข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภา และสามารถประกาศใช้เป็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ 2554: 19-25)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีเจตนารมณ์หลักที่มุ่งแก้ปัญหาของระบบการเมืองไทย 3 ประการ ได้แก่

ประการแรก มีเจตนารมณ์ที่จะเปลี่ยนการเมืองของนักการเมืองให้เป็นการเมืองของพลเมือง หรือของประชาชน โดยการขยายสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาคและการมีส่วนร่วมทางการเมืองแก่ประชาชน และปรับระบอบการเมืองประชาธิปไตยแบบตัวแทนเป็นระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมของประชาชน

ประการที่สอง ทำให้ระบบการเมือง และระบบราชการมีความสุจริต และมีความชอบธรรมในการใช้อำนาจ โดยเพิ่มขยายอำนาจให้แก่ประชาชนในการควบคุมการใช้อำนาจในทุกระดับ ครอบคลุมทุกด้านอย่างมีประสิทธิภาพ

ประการที่สาม ทำให้สถาบันทางการเมืองต่างๆ โดยเฉพาะรัฐบาลและรัฐสภามีเสถียรภาพและประสิทธิภาพประสิทธิผลในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน

รัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2540 มุ่งที่จะทำให้ระบบการเมืองและระบบราชการมีความสุจริตเพิ่มขึ้นโดยลดการซื้อเสียงและกำหนดมาตรการป้องกันการทุจริต เพิ่มระดับควบคุมทางการเมือง สร้างองค์กรควบคุมและตรวจสอบทางกฎหมายขึ้น และเปิดโอกาสให้คนมีความสามารถเข้า

ผู้ระบบการเมือง โดยอาศัยมาตรการหลายประการควบคู่กันไป โดยเฉพาะในการกำหนดให้มีการเลือกตั้ง 2 แบบ คือการเลือกตั้ง ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อที่พรรคจัดทำขึ้น (ปาร์ตี้ลิสต์) จำนวน 100 คน และการเลือกตั้ง ส.ส. แบบแบ่งเขตเลือกตั้งเขตละ 1 คน

การเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ มีเจตนารมณ์ที่จะทำให้การซื้อเสียงทำได้ง่ายขึ้น เพราะระบบบัญชีรายชื่อจะใช้ประเทศเป็นเขตเลือกตั้ง คะแนนเสียงของผู้มีสิทธิเลือกตั้งทุกคนมีความหมาย เป็นการส่งเสริมระบบพรรคการเมือง เปรียบเสมือน “พรรคเลือกคน ประชาชนเลือกพรรค” ทำให้นักการเมืองใหม่ๆ ที่มีความรู้ความสามารถ แต่หาเสียงไม่เก่ง สามารถเข้าสู่ระบบการเมืองได้ง่ายขึ้น และยังอาจพัฒนาให้มีการนำหัวหน้าพรรคการเมืองและผู้ที่ป็นรัฐมนตรีมาใส่ไว้ในบัญชีรายชื่อระดับต้นๆ เพื่อให้ประชาชนทราบ “คณะรัฐมนตรีเงา” ของแต่ละพรรคได้

สำหรับการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง มีผู้แทนราษฎรได้เขตละ 1 คนนั้น มีเจตนารมณ์ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีความเสมอภาคในการใช้สิทธิเลือกผู้แทนราษฎรได้ 1 คน ไม่ว่าจะมิถุนีลำนายอยู่ในเขตใด นอกจากนั้นการที่เขตเลือกตั้งเล็กลงจะช่วยทำให้ประชาชนสามารถเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ตนเองรู้จักดี และเป็นคนดีมีความรู้ความสามารถ แต่ไม่มีเงิน มีโอกาสได้รับเลือกตั้งมากขึ้น

การปฏิรูปการเมืองตามนัยของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

ก่อนที่จะดูถึงผลของรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2550 ที่จะก่อให้เกิดการปฏิรูปการเมืองครั้งที่ 2 นั้น ก็ควรจะสังเกตถึงสภาพโครงสร้างทางการเมืองที่ถือได้ว่าเหมือนกันเสียก่อน

ประการแรก ระบบการเมืองยังเป็นระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภาอย่างไม่เปลี่ยนแปลง เป็นระบบรัฐสภาที่เริ่มมาตั้งแต่ พ.ศ. 2475 ส่วนสภานั้นเป็นระบบสภาผู้

ประการที่สอง สภาผู้แทนราษฎรยังเป็นฝ่ายนิติบัญญัติที่มีบทบาทในการตั้งรัฐบาล เพราะนายกรัฐมนตรีจะต้องได้รับการเลือกจากสภาผู้แทนราษฎร และสภาผู้แทนราษฎรก็จะมีบทบาทสำคัญในการพิจารณาร่างกฎหมายในเบื้องต้น

ประการที่สาม ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งสองประเภทต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองและต้องสังกัดพรรคการเมืองพรรคเดียวไปจนถึงวันเลือกตั้งเป็นเวลาไม่น้อยกว่าที่กำหนด แต่รัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2550 กำหนดเวลาไว้เพียง 30 วัน

ประการที่สี่ ผู้ที่จะเป็นนายกรัฐมนตรีต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและได้รับการเลือกโดยเปิดเผยจากสภาผู้แทนราษฎร โดยประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี

ประการที่ห้า นอกจากอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการแล้ว ยังมีอำนาจขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญที่จะเป็นฝ่ายตรวจสอบอำนาจรัฐด้วย

สำหรับสิ่งที่แตกต่าง หรือเปลี่ยนแปลงไปจากเนื้อหาสาระเดิม หรือเพิ่มเติมจากบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2540 นั้นมีอยู่พอสมควรซึ่งพอจะหยิบยกมาพิจารณาได้ ดังนี้

ประการแรก สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น แม้จะมีสองประเภทเหมือนเดิมแต่จำนวนได้ลดลงจาก 500 คน เหลือ 480 คน ซึ่งไม่น่าจะมีผลแตกต่างมากนัก หากแต่การแบ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทแรกที่มาจากการเลือกตั้งจำนวน 400 คน ให้เป็นเขตเลือกตั้งที่ใหญ่ขึ้นมีผู้แทนราษฎรได้ไม่เกิน 3 คน อันเป็นการกลับไปใช้เขตเลือกตั้งที่เคยใช้มาระยะหลังก่อนมีรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2540 ส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกประเภทหนึ่งนั้นก็มิใช่เป็นบัญชีรายชื่อของพรรคทั้งประเทศเป็นบัญชีเดียวกันแล้ว หากได้ออกแบบเลือกตั้งแบบสัดส่วนจำนวน 8 เขต ให้แต่ละเขตของการเลือกตั้งแบบสัดส่วนนี้มีผู้แทนได้ 10 คน จำนวนรวมของผู้แทนประเภทนี้จึงมีเพียง 80 คน ต่างจากก่อนหน้าที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่ออยู่ 100 คน

ประการที่สอง สมาชิกวุฒิสภาแบ่งออกเป็นสองประเภท จึงต่างจากสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2540 ที่มีประเภทเดียวจำนวน 200 คน ให้มาจากการเลือกตั้งของประชาชนในจังหวัดละหนึ่งคนเท่ากันจำนวน 76 คน และที่เหลืออีกจำนวน 74 คน ให้มาจากการสรรหาของคณะกรรมการสรรหาที่ประกอบด้วยบุคคลที่ไม่ได้เป็นนักการเมือง นั่นคือ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามอบหมายจำนวนหนึ่งคน และตุลาการศาลปกครองสูงสุดที่ที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดมอบหมายจำนวนหนึ่งคน

ประการที่สาม มีการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบในคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และองค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ ตลอดจนผู้ตรวจการแผ่นดินเสียใหม่และกำหนดขั้นตอนเพิ่มเติมในการเลือกของวุฒิสภาที่ให้ทางคณะกรรมการสรรหา มีอำนาจยื่นยันการเลือกได้ด้วย องค์ประกอบของคณะกรรมการสรรหานี้จะมีประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด ประธานสภาผู้แทนราษฎร และผู้นำฝ่ายค้านเป็นหลักอยู่ทุกคณะ

ประการที่สี่ ข้อแตกต่างที่น่าสังเกตมากก็คือ ระยะเวลาที่บังคับให้ผู้สมัครเข้ารับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต้องสังกัดพรรคการเมืองเดียวเท่านั้น ต่างจากที่กำหนดไว้ในมาตรา 107 ของรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2540 ที่บัญญัติว่า เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดการเมืองหนึ่ง แต่เพียงพรรคเดียวนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 90 วัน โดยรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2550 ได้บัญญัติไว้เสียใหม่โดยได้ลดจำนวนวันลงมา ดังปรากฏในมาตรา 101(3) คือ 30 วัน

ประการที่ห้า ไม่มีการห้ามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีในเวลาเดียวกัน อันเป็นการกลับมาให้ความสำคัญกับสภาผู้แทนราษฎรมากขึ้น

ประการที่หก มีการเข้มงวดกวดขันกับพรรคการเมือง และผู้บริหารพรรคการเมืองให้ระมัดระวัง และดูแลอย่างจริงจังมิให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองกระทำการหรือสนับสนุนให้ใครกระทำการฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง ถ้าปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อว่าหัวหน้าพรรคหรือกรรมการบริหารพรรคผู้ใดมีส่วนรู้เห็นหรือปล่อยปละเลย หรือทราบแล้วมิได้บังคับแก้ไขให้ถือว่าพรรคนั้นกระทำ ซึ่งอาจเป็นกรณีที่จะฟ้องศาลรัฐธรรมนูญให้มีการยุบพรรคได้ อันรวมถึงเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคการเมืองได้

ประการที่เจ็ด บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2550 ได้เพิ่มเติมให้รัดกุมมากขึ้นในการขจัดเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนและทำให้มีความโปร่งใสมากขึ้นในวงการเมือง โดยมีมาตรการป้องกันในด้านผลประโยชน์ทับซ้อน ทั้งในเรื่องการแสดงทรัพย์สิน และหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนั้น ก็ได้ขยายไปถึงทรัพย์สินที่อยู่ในความครอบครอง หรือดูแลของบุคคลอื่นด้วย ทั้งยังกำหนดเพิ่มเติมให้เปิดเผยบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาให้สาธารณชนได้ทราบอีกด้วย

ประการที่แปด เพิ่มมาตรการขึ้นอีกเพื่อให้องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญฯ และองค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญฯ ให้มีความเข้มแข็งมากขึ้นและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่นให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับฟ้องโดยตรงในเรื่องที่ประชาชนถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพ ให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นผู้วินิจฉัยว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน หรือยื่นด้วยข้อความอันเป็นเท็จ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินสามารถหยิบยกเรื่องที่เกิดความเสียหายต่อประชาชนขึ้นพิจารณาโดยไม่จำเป็นต้องมีการร้องเรียน

ประการที่เก้า การแก้ไขให้สภานิติบัญญัติมีความเข้มแข็งในการตรวจสอบอำนาจบริหาร หรือฝ่ายรัฐบาลโดยสภาผู้แทนราษฎร ตลอดจนทำให้วุฒิสภามีตัวแทนของบุคคลในสาขาวิชาชีพต่างๆ กันเข้ามาได้ด้วยวิธีสรรหา ในการทำให้สภาผู้แทนราษฎรตรวจสอบฝ่ายบริหารได้ง่ายขึ้น กำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่รวมตัวกันจำนวนเพียงหนึ่งในห้าของสมาชิกทั้งหมดก็สามารถเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีได้ ยิ่งไปกว่านั้นเมื่อรัฐบาลบริหารประเทศไปได้ 2 ปี ฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรก็สามารถจะเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจได้ เพราะเสียงที่มากกว่ากึ่งหนึ่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมืองที่ไม่ได้ร่วมรัฐบาล ก็มีสิทธิเข้าชื่อขอเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจได้ นอกจากนี้ยังบัญญัติให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีเสียงรวมกันครบตามเงื่อนไขสามารถเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีที่ย้ายไปเป็นรัฐมนตรีตำแหน่งอื่นได้

ประการที่สิบ การเพิ่มขยายสิทธิเสรีภาพของประชาชน และให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองง่ายขึ้นอีกหลายเท่า

ประการที่สิบเอ็ด มีการบัญญัติเรื่องจริยธรรมไว้เป็นการเฉพาะอย่างเด่นชัด คือให้องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ คือผู้ตรวจการแผ่นดินสามารถยกเรื่องขึ้นดำเนินการตรวจสอบได้ด้วยดังนี้ จริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องมีมาตรฐานที่ชัดเจน โดยกำหนดประมวลจริยธรรม และมีกลไกกับระบบการดำเนินงานให้มีการบังคับอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีขั้นตอนการลงโทษ หากมีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานจริยธรรมที่ร้ายแรงของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองก็อาจเป็นเหตุนำไปสู่การถอดถอนออกจากตำแหน่งได้ มีการกำหนดอย่างชัดเจนให้คณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ซึ่งเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ เป็นผู้กำกับดูแลคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง นอกเหนือจากที่ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรายงานต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรีหรือสภาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องแล้ว

ประการที่สิบสอง ให้มีการแยกหมวดการเงิน การคลัง และงบประมาณขึ้นเป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2550 เพื่อมุ่งหวังให้สภากำกับให้รัฐบาลใช้จ่ายเงินอย่างมีวินัยทางการเงิน และงบประมาณ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ กิจกรรม แผนงาน และโครงการให้ชัดเจน (ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ 2554: 36-45)

เมื่อความแตกต่างที่มีนัยดังปรากฏในรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2550 นี้ ทำให้เห็นถึงความตั้งใจของสภาร่างรัฐธรรมนูญฯ ที่มุ่งหวังให้อำนาจนิติบัญญัติมีความเข้มแข็งขึ้น เพื่อมุ่งที่จะให้มีการตรวจสอบอำนาจรัฐหรือฝ่ายบริหารได้ดีกว่าที่ผ่านมา

ความรู้ เกิดจากการศึกษาเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเองหรือการเรียนรู้ในสถานศึกษา โดยเฉพาะบุคคลที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ที่มีความเจริญ อยู่ในตัวเมือง หรืออยู่ในเมืองหลวง กลุ่มบุคคลเหล่านี้มักจะได้เปรียบด้านการศึกษาเรียนรู้มากกว่ากลุ่มบุคคลคนที่อยู่ห่างไกลจากความเจริญ การศึกษาถือได้ว่าเป็นกุญแจสำคัญที่สุดของการพัฒนาในทุกๆ เรื่อง

เขตพื้นที่ตำบลเกาะเกร็ดแม้จะมีสภาพเป็นชนบท และถูกตัดขาดจากแผ่นดินใหญ่ มีแม่น้ำล้อมรอบทั้ง 4 ด้าน แต่ในความเป็นจริงทางภูมิศาสตร์ตำบลเกาะเกร็ดเป็นตำบลหนึ่งของอำเภอปากเกร็ดซึ่งอยู่ติดกับกรุงเทพมหานคร มีความเจริญไม่แตกต่างไปจากเมืองหลวง มีห้างสรรพสินค้าเกิดขึ้นมากมายในระยะเวลาไม่กี่ปี มีสถานศึกษาที่ดีและทันสมัยหลายแห่ง แม้แต่สถานศึกษาระดับมหาวิทยาลัยเปิดที่มีนักศึกษามากที่สุดในประเทศ และจบการศึกษายากที่สุดในประเทศยังมีที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ของอำเภอปากเกร็ด มีการคมนาคมที่สะดวกสบาย โดยผ่านถนนแจ้งวัฒนะเป็นถนนเส้นทางหลัก มีการรับรู้ข่าวสารที่รวดเร็ว นอกจากนี้อำเภอปากเกร็ดยังเป็น

ที่ตั้งของเมืองทองธานี มีนักการเมืองระดับชาติ รวมไปถึงข้าราชการระดับสูงพักอาศัยอยู่อีกด้วย จากสภาพแวดล้อมพอจะกล่าวได้ว่าชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ดได้รับรู้เรื่องราวข่าวสารต่างๆ ไม่แตกต่างจากกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครเช่นกัน

จากการศึกษาวิจัยของ ฌัฐประวิณ ศรีทรัพย์ (2537: 70-73) ศึกษาเรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม และการธำรงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวมอญ กรณีศึกษาชุมชนมอญบ้านลัดเกร็ด ตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า ชีวิตความเป็นอยู่ของมอญแต่เดิมจะอยู่กันอย่างเรียบง่าย มีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง มีความสัมพันธ์กันแบบพี่น้อง คอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แต่ต่อมาวิถีชีวิตของมอญบ้านลัดเกร็ดได้เปลี่ยนแปลงสาเหตุก็มาจากการอยู่ใกล้กับเมืองหลวงทำให้ได้รับความเจริญจากภายนอกเข้าสู่ชุมชนอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข ปลอดภัย เครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ ก็เข้ามามากมาย จากแต่เดิมไปไหนมาไหนจะเดินไป แต่ปัจจุบันก็จะใช้รถยนต์ยานพาหนะแทนการเดินเท้า มีการรับรู้ข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์มากขึ้น มอญจึงซึมซับเอาวัฒนธรรมและค่านิยมตามแบบอย่างของคนไทยในทุกด้าน แต่เดิมเคยประกอบอาชีพทำเครื่องปั้นดินเผา ปัจจุบันก็หันไปประกอบอาชีพรับราชการ ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมมากขึ้น ทำให้วิถีชีวิตของมอญเปลี่ยนแปลงไปเป็นสังคมเมืองมากขึ้น ประเพณีที่ยึดถือและปฏิบัติมาแต่สมัยโบราณเริ่มเปลี่ยนไป มีการรับวัฒนธรรมและประเพณีบางอย่างจากคนไทย ส่งผลให้วิถีชีวิตทางสังคมของมอญกับคนไทยมีลักษณะคล้ายคลึงกันจนแยกไม่ออกเพราะพวกเขาอาศัยอยู่ด้วยกันมานาน ถึงแม้ว่าวัฒนธรรมของมอญจะเปลี่ยนไป แต่มอญบ้านลัดเกร็ดยังคงรักษาเอกลักษณ์ของความเป็นมอญไว้ได้อย่างดีระดับหนึ่ง

ในทางการเมือง แม้เกาะเกร็ดจะไม่ใช่อุตสาหกรรมที่สำคัญของนักการเมืองและพรรคการเมืองในการหาเสียงเลือกตั้งระดับชาติ เนื่องจากมีจำนวนประชากรน้อยและมีสภาพเป็นเกาะกลางแม่น้ำ ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งจะมีแผ่นป้ายแนะนำตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งให้พบเห็นน้อยมาก ไม่เคยมีการจัดเวทีปราศรัยของพรรคการเมืองบนเกาะเกร็ด แต่ชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ดก็สามารถเกาะติดสถานการณ์ทางการเมืองได้ด้วยการสื่อสารที่รวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นทางโทรทัศน์ วิทยุ หรือหนังสือพิมพ์ ภายในเกาะเกร็ดเองยังมีที่ตั้งขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) แสดงให้เห็นว่าชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ดรู้จักการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญประการหนึ่งที่จะนำไปสู่การเลือกตั้งในระดับชาติ

ปานิสรา สุภาณี (2553: บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรคือประชาชนทั่วไปที่มีเชื้อสายมอญอาศัยอยู่ในหมู่ที่ 1 หมู่ที่ 6 และหมู่ที่ 7 ขององค์การบริหารส่วน

ตำบลเกาะเกร็ด ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง (ร้อยละ 62.9) โดยสื่อโทรทัศน์เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารทางการเมืองที่ได้รับความ เชื่อถือ (ร้อยละ 71.3) รวมทั้งมีผลต่อแรงจูงใจในการทำให้อยากมีส่วนร่วมทางการเมือง (ร้อยละ 70.6) อาศัยอยู่ในหมู่บ้านมากกว่า 9 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 90.5) และไม่ได้เป็นสมาชิกของกลุ่มใดๆ ในหมู่บ้าน (ร้อยละ 81.8) โดยกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดมีอายุระหว่าง 40-50 ปี (ร้อยละ 23.8) ประกอบอาชีพค้าขาย (ร้อยละ 40.3) และสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 30.1)

นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจัยเรื่องอายุ การศึกษา การเป็นสมาชิกของกลุ่มต่างๆ ใน หมู่บ้าน การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งในการเลือกตั้งระดับประเทศและระดับท้องถิ่นครั้งที่ผ่านๆ มา การคิดจะเป็นสมาชิกพรรคการเมือง และการเคยช่วยโฆษณาหาเสียงให้กับนักการเมืองหรือ พรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งในการลงรับสมัครเลือกตั้ง มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม ทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ระดับน้อย)

ชาวมอญในประเทศไทย มีฐานะเป็นไพร่หลวงเช่นเดียวกับพลเมืองไทยซึ่งมี หน้าที่เข้าเฝ้ารับราชการตามกำหนดระยะเวลา ปีละ 6 เดือน มีหน้าที่สืบข่าวศึกและลาดตระเวน ปลายด้านติดกับประเทศพม่า ในสมัยรัชการที่ 5 หลังจากได้รวมกองตระเวนกับการ โปลิศเข้าเป็น กรมเดียวกัน พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้โปรดให้ยกกองมอญทั้ง 8 กรม มาเป็น พลตระเวนแทนการจ้างคนจากภายนอก ด้วยทรงเห็นว่ากองมอญเป็นกองใหญ่พอที่จะใช้ในกิจการ กองตระเวนได้ ต่อมาอีก 3 เดือน ก็ถูกยกไปเป็นทหารเรือเพื่อสู้รบกับกองเรือฝรั่งเศส ซึ่งเป็นช่วง ที่เกิดวิกฤตการณ์ ร.ศ. 112 จะเห็นได้ว่าชาวมอญอพยพเหล่านี้ได้เข้ามาเป็นกำลังสำคัญส่วนหนึ่ง ของไทย ซึ่งทำคุณประโยชน์ให้กับราชการไทย และยังคงรักภักดีต่อกษัตริย์และแผ่นดินไทย เมื่อ เข้ามาอยู่ในประเทศไทยเป็นเวลานานเข้า ชาวมอญเหล่านี้ก็มีการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมและ สังคมไทย เนื่องจากมีปัจจัยต่างๆ ที่เอื้อต่อการผสมกลมกลืนกัน เช่น ความคล้ายคลึงด้านรูปร่าง หน้าตา อาชีพ การนับถือศาสนา (สุเอ็ด คชเสนี 2551: 90-92)

การเมืองเป็นเรื่องของมนุษย์ การป่าก็เป็นเรื่องของสัตว์ป่า และการเมืองจะเข้าไป ยุ่งเกี่ยวกับมนุษย์ทุกคนถึงแม้ว่ามนุษย์คนนั้นจะไม่ข้องเกี่ยวกับการเมืองก็ตาม มนุษย์ทุกคนจึง จำเป็นต้องรับรู้เรื่องราวต่างๆ เพื่อทราบความเคลื่อนไหวในทางการเมือง ชาวไทยเชื้อสายมอญ ชุมชนเกาะเกร็ดในปัจจุบัน ยังคงให้ความสนใจในเรื่องการเมืองการปกครอง และมีความรู้ความ เข้าใจในทางการเมืองในระดับหนึ่ง แม้ว่าระบบการเมืองการปกครองในปัจจุบันจะมีความสนับ ับสนุนมากขึ้น เนื่องจากชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ดได้เปิดรับเอากระแสของวัฒนธรรม จากแหล่งอื่นเข้ามาอย่างต่อเนื่องดังที่ วิวัฒน์ชัย บุญญานุพงษ์ (2544: 132) ได้ศึกษาเรื่องการเมืองมีส่วน ร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์วัฒนธรรมชุมชน ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนมอญบ้านเกาะเกร็ด

อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ที่พบว่า ความเป็นชุมชนมอญบ้านเกาะเกร็ด เริ่มลดลง มีการเปิดรับเอาวัฒนธรรมอื่นๆ เข้ามามากขึ้น อันเนื่องมาจากการต้องไปศึกษาและประกอบอาชีพนอกเกาะ ทำให้มีการรับเอาแนวความคิด ค่านิยมต่างๆ รวมถึงการใช้ภาษากลางมากขึ้น เป็นผลให้วัฒนธรรมชุมชนชาวมอญถูกกลืนมากขึ้น อีกทั้งคนรุ่นใหม่ไม่ได้สำนึกในการสืบทอดวัฒนธรรมของชุมชนตน ดังจะเห็นได้จากคนรุ่นใหม่จะพูดภาษามอญกันไม่ค่อยได้ ศิลปะหรือนาฏกรรมการแสดงต่างๆ แม้มีผู้สืบทอดแต่ก็ดำเนินไปในทางธุรกิจ

นายสามารถ บุญลอย ผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องระบอบการปกครองของไทยปัจจุบัน ความแตกต่างของรัฐธรรมนูญ ฉบับปี พ.ศ.2540 และ ฉบับ พ.ศ.2550 รวมถึงบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ที่บัญญัติให้ผู้มีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไปถึงมีสิทธิลงรับสมัครเลือกตั้งเป็น สส. ได้ ดังนี้

“ประเทศเราปัจจุบัน มีการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข แต่ประชาธิปไตยของเราไม่เหมือนต่างประเทศ บางทีก็ขาด บางทีก็เกิน ไป อย่างปัจจุบันนี้ ประชาธิปไตยของเรามันเกินเลยไปมาก พวกใครพวกมันทุกคนถือว่าตัวเองเป็นใหญ่กันเสียหมด เรื่องของรัฐธรรมนูญผมว่า รัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2540 เป็นรัฐธรรมนูญที่มีประชาชนมีส่วนร่วมเยอะมากและผมเชื่อว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนจริงๆ มีความเป็นประชาธิปไตยมาก แต่รัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. 2550 ผมว่ายังไม่เป็นประชาธิปไตยเท่าที่ควร เหมือนกับว่าเขาทำขึ้นมาเพื่อกำจัดคนสักกลุ่มหนึ่งให้ออกไปเท่านั้น สำหรับประเด็นเรื่องผู้ไม่จบปริญญาตรีไม่มีสิทธิลงรับสมัครเลือกตั้งเป็น สส. ซึ่งบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญทั้งสองฉบับนั้นผมว่า สมควรแล้ว ปัจจุบันเทคโนโลยีสูงขึ้น โลกก้าวไปข้างหน้ารวดเร็วมาก ผู้ที่จะเข้าไปเป็นตัวแทนเราจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถ ต้องมีความรับผิดชอบสูง สมควรแล้วที่จะได้คนมีความรู้เข้าไปบริหารประเทศ เห็นด้วยกับบทบัญญัติข้อนี้เพราะคนเราต้องมีความรู้ ไม่ใช่เอาตาสี ตาสา เข้าไปเป็นตัวแทนแล้วไม่มีความรู้อะไรเลย” (สามารถ บุญลอย, สัมภาษณ์ 2556)

คำให้สัมภาษณ์เห็นด้วยกับผู้ไม่มีวุฒิปริญญาตรี ไม่มีสิทธิลงรับสมัครเลือกตั้งเป็น สส. ของนายสามารถฯ มีทั้งขัดแย้งและสอดคล้องกับผู้ให้สัมภาษณ์รายอื่น อาทิ นายศรีเมือง ทรรทุรานนท์ นางสาวสุพัตร เกตุเจริญ และนายคุสิต ดวงตา ทั้ง 3 ท่านให้ทัศนะไว้ดังนี้

“คนไทยย่อมมีสิทธิส่วนบุคคล อ่านออกเขียนได้ก็ใช้ได้แล้ว คนไทยทั้งประเทศที่มีความรู้ไม่ถึงปริญญาตรี แต่มีความรู้ความสามารถมากกว่าปริญญาตรีมีเยอะด้วย ผมไม่เห็นด้วยไปจำกัดสิทธิเขาได้อย่างไรเราคนไทยเหมือนกันต้องมีสิทธิเท่าเทียมกันซิ” (ศรีเมือง ทรรทุรานนท์, สัมภาษณ์ 2556)

“ก็ดี แต่คนมีความรู้สมัยนี้เราไม่รู้ว่าเขามีความรู้จริงหรือเปล่า แล้วไอ้วิชาศีลธรรม ละหายไปไหน ทำไมไม่เอามาเป็นข้อจำกัดบ้าง จะได้มีคนดีมีศีลธรรมเข้าไปบริหารประเทศ คนมีความรู้มากบางครั้งเล่ห์เหลี่ยมก็มากตามไปด้วย เอาความรู้ที่มีนั้นแหละไปใช้ในทางที่ผิด ทางที่ดี เอาข้อจำกัดทางศีลธรรมมาใช้ น่าจะดีกว่า” (สุภัทร เกตเจริญ, สัมภาษณ์ 2556)

ด้านอาจารย์ดุสิต ดวงตา กลุ่มตัวอย่างในหมู่ที่ 7 กล่าวให้สัมภาษณ์พร้อมแสดงความคิดเห็นข้อนี้ว่า “ก็ต้องเห็นด้วยซิ คนจบปริญญาตรีใหม่ๆ แรกๆ อาจจะยังไม่เก่ง แต่พอนานๆ เข้ามันเก่ง สถาบันอื่นผมไม่รู้ว่ามันเก่งจริงหรือเปล่า มันอาจจะซื่อมาก็ได้ แต่ถ้า มสธ. ละก็ โอเค” (ดุสิต ดวงตา, สัมภาษณ์ 2556)

เรื่องของการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สส. กลุ่มตัวอย่างผู้สัมภาษณ์ชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ดส่วนใหญ่ทราบดีว่าการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สส. ในปัจจุบันต้องลงคะแนนเสียง 2 ประเภท หรือต้องกาบัตร 2 ใบ เพื่อหย่อนลงไปในตู้ที่เตรียมไว้ 2 ตู้ แต่เรียกชื่อแตกต่างกันออกไป ตัวอย่างเช่น เรืออากาศตรี สรรค์ ชื่นพันธ์ กลุ่มตัวอย่างในหมู่ที่ 1 กล่าวว่า

“ปัจจุบันเรามีการเลือก สส. 2 แบบ คือ แบบบัญชีรายชื่อ และแบบแบ่งเขต” นางอีด อ่อมเลิศ ประชากรหมู่ที่ 6 เรียกการเลือกตั้งแบบนี้ว่า “แบบปาร์ตี้ลิสต์ และแบบผู้สมัครรับเลือกตั้ง” และนายคำรณ อึ้งขาว ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 6 ตอบสัมภาษณ์ในข้อนี้ว่า “ผมรู้ว่ามี 2 แบบ เพราะตอนไปเลือกตั้งเขาให้ผมมา 2 ใบ แล้วก็กาไปทั้ง 2 ใบ คือ กาเบอร์ กับกาพรรค” (สรรค์ ชื่นพันธ์ อีด อ่อมเลิศ และ คำรณ อึ้งขาว สัมภาษณ์ 2556)

ผู้วิจัยได้ถามคำถามต่อจากประเด็นเรื่องการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งที่มี 2 แบบ ทั้งแบบแบ่งเขต และแบบบัญชีรายชื่อ ว่าการเลือกตั้ง 2 แบบ มีความสำคัญและแตกต่างกันอย่างไร ในคำถามข้อนี้กลุ่มตัวอย่างชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด ส่วนใหญ่ไม่เข้าใจว่าทำไมถึงต้องมีการเลือกตั้งที่สลับซับซ้อนถึง 2 แบบ และไม่เข้าใจถึงความสำคัญของการเลือกตั้ง สส. แบบบัญชีรายชื่อ มองว่าเป็นเรื่องที่ไกลตัว มุ่งให้ความสนใจและให้ความสำคัญไปที่ตัวผู้สมัคร สส. แบบแบ่งเขตมากกว่า อาทิ นางเจริญศรี ธรรมมีการนนท์ กล่าวกับผู้วิจัยว่า

“บัญชีรายชื่อมันไกลตัวเราเราไม่รู้จักเขาหรอก แนวทางนี้พรรคเขาต้องเลือกพวก แนวความคิดเดียวกันมาเรียงลำดับ ถ้าแบบแบ่งเขตละพอได้ สำหรับฉันชอบในตัว สส. มากกว่า เพราะ สส. ของเราคนนี้เก่งเอาใจใส่ดี” ในคำถามเดียวกันนี้ นายกุลชาติ เหมือนพุทธ ผู้ช่วยนักพัฒนาชุมชน อบต.เกาะเกร็ด ให้สัมภาษณ์ว่า “การให้เลือก สส.แบบบัญชีรายชื่อส่วนใหญ่ชาวบ้านเขาไม่รู้หรือว่าถ้าเลือกแบบบัญชีรายชื่อลงไปแล้วใครจะได้เข้าไปเป็น สส. บ้าง ชาวบ้านเขาเคยเลือกแบบแบ่งเขตมาตั้งแต่ไหนแต่ไร แล้วปัจจุบันมาเพิ่มบัตรอีกใบหนึ่งให้เขาเลือก

โดยเขาไม่รู้จักมักคุ้นเลย ทางที่ดีมีแบบแบ่งเขตอย่างเดียวยุไปเลยดีกว่า” (เจริญศรี ธรรมมิกานนท์ และกุลชาติ เหมือนพุทธ, สัมภาษณ์ 2556)

จากสภาพแวดล้อมทั่วไปของเกาะเกร็ด การเรียงลำดับเหตุการณ์ของชาวไทยเชื้อสายมอญในอดีตที่เคยให้ความร่วมมือกับทางราชการไทย การได้รับตำแหน่งและยศศักดิ์ในการปกครองมาถึงปัจจุบัน จากผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเรื่องการมีส่วนร่วมในทางทางการเมืองและข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด เรื่องการมีความรู้ความเข้าใจในทางการเมืองมีคำถามทั้งหมด 5 ข้อ สามารถแสดงความคิดเห็นและตอบถูกต้องตามประเด็นคำถามถึง 3 ข้อ คือทราบดีว่าประเทศไทยปัจจุบันมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความแตกต่างของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยระหว่างฉบับปี พ.ศ. 2540 และฉบับปี พ.ศ. 2550 และเรื่องผู้ไม่จบปริญญาตรีไม่มีสิทธิลงรับสมัครเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งทราบดีว่ามีการเลือกตั้ง สส. 2 แบบ และให้ความสำคัญกับการเลือกตั้ง สส. มากกว่าการเลือกแบบบัญชีรายชื่อ

การวิเคราะห์ข้อมูลเรื่องความรู้ความเข้าใจทางการเมือง

ชุมชนเกาะเกร็ดเป็นชุมชนเล็กๆ อยู่กลางแม่น้ำเจ้าพระยา การติดต่อกับภายนอกต้องอาศัยการสัญจรทางเรือเท่านั้น แต่เกาะเกร็ดเป็นแหล่งท่องเที่ยวและอยู่ติดกับเมืองหลวงทำให้สามารถรับรู้ข่าวสารได้อย่างรวดเร็วด้วยสื่อต่างๆ นอกจากนี้ชาวชุมชนเกาะเกร็ดอีกส่วนหนึ่งต้องเดินทางไปทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมนอกเกาะ หรือรับราชการ ส่วนบุตรหลานต้องไปเรียนหนังสือในตัวอำเภอปากเกร็ด ทำให้ชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ดสามารถติดตามและเข้าใจสถานการณ์ทางการเมืองได้เป็นอย่างดี ภายในเกาะเกร็ดเองยังมีองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) คอยให้บริการประชาชน การมีองค์การบริหารส่วนตำบลทำให้ชาวไทยมอญชุมชนเกาะเกร็ดสามารถเข้าใจถึงการบริหารงานของรัฐบาลได้ เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เปรียบเหมือนรัฐบาลขนาดเล็ก ซึ่งเป็นการกระจายอำนาจการปกครองจากรัฐบาลกลางไปให้ท้องถิ่น มีระบบการเลือกตั้งผู้บริหารส่วนท้องถิ่น มีการรณรงค์หาเสียงก่อนการเลือกตั้ง มีพรรคการเมืองให้การสนับสนุน ประชาชนสามารถเข้ามีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กรได้ องค์การบริหารส่วนตำบล ถือเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ทางการเมืองขั้นพื้นฐานให้กับชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด และนำไปสู่การเรียนรู้ทางการเมืองในระดับชาติ

การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างชาวไทยเชื้อสายมอญ เรื่องการมีความรู้ความเข้าใจในทางการเมือง ผู้วิจัยพบว่า ชาวชุมชนเกาะเกร็ดมีความรู้ในทางการเมืองได้ระดับหนึ่ง คือรู้ว่าประเทศไทยมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เรื่องนี้ย่อมเป็นธรรมดาที่ต้องทราบกันดีสำหรับประชาชนไทยทั่วไป ในเรื่องความแตกต่างของรัฐธรรมนูญแห่ง

ราชอาณาจักรไทยฉบับปี พ.ศ.2540 และ ฉบับปี พ.ศ. 2550 มีเพียงอาจารย์คุณิต ดวงตา กลุ่มตัวอย่างหมู่ที่ 7 เพียงรายเดียวเท่านั้นที่ตอบว่า “ก็ผมไม่ได้อ่านแล้วจะรู้อย่างไรว่ามันแตกต่างกัน คนเรามันไม่ได้นึกถึงนั้นหรอก ชาวบ้านมันยังไม่รู้เลยว่าความหมายของรัฐธรรมนูญมันคืออะไร” ในเรื่องนี้ผู้วิจัยคิดว่าเป็นเรื่องจริง เพราะก่อนหน้าประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 สภาร่างรัฐธรรมนูญได้จัดพิมพ์ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับลงประชามติ เรียงไปถึงเข้าบ้านทุกครัวเรือน เพื่อให้ศึกษาและใช้ประกอบเป็นข้อมูลในการออกเสียงประชามติ ในวันอาทิตย์ที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2550 ผู้วิจัยสังเกตเห็นหนังสือดังกล่าววางทิ้งไว้หน้าบ้านเกือบทุกบ้าน ส่วนที่เป็นคอนโดมิเนียม หรือพาร์ทเมนท์ ก็มีหนังสือนี้วางกองไว้เป็นปึก ผู้วิจัยไปเก็บหนังสือเล่มนี้มาจากถังขยะ 2 เล่ม จริงๆ แล้วอยากจะเก็บมาให้หมดแต่คงจะเอากลับบ้านไม่ไหว แสดงให้เห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้สนใจในรายละเอียดของหนังสือร่างรัฐธรรมนูญที่ทางราชการส่งไปให้ ผลที่ตามมาคือไม่เข้าใจในเนื้อหาของรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2550 เมื่อมีคนมาปลุกระดมว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้ไม่ดีเป็นเผด็จการต้องแก้ไขให้เป็นประชาธิปไตย ต่างก็เห็นดีด้วยกับการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

จากการสัมภาษณ์ในเรื่องความแตกต่างระหว่างรัฐธรรมนูญฯ ฉบับปี พ.ศ.2540 กับ ฉบับปี พ.ศ.2550 ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นและโน้มเอียงไปทางรัฐธรรมนูญฯ ฉบับปี พ.ศ. 2540 มองว่ารัฐธรรมนูญฯ ฉบับ พ.ศ. 2550 ไม่เป็นประชาธิปไตย เป็นเผด็จการของคณะปฏิวัติที่ยึดอำนาจมา และต้องการรัฐธรรมนูญฯ ฉบับปี พ.ศ.2540 กลับมาใหม่โดยให้ความเห็นว่า น่าจะปกครองดีกว่า สาเหตุของความโน้มเอียงในเรื่องรัฐธรรมนูญ ส่วนหนึ่งมาจากการไม่ศึกษาในรายละเอียดของรัฐธรรมนูญทั้ง 2 ฉบับ รัฐธรรมนูญฯ ฉบับปี พ.ศ. 2540 แม้จะเป็นรัฐธรรมนูญที่มีประชาชนมีส่วนร่วมในการร่าง จนได้ชื่อว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนก็จริง แต่รัฐธรรมนูญดังกล่าวก็มีช่องโหว่ และช่องว่างมากมาย รวมถึงเป็นรัฐธรรมนูญที่ชี้ช่องทางการทุจริตคอร์รัปชัน โดยปราศจากความผิดไว้หลายช่องทาง ยิ่งไปกว่านั้น ผู้มีส่วนร่วมในการร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ บางคนยังได้ใช้ความซ้ำของของรัฐธรรมนูญร่วมมือกับนักการเมือง และผู้นำทางการเมืองทำการทุจริตระดับชาติโดยไม่มีหน่วยงานใดสามารถเอาคนผิดมาลงโทษได้ สุดท้าย ผู้นำทางการเมืองก็ถูกแก้อำนาจ เกิดปรากฏการณ์ “เผด็จการรัฐสภา” ขึ้นเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์การเมืองไทย ที่ท้ายที่สุดก็เกิดเหตุการณ์ 19 กันยายน 2549

รัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2550 เป็นรัฐธรรมนูญที่ได้รับการพัฒนามาจากรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 มีการแก้ไข อุดช่องโหว่ ช่องว่าง มีทั้งเหมือนกันและแตกต่าง เพิ่มบทลงโทษแก่นักการเมืองที่ทุจริตคอร์รัปชันมากขึ้น ง่ายขึ้น และรุนแรงกว่าเดิม จนนักการเมืองใจไม่ซื่อ มือไม่

สะดวกหลายคนพากันขาดกับมาตรการหลายๆ มาตรการตามรัฐธรรมนูญนี้ และกำลังนำไปสู่การแก้ไขรัฐธรรมนูญ

ข้อจำกัดของรัฐธรรมนูญทั้ง 2 ฉบับ มีที่เหมือนกันข้อหนึ่งคือ การจำกัดสิทธิในการลงรับสมัครเลือกตั้ง ที่กำหนดให้ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไปจึงจะมีสิทธิลงรับสมัครเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรได้ ในข้อนี้ผู้ให้สัมภาษณ์มีทั้งเห็นด้วย และไม่เห็นด้วยกับข้อจำกัดข้อนี้ แบ่งแยกกันออกเป็น 2 ฝ่าย ให้เหตุผลที่น่ารับฟังแตกต่างกันไป บ้างรายก็ให้เหตุผลว่าเป็นเรื่องที่เหมาะสมเพราะปัจจุบันโลกเราก้าวหน้าไปมาก จำเป็นต้องมีคนมีความรู้เข้าไปบริหารประเทศ หากคนไม่มีความรู้เข้าไปทำงานระดับชาติ อาจจะไม่ทันเล่นท์เหลี่ยม กลโกง ที่สารพัดจะสรรหามาโกงกัน หรือเหตุผลที่ว่าไปตัดสิทธิเขามันไม่ถูก คนไทยทุกคนย่อมมีสิทธิส่วนบุคคล น่าจะเอาประสบการณ์หรือคุณธรรมมาเป็นตัวกำหนดมากกว่า แสดงให้เห็นว่าชาวไทยเชื้อสายมอญมุขมาเกอะเรีตมีความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ ทางการเมืองด้วยเช่นกัน

จากข้อจำกัดในข้อนี้ส่งผลให้ประชาชนไทยกว่าครึ่งประเทศ ต้องกลายเป็นประชาชนชั้นสองของประเทศทันที เป็นคนไทยเหมือนกันแต่ไม่มีสิทธิไปบริหารประเทศ ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในท้องถิ่นตน แต่ไม่มีสิทธิเข้าไปบริหารจัดการกับท้องถิ่นตนเอง หากมองในแง่มุมมองนี้อาจพิจารณาได้ว่าเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญทั้ง 2 ฉบับ ให้ความสำคัญกับวุฒิการศึกษา มากกว่าความเป็นคนดี มีคุณธรรม ในมุมมองกันข้ามรัฐธรรมนูญทั้ง 2 ฉบับ อาจมองไกลไปถึงข้างหน้าที่น่าให้ความสำคัญเรื่องการศึกษา และจะเห็นผลเป็นรูปธรรมเมื่อประชาชนทุกคนในชาติจบการศึกษาต่ำสุดในระดับปริญญาตรี ถือว่าเป็นการพัฒนาคนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาประชาธิปไตยแบบพลเมืองในที่สุด

การเลือกตั้งในระดับชาติ กลุ่มตัวอย่างทราบดีว่า มี 2 แบบ แต่จะเรียกชื่อแตกต่างกันไป เช่น แบบปาร์ตี้ลิสต์ กับแบบเขตเดียวเบอร์เดียว หรือแบบบัญชีรายชื่อ กับแบบแบ่งเขต หรือแบบกาเบอร์ กับกาพรรค หากพิจารณาดูให้ดีจะพบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกรายเรียกชื่อตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2540 ทั้งหมด ไม่มีผู้ให้สัมภาษณ์รายใดใช้คำว่าเลือกตั้งแบบสัดส่วนที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2550 ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปจากเนื้อหาสาระเดิมที่กำหนดให้มีการเลือกตั้ง 2 แบบ คือการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อที่พรรคจัดทำขึ้นจำนวน 100 คน และการเลือกตั้ง สส. แบบเขตเลือกตั้ง เขตละ 1 คน แต่บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2550 แม้จะมีสองประเภทเหมือนเดิมแต่จำนวนได้ลดลงจาก 500 คน เหลือ 480 คน ซึ่งไม่น่าจะมีผลแตกต่างมากนัก หากแต่การแบ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทแรกที่มาจากการเลือกตั้งจำนวน 400 คน ให้เป็นเขตเลือกตั้งที่ใหญ่ขึ้นมีผู้แทนราษฎรได้ไม่เกิน 3 คน อันเป็นการกลับไปใช้เขตเลือกตั้งที่เคยใช้มาระยะหลังก่อนมีรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2540 ส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกประเภทหนึ่ง

นั่นก็มีใช้เป็นบัญชีรายชื่อของพรรคทั้งประเทศเป็นบัญชีเดียวกันแล้ว หากได้ออกแบบเลือกตั้งแบบ สัดส่วนจำนวน 8 เขต ให้แต่ละเขตของการเลือกตั้งแบบสัดส่วนนี้มีผู้แทนได้ 10 คน จำนวนรวมของผู้แทนแบบสัดส่วนนี้จึงมีเพียง 80 คน ต่างจากก่อนหน้านี้ที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่ออยู่ 100 คน แสดงให้เห็นว่ารัฐธรรมนูญอาจมีความสลับซับซ้อน หรืออาจเป็นเพราะผู้ตอบสัมภาษณ์ไม่ได้ศึกษาถึงรายละเอียดของรัฐธรรมนูญทั้ง 2 ฉบับ ยังคงมีความโน้มเอียงไปทางรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ.2540 ดังที่กล่าวมาข้างต้น สำหรับเรื่องความสำคัญของการเลือกตั้งแบบแบ่งเขต และแบบบัญชีรายชื่อ คำถามนี้ผู้วิจัยใช้คำว่าแบบบัญชีรายชื่อเพื่อสื่อความหมายให้เข้าใจ ตรงกันกับผู้ตอบสัมภาษณ์ ผู้ตอบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่ไม่เข้าใจเรื่องของการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ หรือแบบสัดส่วน โดยให้เหตุผลว่าแบบบัญชีรายชื่อเราไม่รู้จัก มองว่าเป็นเรื่องที่ไกลตัว ไม่อยากยุ่ง เมื่อไปเลือก สส.ที่ตนชอบแล้วก็สมควรเลือกพรรคที่ สส.ผู้นั้นสังกัดด้วยควบคู่กันไป แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์มีความรู้เรื่องการเลือกตั้งเฉพาะแบบแบ่งเขตเท่านั้น แต่ขาดความเข้าใจและไม่ศึกษาถึงความสำคัญของการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อที่มีความสำคัญยิ่ง สำหรับการเลือกตั้งระดับชาติ พฤติกรรมเช่นนี้อาจส่งผลกระทบต่อประเทศชาติและประชาชนได้ เพราะผู้ลงคะแนนเสียงไม่ทราบแน่ชัดว่าตนไปลงคะแนนเสียงให้ใคร

การเลือกตั้งแบบสัดส่วน มีเจตนารมณ์ที่จะทำให้การซื้อเสียงทำได้ยากขึ้น เพราะมีการแบ่งประเทศออกเป็น 8 เขต มี สส. เขตละ 10 คน คะแนนเสียงของผู้มีสิทธิเลือกตั้งทุกคนมีความหมาย เป็นการส่งเสริมระบบพรรคการเมือง เปรียบเสมือน “พรรคเลือกคน ประชาชนเลือกพรรค” ทำให้นักการเมืองใหม่ๆ ที่มีความรู้ความสามารถ แต่หาเสียงไม่เก่ง สามารถเข้าสู่ระบบการเมืองได้ง่ายขึ้น และยังมีการนำรายชื่อผู้ที่จะเป็นนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีมาใส่ไว้ในบัญชีรายชื่อเรียงเป็นลำดับต้นๆ เพื่อให้ประชาชนทราบ “คณะรัฐมนตรีเงา” ของแต่ละพรรคด้วย

สรุปแล้ว ชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด มีความรู้ในเรื่องของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความเข้าใจในเรื่องของการเลือกตั้ง มีความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ ทางการเมือง และรู้ว่าประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครอง ซึ่งเป็นความรู้ความเข้าใจในทางการเมืองขั้นพื้นฐานที่ไม่แตกต่างไปจากประชาชนชาวไทยทั่วไป

1.2 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นกิจกรรมที่สำคัญประการหนึ่งในกระบวนการทางการเมือง และมีความจำเป็นสำหรับการเมืองทุกระบบ เนื่องจากรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนโดยเฉพาะข้อเรียกร้อง และการสนับสนุน จะสะท้อนให้เห็นถึงการดำรงอยู่ของระบบการเมือง หรือทำให้ระบบการเมืองอยู่ในสถานะสมดุลได้ หากระบบการเมืองปราศจาก

ถึงเหล่านี้แล้วการเมืองก็ไม่สามารถดำรงอยู่ได้ การมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาระบบการเมืองให้เป็นประชาธิปไตย ทั้งนี้เพราะการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นดัชนีชี้วัดที่สำคัญประการหนึ่งของระบอบประชาธิปไตย สังคมใดจะมีระดับความเป็นประชาธิปไตยสูงหรือต่ำนั้น พิจารณาได้จากระดับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่แสดงออกด้านพฤติกรรมทางการเมือง

พฤติกรรมทางการเมือง (Political behavior) ในความหมายอย่างกว้างคือ การแสดงออกหรือไม่แสดงออกซึ่งการกระทำของปัจเจกบุคคล หรือกลุ่มต่อระบบการเมืองที่ดำรงอยู่ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของอำนาจ ผลประโยชน์ และการจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าในสังคม

สิ่งที่กำหนดพฤติกรรมทางการเมือง เกิดขึ้นทั้งจากปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอกตัวคน ปัจจัยภายในได้แก่ ระบบความเชื่อ อุดมการณ์ทางการเมือง และบุคลิกลักษณะปัจจัยภายนอกได้แก่ สภาพแวดล้อมภายนอกตัวคนทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมือง

ระบบความเชื่อ (belief system) เป็นปัจจัยภายในปัจจัยหนึ่งที่ผลักดันให้คนแสดงพฤติกรรมทางการเมืองต่างๆ Philip Converse ได้ศึกษาระบบความเชื่อของปัจเจกบุคคลในสหรัฐอเมริกา และสรุปว่าคนที่เป็ผู้นำ (elite) และประชาชนทั่วไป (mass public) มีโครงสร้างของระบบความเชื่อแตกต่างกัน โดยประชาชนทั่วไปมีความเชื่อที่ไม่สลับซับซ้อน คับแคบ และเชื่อในสิ่งที่เป็นรูปธรรม ในขณะที่ผู้นำมีระบบความเชื่อในทิศทางตรงกันข้าม คือ มีระดับของความเป็นนามธรรมสูงกว่า มีความระมัดระวังและแม่นยำ มีความสลับซับซ้อน มีความมั่นคง และมีมุมมองที่กว้างกว่า ซึ่งส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองที่แตกต่างกันระหว่างผู้นำและประชาชนทั่วไป

อุดมการณ์ทางการเมือง (Political Ideology) ไม่ว่าจะเป็นอุดมการณ์อนุรักษ์นิยม เสรีนิยมคลาสสิก สังคมนิยม และสังคมนิยมประชาธิปไตย ต่างมีฐานคติในเรื่องปัจเจกบุคคล ความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลและสังคม และความเท่าเทียมที่แตกต่างกัน ซึ่งส่งผลต่อการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางการเมืองที่แตกต่างกัน

บุคลิกลักษณะ (Personality) เป็นลักษณะแนวโน้มภายในของปัจเจกบุคคลที่จะกระทำสิ่งหนึ่งในทิศทางที่แน่นอน ภายใต้บริบทเฉพาะต่างๆ โดยแนวทางการศึกษานี้มีฐานคติที่ว่า ความรู้ที่มีต่อบุคลิกลักษณะของบุคคลสามารถช่วยในการวิเคราะห์เพื่อเข้าใจถึงทัศนคติทางการเมืองและการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลได้

ในขณะที่สภาพแวดล้อม ได้แก่ ระบบเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และระบบการเมืองในแต่ละช่วงเวลาส่วนเป็นปัจจัยเชิงโครงสร้างที่หล่อหลอม ระบบความเชื่อ อุดมการณ์

ทางการเมือง และบุคลิกลักษณะของปัจเจกบุคคลลักษณะหนึ่งขึ้นมา ซึ่งมีส่วนผลักดันให้บุคคลนั้นๆ แสดงพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลเหล่านั้น ในขณะที่เดียวกัน โครงสร้างเหล่านี้ก็เป็นกรอบจำกัดในการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลเหล่านั้นในเวลาเดียวกัน โดยครอบคลุมโรงเรียน กลุ่มเพื่อน สื่อต่างๆ มีส่วนอย่างมากในการกล่อมเกลาทางการเมืองที่มีผลต่อการแสดงพฤติกรรมทางการเมือง

พฤติกรรมทางการเมือง เป็นการแสดงออกซึ่งการกระทำทางการเมือง ในความหมายอย่างกว้างนั้น การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) สามารถถูกประยุกต์ให้ใช้ได้กับทุกการกระทำทางการเมืองทั้งโดยปัจเจกบุคคล และกลุ่ม วัตถุประสงค์ที่เด่นชัดของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ก็เพื่อที่จะมีอิทธิพลเหนือการกระทำ หรือการเลือกผู้ปกครองทางการเมือง

Lester W. Milbrath อธิบายว่า การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การกระทำของบุคคลเพื่อพยายามมีอิทธิพลหรือสนับสนุนต่อรัฐบาลหรือระบบการเมือง และรวมถึงบทบาทของประชาชนในการกระทำใดๆ เพื่อมีอิทธิพลหรือผลต่อการเมือง โดยพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น จะเริ่มจากความสนใจทางการเมืองไปสู่กิจกรรมทางการเมือง ที่ต้องการความสนใจและแรงจูงใจมากขึ้นเป็นลำดับ

ทั้งนี้ Sydney Verba and Norman Nie ได้แบ่งกิจกรรมของการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็นประเภทต่างๆ ได้แก่ การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การรณรงค์ในทางการเมือง การรณรงค์เพื่อการเลือกตั้ง การที่ประชาชนติดต่อกับนักการเมือง และกิจกรรมการรวมกลุ่ม

ในขณะที่ Milbrath ได้พยายามศึกษาลำดับขั้นของการมีส่วนร่วมทางการเมือง 15 ลำดับขั้น จากต่ำสุดไปสูงสุดได้แก่ การไม่สนใจในกิจกรรมทางการเมือง การแสดงความคิดเห็นต่อกิจกรรมทางการเมือง การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การริเริ่มพูดคุยทางการเมือง การชักจูงผู้อื่นให้เลือกตั้งผู้ที่ตนสนับสนุน การติดต่อกับนักการเมืองหรือผู้นำทางการเมือง การบริจาคเงินสนับสนุนทางการเมือง การร่วมประชุมหรือประชุมทางการเมือง การรณรงค์ทางการเมือง การเป็นสมาชิกสำคัญของพรรคการเมือง การร่วมประชุมแกนนำพรรค การร่วมระดมทุน และการเสนอตัวเป็นคู่แข่งทางการเมือง

ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นการแสดงออกซึ่งการกระทำทางการเมือง ที่มีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์สำคัญ 4 ประการ ได้แก่

1. การกำหนดตัวผู้ปกครอง ประชาชนในระบบประชาธิปไตยจะแสดงออกซึ่งการกำหนดผู้ปกครองโดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง การจัดการเลือกตั้งผู้ปกครอง หรือผู้นำ

ทางการเมืองจึงเป็นการกระทำทางการเมือง เพื่อยืนยันสิทธิในการเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยของประชาชน

2. การผลักดันการตัดสินใจของรัฐบาล การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สำคัญอีกประการหนึ่งในระบอบประชาธิปไตย คือ การมีส่วนร่วมในการผลักดันการตัดสินใจของรัฐบาลในสังคมประชาธิปไตยโดยทั่วไปจะมีลักษณะเป็นสังคมพหุ กล่าวคือเป็นสังคมที่ประกอบด้วยกลุ่มหลากหลายทางสังคม อาทิ ชนรรม สมาคม กลุ่มอิทธิพล และกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ กลุ่มเหล่านี้มีวัตถุประสงค์เฉพาะกลุ่ม การเคลื่อนไหวต่างๆ ของกลุ่มอาจเป็นไปได้เพื่อการรักษาผลประโยชน์ของตน หรืออาจเป็นไปได้เพื่อรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม เช่น กลุ่มอนุรักษ์ธรรมชาติ เป็นต้น จะมีผลเกี่ยวพันกับการผลักดันการตัดสินใจของรัฐบาลเพื่อสนองเป้าหมายของกลุ่ม

3. การวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล ในสังคมประชาธิปไตยถือว่าประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพในการที่จะวิพากษ์วิจารณ์การกระทำของรัฐบาลได้ทั้งในทางสนับสนุน และคัดค้าน อาจกระทำโดยการเขียน พุด และโฆษณาเผยแพร่ทั้งปวง โดยใช้สื่อต่างๆ อาทิ วิทยู โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น

4. การชุมนุมเคลื่อนไหวทางการเมือง ในสังคมประชาธิปไตย ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพที่จะชุมนุมและเคลื่อนไหวทางการเมืองได้ทั้งการสนับสนุน และคัดค้านการกระทำของรัฐบาล

การชุมนุมเคลื่อนไหวทางการเมือง ถือว่าเป็นการแสดงออกซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สำคัญในระบอบประชาธิปไตย ทั้งนี้เพื่อแสดงให้รัฐบาลรู้ว่าประชาชนเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับนโยบายรัฐบาล และเพื่อแสดงการเรียกร้องให้รัฐบาลสนองตอบความต้องการของประชาชนอย่างรวดเร็ว

โดยปกติ การชุมนุมเรียกร้องทางการเมือง จะเกิดขึ้นเมื่อการต่อรองกับรัฐบาลด้วยการเจรจาไม่ประสบผลสำเร็จ กลุ่มผู้เรียกร้องจึงจัดให้มีการชุมนุมเคลื่อนไหวเพื่อเพิ่มพลังการต่อรองให้สูงขึ้น ถ้าการเคลื่อนไหวได้รับการสนับสนุนจากสื่อมวลชนโดยการนำเสนอข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ชุมนุมจะมีผลให้ประชาชนให้ความสนใจ และอาจเข้ามีส่วนร่วมในการชุมนุมมากขึ้น และในที่สุดจะเป็นการบีบบังคับให้รัฐบาลทำตามข้อเรียกร้องของผู้ชุมนุม

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาในด้านตัวแสดงทางการเมืองที่แสดงพฤติกรรมทางการเมือง อาจพิจารณาได้ใน 2 ระดับ ระดับแรกคือ ระดับปัจเจกบุคคล ได้แก่ คนแต่ละคน ระดับที่สองได้แก่ การกระทำทางการเมืองของกลุ่ม กลุ่มผลประโยชน์ และพรรคการเมือง

ตัวแสดงทางการเมืองในระดับปัจเจกบุคคล ได้แก่ ปัจเจกบุคคลแต่ละคนได้พัฒนาการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของปัจเจกบุคคล ซึ่งแสดงออกผ่านการกระทำทางการเมือง

ในรูปของการกระทำกิจกรรมทางการเมือง เช่น การใช้ความรุนแรงทางการเมืองในการต่อต้านระเบียบการเมืองที่ดำรงอยู่ การจลาจล อารยะขัดขืน การเข้าร่วมประท้วงในที่สาธารณะ การประท้วง การประชุม การปฏิเสธที่จะเชื่อฟังกฎหมายที่ไม่เป็นธรรม การให้เงินสนับสนุนพรรคการเมือง การโน้มน้าวให้ผู้อื่นลงคะแนนเสียงให้ การเข้าร่วมและสนับสนุนพรรคการเมือง การส่งข้อความสนับสนุนหรือต่อต้านผู้นำทางการเมือง การเข้าไปมีส่วนร่วมในการอภิปรายทางการเมือง หรือการไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การไม่ทำกิจกรรมทางการเมืองใดเลย

การกระทำทางการเมืองของกลุ่ม เป็นการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนที่มารวมตัวกัน ที่อาจปรากฏในรูปของการชุมนุมประท้วงต่อต้านรัฐบาล ซึ่งอาจอยู่ในรูปของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม ทั้งนี้สาเหตุที่ประชาชนเข้าร่วมกลุ่มทางการเมืองก็เนื่องมาจาก บุคคลเชื่อว่าถ้าเขาต้องการมีอิทธิพลเหนือการกระทำของรัฐบาล การกระทำของบุคคลแต่ละคนไม่สามารถก่อให้เกิดผลที่แตกต่างได้ โดยประชาชนทั่วไปในระบบการเมืองมักมีความรู้สึกกว่าพวกเขาไม่มีอำนาจเชิงสัมพันธ์ทางการเมืองเมื่อกระทำทางการเมืองเพียงแคคนเดียว แต่ถ้าพวกเขากระทำทางการเมืองโดยรวมกลุ่มกัน จะมีความเข้มแข็งมากกว่า ในการใช้อิทธิพลเหนือระบบการเมืองที่ดำรงอยู่ (วรลัญช์ โรจนพล 2554: 8-13)

จากนโยบายของรัฐบาลไทยในการปกครองชาวมอญอพยพ ไม่ว่าจะเป็นสมัยอยุธยาหรือรัตนโกสินทร์ก็ไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ มอญจะได้รับการต้อนรับและเลี้ยงดูเสมอหน้า เทียบเท่ากับพลเมืองไทย โดยปกติรัฐบาลจะจัดให้อยู่รวมกันในกลุ่มของชน เช่น หมู่บ้านมอญที่สามโลก ปากเกร็ด นครเขื่อนขันธ์ และจะตั้งผู้นำชาวมอญที่ได้รับความนิยมนับถือในกลุ่มของชนให้เป็นหัวหน้าปกครองตนเอง รัฐบาลจะติดต่อกับชาวมอญโดยผ่านหัวหน้าเหล่านี้ ผู้ได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้าจะได้รับการแต่งตั้งให้มีตำแหน่งและยศศักดิ์ลดหลั่นกันลงมา และให้ไปขึ้นกับหัวหน้าใหญ่ที่จักรมอญ ซึ่งเป็นผู้ควบคุมกองมอญทั้งหมดในประเทศไทย ชาวมอญอพยพที่อยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาลไทย จะเข้าร่วมในกิจกรรมทางการเมืองโดยผ่านผู้นำชาวมอญที่ได้รับการติดต่อจากทางการไทยเท่านั้น หากไม่ได้รับการติดต่อชาวมอญอพยพจะร่วมทำกิจกรรมในกลุ่มของตนเช่น กิจกรรมทางศาสนา เป็นต้น (สุเชช คชเสนี 2551: 90)

จากผลการศึกษาวิจัยของ สบสุข ลีละบุตร (2542: ค) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กรณีศึกษาชุมชนเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชนคือ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเพื่อหาเลี้ยงครอบครัวจึงทำให้ไม่ค่อยมีเวลา และ โอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมได้เท่าที่ควร ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจนโยบายทางภาครัฐอย่างชัดเจน และ ประชาชนท้องถิ่นยังไม่ได้ให้ความสนใจในการรวมตัวกันอย่างแท้จริง เพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม

เท่าที่ควร เนื่องจากผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นยังไม่ได้กระจายสู่ประชาชนส่วนใหญ่อย่างแท้จริง และ ผลการศึกษาของ ปณิสรา สุภานี (2553: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเข้ามีส่วนร่วมเกี่ยวกับการประชาสังคมอยู่ในระดับน้อย มีส่วนร่วมติดตามข่าวสารทางการเมืองนานๆ ครั้ง มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐและการเลือกตั้งอยู่ในระดับปานกลาง มีการไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมาและจะออกไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งครั้งต่อไปโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และ คิดที่จะสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอยู่ในระดับน้อย

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ พ.ท. ลั่นธม อินอัญชัย (ข้าราชการบำนาญ) และนายสมบัติ แดงเฟื่อง เรื่องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของชุมชนเกาะเกร็ดว่า ในฐานะที่เราเป็นประชาชนทั่วไปเราควรต้องติดตามข่าวสารทางการเมืองอยู่ตลอดเวลา และต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของรัฐบาลด้วย ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร

“เป็นเรื่องจริง เราสมควรต้องติดตามข่าวสารทางการเมืองอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์บ้านเมือง บ้างครั้งเราพลาดไม่ได้ติดตามวันสองวัน ข้อมูลก็เปลี่ยนไปแล้ว สำหรับตัวผมแล้ว ผมติดตามข่าวทางช่อง 3 ตอนเช้าทุกวัน ผมดูข่าวทุกชนิด ช่วงข่าวการเมืองเข้มข้น บางครั้งถ้าบิ๊ดเบือนผมก็เปลี่ยนไปดูช่องอื่น ส่วนเรื่องการเข้ามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของรัฐบาลผมไม่อยากไปยุ่งด้วยหรอก เขามีหน้าที่บริหารก็ปล่อยให้เขาบริหารไป มันเป็นเรื่องไกลตัวเรามาก ผมไม่อยากยุ่ง ผมชอบสวดมนต์มากกว่า” (ลั่นธม อินอัญชัย, สัมภาษณ์ 2556)

“ผมติดตามข่าวทางวิทยุทุกวัน ทุกชั่วโมงด้วย ผมติดตามข่าวทุกชนิดโดยเฉพาะข่าวการเมือง ผมนั่งสลักกลายไปด้วยแล้วก็ฟังวิทยุไปด้วย แต่ถ้าจะให้ผมไปยุ่งเกี่ยวกับเรื่องของผู้แทน หรือรัฐบาล ผมไม่มาถกเถียงด้วยหรอก เราเลือกเขาไปแล้วก็ปล่อยให้เขาเป็นหน้าที่ของเขา เสียเวลาผมเปล่าๆ ผมต้องทำมาหากิน ผมใช้เวลาว่างส่วนใหญ่อยู่กับศาสนา สวดมนต์บ้าง นั่งคุยกับพระคุณเจ้าบ้าง แค่นี้ก็มีความสุขแล้วสำหรับชีวิตผม” (สมบัติ แดงเฟื่อง สัมภาษณ์ 2556)

ด้านนายคำรณ อึ้งขาว ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 6 ซึ่งอยู่อีกมุมหนึ่งของเกาะเกร็ด กล่าวในประเด็นเดียวกันว่า “ปัจจุบันชาวบ้านต้องมีส่วนร่วมด้วย แต่กว่าจะสร้างกลุ่มได้ กว่าจะลงตัวมันยาก มันมากเรื่อง ไม่เหมือนกับการร่วมมือกันบำรุงรักษาวัดที่พวกเรากำลังทำกันอยู่ ใครว่างก็มาช่วยกันคนละครคนละหน่อย ขาดเหลืออะไรก็ช่วยกันลงขัน เรื่องข่าวการเมืองก็ติดตามอยู่บ้าง ทางวิทยุบ้าง โทรทัศน์บ้าง บางครั้งก็พูดคุยเรื่องการเมืองกันบ้างแต่ต้องเป็นสถานการณ์รุนแรงจริงๆ ถ้าเป็นปกติเราก็คงไม่คุยเรื่องการเมืองกัน” (คำรณ อึ้งขาว, สัมภาษณ์ 2556)

นอกจากตัวอย่างที่ยกมาแล้ว ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ต่างตอบสัมภาษณ์ในข้อนี้ไม่แตกต่างกัน อาทิ นายสุรพล โพธิ์ใหญ่ กล่าวว่า “เรามอบหมายตัวแทนไปแล้วก็ให้ตัวแทนไป

กำหนดแทนเราซิ และนางอริศรา แก้วชาติ กล่าวว่า “การกำหนดนโยบายเราน่าจะมีส่วนแต่จะเข้าไปมีส่วนอย่างไรเป็นไปได้หรือกนอกจาก สส. ของเรานั้นแหละถึงจะเข้าไปได้” (สุรพล โปธิ์ใหญ่ และอริศรา แก้วชาติ, สัมภาษณ์ 2556)

ข้อมูลจากผู้ให้สัมภาษณ์ เรื่องการเข้ามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของรัฐบาลส่วนใหญ่ฝากความหวังไว้กับผู้แทนของตน ผู้วิจัยจึงสัมภาษณ์ในประเด็นที่ต่อเนื่องกันว่าเมื่อเลือกผู้แทนฯ ไปแล้ว ประชาชนควรปล่อยให้เป็นที่หน้าทีของผู้แทนฯ ไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับผู้แทนฯ อีก ในเรื่องนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ให้สัมภาษณ์ไม่แตกต่างจากประเด็นปัญหาข้างต้นคือ ไม่ต้องการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการทำงานของ สส. เพราะได้เลือกเข้าไปทำหน้าที่แทนตนแล้ว ควรปล่อยให้ สส. ทำตามหน้าที่ เช่น นายชนะพงษ์ เรื่องโรจน์ และอาจารย์คุณิต ดวงตา ให้ความเห็นว่

“เป็นเรื่องจริง เราต้องไว้วางใจเขาเพราะเราเลือกเขาไปแล้ว สส. ที่อื่นไม่รู้นะ แต่ สส. เขตนี้เขาเข้าถึงประชาชน ถามทุกข์สุขตลอด สส. คนนี้เก่งเราไม่ต้องเข้าไปยุ่งกับเขา เขามายุ่งกับเราเอง หาก สส. ไม่ได้มาก็จะส่งตัวแทนมาเยี่ยมเยียนอยู่ตลอด” ด้านอาจารย์คุณิต ดวงตา ให้สัมภาษณ์ในเรื่องนี้ว่า “โอ๊ย ผมไม่สนหรือเรื่องนี้ จะไปยุ่งกับมันทำไม ยุ่งไปมันก็ไม่ให้ยุ่ง เสียเวลาตายหะ พวกนี้มันก็เอาแต่พวกมันอยู่แล้ว เราเลือกตั้งไปแล้วต่อไปก็กลายเป็นเรื่องของพวกเขา” (ชนะพงษ์ เรื่องโรจน์ และคุณิต ดวงตา, สัมภาษณ์ 2556)

การเลือกตั้งถือเป็นหัวใจสำคัญ เป็นสัญลักษณ์ที่โดดเด่นประการหนึ่งของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย นอกจากนี้ยังเป็นการแสดงออกถึงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชนอีกด้วย ก่อนการเลือกตั้งจะมีการณรงค์หาเสียงของนักการเมือง และพรรคการเมืองเพื่อนำเสนอ นโยบายในการบริหารประเทศของตนหากได้เป็นรัฐบาล การรณรงค์หาเสียงก่อนการเลือกตั้งจะไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรหากนักการเมือง หรือพรรคการเมืองนั้นๆ ขาดผู้สนับสนุนคอยให้ความช่วยเหลือ

การรณรงค์หาเสียง (The campaign) เป็นความเพียรพยายามของพรรคการเมืองต่างๆ ในการที่จะชักจูงให้ประชาชนไปเลือกพรรคของตน โดยวิธีการรณรงค์หาเสียงแบบต่างๆ ซึ่งเทคนิคการหาเสียงมีอยู่หลายวิธี แต่วิธีที่ดีที่สุดและมีประสิทธิภาพในการกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ดีที่สุด ได้แก่ การสื่อสารแบบตัวต่อตัว หรือวิธีเข้าถึงตัวนั่นเอง

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างชาวไทยเชื้อสายมอญ ส่วนใหญ่ไม่เคยช่วยรณรงค์หาเสียงก่อนการเลือกตั้งให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือพรรคการเมือง เพราะเห็นว่าเป็นหน้าที่ของผู้สมัครรับเลือกตั้ง และพรรคการเมือง ไม่ใช่หน้าที่ของประชาชนจึงไม่ควรเข้าไปช่วยร่วมรณรงค์ โดยผู้วิจัยได้ตั้งคำถามสัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่องนี้กับนายวิเชียร รุ่งน้อม กลุ่มตัวอย่างในหมู่ที่ 6 ชุมชน

เกาะเกร็ด ว่า ในการรณรงค์ในทางการเมืองท่านเคยช่วยผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือพรรคการเมืองหาเสียงอย่างไรบ้าง

“ผมไม่เคยช่วยหรือปล่อยให้เป็นที่ของเขาไป เขาก็มีคนของเขาเอง ส่วนพวก สส.เขาไม่มาที่นี้กันหรอก ถ้าจะมาอย่างมากที่สุดก็อยู่ในเรือ ใช้เรือของเขาเองคิดเครื่องขยายเสียงแล้ววิ่งไปรอบเกาะ โอ้เราก็ไม่รู้ว่าตัวผู้สมัคร สส.มากับเรือหรือเปล่า การหาเสียงก็ไม่มีมาติดแผ่นป้ายที่นี้ เดี่ยวนี้เขาติดตามสถานที่ใหญ่ๆ อย่างตามท่าเรืออย่างนี้ ก็ดีไปอีกอย่างไม่มาคิดขวางทางเดินบนเกาะเรา” (วิเชียร รุ่งน้อม, สัมภาษณ์ 2556)

นางสนทยา สิหะตะเวช ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 1 กล่าวว่าในเรื่องนี้ว่า “พวกเราไม่มีใครเป็นหัวคะแนนให้กับพวกนักการเมืองหรอก เวลาพวกหัวคะแนนของนักการเมืองมาพวกเราที่จะปล่อยให้พวกเขาหากันเอง พวกเราไม่เข้าไปยุ่งกับพวกเขาหรอก แต่พวกหัวคะแนนก็ไม่ค่อยมากันนะ บางครั้งเรายังไม่รู้เลยว่ามันเป็นหัวคะแนน” (สนทยา สิหะตะเวช, สัมภาษณ์ 2556)

นอกจากผู้ให้สัมภาษณ์ตัวอย่างแล้ว ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ไม่เคยช่วยสนับสนุนนักการเมืองหรือพรรคการเมืองในการรณรงค์หาเสียงก่อนการเลือกตั้ง โดยมองว่าเป็นเรื่องของนักการเมืองหรือพรรคการเมืองโดยตรง ตนมีหน้าที่เพียงการตัดสินใจจะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้ใครเท่านั้น

ในการพิจารณา การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนโดยทั่วไป จะพิจารณาจากจำนวนผู้ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งต่อประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้ง นอกจากนี้แล้วการเข้าร่วมทางการเมืองที่มีประสิทธิภาพจะต้องส่งผลในทางสร้างสรรค์ (Creative) และคงไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตย และความเป็นประชาธิปไตยด้วย การเข้าร่วมทางการเมืองของประชาชนหากประชาชนตัดสินใจว่าจะมีบทบาททางการเมืองขั้นหนึ่งแล้ว มักจะสัมพันธ์ต่อมาขั้นตอนที่สองคือ การตัดสินใจต่อไปว่าจะมีบทบาททางการเมืองอย่างไรด้วย เช่น ในการเลือกตั้งทางการเมือง ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะตัดสินใจว่าตนจะไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และเมื่อตัดสินใจว่าจะออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง จะออกเสียงเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัครเลือกตั้งคนใดด้วย

ณรงค์ สินสวัสดิ์ (2522:110-117) ได้กล่าวถึงปัจจัยหรือตัวแปรทางจิตวิทยาที่มีผลต่อการที่ประชาชนจะมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ 2 ประการ คือ ทักษะคิดทางการเมือง และบุคลิกภาพของบุคคล

ทักษะคิดทางการเมือง ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า

- ผู้สนใจทางการเมืองมักมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมในทางการเมืองมากกว่าผู้ที่ไม่มีความสนใจการเมือง อาจดูได้จากการติดตามข่าวสารทางการเมือง เช่น โดยทางหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ การพูดคุยกับคนอื่นทางการเมือง การไปฟังการปราศรัยหาเสียงเลือกตั้ง ผู้ที่สนใจ

ในลักษณะนี้มักจะมีแนวโน้มที่จะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมากกว่าผู้ที่ไม่มีความสนใจ ซึ่งเป็นพวกمينห่างหรือمينเฉยการเมือง

- ผู้ที่มีความเลื่อมใสต่อพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง หรือผู้สมัครคนใดคนหนึ่งเป็นพิเศษยังมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมทางการเมือง และมีความสนใจทางการเมืองมากด้วย
- ผู้ที่มีความเชื่อในประสิทธิภาพทางการเมืองของตน (Political Efficiency) คือ เชื่อว่าเขามีความสามารถที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้ จะมีแนวโน้มเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่คิดว่าตนไม่มีประสิทธิภาพทางการเมือง
- ผู้ที่เชื่อว่าการมีส่วนร่วมในวงการเมืองเป็นหน้าที่ (Since OF Citizen Duty) คือ เชื่อว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นหน้าที่ที่จะต้องกระทำ ไม่ใช่เป็นสิทธิที่จะกระทำก็ได้ไม่ทำก็ได้ คนพวกนี้มีแนวโน้มจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง
- ผู้มีความรู้สึกไม่คิดต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองหรือขาดศรัทธา ผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งหรือขาดศรัทธาในการปกครองระบอบประชาธิปไตย และคิดว่านักการเมืองไม่น่าไว้วางใจ คนพวกนี้จะแยกตัวเองออกจากการเมือง
- ผู้มีความเข้าใจทางการเมือง (Political Understanding) มีแนวโน้มที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ไม่เข้าใจการเมือง

บุคลิกภาพของบุคคล ซึ่งประกอบด้วย ความสามารถในการเข้าสังคม หมายถึง การที่บุคคลสามารถสมาคมกับคนได้อย่างไม่เคอะเขิน มีความสามารถเข้ากับคนแปลกหน้าได้ง่าย บุคคลที่มีลักษณะเช่นนี้มีแนวโน้มที่จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองสูง และการขาดความมุ่งหมายในชีวิต บุคคลที่ขาดความมุ่งหมายในชีวิตจะแสดงออกโดยการขาดค่านิยม ขาดการสร้างแนวทางชีวิต มีความรู้สึกว่าตนเองไม่มีความสามารถ ไม่มีใครสนใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากบุคคลที่มีอำนาจเป็นต้น บุคคลที่มีลักษณะเช่นนี้ มีแนวโน้มที่จะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการเมือง

การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบบประชาธิปไตย นอกจากหมายถึงการไปใช้สิทธิลงคะแนนออกเสียงเลือกตั้งแล้ว การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนยังหมายรวมถึงกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเมือง เป็นต้นว่า การแสดงความคิดเห็นในทางการเมือง การให้ความสนใจ การติดตามข่าวสารทางการเมือง การริเริ่มพูดคุยทางการเมือง การไปฟังปราศรัยหาเสียงเลือกตั้ง รวมทั้งการเข้าไปมีกิจกรรมในพรรคการเมือง การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจึงเป็นหัวใจสำคัญในการปกครองของระบอบประชาธิปไตย

นายทัศนัย เชื้อเต็ม กลุ่มตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้วิจัยถามถึงเรื่องเคยมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองอย่างอื่นอีกบ้างหรือไม่นอกจากการเลือกตั้ง นายทัศนัยฯ กล่าวว่า

“ผมไม่เคยไปร่วมกับเขาหรอก แต่ถ้าเลือกตั้งผมไม่เคยขาด ทั้งเลือกตั้งในท้องถิ่นเอง ทั้งเลือก สส. แต่ก็มีบางครั้ง จะมีผู้ใหญ่มาบอกว่าให้ช่วยเข้าไปนั่งฟังการสัมมนาหน่อย ผมก็ให้ความร่วมมือข้ามเรือไปนั่งฟังสักพักก็กลับ” นายสุธี ทัพทองคำ อาศัยอยู่ในหมู่ที่ 6 ให้สัมภาษณ์ในข้อนี้ว่า “เคยอยู่ครั้งหนึ่งแต่นานมาแล้ว เขาจัดให้ไปนั่งฟังคำปราศรัย ผมก็เข้าไปนั่งฟัง แต่ถ้าจะให้ไปลงไม้ลงมือแล้วสำหรับผม ไม่เคย” ทางด้านนายคำรณ อึ้งขาว ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 6 ให้สัมภาษณ์ในเรื่องเดียวกันนี้ว่า “ผมเคยแต่ให้ความร่วมมือ บางครั้งทางอำเภอจะส่งคนมาบอกให้ช่วยจัดคนในหมู่บ้านเข้าไปนั่งฟังการบรรยายสัก 10 คน ผมก็จัดไปให้ แต่ถ้าจะให้ผมไปมีส่วนร่วมตรงๆ ผมก็ไม่เอาด้วยหรอก เสียเวลาผม” (ทัศนัย เชื้อเต็ม สุธี ทัพทองคำ และคำรณ อึ้งขาว, สัมภาษณ์ 2556)

นอกจากตัวอย่างนี้แล้ว ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดกล่าวไปในทำนองเดียวกัน คือไม่เคยมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองอย่างอื่น นอกจากการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

เมื่อกกล่าวถึงเรื่องของการเลือกตั้ง ปฏิเสธไม่ได้ว่าจะต้องมีการจัดเวทีปราศรัยหาเสียงของนักการเมืองและพรรคการเมืองเพื่อนำเสนอนโยบายของตน ทุกพรรคจะนำเสนอโยบายที่ได้ไปสำรวจความต้องการของประชาชน หรือสิ่งที่ประชาชนขาดแคลนมานำเสนอ และต้องเป็นนโยบายที่ดีที่สุดเพื่อให้ประชาชนนิยม เมื่อประชาชนชมชอบกับนโยบายของพรรคนั้น ท้ายสุดจะนำไปสู่ชัยชนะของการเลือกตั้ง ประเด็นนี้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด ถึงเรื่องการปราศรัยหาเสียงก่อนการเลือกตั้งว่าเคยไปฟังคำปราศรัยหาเสียงของนักการเมืองหรือพรรคการเมืองบ้างหรือไม่ มากน้อยเพียงใด พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกรายไม่เคยไปฟังคำปราศรัยหาเสียงก่อนการเลือกตั้งที่ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมในทางการเมืองอีกประการหนึ่ง

เรืออากาศตรี สรรค์ ชื่นพันธ์ (ข้าราชการบำนาญ) และนางพรรณนิภา อินอัญชัญ กลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นเรื่องการฟังปราศรัยหาเสียงก่อนการเลือกตั้ง กล่าวว่

“เคยซิ ผมเคยไปฟังแต่นานมาแล้ว สมัยก่อนผมเคยข้ามเรือไปฟังนายสมัคร สุนทรเวช ปราศรัย แหมมันมาก แต่เดี๋ยวนี้ไม่ไปแล้ว เบื่อ ไม่สนุก มัวแต่สาดน้ำใส่กันฟังแล้วเครียด” ผู้ให้สัมภาษณ์รายต่อมา คือ นางพรรณนิภา อินอัญชัญ กล่าวว่า “พี่ไม่เคยไปฟังหรอก เสียเวลา มีบางครั้งถ้าเดินผ่านก็หยุดฟังบ้างเล็กน้อยแล้วก็กลับ ถ้าให้ไปนั่งนานๆ อย่างที่เห็นกันไม่เคยหรอก แต่ต้องเป็นพรรคที่ชอบด้วยนะ ถ้าพรรคที่ไม่ชอบก็ไม่ฟังเลย เอาเวลาไปทำอย่างอื่นดีกว่าเยอะแยะ” (สรรค์ ชื่นพันธ์ และพรรณนิภา อินอัญชัญ, สัมภาษณ์ 2556)

ด้านนายธงชัย กลั่นทรานนท์ และนายเสริม ใจสว่าง ให้สัมภาษณ์เรื่องการไปฟังคำปราศรัยก่อนการเลือกตั้งที่ไม่แตกต่างกันนักว่

“ในเกาะแห่งนี้ไม่เคยมีการจัดเวทีปราศรัย แต่ฝั่งโน้นมีจัดเวทีปราศรัย แต่ไม่ชอบไม่ไปหรอก คนที่นี้ไม่มีใครไปฟังกันหรอก อีกอย่างถ้ากินเวลา 3 ทุ่ม ไปแล้วจะไม่มีเรือข้ามฟากกลับมาที่เกาะ จะต้องเหมาเรือกลับ เสียทั้งเงินทั้งเวลา” และคำให้สัมภาษณ์นายเสริม ใจสว่าง ที่ให้สัมภาษณ์ในทำนองเดียวกันว่า “ไปทำไม ไม่เคยหะ แค่เดินผ่านยังไม่ฟังมันเลย แม่งโม๊ทั้งนั้นแหละ ถ้าผมตัดสินใจเลือกใคร ก็เลือกคนนั้นไปเลย ไม่จำเป็นต้องให้ใครมาโน้มน้าวอีก” (ชงชัย กลันทรานนท์ และเสริม ใจสว่าง, สัมภาษณ์ 2556)

การวิเคราะห์ข้อมูลเรื่องการมีส่วนร่วมในทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นกิจกรรมที่สำคัญประการหนึ่งในกระบวนการทางการเมือง และมีความจำเป็นสำหรับการเมืองทุกระบบ เนื่องจากรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยเฉพาะข้อเรียกร้อง (Demand) และการสนับสนุน (Support) จะสะท้อนให้เห็นถึงการดำรงอยู่ของระบบการเมือง หรือทำให้ระบบการเมืองอยู่ในสถานะที่สมดุลได้ หากระบบการเมืองปราศจากสิ่งเหล่านี้แล้ว การเมืองก็ไม่สามารถดำรงอยู่ได้

การเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง ในแง่ที่เป็นเป้าหมายทางการเมือง หมายถึงการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาระบบการเมืองให้เป็นประชาธิปไตย ทั้งนี้เพราะการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นดัชนีชี้วัดที่สำคัญประการหนึ่งของระบอบประชาธิปไตย สังคมใดจะมีระดับความเป็นประชาธิปไตยสูงหรือต่ำนั้น พิจารณาได้จากระดับการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

การมีส่วนร่วมในทางการเมืองในสังคมของชาวชุมชนเกาะเกร็ด จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามสัมภาษณ์ไว้จำนวน 5 ข้อ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในทางการเมือง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ติดตามข่าวสารทางการเมืองเป็นประจำโดยผ่านช่องทางโทรทัศน์ รองลงมาคือวิทยุ และหนังสือพิมพ์ตามลำดับ การรับสื่อทางโทรทัศน์ผู้วิจัยสังเกตวิธีการรับสื่อมีการติดตั้งจานดาวเทียมกระจายไม่มากนัก แสดงว่าส่วนใหญ่ใช้เสาอากาศรับคลื่นและจะรับชมได้เฉพาะช่องฟรีทีวีเท่านั้น คือ ทางช่อง 3, 5, 7, 9, NBT และ Thai PBS ช่องโทรทัศน์เหล่านี้จะถูกตรวจสอบการออกอากาศจากรัฐบาลอย่างเข้มงวดตลอดเวลา การนำเสนอข่าวทางการเมืองในบางครั้งจึงต้องระมัดระวัง และมีข้อจำกัดเรื่องการนำเสนอที่อาจส่งผลกระทบต่อรัฐบาล ผู้สื่อข่าวบางราย หรือสำนักข่าวบางสำนักก็ไร้ซึ่งจริยธรรม และจรรยาบรรณของการเป็นผู้สื่อข่าว ที่นำเสนอข่าวต่อมวลชนด้วยการรับอามิสสินจ้าง การขายข่าว การสร้างข่าว รวมไปถึงการวิเคราะห์ข่าวที่แอนเอียงไปทิศทางใดทิศทางหนึ่ง อาจส่งผลกระทบต่อความคิด ความเชื่อ และทัศนคติในทางการเมืองของผู้ติดตามรับข่าวสารอยู่เป็นประจำได้

การกำหนดนโยบายของรัฐบาล รัฐบาลจะกำหนดนโยบายตามอำเภอใจของไม่ได้ นโยบายทุกนโยบายต้องได้รับความเห็นชอบจากประชาชน หมายความว่าประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายกับรัฐบาลด้วย เช่น นโยบายประกันราคาข้าว กับนโยบายจำนำข้าวที่ปรากฏให้เห็น เมื่อผู้นำเสนอนโยบายจำนำข้าวเป็นบุคคลที่ได้รับความนิยมชื่นชมของประชาชน กลุ่มชาวนาซึ่งเป็นประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศจึงคล้อยตามกับนโยบายนี้และสนับสนุนให้เจ้าของนโยบายได้จัดตั้งรัฐบาล โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับประเทศชาติในอนาคตแต่อย่างใด ปรากฏการณ์เช่นนี้แสดงว่าประชาชนส่วนใหญ่ยังให้ความสำคัญในตัวบุคคลมากกว่านโยบาย สำหรับวิสัยทัศน์ของนักการเมืองไทยเป้าหมายสูงสุดคือ การได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งเพื่อจัดตั้งรัฐบาล การนำนโยบายไปปฏิบัติจะเป็นผลเสียมากน้อยแค่ไหนนักการเมืองไทยไม่ต้องการรับผิดชอบ ปล่อยให้ประชาชนต้องรับภาระหนี้สินจากการบริหารงานที่ล้มเหลวด้วยการเพิ่มภาษีประชาชนจากน้ำมัน จากสินค้าอุปโภคบริโภค กู้หนี้ยืมสินจากต่างประเทศ ส่วนประชาชนก็ไปโทษเอาที่เวรกรรมแต่ชาติปางก่อนที่สร้างบุญมาไม่มากพอ จึงต้องมารับภาระหนี้สินที่นักการเมืองสร้างไว้ให้ในชาตินี้ ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายกับรัฐบาลด้วย แต่จุดค้อยของประชาชนคือคิดว่าตัวเองเป็นเพียงแค่เสียงเล็กๆ มีพลังไม่เพียงพอ ไม่สามารถจะไปทำอะไรได้ เป็นเรื่องที่ไกลตัว ไม่รู้ว่าจะเข้าไปในส่วนไหนของรัฐบาล และไม่ยอมเข้าไปยุ่งกับการเมือง สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากอิทธิพลของระบบศักดินา และความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ ที่ยังฝังรากลึกอยู่ในพฤติกรรมตามธรรมชาติของสังคมไทย คือ คนไทยชอบทำอะไรเพียงลำพัง เข้าทำนองที่ว่า “ทำอะไรตามใจคือไทยแท้” คนไทยไม่ชอบทำงานเป็นกลุ่ม หรือเป็นทีม เช่นกีฬาที่เล่นเป็นทีมอย่างฟุตบอล นักฟุตบอลไทยไม่เคยไปบอลโลก แต่กีฬาที่เล่นคนเดียวอย่างชกมวย นักมวยไทยเป็นแชมป์โลกมาแล้วหลายคน ดังนั้นหากประชาชนไม่รวมกลุ่มกันเพื่อการผลักดันการตัดสินใจของรัฐบาลแล้ว การบริหารงานของรัฐบาลอาจมีแนวโน้มไปในทิศทางผลประโยชน์ส่วนใหญ่ไม่ตกถึงมือประชาชน

ในสังคมประชาธิปไตยโดยโดยทั่วไปจะมีลักษณะเป็นสังคมพหุ กล่าวคือเป็นสังคมที่ประกอบไปด้วยกลุ่มหลากหลายทางสังคม อาทิ สมาคม กลุ่มอิทธิพล และกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ การเคลื่อนไหวของกลุ่มอาจเป็นไปเพื่อรักษาผลประโยชน์ของตน หรือเพื่อรักษาผลประโยชน์ส่วนร่วม การเคลื่อนไหวในลักษณะของกลุ่มจะมีผลเกี่ยวพันกับการผลักดันการตัดสินใจของรัฐบาลเพื่อสนองเป้าหมายของกลุ่ม

ผู้ให้สัมภาษณ์ยังมีความคิดเห็นว่า เมื่อลงคะแนนเสียงเลือกผู้แทนราษฎรไปแล้วควรปล่อยให้เป็นที่หน้าที่ของผู้แทนทำงานอย่างอิสระ ต้องเชื่อใจในตัวผู้แทนไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับตัวผู้แทนเพราะจะทำให้ผู้แทนอึดอัดทำงานไม่สะดวก แสดงให้เห็นว่าผู้แทนที่ได้รับการเลือกตั้งใน

เขตนี้คือผู้ที่กลุ่มตนได้ไปลงคะแนนเสียงให้ไว้ ในทางกลับกันหากผู้ที่ได้รับเลือกตั้งไม่ใช่กลุ่มที่ตนลงคะแนนเสียงไว้ หมายความว่า คือคนที่ตนไม่ไว้ใจเพราะไม่ได้ลงคะแนนเสียงให้ เมื่อได้เป็นผู้แทนราษฎรในเขตตนแล้ว จะยังคงปล่อยให้ทำงานอย่างอิสระโดยไม่ต้องเข้าไปยุ่งเกี่ยวอีกหรือไม่ เมื่อคนที่เป็นผู้แทนของตนไม่ใช่คนที่ตนไว้ใจ หากเป็นไปได้ตามตรรกะข้อนี้ ก็แสดงว่าชาวชุมชนเกาะเกร็ดมีความเป็นกลางในทางการเมือง

นอกเหนือจากการเลือกตั้งระดับชาติแล้ว ภายในเกาะเกร็ดยังมีการเลือกตั้งผู้บริหารในระดับท้องถิ่น (อบต.) เปรียบเหมือนรัฐบาลขนาดเล็ก การณรงค์หาเสียงของผู้สมัครท้องถิ่นใช้วิธีการเข้าถึงแบบตัวต่อตัว เนื่องจากเป็นชุมชนขนาดเล็กคนในชุมชนรู้จักคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี การเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ผู้มีสิทธิ์ลงคะแนน จะเลือกใครหรือสนับสนุนใครจึงเป็นเรื่องที่ต้องพึงระวัง เพื่อมิให้เป็นการเล่นเอาใจซึ่งกันและกัน ในกรณีเช่นนี้จึงเป็นเรื่องยากต่อการตัดสินใจจะลงคะแนนให้ใคร นายสามารถ บุญลอย กล่าวถึงประเด็นปัญหาดังกล่าวไว้ว่า

“การเลือกตั้งภายในเกาะของที่นี่ก็เป็นอย่างนี้แหละ มีคนลงรับสมัครเลือกตั้ง 10 คน เราก็รู้จักสนิทสนมกันทั้ง 10 คน ไม่รู้ไปช่วยใคร ไปช่วยคนโน้น คนนี้ก็น้อยใจ ไปช่วยคนนี้ คนโน้นก็น้อยใจ ผมเลยตั้งคิดว่าใครมาหาผมก่อน ผมก็ลงคะแนนให้คนนั้น ผมไม่แสดงออกหรือกว่าชอบคนนั้น ชอบคนนี้ เดี่ยวจะกลายเป็นการแบ่งพวกกันเสียเปล่าๆ คนที่นี้ทุกคนก็เป็นอย่างนี้ ไม่ไปยุ่งหรือ ปล่อยให้เขาหาเสียงกันเอง” (สามารถ บุญลอย, สัมภาษณ์ 2556)

เป็นอีกเหตุผลหนึ่ง ที่ชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ดไม่เคยช่วยผู้สมัครรับเลือกตั้งหาเสียง คงปล่อยให้เป็นที่หน้าของผู้สมัครรับเลือกตั้งเอง เพราะเกรงว่าสังคมจะเข้าใจผิดในเรื่องของความเอนเอียงไปทางหนึ่งทางใด

นอกจากการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งตามสิทธิและหน้าที่ ที่ถือว่าเป็นกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สำคัญอย่างหนึ่งของระบอบประชาธิปไตยแล้ว กลุ่มตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมในทางการเมืองอื่นใด โดยให้เหตุผลว่าไม่อยากไปยุ่งกับการเมือง เสียเวลาเอาเวลาไปทำอย่างอื่นได้อีกมากมาย ในความเป็นจริงสาเหตุที่ชาวชุมชนเกาะเกร็ดไม่ค่อยเข้าร่วมในกิจกรรมทางการเมืองนั้น ผู้วิจัยพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ต้องประกอบอาชีพเพื่อหาเลี้ยงครอบครัว จึงทำให้ไม่ค่อยมีเวลาและโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมเท่าที่ควร ประชาชนในท้องถิ่นยังไม่ได้ให้ความสนใจในการรวมตัวกันอย่างแท้จริงเพื่อเข้าร่วมในกิจกรรม เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่เห็นผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นในชุมชนของตนอย่างเป็นรูปธรรม การเข้าร่วมฟังคำบรรยาย การเข้าสัมมนาของชาวชุมชน ก็ไม่เป็นไปด้วยความสมัครใจ มีลักษณะของการจัดตั้งร่องขอจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นส่วนใหญ่

การปราศรัยหาเสียงก่อนการเลือกตั้ง เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่นักการเมือง หรือพรรคการเมืองมีโอกาสได้นำเสนอนโยบายของตนให้ประชาชนได้รับรู้ พร้อมทั้งอธิบายให้ประชาชนได้เข้าใจถึงข้อดี ข้อเสีย ของนโยบายต่างๆ ที่พรรคการเมืองโดยเฉพาะพรรคการเมืองคู่แข่งนำเสนอ นโยบายควบคู่ไปกับตน และเป็นธรรมดาที่จะต้องชูนโยบายของตนให้เหนือกว่าคู่แข่ง การเข้าร่วมฟังการปราศรัยของพรรคการเมืองจึงต้องใช้พินิจพิจารณาให้รอบคอบ แต่โดยลักษณะธรรมชาติของคนไทยเมื่อชอบสิ่งใดแล้วอย่างอื่นย่อมเป็นสองรองลงมา โอกาสในการพิจารณาให้รอบด้านจึงมีน้อย พฤติกรรมทางการเมืองของคนไทยมักจะเน้นไปที่ตัวบุคคลมากกว่าตัวนโยบายของพรรค ซึ่งเป็นพฤติกรรมทางการเมืองที่ได้รับอิทธิพลมาจากระบบอุปถัมภ์ ชาวมอญอพยพที่เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิ์สมภารฯ ต่างก็รับการเลี้ยงดูเสมอหน้า และมีสิทธิเท่าเทียมกับพลเมืองไทยทุกประการ จึงไม่ใช่เรื่องยากนักที่อิทธิพลจากระบบอุปถัมภ์แบบไทยๆ จะแพร่กระจายเข้าไปในสังคมของมอญอพยพ เห็นได้จากการที่เมื่อยึดมั่นในตัวบุคคลใดบุคคลหนึ่งแล้วจะไม่เปลี่ยนแปลง เมื่อตัดสินใจจะเลือกนักการเมืองคนใดแล้ว อย่างอื่นจึงไม่ต้องพิจารณาอีกต่อไป

การไม่ไปฟังการปราศรัยหาเสียงของนักการเมืองที่มีการจัดเวทีปราศรัย ถือว่าเป็นการขาดโอกาสในการแสวงหาข้อเท็จจริงในทางการเมือง เพราะการจัดเวทีปราศรัยในแต่ละครั้งทั้งตัวผู้สมัครเอง และพรรคการเมืองจะต้องทุ่มเททุกสิ่งทุกอย่าง อย่างจริงจัง เพื่อนำเสนอข้อเท็จจริง และนโยบายของตน เพื่อให้ประชาชนได้พิจารณาและตัดสินใจ การไม่เข้าร่วมฟังคำปราศรัยไม่ว่าจะเป็นเพราะเหตุใดก็ตามนับว่าเป็นการขาดการพิจารณาในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งไปแล้วส่วนหนึ่ง อีกประการคือ การรายงานข่าวของนักข่าว หรือสำนักข่าว อย่างที่กล่าวมาแล้วข้างต้นถึงจรรยาบรรณ และจริยธรรมของนักข่าวในการนำเสนอข่าว ช่วงของการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง และการปราศรัยหาเสียงของนักการเมือง จะมีการรายงานข่าวออกมาเป็นระยะๆ พรรคการเมืองใดมีแรงจูงใจให้มากก็นำเสนอข่าวของพรรคนั้นมาก และเฉพาะข่าวทางโทรทัศน์ที่นำเสนอรายงานข่าวของพรรคที่ไม่มีแรงจูงใจที่มีเนื้อหาเพียงน้อยนิด ไม่เพียงพอต่อการพิจารณา สำหรับพรรคที่มีแรงจูงใจให้สูง ผู้สื่อข่าวจะนำเสนอย่าข่าวของพรรคนั้นอยู่ตลอดเวลา พร้อมทั้งวิเคราะห์เนื้อหาของนโยบายพรรคดังกล่าวให้ด้วยในลักษณะของการชี้แนะ สำหรับการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์สังเกตได้ง่ายที่สุด ถ้าพรรคการเมืองใดให้แรงจูงใจมากก็จะนำเสนอพาดหัวข่าวขึ้นหน้าหนึ่ง และให้ภาพที่ใหญ่กว่า ดูดีกว่า สวยกว่า สะดุดตากว่าภาพของพรรคการเมืองคู่แข่งที่ไม่มีแรงจูงใจ ซึ่งสามารถโน้มน้ำหนักความรู้สึกของผู้รับข่าวและส่งผลกระทบต่อความคิด ความเชื่อ และเอียงไปในทิศทางที่สื่อต้องการได้ ดังนั้นหากผู้ที่จะตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้กับพรรคหนึ่งพรรคใด หรือนักการเมืองคนหนึ่งคนใด หากไม่ไปฟังคำปราศรัยหาเสียงที่เวทีปราศรัย ก็ควรรับสื่ออย่างมีวิจารณญาณ

สรุป การมีส่วนร่วมในทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการติดตามข่าวสารทางการเมืองอยู่เป็นระยะๆ โดยเฉพาะข่าวทางโทรทัศน์ช่องฟรีทีวี รองลงมาคือวิทยุ และหนังสือพิมพ์ตามลำดับ การจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของรัฐบาลด้วยนั้นไม่สามารถกระทำได้ เนื่องจากเป็นเรื่องที่ไกลตัว และไม่มีกำลังเพียงพอที่จะเข้าไปนำเสนอนโยบายต่อรัฐบาล และตัวผู้แทนเมื่อตัดสินใจเลือกไปแล้วควรปล่อยให้ผู้แทนทำหน้าที่ของตนไป ควรไว้วางใจและเชื่อใจในตัวผู้แทนไม่ควรเข้าไปก้าวก่ายหน้าที่ของผู้แทน การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งควรปล่อยให้เป็นที่ของหัวหน้าคณะนักรบการเมือง หรือพรรคการเมืองเพราะเป็นหน้าที่ของกลุ่มการเมืองโดยตรง ชาวชุมชนมีหน้าที่ในการเลือกตั้ง นอกจากการเลือกตั้งที่ถือเป็นกิจกรรมสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองแล้วไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองอย่างอื่น แม้แต่การไปฟังคำปราศรัยหาเสียงก่อนการเลือกตั้ง เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ต้องประกอบอาชีพเพื่อหาเลี้ยงครอบครัว จึงทำให้ไม่มีเวลาและโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมเท่าที่ควร และประชาชนในท้องถิ่นยังไม่ได้ให้ความสนใจในการรวมตัวกันอย่างแท้จริงเพื่อเข้าร่วมในกิจกรรม เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่เห็นผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นในชุมชนของตนอย่างเป็นเป็นรูปธรรม

1.3 การยอมรับอำนาจรัฐบาล

หลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้น มีจุดมุ่งหมายสำคัญอยู่ที่ประชาชน โดยเน้นความสำคัญที่มาของอำนาจว่าได้มาจากประชาชน ผู้ปกครองจะมีอำนาจการปกครองต้องได้รับความยินยอมจากการเลือกสรรของประชาชน เพราะอำนาจการปกครองนั้นเป็นของประชาชน และการปกครองนั้นจำเป็นต้องคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ดังนั้นประชาชนต้องคอยควบคุมตรวจสอบดูแลการใช้อำนาจในการปกครอง ซึ่งแต่เดิมประชาชนทุกคนดูแลควบคุมด้วยตนเอง แต่ปัจจุบันเนื่องจากประชาชนมีจำนวนมากขึ้น จึงจำเป็นต้องมีการเลือกตั้งตัวแทนคอยดูแลควบคุมการใช้อำนาจปกครองของผู้ปกครองหรือรัฐบาล และดูแลผลประโยชน์ของประชาชน ทั้งนี้ก็เพื่อผลประโยชน์ทั้งปวงจะต้องตกอยู่กับประชาชน

อำนาจอธิปไตยนี้ นับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของความเป็นรัฐ เพราะการจะเป็นรัฐได้นั้น นอกจากจะต้องประกอบด้วยอาณาเขต ประชากร และรัฐบาลแล้ว ย่อมต้องมีอำนาจอธิปไตยด้วย คือ ประเทศนั้นต้องเป็นประเทศที่สามารถมีอำนาจสูงสุดในการปกครองจึงจะสามารถเรียกได้ว่ารัฐ ไม่มีอำนาจอื่นใดภายในรัฐที่เหนือกว่า และจะไม่มีอำนาจอื่นที่จะมาจำกัดอำนาจในการออกกฎหมายของรัฐ อำนาจอธิปไตยของรัฐมีอยู่เหนือทุกคนและทุกองค์กรที่อยู่ในรัฐ และยังคงมีอยู่ตราบเท่าที่รัฐยังคงดำรงอยู่ได้ รัฐเกิดขึ้นด้วยความจำเป็นเมื่อมนุษย์มาอยู่รวมกัน ผู้ใช้อำนาจรัฐคือคณะบุคคล อำนาจรัฐเป็นอำนาจที่เด็ดขาดและผูกขาดการใช้ความรุนแรงอย่าง

ถูกต้องตามกฎหมาย ขณะเดียวกันอำนาจรัฐจะถูกใช้เพื่อการจัดระเบียบทางสังคมด้วยการออกกฎหมาย แต่การออกกฎหมายของรัฐอาจส่งผลในทางลบต่อสมาชิกของสังคมได้ ด้วยเหตุนี้ระบบการเมืองที่ดีจึงต้องเป็นระบบการเมืองที่สามารถควบคุมไม่ให้อำนาจรัฐถูกใช้ไปในทางผิด

เมื่อมนุษย์แต่ละคนมอบอำนาจที่ตนมีในการที่จะตัดสินความเป็นธรรม และลงโทษผู้กระทำผิดให้กับอำนาจส่วนกลางไปแล้ว ก็ไม่ได้หมายความว่าผู้ได้รับมอบอำนาจนี้จะไปใช้อำนาจนี้ตามใจชอบ การที่มนุษย์มาอยู่รวมกันเป็นสังคมการเมืองก็เพราะเห็นว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุดที่จะปกป้องชีวิต เสรีภาพ และทรัพย์สินของประชาชน หรืออีกนัยหนึ่งมีหน้าที่ก่อให้เกิดประโยชน์สุขส่วนรวม เพราะถ้าสังคมการเมืองไม่ทำหน้าที่เช่นนี้แล้วก็ไม่มีความหมายอะไรที่แต่ละคนจะมอบอำนาจให้ชุมชน หน้าที่หลักของสังคมการเมืองเป็นตัวกำหนดขอบเขตของอำนาจสูงสุดในสังคมการเมือง คืออำนาจนิติบัญญัติเอาไว้ด้วย ขอบเขตนี้ จอห์น ล็อก แบ่งไว้เป็น 4 ข้อด้วยกัน

1. อำนาจนิติบัญญัติจะต้องไม่ใช้อำนาจตามอำเภอใจ ในเมื่ออำนาจที่มนุษย์แต่ละคนมอบให้ คืออำนาจที่จะปกป้องชีวิต ทรัพย์สิน และเสรีภาพของตน ผู้รับมอบอำนาจไปเพื่อใช้หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติจะต้องใช้อำนาจนี้ภายในขอบเขตของกฎธรรมชาติ กฎเหล่านี้มีผลใช้ไม่เพียงแต่ในสภาวะธรรมชาติเท่านั้น แต่มีผลใช้ในสังคมการเมืองด้วย เป็นกฎสากลที่ไม่ขึ้นกับเวลาหรือสถานที่ กฎหมายในสังคมการเมืองที่มนุษย์สร้างขึ้นจะเป็นกฎหมายที่ดีก็ต่อเมื่อไม่ขัดกับกฎธรรมชาติเท่านั้น

2. กฎหมายที่ผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติร่างขึ้นมาต้องนำมาประกาศใช้อย่างชัดเจนให้เป็นที่รู้ทั่วกัน เพื่อจัดข้อขัดแย้งเกี่ยวกับเรื่องกฎหมายมีเนื้อหาระบุไว้อย่างไร ทั้งนี้เพราะปัญหาที่ก่อให้เกิดความไม่สะดวก และความวุ่นวายในสภาวะธรรมชาตก็คือ กฎธรรมชาติไม่ได้มีผู้เขียนบันทึกลงไว้ มนุษย์แต่ละคนเป็นผู้ตีความ ตัดสินความ และใช้กฎนี้ตามความเข้าใจของตน จึงมักจึงมักเกิดความไม่ลงรอยกันขึ้น ถึงแม้เมื่อใช้เหตุผลพยายามเข้าใจกฎนี้แล้วมนุษย์ย่อมสามารถเข้าใจได้ตรงกัน แต่ค้นหาและผลประโยชน์ส่วนตัวทำให้มนุษย์เข้าใจผิดได้ สังคมการเมืองซึ่งมีขึ้นมาเพื่อแก้ข้อบกพร่องนี้จึงต้องแก้ไขให้ถูกต้อง โดยการประกาศกฎหมายซึ่งเดินตามกฎธรรมชาติออกมาให้รู้ทั่วกัน และโดยชัดแจ้ง

3. ผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติไม่อาจพรากทรัพย์สินไปจากเจ้าของได้ นอกเสียจากว่าจะได้รับความยินยอมจากเจ้าของเสียก่อน เพราะการที่มนุษย์มาอยู่รวมกันในสังคมการเมืองก็เพื่อปกป้องสิทธิในทรัพย์สินของตน ถ้าผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติพรากทรัพย์สินของคนๆ หนึ่งไปโดยปราศจากความยินยอมของคนนั้น ก็เป็นการทำผิดวัตถุประสงค์ของการอยู่รวมกันในสังคม

การเมือง ขอบเขตของอำนาจนิติบัญญัตินี้รวมไปถึงการเก็บภาษีทรัพย์สินด้วย การเก็บภาษีดังกล่าวต้องขึ้นกับความยินยอมของประชาชน

4. ผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติจะโอนอำนาจนี้ไปให้กับผู้อื่นไม่ได้ มติของเสียงส่วนใหญ่มอบอำนาจให้กับคนๆ หนึ่งหรือกลุ่มหนึ่งสำหรับออกกฎหมาย อำนาจนี้ไม่ได้หมายรวมไปถึงอำนาจที่จะแต่งตั้งหรือเลือกผู้อื่นให้ใช้อำนาจนี้แทน ดังนั้นผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติไม่มีอำนาจที่จะโอนอำนาจของตนไปให้ผู้อื่น

ขอบเขตของอำนาจนิติบัญญัติที่ ล็อก กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นหลักการที่จำกัดอำนาจสูงสุดเอาไว้มิให้ถูกนำไปใช้ได้ตามใจชอบ ขอบเขตนี้ถูกกำหนดโดยจุดมุ่งหมายของสัญญาประชาคมอันได้แก่การอยู่ร่วมกันในสังคมการเมืองเพื่อปกป้องชีวิต ทรัพย์สินและเสรีภาพของทุกคนอย่างมีประสิทธิภาพ มองอีกมุมหนึ่ง ขอบเขตของอำนาจนี้เป็นเกณฑ์ตัดสินว่าสังคมการเมืองแบบใดที่มีเป็นธรรม จะเห็นได้ว่าสังคมการเมืองที่ให้ความเป็นธรรม คือสังคมการเมืองที่ใช้อำนาจโดยยึดกฎธรรมชาติเป็นหลัก ถ้ามนุษย์ทุกคนทำตามกฎนี้ความเป็นธรรมก็จะเกิดขึ้นในสังคมมนุษย์

ขอบเขตของอำนาจรัฐตามทฤษฎีของล็อกเท่าที่กล่าวไป เป็นเรื่องเกี่ยวกับอำนาจนิติบัญญัติ ซึ่งถือว่าเป็นอำนาจสูงสุดในรัฐ นอกจากอำนาจนี้แล้ว ล็อก ยังกล่าวถึงอำนาจบริหารอีกด้วยในฐานะเป็นองค์กรบังคับใช้กฎหมาย ในเรื่องเกี่ยวกับอำนาจทั้งสองนี้ ล็อกให้ข้อสังเกตว่าไม่ควรอยู่ในมือของคนๆ เดียวหรือคนกลุ่มเดียวกัน เพราะมิฉะนั้นแล้วคนผู้นั้นหรือกลุ่มนั้นอาจจะออกกฎหมายและบังคับใช้กฎหมายให้เอื้อต่อผลประโยชน์ของตนเอง หรืออาจจะยกเว้นตัวเองจากการอยู่ภายใต้ข้อบังคับของกฎหมาย กล่าวอีกนัยหนึ่งผู้ที่ได้อำนาจทั้งสองไว้ในมือสามารถใช้อำนาจได้ตามอำเภอใจ (อุกฤษฏ์ แพทย์น้อย 2549: 326-327)

นอกจากสิทธิในทรัพย์สินแล้ว ยังมีสิทธิอีกชนิดหนึ่งที่ ล็อก ให้ความสำคัญอย่างมาก ได้แก่ สิทธิในการปฏิวัติหรือในการขัดขืนอำนาจรัฐ ล็อกไม่สนใจว่ารัฐจะต้องมีรูปแบบอย่างไรตราบใดที่ได้รับเลือกโดยเสียงส่วนใหญ่ เพราะไม่ว่าจะมีรูปแบบอย่างไรรัฐก็มีหน้าที่อย่างเดียวกัน และขอบเขตของอำนาจรัฐก็อยู่ในกรอบเดียวกัน แต่ปัญหาที่จะถามก็คือ มีมาตรการอะไรที่จะมาเป็นสิ่งค้ำประกันให้รัฐใช้อำนาจอยู่ในขอบเขตที่วางไว้ เพราะถ้าไม่มีมาตรการนี้ผู้ใช้อำนาจสูงสุดอาจจะใช้อำนาจไปในทางที่ผิด นำความเดือดร้อนมาสู่ปวงชนได้ เพราะผู้ใช้อำนาจสูงสุดอาจจะใช้อำนาจที่ปวงชนมอบให้ทำลายชีวิตทรัพย์สิน และเสรีภาพของประชาชนเพื่อผลประโยชน์ส่วนตน ล็อกแก้ปัญหานี้โดยเสนอว่า ประชาชนมีสิทธิทำการปฏิวัติต่อต้านผู้มีอำนาจในเมื่อผู้นั้นใช้อำนาจในทางที่ผิด โดยล็อกเชื่อว่าการที่ประชาชนมีสิทธิเช่นนี้จะเป็นสิ่งค้ำประกันว่า ผู้มีอำนาจจะไม่กล้าใช้อำนาจได้ตามอำเภอใจ

ถ้ารัฐใช้อำนาจตามอำเภอใจ มนุษย์แต่ละคนย่อมมีสิทธิทำการปฏิวัติได้ก็จริง แต่
ว่าแต่ละคนมีอำนาจที่จะทำการปฏิวัติเพียงน้อยนิดเดียว ย่อมกระทำการโดยลำพังไม่ได้ จะใช้
อำนาจขัดขึ้นรัฐได้ก็ต่อเมื่อร่วมมือกับคนส่วนใหญ่ ลือค เห็นว่าสังคมนิยมหรือชุมชนไม่ใช่สิ่งเดียวกับ
รัฐ เมื่อรัฐบาลสลายตัวไป สังคมยังคงอยู่และสามารถมีการกระทำร่วมกันเพื่อจัดตั้งรัฐบาลใหม่ขึ้น
ที่กล่าวเช่นนี้เพื่อชี้ให้เห็นว่า ถึงไม่มีรัฐบาล มนุษย์ก็อยู่ร่วมกันเป็นสังคมหรือชุมชนอยู่แล้ว
สามารถมีการกระทำร่วมกันได้ ดังนั้นเมื่อรัฐบาลสลายตัวไป สังคมก็ยังอยู่สามารถจัดตั้งรัฐบาล
ขึ้นใหม่ได้ ในเมื่อสังคมนิยมมีขึ้นเพื่อปกป้องชีวิต ทรัพย์สิน และเสรีภาพของประชาชน การ
ปฏิวัติ หรือการขัดขึ้นอำนาจรัฐ จะเป็นสิ่งที่ชอบธรรมก็ต่อเมื่อผู้ใช้อำนาจรัฐใช้อำนาจเกินขอบเขต
ที่กำหนดไว้ (อุกฤษฏ์ แพทย์น้อย 2549: 336)

จากการศึกษาของ ภาณุทัต ยอดแก้ว (2539: 93-94) ศึกษาเรื่อง มอญ,
อุดมการณ์ชาตินิยม. เครือข่ายของกระบวนการชาตินิยม พบว่า การเคลื่อนไหวทางการเมืองส่วน
ใหญ่ที่เกิดขึ้นกับชุมชนมอญในไทยมีผลกระทบทางจิตวิทยาในภาพรวม เพราะคนไทยเชื้อสาย
มอญส่วนใหญ่โดยเฉพาะที่อยู่ในต่างจังหวัดมีความเป็นเอกเทศจากวัฒนธรรมและค่านิยมไทย
รวมทั้งจากกระแสทุนนิยมชุมชนเหล่านี้ได้รับการปลูกฝังให้สำนึกในชาติพันธุ์ซึ่งยังคงอยู่ใน
ระดับหนึ่ง สิ่งสิ่งพิมพ์มีพลังไม่เพียงพอที่จะโน้มน้าวให้คนไทยเชื้อสายมอญส่วนใหญ่ตัดสินใจใช้
ความรุนแรง แต่มีผลกระทบในแง่ของการปลุกกระดมแนวคิดชาตินิยม รวมทั้งกระตุ้นให้เกิดการ
ส่งเสริม และปกป้องผลประโยชน์ของพรรคมอญใหม่ คนไทยมอญส่วนใหญ่ไม่กล้าโทษว่าไทยมี
ส่วนทำให้เพื่อนร่วมชาติของพวกเขาต้องตกกระดำถาบาก ส่วนใหญ่ยังมีความจงรักภักดีทางการเมือง
ต่อสังคมเจ้าบ้าน จึงไม่มีแนวโน้มที่ใช้ความรุนแรงเพื่อระบายความคับข้องใจจากความ
คาดหวังที่ไม่เป็นจริง ขณะที่คนมอญในพม่าแม้ส่วนใหญ่จะรู้สึกผิดหวังกับรัฐบาลไทยที่ไม่เต็มใจ
ให้ความช่วยเหลือพวกเขา ในทศวรรษ 1990 แต่มีน้อยคนที่คิดจะใช้ความรุนแรงตอบโต้รัฐบาล
ไทยกับคนไทย

ศาสตราจารย์นายแพทย์สุเอ็ด คชเสนี กล่าวไว้ในหนังสือเรื่อง วัฒนธรรม
ประเพณีมอญ ถึงเรื่องการอพยพของมอญเข้ามาอาศัยพระมหากรุณาธิคุณกษัตริย์แห่งกรุงสยาม ไว้
ตอนหนึ่งว่า สาเหตุการอพยพของมอญมาจากการถูกรุกรานของพม่า และท้ายที่สุดถูกพม่าเข้า
ปกครอง มอญส่วนหนึ่งที่ไมยอมรับอำนาจการปกครองของพม่าจึงพากันหลบหนีเข้ามาอยู่ภายใต้
การปกครองของกษัตริย์แห่งกรุงสยาม ต้นกรุงรัตนโกสินทร์ ชาวมอญได้รับคำสั่งจากทางการไทย
ให้จัดตั้งกองทัพเป็นด่านหน้าทำศึกสงครามกับพม่า และให้คอยสอดแนมข่าวความเคลื่อนไหว
พร้อมให้เป็นหน่วยลาดตระเวนตามตะเข็บชายแดนไทย เมื่อสร้างนครเขื่อนขันธ์เสร็จเรียบร้อยก็ให้
มอญส่วนหนึ่งไปปฏิบัติหน้าที่ประจำอยู่ที่นครเขื่อนขันธ์ เมื่อสิ้นเกล้ารัชการที่ 5 ทรงรวบรวมเอา

กองตระเวน กับกรมโปลิศเข้าด้วยกันแล้ว ก็โปรดเกล้าให้ยกกองมอญทั้ง 8 กรม มาเป็นพลตระเวนแทนการจ้างคนภายนอก ด้วยทรงเห็นว่ากองมอญเป็นกองใหญ่พอที่จะใช้ในกิจการกองตระเวนได้เพื่อทำหน้าที่สอดแนม สืบสวน ตรวจจับผู้ร้าย เมื่อสยามประเทศเกิดสู้รบกับฝรั่งเศส กองตระเวนก็ถูกยกไปเป็นทหารเรือเพื่อสู้รบกับกองเรือฝรั่งเศส

ชาวมอญที่อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทย ไม่ว่าจะโดยอพยพเข้ามาหรือถูกกวาดต้อนเข้ามาต่างก็อยู่ใต้การปกครองเสมอหน้าเท่าเทียมกับพลเมืองไทย ไทยมีนโยบายให้มอญปกครองกันเองในระดับหมู่บ้านด้วยการตั้งชาวมอญที่ได้รับความนับถือในหมู่ของตน ให้เป็นหัวหน้าดูแล ทางการไทยไม่ต้องเข้าไปดูแลโดยตรง นอกจากจะสั่งการให้หัวหน้ามอญคอยรับคำสั่งจากทางการเพื่อนำไปปฏิบัติเท่านั้น ผู้ที่ได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้าในแต่ละชุมชนจะได้รับการแต่งตั้งให้มีตำแหน่งและยศศักดิ์ลดหลั่นกันลงมา และให้ไปขึ้นกับหัวหน้าใหญ่ที่จักริมอญ ซึ่งเป็นหัวหน้าใหญ่คอยควบคุมกองมอญทั้งหมดในประเทศไทย เมื่อชาวมอญอาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นเวลานาน ชาวมอญเหล่านี้ก็มีการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม และสังคมไทย เนื่องจากมีปัจจัยต่างๆ ที่เอื้อต่อการผสมกลมกลืน เช่น ความคล้ายคลึงกันในด้านรูปร่าง หน้าตา อาชีพ การนับถือศาสนา ยิ่งในปัจจุบัน มอญกับไทยแทบจะไม่แตกต่างอะไรกันเลย (สุเอ็ด คชเสนี 2551:92)

ประเพณีไทย ผู้ชาย เมื่ออายุครบ 20 ปี บริบูรณ์จะต้องเข้าศึกษาพระธรรมตามพุทธศาสนาเป็นเวลา 1 พรรษา หรือประมาณ 3 เดือน ถือเป็นหลักปฏิบัติมาแต่พุทธกาล เมื่อครบ 1 พรรษา ยังประสงค์ศึกษาธรรมต่อไปได้ไม่จำกัดเวลา พระบางรูปลาสิกขาบทเพื่อออกมาช่วยครอบครัวหาเลี้ยงชีพ ทางครอบครัวก็จะหาผู้ครองไว้ให้เพื่อครองเรือนต่อไป เมื่ออายุครบ 21 ปี จะได้รับการตรวจเลือกเข้าเป็นทหารเพื่อรับใช้ชาติเป็นเวลา 2 ปี จึงปลดประจำการ ในสมัยกรุงศรีอยุธยาชายไทยต้องไปเป็นไพร่หลวง 6 เดือน กลับมาช่วยครอบครัว 6 เดือน เรียกว่าเข้า 6 เดือน ออก 6 เดือน สำหรับชาวจีนอพยพที่เข้ามาในสมัยนั้นไม่ต้องเข้า 6 เดือน ออก 6 เดือนเหมือนชาวไทย เพียงเสียค่าผูกเบียดเป็นรายคนแล้วประกอบอาชีพได้อย่างอิสระ ด้านชาวมอญอพยพต้องมีหน้าที่เหมือนคนไทยทุกประการ รวมไปถึงการเข้า 6 เดือน และออก 6 เดือนด้วย

ประเทศไทยในปัจจุบัน อาศัยตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. 2497 กำหนดให้ชายไทยทุกคนมีหน้าที่ต้องเข้ารับราชการทหาร และยังเป็นหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญอีกด้วย จากประเด็นนี้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างชาวไทยเชื้อสายมอญซึ่งต้องมีหน้าที่รับราชการทหารเช่นเดียวกันถึงพระราชบัญญัติรับราชการทหารที่บังคับให้ชายไทยทุกคนต้องเข้ารับการศึกษาเลือกเป็นทหาร นายทัศนัย เชื้อเต็ม กลุ่มตัวอย่างในหมู่ที่ 1 ของชุมชนเกาะเกร็ด กล่าวว่า

“ผมเห็นด้วยกับการต้องเข้าไปเป็นทหาร จะได้แสดงถึงความเป็นลูกผู้ชาย คนเราต้องรักชาติ แล้วสังคมไทยก็กำหนดมาแล้วด้วยว่าชายไทยต้องเป็นทหาร แต่บางรายก็มีผู้ใหญ่

สนับสนุนไปแต่ชื่อ ตัวไม่ได้ไป บางคนก็ไปอยู่บ้านนายทหารตกเย็นก็กลับบ้าน แบบนี้เรียกว่าไม่ยุติธรรม แต่สำหรับผมอย่างไรเสียผมก็เห็นด้วยกับกฎข้อบังคับข้อนี้” (ทัศนัย เชื้อเต็ม, สัมภาษณ์ 2556)

ส่วนความคิดเห็นของนาย อัครณี ทิมประทุม กลุ่มตัวอย่างหมู่ที่ 7 กล่าวในประเด็นนี้ว่า “ผมยอมรับ และเห็นด้วยกับข้อนี้ อย่างไรเสียประเทศเรายังคงต้องมีการเกณฑ์ทหารต่อไป เพราะทหารต้องคอยช่วยเหลือประชาชน เวลาน้ำท่วมก็เห็นมีแต่ทหารนั้นแหละที่เข้าไปช่วย ถ้าไม่คัดเลือกทหารแล้ว จะเอาทหารที่ไหนไปช่วย จะให้พวกตำรวจไปช่วยเหลือ มันช่วยเดียวเดี๋ยวมันก็ไปแล้ว ผมเห็นมากับตา” (อัครณี ทิมประทุม, สัมภาษณ์ 2556)

อำนาจการบริหารจะถูกกำหนดให้ใช้โดยองค์กรหนึ่งที่เรียกว่ารัฐบาล ซึ่งจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่กำหนดอำนาจหน้าที่ของตนเองไว้อย่างเคร่งครัด ภายใต้เป้าหมายอันสูงสุดคือการสร้างความกินดีอยู่ดีของประชาชน อำนาจการบริหารดังกล่าวนี้อาจกลายเป็นดาบสองคมในขณะที่มีความจำเป็นและอาจสามารถนำไปสู่การพัฒนาความเจริญสู่สังคมได้ ในทางกลับกันก็อาจส่งผลในทางลบต่อสมาชิกของสังคมได้ ด้วยเหตุนี้ระบบการเมืองที่ดีจึงต้องเป็นระบบการเมืองที่สามารถควบคุมไม่ให้อำนาจรัฐถูกใช้ไปในทางที่ผิด หรือเกินขอบเขตนอกเหนือจากกฎหมายที่กำหนดเอาไว้

รัฐบาลที่ดูแลอำนาจ อาจะบริหารบ้านเมืองทุกอย่างตามอำเภอใจเกินขอบเขตโดยไม่ฟังเสียงคัดค้าน อาจะส่งผลในทางลบแก่ประชาชนได้ เนื่องจากประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจนั้น ผู้วิจัยได้ถามถึงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์เรื่องรัฐบาลเมื่อได้รับการเลือกตั้งไปจากประชาชนแล้ว ย่อมมีอำนาจบริหารประเทศได้ทุกอย่าง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการบริหารประเทศได้ทุกอย่างของรัฐบาล เพราะได้รับการเลือกตั้งไปจากประชาชน อาทิ พันโท ถิ่นธม อินอัญชัญ (ข้าราชการบำนาญ) นางอริศรา แก้วชาติ และนายชนะพงษ์ เรืองโรจน์ ให้ความเห็นในเรื่องนี้ว่า

“เขาต้องทำได้ทุกอย่างซิ เขามีอำนาจการบริหารเพราะเราให้อำนาจเขาไป ถ้าไม่ทำก็ลาออกไปเสีย เมื่อเป็นรัฐบาลก็ต้องทำ ไม่ต้องไปสนใคร” ทางด้านนางอริศรา แก้วชาติ ตอบคำสัมภาษณ์ในข้อนี้ว่า “ไม่เห็นมีรัฐบาลไหนบริหารได้เต็มร้อยตามที่พูดสักที มีแต่ให้ข่าวไปเรื่อนั้นแหละ ในเมื่อคุณเป็นรัฐบาลแล้วคุณก็บริหารให้เต็มที่ไปเลย พวกเราเลือกคุณไปแล้ว” ส่วนนายชนะพงษ์ เรืองโรจน์ ให้สัมภาษณ์ในทำนองเดียวกันว่า “ควรจะเป็นอย่างนั้น ทางที่ถูกควรให้รัฐบาลบริหารประเทศได้ทุกอย่าง จะทำให้ประเทศเราเจริญก้าวหน้าได้เร็ว ไม่ควรเข้าไปก้าวก่ายการบริหารงานของรัฐบาล” (ถิ่นธม อินอัญชัญ อริศรา แก้วชาติ และชนะพงษ์ เรืองโรจน์ , สัมภาษณ์ 2556)

โค้งสุดท้ายในการเลือกตั้งทั่วไป และการเลือกตั้งในทุกระดับ ผู้สมัครรับเลือกตั้ง จะพยายามเอาชนะการเลือกตั้งโดยจะดำเนินกิจกรรมทางการเมืองด้วยวิธีการต่างๆ ด้วยเหตุผลที่ว่า แพ้ไม่ได้ เพื่อให้ประชาชนเห็นว่าตนทำทุกอย่างเพื่อประชาชน โดยเฉพาะกับประชาชนที่มีความยากจน ยังมีปัญหาเรื่องการประกอบอาชีพและรายได้ ซึ่งมีเป็นจำนวนมากในแต่ละเขตพื้นที่ โดยเฉพาะในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ที่มีตำนานการเลือกตั้งที่อื้อฉาวที่สุด ของประวัติศาสตร์การเมืองไทย ถึงตอนนี้ผู้วิจัยขออ้างอิงถึง ประมวลสารชะตาวิชาสาขาวรรณคดีของ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพราะผู้วิจัยได้เข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาในรั้วของ มสธ. มีชะตาวิชา หนึ่ง กล่าวถึงโรคร้อยเอ็ด เหตุเกิดที่จังหวัดร้อยเอ็ด เมื่อ ปี พ.ศ.2524 เมื่อ สส.ในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด นายสมพร จูริมาศ เสียชีวิตลง ในครั้งนี้มีผู้ลงรับสมัครเลือกตั้งในตำแหน่งที่ว่างจำนวน 14 คน แต่ที่น่าสนใจมีอยู่ 2 คน คือ พล.อ.เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ หัวหน้าพรรคชาติประชาธิปไตย อดีต นายกรัฐมนตรี และ พ.ต.ท.บุญเลิศ เลิศปรีชา รองหัวหน้าพรรคกิจสังคม

จากคำประกาศว่า นายพลฯ แพ้ไม่ได้ จึงมีการระดมเงินกว่า 30 ล้านบาท ในการรณรงค์หาเสียง วิธีการหาเสียงไม่ซับซ้อน ไม่มีปิดบัง ไม่มีลับลมคมใน กระทำอย่างเปิดเผย คือ พล.อ.เกรียงศักดิ์ฯ เดินนำหน้า ตามด้วยคารา นักแสดง ปิดท้ายด้วยคนถือกระเป๋าแจกเงินใบ ละร้อยบาทไปตลอดทางของการเดินหาเสียง ก่อนการเลือกตั้งหนึ่งวัน พรรคชาติประชาธิปไตย มีการตั้งโต๊ะแจกเงินอย่างเหยี่ยฟ้าทำดินไม่เกรงกลัวกฎหมาย บริเวณริมบึงพระราม สะท้อนให้เห็นว่า พ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 ที่กำหนดให้ค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งไม่เกิน 3.5 แสนบาทต่อคน และห้ามวิธีการให้ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดโดยทางตรงหรือทางอ้อมในขณะนั้นไว้ความหมาย ในขณะที่ พ.ต.ท.บุญเลิศฯ มี ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช หัวหน้าพรรคเดินทางมาช่วยหาเสียง วิธีการหาเสียงคือชุนโยบายประชานิยม ใช้เทคนิคคำไหนนอนนั้น เปรียบเหมือนนกขมิ้น เมื่อการเลือกตั้งเสร็จสิ้น ประมาณการว่ามีเงินสะพัดในจังหวัดร้อยเอ็ด ถึง 80 ล้านบาท ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ฯ ถึงกับกล่าวว่า “เราแพ้โรคร้อยเอ็ดจริงๆ”

การซื้อสิทธิขายเสียงเข้าใจว่าคงมีมานานแล้ว พอๆ กับมีการเลือกตั้ง แต่มีรูปแบบเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา และสถานการณ์ ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างกรณีศึกษาวิจัยของ ดาบตำรวจสุรเดช ครองแก้ว (2550: บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบและวิธีการซื้อเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ศึกษากรณีเทศบาลตำบลพบพระ จังหวัดตาก ผลการวิจัยพบว่า ในเทศบาลตำบลพบพระ จังหวัดตาก รูปแบบและวิธีการซื้อเสียงเลือกตั้งมักกระทำในสองลักษณะในขณะเดียวกันคือรูปแบบทางตรง ได้แก่การแจกเงินและสิ่งของผ่านหัวหน้าคะแนน และรูปแบบทางอ้อมคือ การบริจาคเงินผ่านองค์กรต่างๆ เช่น โรงเรียน วัด โดยคำนึงถึงสถานการณ์ทางการเมืองที่เป็นอยู่ในขณะนั้น การซื้อบัตรประชาชน หัวหน้าคะแนนนำบัตร

ประชาชนของผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งไปรวบรวมไว้ และรับบัตรประชาชนคืนเมื่อการเลือกตั้งเสร็จสิ้น

ก่อนการเลือกตั้ง เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาเรื่องการซื้อสิทธิขายเสียง จึงมีข้อบังคับเรื่องของการกระทำผิดตามมาตรา 112 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2541 ความรับผิดชอบจำหน่ายหรือเลี้ยงสุรา ก่อนการเลือกตั้ง

ในเรื่องการห้ามจำหน่ายสุรา หรือเลี้ยงสุราก่อนการเลือกตั้ง ผู้วิจัยได้ถามถึงกลุ่มตัวอย่างว่าเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนหรือไม่ ในกรณีที่ประชาชนบางรายอาจมีการจัดงานเลี้ยงฉลองวันเกิดเป็นประจำทุกปี หรือพิธีถือฤกษ์ขึ้นบ้านใหม่ ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ แต่วันดังกล่าวไปตรงกับวันก่อนการเลือกตั้ง โดยมีกฎหมายบังคับห้ามจัดงานเลี้ยงสังสรรค์หรือจำหน่ายสุรา ในเรื่องนี้ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ยอมรับกับการถูกจำกัดสิทธิและเสรีภาพกับข้อกฎหมายนี้ แม้จะมีความคิดเห็นแตกต่างกันไปบ้าง แต่ยังไม่ต้องการฝ่าฝืนกฎหมาย

“เราควรทำตามกฎหมาย เพื่อความสงบเรียบร้อยก่อนการเลือกตั้ง อีกอย่างหนึ่งในคืนหมาหอนเขากลัวว่าจะมีคนเอาเงินมาให้ จึงต้องมีกฎหมายห้ามออกมา ปัจจุบันผมคิดว่าไม่มีแล้วเรื่องเอาเงินมาให้กลางคํากลางคืน น่าจะเป็นวิธีการอย่างอื่นมากกว่า แต่อย่างไรเสียผมก็ยอมรับกับกฎหมายนี้” (ชนาคูล หล่อมาลัย, สัมภาษณ์ 2556)

ด้านนายอัครณี ทิมประทุม ได้ให้ความคิดเห็นในเรื่องนี้ว่า “เขาห้ามเลี้ยง เราก็หลีกเลี่ยงเอาไปเป็นวันอื่น เราไปจัดงานก่อนหน้านั้น หรือหลังจากนั้นก็ได้อะไรหรือจะกินเลี้ยงกันจริงๆ ก็ปิดบ้านกินกันเงียบๆ เขาห้ามขาย เราก็ซื้อไว้ก่อนล่วงหน้าก็ได้ไม่แปลก กฎข้อห้ามเขาออกมาเราต้องทำตาม หากเราจำเป็นต้องจัดงานจริงๆ เราก็ต้องใช้วิธีการหลีกเลี่ยงเอา เขาว่าอย่างไร เราก็ว่าอย่างไร” (อัครณี ทิมประทุม, สัมภาษณ์ 2556)

คํากล่าวของนายอัครณีฯ แสดงให้เห็นถึงการแบ่งรับแบ่งสู้ในเรื่องของการไปจำกัดสิทธิส่วนบุคคลของเขา แต่ท้ายที่สุดก็ยังยอมรับกับข้อห้ามในเรื่องนี้ ในทางตรงกันข้าม ผู้ให้สัมภาษณ์อีกรายที่แสดงออกให้เห็นอย่างชัดเจนถึงการไม่ยอมรับข้อห้ามการขายสุรา และเลี้ยงสังสรรค์ก่อนการเลือกตั้ง โดยนางพะเยา ชื่นพันธ์ กล่าววว่า

“ไม่เห็นด้วยหรือกับเรื่องนี้ ไปจำกัดสิทธิส่วนบุคคลเข้าได้อย่างไร คนเขาจะดื่มเหล้าไปห้ามเขาไม่ได้หรือเป็นเรื่องของเขา พวกคุณไม่อยากดื่มแล้วไปห้ามไม่ให้คนอื่นเขาดื่มด้วยฉันไม่เห็นด้วย ห้ามไปก็ไม่มีประโยชน์” (พะเยา ชื่นพันธ์, สัมภาษณ์ 2556)

ในการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งโดยเสรี ถือเป็นสิทธิทางการเมืองที่สำคัญที่สุดในระบอบประชาธิปไตย นอกจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปี พ.ศ.2540 และฉบับปี

พ.ศ. 2550 จะให้สิทธิดังกล่าวแล้ว ยังกำหนดให้เป็นที่ของประชาชนชาวไทยทุกคนที่มีอายุถึงเกณฑ์ออกเสียงเลือกตั้งจะต้องไปใช้สิทธิเลือกตั้งด้วย ผู้ที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งแต่ไม่ไปใช้สิทธิจะถูกตัดสิทธิทางการเมืองบางประการ ได้แก่ สิทธิรับสมัครเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาในทุกระดับ สิทธิสมัครรับเลือกตั้งกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน สิทธิคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาในทุกระดับ สิทธิคัดค้านการเลือกตั้งกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน สิทธิเข้าชื่อเสนอกฎหมาย สิทธิเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น สิทธิเข้าชื่อให้วุฒิสภาลดถอนบุคคล และสิทธิเข้าชื่อเสนอลดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น การถูกตัดสิทธิทางการเมืองบางประการที่กล่าวมา สาเหตุเนื่องมาจากการไม่ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งโดยเสรี

การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งโดยเสรี หากไม่ไปเลือกตั้งโดยเสรีจะถูกตัดสิทธิทางการเมืองบางประการ เจตนารมณ์ของข้อบังคับในข้อนี้ก็เพื่อต้องการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองด้วยการออกเสียงเลือกตั้งให้มากขึ้น แต่เจตนารมณ์นี้จะไปจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนหรือไม่ ผู้วิจัยขอให้กลุ่มตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นถึงเรื่องไม่ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งแล้วต้องถูกตัดสิทธิทางการเมือง นายสุรัช บัวหิรัญ กล่าวว่

“เรื่องนี้ผมไม่เห็นด้วยแน่นอน เรื่องอะไรไปตัดสิทธิเขา คนเราบางครั้งมันไม่สบายฉับพลันขึ้นมา มันไปไม่ได้จริง หรือบางครั้งเตรียมตัวไปเลือกตั้งแล้วเกิดล้มขึ้นมาหรือเกิดอะไรขึ้นมา ต้องรีบไปหาหมอ กว่าจะกลับก็หมดเวลา แล้วไม่ได้ลงคะแนน ก็ไปตัดสิทธิทางการเมืองเขาอย่างนี้มันไม่ถูกหรอก จริงอยู่หากไปไม่ได้จริงๆ เราไปแจ้งถึงสาเหตุแก่หน่วยงาน กกด. ได้ แล้วทำไมต้องให้ประชาชนลำบาก ต้องเดินทางไป เดินทางกลับระหว่างบ้าน กับ กกด. ค่ารถเท่าไร ค่าเรือเท่าไร เสียเวลาอีกเท่าไร ยังเป็นการสร้างความลำบากเดือดร้อนให้กับประชาชนมากเข้าไปอีก อยากจะตัดก็ให้ตัดไป เป็นเวลาเท่าไรนะ ห้าปีใช่ไหม ผมว่ามันเยอะไป สำหรับผมแล้วผมไม่เห็นด้วยหรือกับกฎข้อนี้” (สุรัช บัวหิรัญ, สัมภาษณ์ 2556)

ในประเด็นปัญหาเดียวกัน ผู้วิจัยได้ถามนางสาวพัชราภา ใจดี เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ อบต.เกาะเกร็ด แสดงความคิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่รายอื่นๆ ที่ให้ความเห็นว่า เป็นการให้สิทธิแก่ประชาชน แต่ประชาชนไม่รักษาสีขั้ที่ตนเองและยอมรับกับการออกกฎหมายข้อนี้

“เห็นด้วยกับการถูกตัดสิทธิทางการเมือง ในเมื่อสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งเป็นของตัวเอง แล้วตัวเองไม่ไปใช้สิทธิก็สมควรแล้ว ตัดไปเสีย” (พัชราภา ใจดี, สัมภาษณ์ 2556)

การบริหารงานที่ไร้ประสิทธิภาพ หรือการบริหารงานที่ไม่เป็นไปตามนโยบายที่รัฐบาลได้เสนอไว้ก่อนการเลือกตั้งอาจสร้างความผิดหวัง และไม่พอใจให้กับประชาชนได้ กระเจกบานหนึ่งที่จะสะท้อนให้รัฐบาลได้เห็นก็คือ การรวมกลุ่มกันของประชาชนเพื่อนำเสนอหรือ

ข้อเรียกร้องถึงผลประโยชน์การแบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่าในสังคมให้เท่าเทียมกัน หากรัฐบาลยังนิ่งเฉย ประกอบกับแกนนำของกลุ่มมีความเข้มแข็ง และสื่อมวลชนมีการนำเสนออย่างต่อเนื่อง การรวมกลุ่มเพื่อเรียกร้องของประชาชนจะทวีความรุนแรงขึ้น กลายเป็นการระดมพลังมวลชน และพัฒนารูปแบบการเรียกร้องรัฐบาลด้วยวิธีการต่างๆ หนึ่งในวิธีการที่ได้ผลมากที่สุดคือสร้างความเคลื่อนไหวให้กับประชาชนทั่วไปในลักษณะของ “ม็อบ”

ม็อบ (mob) หมายถึงฝูงชน (crowds) ที่ไร้ระเบียบ กระทำการโดยมิได้คำนึงถึงกฎหมายบ้านเมือง มีลักษณะก้าวร้าว พร้อมทั้งจะกระทำการรุนแรงได้ตลอดเวลา หากที่จะมีผู้ใดควบคุมได้ มักจะเกิดจากกรณีที่ฝูงชนได้รับความกระทบกระเทือนทางจิตใจอย่างรุนแรงจนไม่สามารถระงับสติไว้ได้ เช่น การที่ชาวฟิลิปปินส์จำนวนมากชุมนุมประท้วงประธานาธิบดีมาคอส กรณีนายอาควิโนผู้นำฝ่ายค้านถูกลอบสังหารขณะลงจากเครื่องบิน ณ สนามบินกรุงมนิลา ซึ่งการประท้วงได้ดำเนินติดต่อกันเป็นเวลานาน เป็นผลให้เสียหายแก่ระบบเศรษฐกิจ และสังคมของฟิลิปปินส์มากมาย ทั้งนี้ เนื่องจากประชาชนฟิลิปปินส์ที่ทำการชุมนุมประท้วงนั้นขาดความไว้วางใจในตัวประธานาธิบดีมาคอสและมีความเชื่อว่าประธานาธิบดีมาคอส มีส่วนร่วมในการวางแผนลอบสังหารนายอาควิโน จึงต้องการที่จะโค่นล้มอำนาจของประธานาธิบดีมาคอสให้ได้ หรือกรณีกลุ่มไทยการ์ด ทำการชุมนุมยึดเชื้อหน้าทำเนียบรัฐบาลสมัย ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมท ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในปีพ.ศ. 2518 เพื่อเรียกร้องผลประโยชน์ที่ควรได้ของกลุ่มคน (สมบัติ ธำรงธัญญวงศ์ 2550: 319)

การชุมนุมเรียกร้องรัฐบาลในประเทศไทยมีมาเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง เช่นกลุ่มเกษตรกรชาวไร่อ้อย กลุ่มเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน (กยอ.) กลุ่มผู้ปลูกมันสำปะหลัง ผู้ปลูกปาล์ม ผู้ปลูกลำไย เงาะ มะม่วง มะนาว มะพร้าว ส้มโอ ส้มแขก แดงโม ผู้ผลิตนมโค ประมงชายฝั่ง เจ็อนปากมูล ผู้ปลูกข้าว ผู้ว่างงาน ผู้ประสบภัยน้ำท่วม ฯลฯ โดยมากกลุ่มเหล่านี้จะเป็นผู้ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม ผู้ได้รับผลกระทบจากนโยบายรัฐบาลส่วนใหญ่มักเป็นคนยากจน เราจะไม่ค่อยเห็นม็อบผู้ประกอบการด้านอุตสาหกรรมมากนัก ผู้วิจัยได้ถามถึงเรื่องของการชุมนุมประท้วงปิดถนนของกลุ่มเกษตรกรต่างๆ เหล่านี้กับกลุ่มตัวอย่างชาวไทยเชื้อสายมอญ นายวิษณุ จิววอก กล่าวว่

“ปิดถนนผมไม่เห็นด้วย ชาวบ้านเขาไม่รู้เรื่องด้วยต้องพลอยมาเดือดร้อน กาแฟเอเย มะพร้าวเอเย ไอ้โน่นก็ปิดถนน ไอ้นี้ก็ปิดถนน มันกลายเป็นแพะชั้นไปซะแล้ว แต่ชุมนุมกันผมก็ไม่เห็นด้วยอยู่แล้ว แถมยังมาปิดถนนอีกผมว่ามันมากเกินไป รัฐบาลน่าจะออกกฎหมายมาให้เด็ดขาดสำหรับพวกประท้วงพวกนี้” (วิษณุ จิววอก, สัมภาษณ์ 2556)

ประเด็นเรื่อง การชุมนุมประท้วงปิดถนนของผู้ได้รับความเดือดร้อนจากนโยบายของรัฐบาล ร.ต.ท.ทนง ธรรมิกานนท์ ให้สัมภาษณ์ว่า “ผมไม่ชอบเลยการชุมนุมประท้วง มีแต่เสียกับเสีย เสียเงิน เสียเวลา เสียชื่อเสียงประเทศ ผมสอนลูกสอนหลานเสมอไม่ให้เข้าไปใกล้กับพวกชุมนุมประท้วง ยิ่งถ้าเข้าไปร่วมกับเขาด้วยละก็ ‘ไม่ต้องมานับถือกัน’” (ทนง ธรรมิกานนท์, สัมภาษณ์ 2556)

ผู้วิจัยได้นำประเด็นปัญหาดังกล่าวไปตามอาจารย์ดุสิต ดวงตา เป็นรายชื่อไปว่ามีความคิดเห็นอย่างไรกับเรื่องนี้ อาจารย์ดุสิตฯ กล่าวว่า “มันจะเอากฎหมายมาอยู่เหนือกฎหมายได้ไง ไม่ได้ ไม่สมควรปิด ประท้วงก็ประท้วงไป ไอ้พวกนี้มันเรียกร้องผู้ใหญ่ให้มาสนใจมัน แต่คนอื่นเขาเดือดร้อน ไม่ได้เรียกร้องไอ้พวกนี้” (ดุสิต ดวงตา, สัมภาษณ์ 2556)

ข้อมูลการให้สัมภาษณ์ทั้งหมดนี้เห็นได้ว่า ชาวชุมชนเกาะเกร็ด ไม่นิยมความรุนแรงในทางการเมือง และไม่เห็นด้วยกับการชุมนุมประท้วงทุกรูปแบบแม้การชุมนุมจะมีความชอบธรรม หรือผู้ชุมนุมประท้วงจะได้รับความเดือดร้อนจากนโยบายของรัฐบาลก็ตาม

กฎหมาย เป็นกลไกอีกอย่างในการนำเจตนารมณ์ของประชาชนไปสู่การปกครองในระบอบประชาธิปไตย และเป็นเครื่องมือในการกำหนดนโยบายและการดำเนินนโยบายของรัฐ ให้บรรลุผล สถาบันที่มีหน้าที่ออกกฎหมายได้แก่ สถาบันพระมหากษัตริย์ สถาบันนิติบัญญัติ และสถาบันบริหาร หรือรัฐบาล กฎหมายจะกำหนดถึงตัวผู้ใช้อำนาจ ขอบเขตของอำนาจหน้าที่ และวิธีการใช้อำนาจหรือการปฏิบัติหน้าที่นั้น ทั้งในส่วนที่อยู่ฝ่ายนิติบัญญัติ บริหาร หรือตุลาการ ดังนั้นทุกองค์กรหรือสถาบันการเมืองล้วนแล้วแต่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายทั้งสิ้น ซึ่งได้แก่ รัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติต่างๆ การกำหนดนโยบายของผู้มีอำนาจหน้าที่ต่างๆ จึงต้องอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมาย จะใช้อำนาจกำหนดนโยบายตามอำเภอใจไม่ได้

สถาบันนิติบัญญัติหรือรัฐสภาเป็นที่รวมของผู้แทนประชาชน ซึ่งทำหน้าที่ในการสะท้อนเจตนารมณ์ของประชาชนในรูปมติของรัฐสภา ทั้งในการตรากฎหมายและในเรื่องต่างๆ ซึ่งความสำคัญของรัฐสภาอาจเห็นได้จากคำกล่าวที่ว่า “กฎหมายใดจะใช้บังคับกับประชาชน จะต้องให้ประชาชนได้รับรู้และยินยอมด้วยโดยการผ่านทางรัฐสภา และรัฐบาลจะทำหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินอยู่ได้ราบเท่าที่ได้รับความไว้วางใจจากรัฐสภา” (สมชาติ ธรรมศิริ 2549: 244)

การกำหนดนโยบายของผู้มีอำนาจหน้าที่ต่างๆ จะกำหนดตามอำเภอใจแล้วนำมาบังคับใช้กับประชาชนย่อมเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายหากประชาชนไม่รับรู้ ไม่ยินยอม และอาจนำไปสู่การคัดค้านการออกกฎหมายนั้นได้ ในเรื่องของการออกกฎหมายที่ประชาชนไม่เห็นด้วย ผู้วิจัยได้นำไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างชาวไทยเชื้อสายมอญว่าจะคัดค้านหรือยอมรับกฎหมายนั้น ประชากรกลุ่มตัวอย่างชาวไทยเชื้อสายมอญส่วนใหญ่ต่างก็มีความเห็นว่า เมื่อกฎหมายเขาออกมาแล้วอย่างไร

เราก็ต้องปฏิบัติตามกฎหมายโดยนาย จรัล ลินสีบผล นายอุดม ทองเพชร และนายสมภาร ลนขาว กล่าวในประเด็นดังกล่าวว่า

“ถ้าไม่เห็นด้วยก็ต้องต่อต้าน ต้องทำตามกระบวนการ ถ้าสู้ไม่ได้ก็ต้องยอมรับไปตามแบบของประชาธิปไตย แต่เรามั่นส่วนน้อยอย่างไรเสียก็สู้เขาไม่ได้หรอก” ด้านนาย อุดม ทองเพชร กล่าวว่า “คัดค้านไปก็ไม่มีประโยชน์ ทำอะไรไม่ได้ยู่ดั้นนั่นแหละ ทุกฝ่ายเราก็ต้องยอมรับมันไปโดยปริยาย” ทางด้านนายสมภาร ทองขาว มีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน โดยสมภาร ลนขาว กล่าวสั้นๆ ว่า “จะเอาไม่ซึกไปงัดไม่ซุงเหรอ” (จรัล ลินสีบผล อุดม ทองเพชร และสมภาร ลนขาว, สัมภาษณ์ 2556)

นางมะลิ วงศ์จำนง หรือที่ชาวมอญเกาะเกร็ดเรียกท่านว่าป้าปรง ซึ่งท่านเป็นกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายสุดท้ายที่จะขอสัมภาษณ์ ป้าปรงท่านกล่าวให้สัมภาษณ์ไว้ว่า

“ประเทศนี้เขาดูแลประชาชนเอาใจใส่ดี คนมอญเขารักชาติของตนอยู่นะ เมื่อถึงวันชาติมอญพวกเขาจะบวงสรวงบูชากษัตริย์ไทย และกษัตริย์มอญทุกปี

สมัยก่อนเมื่อเกิดสงครามคนมอญของผู้ตาย เพราะคนมอญรักกษัตริย์ไทย ทุกวันนี้ก็ยังจงรักภักดีอยู่ไม่เสื่อมคลาย คนมอญกตัญญู ซื่อสัตย์ เมื่อพวกเรามาถึงที่นี่ก็รับสร้างวัดสร้างวา เมื่อถึงเวลาก็สวดพระคุณของกษัตริย์ กษัตริย์ไทยใจดีทุกพระองค์ ซ่อนี่ไซ้เลยร้อยเปอร์เซ็นต์ เด็กสมัยใหม่ก็มีไปร่วมเสื่อเหลียง เสื่อแดง อยากรได้เงินก็ไปกัน ถ้าอายุ 40 ขึ้นไปไม่มีหรอก แต่ในความเป็นจริงเราไม่ชอบไป ไม่รู้นะ บรรพบุรุษสอนเรามาอย่างนี้ ว่าให้กตัญญูต่อเจ้าของประเทศ ก็อยู่แผ่นดินเขาก็สงบดีแล้ว บุญคุณเขามี เขาก็ไม่ได้มาทำอะไรเรา

คนมอญทำตามระเบียบกฎหมาย ระเบียบเขาออกมาก็ต้องทำตาม ส่วนมากคนมอญที่อยู่เกาะเกร็ดไม่ค่อยยุ่งกับเรื่องการเมืองหรอก ส่วนมากจะเน้นไปทางศาสนาชอบสวดมนต์กันอยู่ตามวัดนั่นแหละ

เดี๋ยวนี้ลูกหลานออกไปทำงานนอกเกาะกันเยอะเพราะโอกาสมันมี สมัยก่อนมีแต่เครื่องปั้นดินเผาอย่างเดียว เดี่ยวนี้โรงงานข้างนอกมันเยอะ ไปเช้า เย็นก็กลับ แต่ก็ไม่ใช่ชอบคุยเรื่องการเมืองเหมือนกัน

สมัยก่อน จอมพล ป. จะสร้างสะพานมาให้เรา เราก็ต่อต้าน เราชอบอยู่ของเราแบบสงบๆ ดีแล้ว จะเอาสะพานมาให้เรา มันก็คงจะวุ่นวายไม่รู้อะไรต่อมิอะไรเข้ามาได้หมด พวกเราเลยไม่เอาสะพาน

เมื่อก่อนฝรั่งเข้ามาเที่ยวกันเยอะ เราก็ทำการขายบัตรกับฝรั่งที่เข้ามาเที่ยว ขายอาหารมอญให้กับฝรั่ง หมดทุกวัน พิศาจนี้แหละเป็นคนคิด

หลังจากปี 41 เกาะเกร็ดกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยว เศรษฐกิจของเกาะเกร็ดก็ดีขึ้น เราขายวัฒนธรรม เราเคยแสดงอะไร เล่นอะไร ก็แสดงให้เขาดู ชวนเขาไปดูวัดวาอารามของ ศาสนาของเรา เรายกษาขนบธรรมเนียมประเพณีของเรา เรามีศาสนาเป็นแกนกลาง อะไรก็ได้ที่ ศาสนาเราอยู่ได้เราจะช่วยกัน” (มะลิ วงศ์จันทน์, สัมภาษณ์ 2556)

การวิเคราะห์ข้อมูลเรื่องการยอมรับอำนาจรัฐบาล

ขอบเขตของอำนาจรัฐเป็นเรื่องเกี่ยวกับอำนาจนิติบัญญัติ ซึ่งถือว่าเป็นอำนาจสูงสุดใน รัฐ นอกจากอำนาจนี้แล้ว ยังมีอำนาจบริหารอีกด้วยในฐานะเป็นองค์กรบังคับใช้กฎหมาย อำนาจ ทั้งสองนี้ต้องใช้ควบคู่กันไป โดยปกติกฎหมายที่เป็นอธิปไตยบัญญัติ เช่นประมวลกฎหมายต่างๆ จะมีบทบัญญัติที่เป็นหลักการสำคัญ มีสาระไม่มากนัก แต่ตัวกฎหมายดังกล่าวได้เปิดช่องให้ กฎหมายอนุบัญญัติ เช่น กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ต่างๆ ที่ออกมาบังคับใช้บางเรื่องค่อนข้างละเอียด มีความชัดเจนแน่นอน แต่ก็อาจไม่ยืดหยุ่นเหมาะสมกับทางปฏิบัติ หรืออาจไม่สอดคล้องกับ เหตุการณ์ซึ่งในยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงเร็วมาก จนบางครั้งบางเรื่องอาจมีปัญหาก็เจ้าหน้าที่ ไม่อาจใช้ดุลพินิจให้เหมาะสมกับสภาวะการณ์ หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในกรณีนั้นๆ ได้เลย

การที่รัฐบาลออกกฎหมาย ก็เพื่อมุ่งหวังจะควบคุมพฤติกรรมของประชาชนให้อยู่ใน กรอบที่พึงประสงค์ การบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายจึงมีความสำคัญมาก ถึงกับมีผู้กล่าวว่า เมื่อใดก็ตามที่ไม่อาจบังคับใช้กฎหมายแก่ประชาชนได้โดยเท่าเทียมกัน ย่อมแสดงให้เห็นว่าสังคม นั้นไม่เป็นประชาธิปไตยเช่น ในความคิดเช่นเดียวกัน บางคนได้รับโทษหนัก บางคนได้รับโทษเบา บางคนไม่ต้องรับโทษเลย เพราะการใช้อิทธิพลหรือใช้ระบบอุปถัมภ์ที่จะทำให้ไม่ต้องรับโทษ แสดงให้เห็นว่าสังคมนั้นไม่มีความเสมอภาค สังคมนั้นย่อมไม่อาจเป็นประชาธิปไตย

ประเทศไทยในปัจจุบัน ยังมีบทบัญญัติของกฎหมายอีกหลายมาตราที่ผ่านการบังคับ ใช้มาแล้วหลายสิบปี บางฉบับเกือบร้อยปี โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลง ทั้งที่สังคมไทยปัจจุบัน เปลี่ยนแปลงไปมาก เช่น พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. 2497 ที่กำหนดให้ชายไทยทุกคน มีหน้าที่ต้องเข้ารับราชการทหาร กฎหมายฉบับนี้เกือบ 60 ปีแล้ว ผู้วิจัยได้นำไปสัมภาษณ์กลุ่ม ตัวอย่าง และกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดก็เห็นด้วยกับข้อบังคับข้อนี้ว่าเป็นเรื่องที่เหมาะสม โดยให้เหตุผล ว่าชายไทยต้องเป็นทหาร ทหารจะทำให้คนมีระเบียบวินัย มันเป็นหน้าที่ของชายไทย หรือทหาร ต้องคอยช่วยเหลือประชาชน ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าไม่มีผู้ให้สัมภาษณ์รายใดกล่าวว่า ทหารต้องมี หน้าที่ป้องกันประเทศ หรือปกป้องอธิปไตยของชาติ แสดงให้เห็นว่าปัญหาเรื่องการรุกล้ำดินแดน จากต่างประเทศไม่ใช่ปัญหาที่ต้องคอยระวังอีกต่อไป การป้องกันประเทศในปัจจุบันไม่จำเป็นต้อง ใช้กำลังทหาร เช่นปัญหาข้อพิพาทระหว่างไทยกับกัมพูชาเรื่องการปักปันดินแดนบริเวณปราสาท พระวิหาร ในอำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ที่ให้ศาลยุติธรรมโลกเป็นผู้ตัดสินแทนการใช้

กำลังทหาร และอีกประการคือประเทศในอาเซียนทั้งหมด 10 ประเทศจะกลายเป็นประเทศเดียวกัน จากความร่วมมือกันทางเศรษฐกิจที่เรียกว่าประชาคมอาเซียน (Asean Community) กองกำลังทหาร จะเป็นรั้วป้องกันประเทศที่กว้างขวางขนาดนั้นได้อย่างไร เมื่อกำแพงรั้วของประเทศต่างๆ ถูกพังทลายด้วยพลังทางเศรษฐกิจ

จากลัทธิทหารนิยมของญี่ปุ่น และกองกำลังของพรรคนาซีเยอรมัน ที่ใช้กำลังทหาร เข้ายุทธศาสตร์ในแดนประเทศต่างๆ ในสงครามโลกครั้งที่สอง สร้างความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สิน มากมายให้แก่ชาวโลกจนพากันขาดกับการใช้กำลังทหารเข้าทำสงคราม การรุกรานเพื่อเข้า ครอบครองประเทศต่างๆ ในปัจจุบัน จึงเปลี่ยนรูปแบบวิธีการมาใช้กำลังทางเศรษฐกิจแทน ประเทศที่มีพลังทางเศรษฐกิจเข้มแข็งและเหนือกว่า จะเข้าไปครอบครองดินแดนด้วยการลงทุน และใช้แรงงานราคาถูกจากประเทศที่มีพลังทางเศรษฐกิจอ่อนแอกว่า ดึงผลกำไรกลับสู่ประเทศตน กำลังทางเศรษฐกิจนับวันยิ่งรุนแรงและน่ากลัวมากกว่ากำลังทหารหลายเท่า

การรับราชการทหารเป็นเรื่องที่ดีเพื่อความมั่นคงปลอดภัย และรักษาไว้ซึ่งอธิปไตย ของชาติ แต่การเข้ารับราชการทหารไม่มีความจำเป็นต้องใช้วิธีการเกณฑ์ไพร่พลเหมือนยามศึก สงครามในอดีตที่ต้องใช้ไพร่พลมากมาย หากเปลี่ยนไปเป็นวิธีการสอบบรรจุเข้ารับราชการทหาร จะเป็นการดีกว่าหรือไม่ เหมือนเช่นองค์กรของตำรวจที่เปลี่ยนจากการเกณฑ์ไพร่พลมาเป็นการ สอบบรรจุเข้ารับราชการ เหตุผลประการแรกก็คือจะได้คนที่มีการศึกษา มีความรู้ มีความสามารถ เข้าประจำในกองทัพ เพื่อจะใช้ความรู้ ความสามารถนั้นพัฒนาองค์กรให้มีความก้าวหน้า มิใช่ว่า กองทัพมีจุดมุ่งหมายเพียงแต่การใช้กำลังเพียงอย่างเดียว ประการต่อมาประเทศชาติจะได้รับ ส่วนลดค่าใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดินไปในตัว เพราะกำลังไพร่พลของกองทัพมีพอเหมาะสมกับ ขนาดของประเทศ ไม่มากมายเกินความต้องการ

การบริหารงานของรัฐบาล แม้รัฐบาลจะได้รับมอบอำนาจการบริหารไปจาก ประชาชนก็จริง แต่รัฐบาลก็ไม่มีอำนาจในการบริหารประเทศได้ทุกอย่างตามอำเภอใจ การบริหาร ประเทศของรัฐบาลย่อมต้องได้รับความยินยอมจากประชาชน หากรัฐบาลดูแลอำนาจบริหาร ประเทศโดยไม่ฟังเสียงใคร ประชาชนย่อมมีสิทธิลุกขึ้นต่อต้านทำการปฏิวัติผู้มีอำนาจได้ในเมื่อผู้ นั้นใช้อำนาจไปในทางที่ผิด ในเรื่องนี้มีตัวอย่างให้เห็นมากมายทั้งใน เอเชีย ตะวันออกกลาง แอฟริกา หรือแม้แต่ตัวอย่างประเทศไทยเองที่อดีตผู้นำประเทศหลายคนดูแลอำนาจบริหารประเทศ โดยไม่รับฟังเสียงคัดค้านของใคร เพราะมีกำลังทหารมากมายอยู่ในการบังคับบัญชาจนบางครั้งก็ กลายเป็นเผด็จการทางทหาร หรือด้วยถือว่าตนมีเสียงสนับสนุนเป็นเสียงข้างมากในสภาจนเกิด เหตุการณ์เผด็จการรัฐสภาขึ้น เหตุเพราะผู้นำลืมไปว่าอำนาจนั้นเป็นของประชาชน ดังที่ จอห์น ล็อก กล่าวไว้ว่า สังคมหรือชุมชนไม่ใช่สิ่งเดียวกับรัฐบาล เมื่อรัฐบาลสลายตัวไป สังคมยังคงอยู่

และสามารถมีการกระทำร่วมกันเพื่อจัดตั้งรัฐบาลใหม่ขึ้น ลีอ็อก ซ็็ให้เห็นว่า ถึงไม่มีรัฐบาล มนุษย์ก็อยู่รวมกันเป็นสังคมหรือชุมชนอยู่แล้ว สามารถมีการกระทำร่วมกันได้ ดังนั้นเมื่อรัฐบาลสลายตัวไป สังคมก็ยังอยู่สามารถจัดตั้งรัฐบาลขึ้นใหม่ได้

การบริหารงานได้ทุกอย่างของรัฐบาล เพราะได้รับการเลือกตั้งไปจากประชาชน กลุ่มตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการบริหารงานได้ทุกอย่างของรัฐบาล เพราะประชาชนให้สิทธินั้นไปแล้ว และไม่ต้องการเข้าไปก้าวก่ายการทำงานของรัฐบาล ปรากฏการณ์เช่นนี้ แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด ยอมรับในการบริหารงานของรัฐบาล ไม่ว่าจะออกมาในรูปแบบใด หากเป็นเช่นนี้ ถ้ารัฐบาลไม่ได้คำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชน บริหารงานอย่างไรชอบเขตและทิศทาง มุ่งไปในทางผลประโยชน์แก่ตนและพวกพ้อง ผลการบริหารงานของรัฐบาลอาจส่งผลกระทบต่อประเทศชาติ และประชาชนส่วนใหญ่ได้ แม้ว่าประชาชนได้ตัดสินใจเลือกรัฐบาลแล้วก็ตามประชาชนต้องคอยเข้าไปตรวจสอบ ควบคุมการทำงาน of รัฐบาลด้วย เพราะถือเป็นสิทธิหน้าที่ของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ หากคิดอยู่เพียงอย่างเดียวว่าเราเป็นเพียงแค่ตัวเล็กๆ มีกำลังเพียงน้อยนิด ย่อมทำอะไรไม่ได้ แล้วเหตุใดรัฐบาลถึงกล่าวอ้างอยู่บ่อยครั้งว่าได้รับความไว้วางใจจากประชาชนถึง 15 ล้านเสียง

การบริหารงานของรัฐบาลต้องได้รับความเห็นชอบ และยินยอมจากประชาชน แม้รัฐบาลจะได้รับความไว้วางใจจากประชาชนส่วนใหญ่ แต่รัฐบาลก็ต้องเคารพเสียงข้างน้อยด้วยที่บางครั้งมีความคิดเห็นแตกต่างกัน รัฐบาลต้องใช้ความสามารถกระจายผลประโยชน์ให้ได้รับอย่างทั่วถึง เท่าเทียม และเป็นธรรม การเป็นนายกรัฐมนตรี ต้องเป็นนายกรัฐมนตรีของประชาชนทั้งประเทศหาใช่ว่าจะจะเป็นนายกรัฐมนตรีของประชาชนภาคใดภาคหนึ่ง หากรัฐบาลบริหารประเทศด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใส เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถตรวจสอบได้ รัฐบาลย่อมได้รับความชอบธรรม การเดินหน้าบริหารประเทศตามนโยบายก็จะต่อเนื่องไร้รอยต่อ เมื่อประชาชนยินยอมในการบริหารงาน รัฐบาลก็ไม่จำเป็นต้องจัดตั้งกองกำลังไว้คอยพิทักษ์รัฐบาลเหมือนอย่างอดีตที่รัฐบาลของพรรคนาซีในประเทศเยอรมนี โดยฮิตเลอร์ก้าวขึ้นบริหารประเทศแล้วมีกองกำลังของพรรคนาซีไว้คอยพิทักษ์ผู้นำ จนกลายเป็นชนวนของสงครามโลกครั้งที่สอง

ในส่วน of ประชาชน ต้องมีจิตสำนึกในหน้าที่ความเป็นพลเมือง ต้องพินิจพิจารณาถึงข้อดี ข้อเสีย คำนึงถึงภาษีที่ต้องใช้ไปกับการดำเนินนโยบายต่างๆ ของรัฐบาล ด้วยการหาช่องทางเข้าควบคุม และตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล ผ่านช่องทางต่างๆ โดยเฉพาะการเรียกร้องไปถึงหน่วยงาน หรือองค์กรอิสระ ที่จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญเพื่อทำหน้าที่คอยตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล การนำเสนอข้อร้องเรียนผ่านสื่อสาธารณะ หรือแม้แต่การรวมกลุ่มกันเพื่อ

ทำหน้าที่เป็นกระจกเงาให้รัฐบาล ทั้งนี้ไม่ใช่เป็นการขัดขวางการบริหารงานของรัฐบาล หากเป็นการดูแลผลประโยชน์ส่วนใหญ่ของประชาชนมิให้ตกไปอยู่ในมือของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง นั่นเอง

ในคืนหมาหอน รัฐมีมาตรการในการป้องกันการซื้อสิทธิขายเสียงมาตรการหนึ่งคือการออกกฎหมายห้ามร้านค้าจำหน่ายสุรา และห้ามประชาชนจัดงานเลี้ยงสังสรรค์ก่อนการเลือกตั้ง 1 วัน ข้อบังคับที่นำมาบังคับใช้กับประชาชนนี้ เพื่อต้องการตัดหนทาง การติดต่อกันระหว่างหัวหน้าคณกรเมืองกับประชาชน ที่เรียกกันว่าคืนหมาหอน สาเหตุก็เพราะในคืนก่อนการเลือกตั้งจะมีหัวหน้าคณกรเมืองนำเงินไปให้กับผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในตอนดึก สุนัขจะทำหน้าที่ส่งเสียงเห่าหอนเป็นสัญญาณเตือนเจ้าของ หรือหัวหน้าคณกรเมืองจะมาจัดงานเลี้ยงเพื่อขอบคุณกับประชาชนที่ฟุ้งนี้จะไปช่วยลงคะแนนให้ มาตรการในการป้องกันการซื้อสิทธิขายเสียงนี้มองดูแล้วคงจะเป็นจริงและได้ผล เรียกว่าเป็นการตัดไฟเสียแต่ต้นลม

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง และขอให้แสดงความคิดเห็นถึงเรื่องการห้ามร้านค้าขายสุรา และการห้ามประชาชนจัดงานเลี้ยงสังสรรค์ก่อนมีการเลือกตั้งหนึ่งวัน ว่าเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนหรือไม่ ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นว่าเมื่อเป็นข้อห้ามก็ควรปฏิบัติตามเพื่อความสงบเรียบร้อยก่อนการเลือกตั้ง เพื่อป้องกันการได้เปรียบเสียเปรียบของผู้สมัครรับเลือกตั้งจึงไม่ควรฝ่าฝืนกับกฎหมายข้อนี้ หากมีความจำเป็นที่ใช้วิธีการหลีกเลี่ยงวันดังกล่าวไปก่อนหน้านั้น หรือหลังจากนั้นอีกหนึ่งวันก็ไม่มีความเสียหายอะไรมากนัก การให้สัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด แสดงให้เห็นว่าชาวมอญชุมชนเกาะเกร็ดยอมรับกับอำนาจของรัฐบาลในข้อนี้ หากเราดูบริบทยามค่ำคืนทั่วไปของเกาะเกร็ด จะพบว่าชาวชุมชนเกาะเกร็ดต้องรีบกลับเข้าเกาะก่อนเวลา 21.00 น. เนื่องจากเรือข้ามฟากจะหยุดให้บริการบนเกาะเกร็ดเองไม่มีสถานบันเทิงในยามค่ำคืน ชาวมอญเกาะเกร็ดมีการรวมตัวกันอย่างเหนียวแน่น สามัคคีกลมเกลียว รักในชาติพันธุ์ของตน เป็นสังคมเฉพาะในกลุ่มของตน มาตรการในการห้ามร้านค้าจำหน่ายสุรา และห้ามประชาชนจัดงานเลี้ยงสังสรรค์นี้ ดูแล้วไม่มีผลกระทบต่อชาวชุมชนเกาะเกร็ดมากนัก

สำหรับประชาชนที่อาศัยอยู่นอกเหนือจากชุมชนในเกาะเกร็ด อาทิ อยู่ในเขตเมือง ซึ่งเป็นสังคมที่ประกอบอาชีพหลากหลายในทุกด้านทั้งกลางวัน และกลางคืน มีร้านข้าวต้มรอบดึก มีสวนอาหาร ร้านอาหารไอเกะ ผับ บาร์ คาเฟ่ มีสถานเริงรมย์นานาชนิดมากมาย มีการจ้างงานมีลูกจ้างไว้คอยบริการผู้มาเที่ยว กลุ่มบุคคลเหล่านี้ย่อมได้รับผลกระทบจากมาตรการนี้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่นลูกจ้างผู้คอยให้บริการผู้มาท่องเที่ยว โดยปกติจะได้รับค่าจ้างเป็นรายวันรวมทั้งทิปด้วย เพื่อนำไปเป็นรายจ่ายในวันถัดไป หรือร้านค้าต่างๆ ต้องปิดให้บริการไปหนึ่งวัน อาจส่งผลกระทบต่อการจ่ายเงินเดือนให้พนักงานตอนสิ้นเดือนก็เป็นได้

ในความเป็นจริงการซื้อสิทธิขายเสียงมีมานานแล้ว ปัจจุบันก็ยังมิอยู่และพัฒนาในรูปแบบที่ยากต่อการเอาคนผิดมาลงโทษ มาตรการการป้องกันการซื้อสิทธิขายเสียงด้วยการห้ามจำหน่ายสุรา และห้ามจัดงานเลี้ยงสังสรรค์นี้ดูแล้วค่อนข้างล้าหลัง ไม่ทันต่อสถานการณ์ที่แปรเปลี่ยนไปไร้เหตุผล การห้ามขายสุรา ห้ามดื่มสุราในวันพระยังดูมีเหตุผลเสียมากกว่า การซื้อเสียงปัจจุบันเขาไม่ได้ซื้อกันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวัน ผู้ที่จะลงรับสมัครเลือกตั้งมีการเตรียมตัว พร้อมทั้งซื้อเสียงล่วงหน้ามาแล้วเป็นปีด้วยการแจกสิ่งของให้กับประชาชนในยามปกติ การสร้างสิ่งสาธารณะ เช่น การสร้างสะพานเพื่อให้ประชาชนใช้สัญจร การสร้างศาลาที่พักริมทาง แล้วสลักชื่อผู้สร้างติดไว้อย่างถาวร การบริจาคเงินให้โรงเรียน การบริจาคเงินให้วัด เป็นการซื้อใจของประชาชนทางอ้อมโดยประชาชนไม่รู้ตัว ในทางกลับกัน ในสายตาของประชาชน ก็มองว่านี่แหละคือคนที่เสียสละเพื่อสังคมโดยรวมอย่างแท้จริง

มาตรการป้องกันการซื้อสิทธิขายเสียงนี้ นอกจากจะล้าสมัยไม่ทันต่อเหตุการณ์แล้ว ผู้บังคับใช้กฎหมายก็ดูเหมือนจะไม่จริงจังกับเรื่องนี้มากนัก หากการซื้อเสียงนั้นเกิดจากอำนาจบารมีของผู้มีอิทธิพล อย่างเช่น ไรคร้อยเอ็ดที่ผู้ลงรับสมัครเลือกตั้งเป็นถึงข้าราชการระดับนายพลฯ มีศิริถึงขนาดเป็นอดีตนายกรัฐมนตรี 2 สมัย ที่เดินแจกเงินกับประชาชนอย่างเปิดเผย ก่อนการเลือกตั้งยังมีการตั้งโต๊ะในที่สาธารณะแจกเงินกันอย่างเขี่ยฟ้าทำดินไม่เกรงกลัวกฎหมาย ผู้ว่าราชการจังหวัดไม่อยู่ในจังหวัด นายอำเภอมองไม่เห็น ตำรวจทิ้งโรงพัก แค่นี้คู่แข่งก็หมดหนทางต่อสู้แล้ว การพัฒนารูปแบบในปัจจุบันมีข้อพหุอันให้มากมาย ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่จำเป็นต้องเดินทางไปเลือกตั้งที่ภูหาเลือกตั้งแล้ว ปัจจุบันมีการให้บริการด้วยการรับฝากบัตรประชาชนไปเลือกตั้งเมื่อผู้ให้บริการนำบัตรประชาชนไปเลือกตั้งให้แล้วนำกลับมาคืน ผู้ให้บริการยังมีของติดไม้ติดมือมาฝาก พร้อมทั้งเบียดเบียนสำหรับวันเลือกตั้งให้กับเจ้าของบัตรประชาชนอีกด้วย

มาตรการอีกประการ ที่ผู้คิดค้นออกแบบ ให้สัมภาษณ์ว่าได้ผลดีป้องกันการซื้อสิทธิขายเสียงได้อย่างมีประสิทธิภาพคือ วิธีการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ หรือแบบสัดส่วน สำหรับกรณีนี้ไม่น่าจะเป็นความจริง ถ้ามีประสิทธิภาพดีจริงเหตุใดไม่ยกเลิกการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเสียแล้วมีแบบสัดส่วนอย่างเดียวโดยเอาตัวผู้สมัคร สส. ตามจำนวนของแต่ละเขตเข้ามาเรียงไว้ตามลำดับคุณวุฒิ และวัยวุฒิ ถ้าเป็นไปได้ตามนี้การให้บริการรับฝากบัตรประชาชนไปลงคะแนนเสียงจะมีข้อพหุอันที่สูงกว่านี้อีกหลายเท่าตัว การไปจำกัดสิทธิของประชาชนเรื่องการห้ามขายสุรา และห้ามจัดงานรื่นเริงสังสรรค์มองดูแล้วไม่มีประโยชน์ ไร้เหตุผล ล้าสมัยไม่ทันต่อสถานการณ์ เปลี่ยนความคิดในเรื่องนี้แล้วหันมาใส่ใจส่งเสริมให้ประชาชนมีสำนึก ตระหนักถึงผลเสียของการขายเสียง วางรากฐานให้ประชาชนเห็นถึงความสำคัญ และเลื่อมใสกับคำว่าประชาธิปไตย ยังมีประโยชน์เสียมากกว่าการออกกฎหมายมาใช้บังคับประชาชน

คะแนนผี หมายถึงคะแนนที่ไม่ทราบที่มาแน่ชัด คือผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงไปลงคะแนนเสียง 45 เปอร์เซ็นต์ จากจำนวนประชากรทั้งหมด เมื่อนับจำนวนคะแนนแล้วปรากฏว่ามีผู้ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงถึง 80 เปอร์เซ็นต์ คะแนนที่เกินมาเรียกว่าคะแนนผี ที่ถือว่าเป็นคะแนนของผู้ไม่ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเช่นนี้มีให้เห็นทุกครั้งที่จนกลายเป็นเรื่องธรรมดาไปสำหรับการเลือกตั้ง ก่อนหน้านี้กระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการเลือกตั้งให้เป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม และเรียกผู้ไม่ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในทำนองเย้ยหยันเพื่อให้เกิดจิตสำนึก และให้ตระหนักถึงความสำคัญของการเลือกตั้งหากไม่ไปใช้สิทธิแล้วคนอื่นจะเอาสิทธิของเราไปใช้แทน ว่า “นอนหลับทับสิทธิ” เปรียบเปรยเหมือนคนโบราณที่ถากถางคนเกียจคร้านว่านอนหลับทับตะวัน

เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มีผลบังคับใช้ และให้หน่วยงานองค์กรอิสระที่ตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญฯ ทำหน้าที่ในการจัดการการเลือกตั้งแทนกระทรวงมหาดไทย ที่รู้จักในนามของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) นอกจากนี้รัฐสภายังได้ตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2541 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 1)พ.ศ.2542 กำหนดให้เป็นหน้าที่ของประชาชนไทยทุกคนที่มีอายุถึงเกณฑ์ออกเสียงเลือกตั้ง ว่าต้องออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งแต่ไม่ไปใช้สิทธิจะถูกตัดสิทธิทางการเมืองบางประการ

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง เรื่องถ้าไม่ไปเลือกตั้งจะถูกตัดสิทธิทางการเมือง ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนน้อยไม่เห็นด้วย บางรายถึงกับตัดพ้อว่ามันเป็นสิทธิส่วนบุคคล ไปตัดสิทธิเขา มันไม่ถูก แล้วตัดเป็นเวลาตั้ง 5 ปี มันเกินไป อย่างไรก็ตามผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ยังคงเห็นด้วยกับข้อบังคับเรื่องการถูกตัดสิทธิทางการเมือง หากไม่ไปเลือกตั้งเพราะเป็นสิทธิของตน ต้องรักษาสิทธิที่มีอยู่ และเป็นการป้องกันผู้อื่นละเมิดนำสิทธิของตนไปใช้ การเลือกตั้งจึงถือเป็นหน้าที่ที่ถูกต้องตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ แสดงให้เห็นว่าชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ดส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการเลือกตั้ง และมีส่วนในการส่งเสริมการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐให้เป็นไปตามหลักการของการเลือกตั้ง หลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้นมีจุดมุ่งหมายสำคัญอยู่ที่ประชาชน โดยเน้นความสำคัญของอำนาจที่ได้มาจากประชาชน รัฐบาลจะมีความชอบธรรมในการบริหารก็เนื่องจากได้รับความยินยอมจากประชาชน

นอกจากการเลือกตั้งแล้ว การมีส่วนร่วมทางการเมืองยังหมายถึงกิจกรรมหรือการกระทำของประชาชนที่ต้องการมีอิทธิพลเหนือการตัดสินใจของรัฐบาล โดยที่การกระทำนั้นเป็นไปได้ทั้งที่ถูกต้อง และไม่ถูกต้องตามกฎหมาย รวมถึงการรวมตัวกันเพื่อโน้มน้าวและกดดัน

รัฐบาลด้วย การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูงไม่ใช่สิ่งที่ชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จของประชาธิปไตย เพราะการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะต้องตั้งอยู่บนเหตุผลของประชาธิปไตย ซึ่งหมายความว่าประชาชนจะต้องตัดสินใจอย่างมีเหตุผล

หากมองแง่มุมตรงกันข้าม การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งของชาวไทยเชื้อสายมอญยังสะท้อนให้เห็นถึงการยอมรับคำสั่งของผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่า ยอมรับปฏิบัติตาม ระเบียบ กฎข้อบังคับ โดยไม่มีเงื่อนไข แม้ว่าอำนาจนั้นจะไปละเมิดสิทธิส่วนบุคคลบางประการก็ตาม

กรณีประชาชนไม่ได้ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง แล้วถูกตัดสิทธิทางการเมืองบางประการถือว่าเป็นการบังคับประชาชนเช่นกัน การจะเป็นประชาธิปไตยทำไมต้องใช้วิธีการบังคับด้วยเหตุผลให้เป็นที่น่าเชื่อถือ นำรับฟัง ว่าเป็นอีกวิธีการหนึ่งในการป้องกันการลงคะแนนผิด แต่ผู้วิจัยมีความเห็นว่าเป็นการออกกฎหมายตามอำเภอใจของตนมากกว่า เพื่อมุ่งหวังให้มาตรการในการเลือกตั้งของตนมีประสิทธิภาพ และได้รับความชอบธรรม

คะแนนจากการเลือกตั้งจะเป็นคะแนนของผี หรือเป็นคะแนนของคนนั้น ทำไมไม่ไปตรวจสอบ และเอาผิดกับเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ ที่ร่วมมือกันทำการทุจริตในการจัดการเลือกตั้ง หรือตรวจสอบเอาผิดกับนักการเมือง ที่สรรหาวิธีการเอาชนะการเลือกตั้งด้วยเล่ห์เหลี่ยมกลโกงต่างๆ ทำไมต้องมาลงกับประชาชนด้วยการออกกฎหมายมาบังคับให้ออกไปเลือกตั้ง คำว่าการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งโดยเสรี ชื่อก็บอกอยู่แล้วว่าการจะออกไปเลือกตั้งนั้นเป็นเสรีภาพของประชาชน เพราะสิทธินั้นเป็นของประชาชน ประชาชนจะใช้สิทธินั้น หรือไม่ใช่สิทธินั้นก็ได้ หากประชาชนมีเหตุผลเพียงพอเห็นว่าการเลือกตั้งไม่มีความบริสุทธิ์ยุติธรรมตั้งแต่เริ่มต้น ตรงนี้ต่างหากที่บ่งบอกถึงความเป็นประชาธิปไตย ดังมีตัวอย่างเรื่องการบังคับให้ประชาชนไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกในปี พ.ศ.2549 ทั้งที่รู้ว่ามีความไม่ยุติธรรมเกิดขึ้นกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง และพรรคการเมืองหลายพรรคจนประชาชนในหลายจังหวัดทนกับการกระทำเช่นนี้ไม่ได้จึงแสดงออกด้วยการฉีกบัตรเลือกตั้งทิ้ง ต่อหน้าคณะกรรมการ และสื่อมวลชน การแก้ไขปัญหาดังกล่าวควรไปเริ่มมาจากต้นเหตุ ไม่ใช่มาสรุปเอาปลายเหตุ แล้วลงเอยด้วยการตัดสิทธิทางการเมืองของประชาชน

การบริหารงานของรัฐบาล เมื่อผ่านระยะเวลาการบริหารไปแล้ว 2 ปี รัฐบาลต้องแสดงผลงานให้ประชาชนทราบ หรือฝ่ายค้านต้องตั้งกระทู้ถามถึงการบริหารงานของรัฐบาลว่าประสบความสำเร็จ หรือล้มเหลวมากน้อยเพียงใด เป็นวิธีการหนึ่งของกระบวนการทางรัฐสภา ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นกระบอกส่งให้รัฐบาลได้รับทราบถึงจุดบกพร่องของการบริหาร และเป็นแนวทางเพื่อนำไปแก้ไข กระบอกอีกบานหนึ่งที่สะท้อนให้รัฐบาลได้เห็นถึงความสำเร็จ หรือล้มเหลวในการบริหารของตนก็คือ การชุมนุมสนับสนุน หรือเรียกร้องความต้องการของประชาชน ซึ่งเป็นเรื่องธรรมดาสำหรับการปกครองแบบประชาธิปไตย หากประชาชนได้รับผลประโยชน์ที่เท่าเทียมกัน

รัฐบาลก็จะได้รับการสนับสนุนจากประชาชน อย่างกรณีของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี ที่เอาเงินกำไรจากการขายหวยบนดินมาแบ่งปันส่วนให้กับข้าราชการ จนทำให้รัฐบาลของอดีตนายกฯ ทักษิณ ชินวัตร ได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มข้าราชการประจำมาจนถึงปัจจุบัน ในทางตรงกันข้าม หากประชาชนไม่ได้รับการเหลียวแลจากรัฐบาลจนได้รับความเดือดร้อน การชุมนุมประท้วงเพื่อเรียกร้อง และกดดันรัฐบาล ก็จะมีให้เห็นอยู่เป็นระยะๆ ทั่วไป

การชุมนุมเรียกร้องกดดันรัฐบาล มีทั้งที่ถูกกฎหมาย และไม่เป็นไปตามกฎหมาย และวิธีการที่ได้ผลมากที่สุดคือ การชุมนุมประท้วง ไปพร้อมๆ กับการสร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชนทั่วไป ผู้วิจัยได้นำปัญหาเรื่องความเดือดร้อนของประชาชนแล้วรวมตัวกันชุมนุมประท้วงรัฐบาล ด้วยวิธีการปิดถนนสาธารณะที่ประชาชนทั่วไปมีสิทธิใช้ในการเดินทาง กับกลุ่มตัวอย่างชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับการชุมนุมประท้วง ไม่ว่าจะชุมนุมประท้วงที่ถูกต้องตามกฎหมาย หรือด้วยการปิดถนน และยังไม่สนับสนุนการชุมนุมประท้วงอีกด้วย ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มใดๆ จะได้รับความเดือดร้อนเพียงใด โดยมีความคิดเห็นว่าน่าจะใช้วิธีการเจรจาดีกว่าการรวมตัวกันชุมนุมประท้วง เพราะจะทำให้การบริหารประเทศของรัฐบาลหยุดชะงักในทุกๆ ด้าน ผู้ชุมนุมประท้วงอาจเป็นผู้ถ่วงความเจริญของประเทศ

ข้อมูลให้สัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่าง สามารถชี้ให้เห็นได้ชัดเจนว่า ชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด ไม่นิยมความรุนแรง ยอมรับอำนาจการบริหารงานของรัฐบาล โดยไม่มีข้อโต้แย้ง เมื่อประชาชนมอบอำนาจให้รัฐบาลไปแล้วก็ควรปล่อยให้รัฐบาลบริหารงานไปให้ครบวาระ ไม่มีความจำเป็นต้องชุมนุมประท้วงเพื่อกดดันรัฐบาล โดยให้เหตุผลว่าถ้ารัฐบาลบริหารงานไม่ดี รัฐบาลจะต้องชดใช้กรรมที่ทำมาในการเลือกตั้งทั่วไปสมัยหน้า

พฤติกรรมไม่นิยมใช้ความรุนแรงในทางการเมืองถือเป็นเรื่องที่ดี เพราะเป็นการลดความขัดแย้งในสังคม สำหรับการยอมรับอำนาจการบริหารงานของรัฐบาลในลักษณะเช่นนี้ และมองว่าการชุมนุมประท้วงเป็นการถ่วงความเจริญของประเทศนั้น คงไม่ถูกต้องนัก และอาจเป็นผลร้ายต่อประเทศชาติและประชาชนส่วนใหญ่อีกด้วย เพราะการยอมรับอำนาจการบริหาร แล้วสนับสนุนให้รัฐบาลบริหารประเทศไปตามหน้าที่โดยไม่มีการตรวจสอบ ท้วงติง ไม่คำนึงถึงการชุมนุมเรียกร้องความต้องการของประชาชน ที่เปรียบเสมือนกระจกบานใหญ่คอยทำหน้าที่สะท้อนถึงการทำงานของรัฐบาล อาจทำให้รัฐบาลดูแลอำนาจ บริหารประเทศตามอำเภอใจ จัดสรรแบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่าให้กับกลุ่มกองกำลังของตน โดยปล่อยให้ประชาชนส่วนใหญ่ต้องดิ้นรนต่อสู้กับชะตากรรมที่รัฐบาลเป็นผู้กำหนดให้อย่างไร้คุณธรรม ในเรื่องของกองกำลังเราต้องยอมรับความจริงประการหนึ่งว่า รัฐบาลพรรคเพื่อไทยปัจจุบันโดยการนำของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร มีกองกำลังของตนอยู่จริง มีพฤติกรรมที่ก้าวร้าว ทำหน้าที่ต่อต้าน ขัดขวาง ทำร้ายกลุ่มประชาชน

ที่ไม่เห็นด้วยกับการบริหารงานของรัฐบาลโดยปราศจากความผิด ผู้มีอำนาจสืบสวนสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ยังไม่สามารถนำบทบัญญัติของกฎหมายมาลงโทษกองกำลังกลุ่มนี้ได้ ส่วนผู้ไม่เห็นด้วยกับรัฐบาล ทำการชุมนุมเพื่อกดดันรัฐบาลจะถูกผู้มีหน้าที่ตามกฎหมายดำเนินคดีอาญาอย่างทั่วถึง

การที่ประชาชนแต่ละคน ได้มอบอำนาจที่ตนมีในการที่จะตัดสินความเป็นธรรม และลงโทษผู้กระทำความผิดให้กับอำนาจส่วนกลางไปแล้ว ก็ไม่ได้หมายความว่าผู้ได้รับมอบอำนาจนี้จะไปใช้อำนาจตามใจชอบ ลงโทษผู้กระทำความผิดที่ไม่ใช่พวกตนอย่างรุนแรง แล้วออกกฎหมายนิรโทษกรรมในความคิดเดียวกันกับกลุ่มของตน ซึ่งจะไม่เป็นธรรม อำนาจที่ประชาชนให้ไปกับส่วนกลางนั้นหากนำไปใช้ในทางที่ผิด นำความเคืองร้อนมาสู่ประชาชน จำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเพื่อผลประโยชน์ส่วนตนแล้ว ประชาชนย่อมมีสิทธิทวงอำนาจนั้นคืนด้วยการทำปฏิวัติต่อต้านผู้มีอำนาจในเมื่อผู้มีอำนาจนั้นใช้อำนาจในทางที่ผิด เพราะการปฏิวัติหรือการขจัดขึ้นอำนาจรัฐจะเป็นสิ่งที่ชอบธรรมก็ต่อเมื่อผู้ใช้อำนาจนั้นใช้อำนาจเกินขอบเขตที่กำหนดไว้

ในเรื่องของการออกกฎหมายที่ประชาชนไม่เห็นด้วย จากเหตุที่ไม่เป็นธรรม หรือการไปจำกัดสิทธิของประชาชนจนเกินขอบเขต ผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ดส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า ถึงแม้จะไม่เห็นด้วยกับกฎหมาย แล้วจะไปต่อต้านหรือคัดค้านอย่างไร เป็นเพียงแค่เสียงเล็กๆ ไม่มีพลังเพียงพอที่จะต่อต้าน สุดท้ายก็ค่อยยอมรับไปโดยปริยาย คนมอญทำตามระเบียบกฎหมาย ระเบียบเขาออกมาก็ต้องทำตาม

กฎหมายมีไว้เพื่อจัดระเบียบควบคุมคนในสังคม เพื่อความสงบเรียบร้อยของสังคม ประชาชนต้องเคารพและปฏิบัติตามกฎหมายไม่มีผู้ใดอยู่เหนือกฎหมาย สังคมประชาธิปไตยจะให้ความสำคัญกับสิทธิเสรีภาพ ในสังคมที่มีความเจริญก้าวหน้าอย่างตะวันตก มีการบังคับใช้กฎหมายกับประชาชนไม่มาก เนื่องจากคนในสังคมรู้ถึงสิทธิเสรีภาพและหน้าที่ของตนเอง ไม่เอาสิทธิเสรีภาพของตนเองไปกระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น สำหรับสังคมที่ล่าหลังมีความจำเป็นที่จะต้องบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด เพราะคนในสังคมไม่มีระเบียบเป็นของตนเองเหมือนสังคมที่มีความเจริญก้าวหน้า ในสังคมไทยมีกฎหมายที่บังคับใช้กับประชาชนอยู่มากมายหลายร้อยฉบับ บางฉบับบังคับใช้มาแล้วเป็นร้อยปียังไม่เปลี่ยนแปลง บางฉบับก็ไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชน บางฉบับก็สร้างความเหลื่อมล้ำให้กับประชาชน เช่นกฎหมายเกี่ยวกับภาษีที่ดิน ภาษีโรงเรือน ภาษีเงินได้ ที่ผู้มีรายได้น้อยกับผู้มีรายได้มากเสียในอัตราเฉลี่ยเท่ากัน และยังมีช่องว่างให้คนรวยสามารถหลีกเลี่ยงการเสียภาษีได้อีกด้วย สำหรับคนจนช่องว่างตรงนี้ไม่มี ที่สำคัญที่สุดอีกประการคือ ผู้มีหน้าที่บังคับใช้กฎหมายไม่บังคับใช้ให้เป็นไปตามตัวบทกฎหมาย ปัญหาที่ส่วนหนึ่งเป็นผลพวงมาจากระบบอุปถัมภ์ที่ฝังลึกอยู่ในสังคมไทย เช่นเมื่อมีการกระทำผิด

กฎหมาย ผู้รักษากฎหมายอาจถูกผู้มีอิทธิพลข่มขู่ไม่ให้ดำเนินคดี หรืออาจให้เจ้าหน้าที่เอาเขาไปนาเอาตาไปไว้เสีย เพื่อจะได้รับผลประโยชน์เป็นสิ่งตอบแทน เจ้าหน้าที่ผู้ใดจะเลือกทางใดก็ต้องคิดถึงสถานการณ์และต้องคิดว่าอะไรจะเกิดขึ้นในอนาคต

ปัญหาเรื่องประชาชนได้รับการปฏิบัติไม่เท่าเทียมกันนี้ ผู้วิจัยพบมากับตัวเองในขณะที่ผู้วิจัยขับรถกลับจากต่างจังหวัด โดยผู้วิจัยขับรถกระบะวิ่งนำหน้ารถบรรทุกจากยุโรป แล้วตำรวจทางหลวงก็เรียกรถของผู้วิจัยพร้อมแจ้งข้อหาขับรถเร็วกว่าที่กำหนด โดยปล่อยให้รถบรรทุกจากยุโรปวิ่งผ่านไป ทั้งที่รถทั้งสองคันวิ่งไล่ตามกันมาด้วยความเร็วที่เท่ากัน นับว่าตำรวจทางหลวงมีสายตาและวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล หากเรียกรถบรรทุกจากยุโรปให้จอดด้วยอาจจะพบกับใครที่เป็นใหญ่เป็นโตนั่งอยู่เบาะหลังแล้วลดกระจะกลงมาถามว่า “คุณรู้มั๊ยผมเป็นใคร” ก็ได้ เพราะตำรวจทางหลวงไม่เคยเห็นรัฐมนตรีคนใดขับรถกระบะไปประชุมสภา

เรื่องการบังคับใช้กฎหมายในบ้านเมืองเรายังมีปัญหาเรื่องของความไม่คงเส้นคงวา ประชาชนคนธรรมดา มักจะถูกดำเนินคดีไปตามลักษณะของความผิด ส่วนผู้มีอิทธิพลหรือผู้ที่คนส่วนใหญ่ยำเกรงมักรอดพ้นการถูกดำเนินคดี เหตุผลสำคัญคือต่างฝ่ายต่างอุปถัมภ์ซึ่งกันและกัน

ในสังคมไทยเรื่องของระบบอุปถัมภ์ยังมีอยู่ให้เห็นทั่วไป โดยเฉพาะในสังคมชนบทที่ดูเหมือนจะมีมากกว่าในเมือง ผู้คนส่วนใหญ่จะรู้จักมักคุ้นกันเป็นอย่างดี และแนวโน้มในทางการเมืองนั้นจะเห็นได้ชัดเจนว่า ผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่นพยายามเข้าสู่ระบบสถาบันทางการเมืองโดยใช้วิธีการอุปถัมภ์กับคนในท้องถิ่น ต่อมาในขั้นแรกจะสมัครเป็นสมาชิกท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นก่อน แล้วค่อยเลื่อนขึ้นมาเป็นสมาชิกหรือผู้บริหารในระดับจังหวัด และก้าวขึ้นสู่การเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยมีเป้าหมายสุดท้ายอยู่ที่รัฐมนตรีผู้บริหารประเทศ การก้าวเข้าสู่สถาบันทางการเมืองไทยโดยใช้ระบบอุปถัมภ์ ย่อมจะเป็นอันตรายอย่างยิ่งต่อการพัฒนาระบบการเมืองไทย และจะเป็นอุปสรรคที่จะนำพาประเทศให้ก้าวหน้ารอดพ้นจากปัญหาวิกฤตด้านต่างๆ ในปัจจุบันไปได้ อีกทั้งยังทำให้ระบบการเมืองไทยขาดความเชื่อถือ และประชาชนจะไม่ศรัทธาในระบบอบประชาธิปไตย

สรุป ตามความคิดเห็นของชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด มองว่าการที่ชาวไทยทุกคนต้องเข้ารับการตรวจเลือกเป็นทหารโดยไม่มีกรยกเว้น เป็นเรื่องที่สมควรอย่างยิ่งถือว่าเป็นหน้าที่ของชาวไทย เมื่อรัฐบาลที่ได้รับการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยย่อมสามารถบริหารประเทศได้ทุกอย่าง เพราะได้รับมอบอำนาจไปจากประชาชน เมื่อรัฐบาลออกกฎหมายใดมาก็ตาม แม้จะเป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนบ้างก็ควรต้องปฏิบัติตามกฎหมายนั้น ไม่สนับสนุนการชุมนุมประท้วงทุกรูปแบบ แม้จะการชุมนุมประท้วงนั้นจะมีความชอบธรรมก็ตาม

ไม่นิยมใช้ความรุนแรง รักความสงบ ชอบอยู่ร่วมกันเป็นสังคมในลักษณะของการอุปถัมภ์เกื้อหนุน
 คำจูนซึ่งกันและกัน และยอมรับอำนาจการตัดสินใจของรัฐบาล

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัจจัยที่มีผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของชาวไทย เชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

2.1 บริบททางประวัติศาสตร์

โดยปกติ วัฒนธรรมทางการเมืองจะถูกกำหนดโดยประวัติศาสตร์ ภูมิหลัง
 ขนบธรรมเนียม ประเพณี และกระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมือง ตามอุดมการณ์
 ทางการเมืองไทยที่ได้รับอิทธิพลจากคติความเชื่อทางศาสนาพุทธ และพราหมณ์ ประชาชนต้อง
 เคารพเชื่อฟัง และยอมรับอำนาจการปกครองของบุคคลใดก็ตามที่สามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นผู้ที่มีบุญ
 บารมีเหนือกว่าคนทั้งหลาย และสามารถปกครองประเทศเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน

ประเทศไทย แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์
 มาสู่การปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นเวลากว่า 80 ปีแล้วก็ตาม แต่อำนาจทางการเมืองการ
 ปกครองยังอยู่ภายใต้การควบคุมของกลุ่มชนชั้นนำ ซึ่งเป็นคนจำนวนน้อยของประเทศ ประชาชน
 ส่วนใหญ่มีความโน้มเอียงที่จะเชื่อฟังผู้นำ นิยมการพึ่งการตัดสินใจแก้ปัญหาของผู้ปกครองมากกว่าที่
 จะคิดริเริ่มกันเอง หากมองย้อนกลับไปถึงบริบททางประวัติศาสตร์อันยาวนานของไทย จะพบ
 พฤติกรรมทางการเมืองเช่นนี้มาตลอดตั้งแต่สมัยโบราณ ที่มีส่วนประกอบของคน 4 กลุ่ม คือ
 เจ้านาย ขุนนาง ไพร่ และทาส โดยอำนาจทางการเมืองการปกครองถูกผูกขาดอยู่ในกลุ่มของ
 เจ้านาย และขุนนาง ส่วนไพร่ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ และทาส ยอมรับบทบาทของตน
 ในฐานะผู้ถูกปกครอง ไม่มีสิทธิ ไม่มีเสียง หรือมีส่วนช่วยในการชี้ชะตากรรมของบ้านเมืองเลย
 ลักษณะดังกล่าวนี้ เกิดจากการยึดมั่นของสังคมต่ออุดมการณ์ทางการเมือง ซึ่งสนับสนุนรับรอง
 ความชอบธรรมในอำนาจของผู้ปกครอง

ลักษณะการปกครองข้างต้นเป็นรูปแบบการปกครองในขั้นเริ่มแรก ที่เกิดขึ้นจาก
 ความเลื่อมของมนุษย์ มีความโลภ โกรธ หลง ทำให้ไม่สามารถอยู่ร่วมกันได้โดยสันติ มีการ
 ทะเลาะวิวาท ลักขโมย แย่งชิงทรัพย์ และทำร้ายร่างกายกัน จึงเป็นเหตุให้จำเป็นต้องเลือกบุคคลที่
 มีความสามารถเหนือกว่าผู้อื่นช่วยทำหน้าที่ปกครอง ป้องกัน รักษาความสงบปลอดภัยในสังคม

สำหรับแนวคิดการปกครองทางพุทธศาสนา ได้ยกย่องว่า ระบอบการปกครองที่
 ดีที่สุดคือการปกครองแบบธรรมราชา และรูปแบบการปกครองได้เข้ามามีบทบาทอย่างเด่นชัดต่อ

การปกครองในสมัยกรุงสุโขทัย ต่อมาปลายพุทธศตวรรษที่ 19 อุดมการณ์ทางการเมืองตามคติพราหมณ์ คือลัทธิเทวราชา เริ่มปรากฏขึ้นในการเมืองการปกครองของไทย ผู้ปกครองมิใช่เป็นผู้มีพระมเหสีผู้อื่นอีกต่อไป หากแต่ ผู้ปกครองอยู่ในฐานะขององค์อวตารองค์หนึ่งของพระผู้เป็นเจ้าของในศาสนาพราหมณ์ อำนาจของผู้ปกครองตามแบบเทวราชาจึงยิ่งใหญ่เหนือมนุษย์ธรรมดา และหาขอบเขตมิได้ ที่สำคัญคือไม่ว่าจะอยู่ภายใต้อุดมการณ์แบบธรรมราชา หรือเทวราชา ราษฎรมิหน้าที่สวามิภักดิ์ จงรักภักดี ขอมรับอำนาจ และรับใช้ผู้ปกครอง โดยไม่มีข้อโต้แย้งสงสัยในพระราชอำนาจแต่อย่างใด (สุมาลี บำรุงสุข 2550: 61-63)

มอญเป็นชนชาติที่มีประวัติศาสตร์มายาวนาน เคยมีอาณาจักรใหญ่และมีความเจริญรุ่งเรืองทางศิลปวัฒนธรรมชาติหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เนื่องจากมอญมีอาณาจักรติดต่อกับอินเดีย มอญจึงมีความเจริญรุ่งเรือง และถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรม อีกทั้งพระพุทธศาสนาให้แก่ชาติอื่นๆ ในภูมิภาคนี้ เช่น ไทย พม่า ลาว และเขมร ด้วยเหตุนี้อุดมการณ์ทางการเมืองของชนชาติมอญจึงไม่แตกต่างไปจากไทย และอาจจะเข้มข้นกว่าเนื่องจากมอญได้รับอิทธิพลทั้งทางศาสนาพุทธ และศาสนาพราหมณ์จากประเทศอินเดียโดยตรง โดยเฉพาะในเรื่องที่ราษฎรมิหน้าที่สวามิภักดิ์ จงรักภักดี ขอมรับอำนาจ และรับใช้ผู้ปกครอง โดยไม่มีข้อโต้แย้งสงสัยในพระราชอำนาจ แม้จะเป็นเวลาล่วงเลยมาหลายร้อยปีแล้วแต่ด้วยอุดมการณ์ชาตินิยมของมอญทำให้มอญสามารถรักษาเอกลักษณ์บางอย่างของตนไว้ได้

จากผลการศึกษาวิจัยของ ภักดิ์ สิริยกุล ณ อยุธยา (2542: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมมอญ และการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของมอญ กรณีศึกษาหมู่บ้านเจดีย์ทอง ต. คลองควาย อ. สามโคก จ. ปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า ชาวมอญในหมู่บ้านเจดีย์ทองนั้นได้มีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมมาสู่สังคมไทยอย่างต่อเนื่อง โดยการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมนั้นเกิดจากปัจจัยหลายๆ อย่าง ไม่ว่าจะเป็นการปฏิรูปการศึกษาเนื่องจากได้ทำให้มีการใช้ภาษามอญลดลง หรือการพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัยซึ่งทำให้แบบการดำรงชีวิตของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่ง อย่างไรก็ตามประเพณีทางด้านศาสนานั้นมีการเปลี่ยนแปลงน้อยมาก เนื่องจากในหมู่บ้านนี้มีเจดีย์ที่สำคัญเป็นที่เคารพสักการะของชาวมอญในหมู่บ้าน และชาวมอญในละแวกใกล้เคียง ประกอบกับการมีผู้นำชุมชนที่เคร่งครัดทางศาสนา

นางมะลิ วงศ์จำนง หรือป้าปรง ที่ชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ดให้ความสำคัญเคารพ และนับถือ ท่านได้ให้สัมภาษณ์ไว้ตอนหนึ่งว่า

“ประเทศนี้เขาดูแลประชาชนเอาใจใส่ดี คนมอญยังรักชาติของตนอยู่นะ เมื่อถึงวันชาติมอญพวกเขาจะบวงสรวงบูชากษัตริย์ไทย และกษัตริย์มอญทุกปี.....”

“สมัยก่อนเมื่อเกิดสงครามคนมอญของผู้ตายเพราะคนมอญรักกษัตริย์ไทย ทุกวันนี้ยังจงรักภักดีอยู่ คนมอญกตัญญู ซื่อสัตย์ เมื่อพวกเรามาถึงที่นี่ก็รีบสร้างวัดสร้างวา เมื่อถึงเวลาที่สนองพระคุณกษัตริย์ กษัตริย์ไทยใจดีทุกพระองค์ ข้อนี้นี้ใช่เลยร้อยเปอร์เซ็นต์” (มะลิ วงศ์จำนง, สัมภาษณ์ 2556)

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการบริหารประเทศได้ทุกอย่างของรัฐบาล เพราะได้รับการเลือกตั้งไปจากประชาชน อาทิ พันโท ล้นทม อินอัญชัย (ข้าราชการบำนาญ) ให้ความเห็นในเรื่องนี้ว่า

“เขาต้องทำได้ทุกอย่างซิ เขามีอำนาจการบริหารเพราะเราให้อำนาจเขาไปถ้าไม่ทำก็ลาออกไปเสีย เมื่อเป็นรัฐบาลก็ต้องทำ ไม่ต้องไปสนใคร” (ล้นทม อินอัญชัย, สัมภาษณ์ 2556)

เรื่องการถูกจำกัด สิทธิและเสรีภาพบางอย่างของประชาชนตามข้อกำหนด นาย อัครณี ทิมประทุม ได้ให้ความคิดเห็นในเรื่องนี้ว่า

“เขาห้ามเลี้ยง เราก็หลีกเลี่ยงไปเป็นวันอื่น เราไปจัดงานก่อนหน้านั้น หรือหลังจากนั้นก็ไม่ได้ หรือจะกินเลี้ยงกันจริงๆ ก็ปิดบ้านกินกันเงียบๆ เขาห้ามขาย เราก็ซื้อไว้ก่อนล่วงหน้าก็ได้ไม่แปลก กฎข้อห้ามเขาออกมาเราต้องทำตาม หากเราจำเป็นต้องจัดงานจริงๆ เราก็ต้องใช้วิธีการหลีกเลี่ยงเอา เขาว่าอย่างไร เราก็ว่าอย่างนั้น” (อัครณี ทิมประทุม, สัมภาษณ์ 2556)

ประเด็นเรื่อง การชุมนุมประท้วงปิดถนนของผู้ได้รับความเดือดร้อนจากนโยบายของรัฐบาล ร.ต.ท.ทนง ธรรมิกานนท์ ให้สัมภาษณ์ว่า

“ผมไม่ชอบเลยการชุมนุมประท้วง มีแต่เสียกับเสีย เสียเงิน เสียเวลา เสียชื่อเสียง ประเทศ ผมสอนลูกสอนหลานเสมอไม่ให้เข้าไปใกล้กับพวกชุมนุมประท้วง ยิ่งถ้าเข้าไปร่วมกับเขาด้วยละก็ ไม่ต้องมานับถือกัน” (ทนง ธรรมิกานนท์, สัมภาษณ์ 2556)

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด ผู้วิจัยพบว่า แนวคิดการปกครองตามแบบพุทธศาสนา ที่เน้นเรื่องอำนาจการปกครองของผู้มีบารมีที่เหนือกว่า ผู้อยู่ใต้การปกครองต้องยอมรับและปฏิบัติตามยังคงมีอิทธิพลต่อความคิด ความเชื่ออยู่ไม่น้อย และการที่มอญต้องกลายเป็นรัฐกัณฑ์ระหว่างไทยกับพม่า ทำให้มอญต้องยอมรับอำนาจการปกครองของไทย และพม่า บางครั้งมอญอยู่ภายใต้การปกครองโดยไทย บางครั้งพม่าก็ปกครองมอญ เมื่อพม่าปกครองอย่างกดขี่เข้มงวดทำให้มอญหันมายอมรับอำนาจการปกครองของไทยมากกว่า จึงอพยพครอบครัวเข้ามายังแผ่นดินไทย กลุ่มตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ยอมรับในอำนาจของรัฐบาล แม้รัฐบาลจะออกกฎหมายที่ไม่เห็นด้วย เหลื่อมล้ำหรือจำกัดสิทธิของประชาชน แต่ก็พร้อมที่จะปฏิบัติตามกฎหมายนั้น ไม่ชอบการชุมนุมประท้วงรัฐบาลไม่ว่าเป็นด้วยเหตุใด เหตุผลทั้งหมดนี้สืบเนื่องมาจากบริบททางประวัติศาสตร์ของชนชาติมอญ

2.2 การอบรมกล่อมเกลาทางการเมือง

การอบรมกล่อมเกลาทางการเมือง หมายถึง กระบวนการถ่ายทอดทัศนคติทางการเมืองจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งเช่นจากรุ่นพ่อไปสู่รุ่นลูกหลาน และเป็นแนวทางการปฏิบัติกิจกรรมทางการเมืองที่สอดคล้องกับค่านิยม และวัฒนธรรมทางการเมืองของสังคมในขณะนั้น วิธีการอบรมกล่อมเกลาทางการเมือง มีทั้งทางตรงและทางอ้อม ในทางตรงได้แก่ การเลียนแบบ การเรียนรู้จากความคาดหวัง การให้การศึกษาทางการเมือง และการมีประสบการณ์ทางการเมือง ส่วนวิธีการทางอ้อมได้แก่ การถ่ายทอดระหว่างบุคคล การฝึกปฏิบัติ โดยมีสถาบันในการให้การอบรมกล่อมเกลาทางการเมืองที่สำคัญได้แก่ ครอบครัว สถาบันการศึกษา กลุ่มเพื่อน กลุ่มอาชีพ สื่อมวลชน และสถาบันทางการเมือง

โดยทั่วไป การอบรมกล่อมเกลาทางการเมืองจะมีความสำคัญต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง เพราะถ้าประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยมีความรู้ ทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ ความศรัทธา ตลอดจนมีความรู้ความเข้าใจต่อการเมืองในระบอบการปกครองประชาธิปไตยที่ถูกต้อง เพราะได้รับการอบรมกล่อมเกลาทางการเมืองมาดี ย่อมทำให้ระบบการเมืองการปกครองระบอบนี้ได้รับการพัฒนาไปในทิศทางที่สร้างสรรค์

การเป็นรัฐกันกระทุงระหว่างคู่สงครามไทยและพม่าของมอญ มอญจึงต้องวางตัวเป็นกลางไม่เอนเอียงไปฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ส่วนในด้านการค้าขายของไทยต่อชาวมอญอพยพไทยมีนโยบายให้ชาวมอญปกครองตนเองในระดับหมู่บ้าน ด้วยการตั้งผู้นำชาวมอญที่ได้รับความนิยมนับถือในหมู่พวกของตนให้เป็นหัวหน้าดูแลกล่าว ทาการไทยมิได้เข้าไปปกครองโดยตรงนั้น ทำให้ชาวมอญขาดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองการปกครองของไทย กระบวนการอบรมกล่อมเกลาทางการเมืองจึงเป็นในลักษณะเฉพาะชุมชนของตน ชาวมอญเกาะเกร็ดจะเชื่อฟังและคล้อยตามผู้นำโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำที่ไม่เป็นทางการ เช่น พระสงฆ์ และผู้ที่ตนเคารพนับถือ

สภาพการสืบสานวัฒนธรรมมอญเกาะเกร็ด มีการสืบสานอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเองผ่านกระบวนการของ บ้าน วัด โรงเรียน และชุมชน ควบคู่กับการยอมรับวัฒนธรรมไทย และความเจริญสมัยใหม่ด้วยอยู่ภายใต้อิทธิพลของสังคมและวัฒนธรรมที่เข้มแข็งกว่า ซึ่งยังสืบทอดโดยการปฏิบัติสืบต่อกันมา ที่สำคัญคือ ประเพณีสงกรานต์ ครอบครัวจะถ่ายทอดความคิด ความเชื่อของประเพณี พิธีกรรมต่างๆ ที่จะทำให้เทศกาลสงกรานต์ รวมทั้งการเข้าร่วมกิจกรรมตามสภาพจริง ประเพณีการสร้างเสาหงส์ทรงตะขาบ เป็นประเพณีที่ทำถึงกันในช่วงสงกรานต์ สืบสานโครงการถ่ายทอดความคิด ความเชื่อที่บอกต่อกันมา รวมถึงการทำกิจกรรมโดยวัดและชุมชน ประเพณีแห่โหนด (ตาโหนด) เป็นประเพณีที่ทำกิจกรรมในช่วงสงกรานต์ เช่นเดียวกับการสร้างเสาหงส์ ส่วนประเพณีการจุดลูกหนูจะทำกิจกรรมในงานศพพระ

ผู้ใหญ่ ด้วยมีความเชื่อว่าพระสงฆ์เป็นตัวแทนของพระพุทธเจ้า จึงไม่ควรจุดไฟเผาด้วยมือมนุษย์ การสืบสานเป็นการถ่ายทอดแบบต่อๆ กันมา โดยครอบครัวและชุมชน

จากการสัมภาษณ์ในส่วนของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง กลุ่มตัวอย่างชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด ส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองนอกจากการเลือกตั้งที่ถือว่าเป็นสิทธิและหน้าที่ การเข้ามีส่วนร่วมมีบ้างแต่เป็นไปในลักษณะของการร้องขอความร่วมมือจากหน่วยงานของรัฐ ทางด้านภูมิศาสตร์ที่มีสภาพเป็นเกาะกลางลำน้ำเจ้าพระยา มีขนาดเล็กเมื่อเทียบกับเกาะต่างๆ ของประเทศ มีจำนวนประชากรไม่มากนัก จึงไม่เป็นที่สนใจของนักวิชาการในการรณรงค์ทางการเมือง ทำให้ชาวชุมชนเกาะเกร็ดขาดการติดต่อกับกลุ่มการเมืองในระดับชาติ ขาดแรงกระตุ้นทางการเมือง เหตุผลของผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่คือเสียเวลาในการทำมาหากิน ไม่อยากยุ่งกับการเมือง ใช้เวลาว่างเข้าวัดเพื่อสวดมนต์

นางมะลิ วงศ์จางง (ป้าปรง) ได้กล่าวถึงเรื่องของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวชุมชนเกาะเกร็ดไว้ว่า

“เด็กสมัยใหม่ก็มีไปร่วมเลื้อยเลื้อย เลื้อยแดงกัน อยากได้เงินก็ไปกัน ถ้าอายุ 40 ขึ้นไปไม่มีหรอก แต่ความจริงเราไม่ชอบไป ไม่รู้นะ บรรพบุรุษสอนเรามาอย่างนี้ ว่าให้กตัญญูต่อเจ้าของประเทศ คืออยู่แผ่นดินเขาก็สงบดีแล้ว บุญคุณเขามี เขาก็ไม่ได้มาทำอะไรเรา...เดี๋ยวนี้ลูกหลานออกไปทำงานข้างนอกกันเยอะเพราะโอกาสมันมี สมัยก่อนมีแต่เครื่องปั้นดินเผาอย่างเดียว เดี่ยวนี้โรงงานข้างนอกมันเยอะ ไม่เข้า เย็นก็กลับ แต่ก็ไม่ชอบคุยเรื่องการเมืองเหมือนกัน”

คำกล่าวของนางมะลิฯ แสดงให้เห็นว่าชาวชุมชนเกาะเกร็ดไม่ชอบเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับเรื่องทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นเด็กสมัยใหม่ที่ไปรับเงินในกลุ่มผู้ชุมนุมแล้วกลับบ้าน หรือผู้ที่ต้องออกไปประกอบอาชีพนอกเกาะ ต้องพบกับสิ่งต่างๆ มากมายในทางการเมือง แต่ยังไม่สนใจที่จะพูดคุยกันในเรื่องทางการเมือง เนื่องจากได้รับการอบรมกล่อมเกลามาจากบรรพบุรุษที่สั่งสอนบุตรหลานไม่ให้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการเมือง เพราะการเมืองได้ทำให้ชาวมอญต้องสิ้นชาติในประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา

นายสมบัติ แดงเฟื่อง ได้ให้ความเห็นเรื่องไม่ต้องการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับทางการเมืองที่สอดคล้องกับนางมะลิฯ เช่นกัน

“ผมติดตามข่าวทางวิทยุทุกวัน ทุกชั่วโมงด้วย ผมติดตามข่าวทุกชนิดโดยเฉพาะข่าวการเมือง ผมนั่งสลักลายไปด้วยแล้วก็ฟังวิทยุไปด้วย แต่ถ้าจะให้ผมไปยุ่งเกี่ยวกับเรื่องของผู้แทน หรือรัฐบาล ผมไม่มาถกเถียงด้วยหรอก เราเลือกเขาไปแล้วก็ปล่อยให้เป็นที่ของเขา เสียเวลาผมเปล่าๆ ผมต้องทำมาหากิน ผมใช้เวลาว่างส่วนใหญ่อยู่กับศาสนา สวดมนต์บ้าง นั่งคุยกับพระคุณเจ้าบ้าง แค่นี้ก็มีความสุขแล้วสำหรับชีวิตผม” (สมบัติ แดงเฟื่อง สัมภาษณ์ 2556)

ร.ต.ท.ทง ชรรณิกานนท์ ให้สัมภาษณ์เรื่องการประชุมประท้วงรัฐบาล พร้อมทั้งกล่าวถึงการอบรมกลุ่มแกนนำคนรุ่นใหม่ไม่ให้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการเมือง ว่า

“ผมไม่ชอบเลยการประชุมประท้วง มีแต่เสียกับเสีย เสียเงิน เสียเวลา เสียชื่อเสียง ประเทศ ผมสอนลูกสอนหลานเสมอไม่ให้เข้าไปใกล้กับพวกชุมนุมประท้วง ยิ่งถ้าเข้าไปร่วมกับเขาด้วยละก็ ไม่ต้องมานับถือกัน” (ทง ชรรณิกานนท์, สัมภาษณ์ 2556)

จากนโยบายของไทยที่ให้อภัยปกครองตนเอง โดยทางการไทยไม่เข้าไปเกี่ยวข้อง ทางการไทยจะติดต่อเฉพาะหัวหน้ามอญ เท่ากับทางการไทยไม่ต้องการให้ชาวมอญอพยพเข้าไปมีส่วนรับรู้ในเรื่องกิจกรรมทางการเมืองของไทย เพื่อป้องกันการรั่วไหลของข่าวสารในทางการเมือง ชาวมอญจึงไม่รับรู้เรื่องกิจกรรมทางการเมืองจากภายนอก กระบวนการอบรมกลุ่มแกนนำทางการเมืองของมอญอพยพจึงอยู่เฉพาะวงจำกัดภายในขอบเขตของตน ชาวมอญจะเชื่อฟังและคล้อยตามผู้นำในกลุ่มของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำที่ไม่เป็นทางการ คือพระสงฆ์ เนื่องจากชาวมอญเป็นผู้ที่เคร่งครัดต่อการปฏิบัติตามคำสอนของพุทธศาสนา แก่นของพุทธศาสนาก็คือให้เดินทางสายกลาง ไม่เบียดเบียนก้ำก่ายซึ่งกันและกัน ไม่ยึดติดกับทุกสิ่งทุกอย่างบนโลกนี้ ทุกสิ่งทุกอย่างบนโลกนี้ไม่ใช่ของของเรา ทุกสิ่งทุกอย่างเมื่อมีเกิดก็ต้องมีดับ คำเทศนาสั่งสอนของพระสงฆ์ตามรอยพระพุทธองค์จึงมีอิทธิพลเหนือสิ่งทั้งปวง ชาวมอญรักสงบ ใช้ชีวิตตามครรลองแห่งทาน ไม่เบียดเบียนก้ำก่ายกิจกรรมของผู้อื่น ส่งผลให้ชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ดในปัจจุบัน มองว่ากิจกรรมทางการเมืองเป็นเรื่องของนักการเมืองไม่สมควรก้ำก่ายกับกิจกรรมของผู้อื่น และไม่ต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง

2.3 ภูมิรัฐศาสตร์

การศึกษาวิชาภูมิรัฐศาสตร์ (Geopolitics) คือการศึกษานโยบายทางการเมืองที่สัมพันธ์กับ โลกและรัฐ ส่วนประกอบของภูมิรัฐศาสตร์ซึ่งไม่คงที่คือ ประชากร ความนึกคิด และ ท่วงทีของกลุ่มชน สำหรับส่วนประกอบที่คงที่คือ พื้นที่ ที่ตั้ง และทรัพยากรธรรมชาติ การพิจารณาเหตุผลในทางภูมิรัฐศาสตร์ต้องเป็นการพิจารณาวิเคราะห์เหตุผลของปัจจัยต่างๆ โดยรอบ โดยเฉพาะปัจจัยทางด้านภูมิศาสตร์และรัฐศาสตร์ ปัจจัยทั้งสองนี้อาจมีอิทธิพลต่อดินแดนหรือรัฐตั้งแต่อย่างเดียวหรือสองอย่างประกอบกัน

ลักษณะภูมิประเทศที่เป็นที่ราบสูง ภูเขา ที่ราบ ช่องเขา เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ องค์ประกอบหนึ่งทางภูมิศาสตร์การเมืองของรัฐ ลักษณะภูมิประเทศที่เป็นภูเขาและแม่น้ำช่วยเป็นแนวในการวางรากฐานสำคัญทางกายภาพแก่พรมแดนของรัฐ นอกจากนี้ภูมิประเทศมีความสำคัญต่อรัฐในแง่เศรษฐกิจสังคมและการเมืองด้วย เนื่องจากภูมิประเทศจะเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรคต่อการคมนาคมขนส่ง เช่นรัฐที่มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบมักจะไม่มี

เป็นอุปสรรคต่อการขนส่ง การต่อสร้างเส้นทางสายใหม่ๆ เช่น รถไฟ ถนน และถือว่าเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมในการสร้างสนามบิน นอกจากนี้ยังสะดวกในการติดตั้งระบบโทรคมนาคมเช่น โทรเลข วิทยุ โทรทัศน์ เป็นการส่งเสริมในการแลกเปลี่ยนเปลี่ยนสินค้า และความคิดความอ่าน ที่สูงนั้น แม้ว่าจะเป็นป้อมปราการอย่างดีทำให้รัฐก่อร่างสร้างตัวขึ้นได้ แต่ก็ยังเป็นอุปสรรคต่อการเดินทาง การค้าขาย และการส่งเสริมการเพาะปลูก

น่านน้ำนับเป็นปัจจัยทางภูมิศาสตร์ที่สำคัญของรัฐเป็นอย่างมาก น่านน้ำนำประโยชน์มาสู่รัฐ หรือใช้เป็นแนวกำหนดพรมแดนของรัฐ รัฐอาศัยแม่น้ำในการอุปโภค บริโภค ผลิตรกระแสไฟฟ้า เกษตรกรรม อุตสาหกรรม การขนส่งและการค้า ในบางกรณีทะเลเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ก่อให้เกิดการรวมตัวของรัฐ เช่นหมู่เกาะบริเวณใกล้เคียงริมทวีป และในบางกรณีพรมแดนแม่น้ำบางแห่งยังใช้เป็นแนวปราการที่สำคัญทางยุทธศาสตร์หรือทางทหาร ในทางตรงข้ามน่านน้ำอาจเป็นสิ่งก่อให้เกิดการแตกแยก เพราะเป็นต้นเหตุก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องพรมแดน หรือการพยายามหาทางออกทะเลของรัฐที่มีดินแดนอยู่ภายใน

ปัจจัยทางรัฐศาสตร์มีสำคัญอยู่หลายประการด้วยกัน ได้แก่ ที่ตั้ง ขนาด รูปร่าง พรมแดนและแดนแค้นในแง่วิชาภูมิรัฐศาสตร์ ปัจจัยทางรัฐศาสตร์นับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญมากและเป็นรากฐานที่รัฐจะตั้ง และเริ่มขึ้นเป็นที่มาของทรัพยากรและที่อยู่อาศัย และยังประกอบด้วยลักษณะต่างๆ เกี่ยวกับดินแดนก็ยิ่งก่อให้เกิดผลดีและผลเสียต่อรัฐมาก ปัจจัยทางรัฐศาสตร์นั้นเป็นสิ่งที่ยืดหยุ่นได้ เปลี่ยนแปลงคุณค่าไปตามกาลโอกาส จึงควรพิจารณาอย่างรอบคอบเพื่อจะนำไปประยุกต์ใช้

ที่ตั้ง ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์เป็นปัจจัยที่จะนำไปสู่ความเจริญและปลอดภัยของประเทศ แม้ว่าปัจจุบันจะไม่สามารถเลือกที่ตั้งประเทศได้ แต่ถ้าพิจารณาอย่างถี่ถ้วนและเข้าใจปัญหาแล้วอาจจะพบวิธีการแก้ไขปรับปรุงปัจจัยด้านอื่น เพื่อลบข้างความบกพร่องในเรื่องที่ตั้ง หรือหากประเทศนั้นมีที่ตั้งดีอยู่แล้วจะได้หาวิธีส่งเสริมให้ดียิ่งขึ้น ที่ตั้งมีความสัมพันธ์กับพื้นน้ำและพื้นดิน ซึ่งอาจจะแบ่งออกเป็นลักษณะย่อยๆ ได้ดังนี้

ที่ตั้งภายในทวีป เป็นที่ตั้งไม่ติดทะเลเลย ซึ่งที่ตั้งลักษณะนี้เสียเปรียบในทางเศรษฐกิจอย่างมาก เพราะไม่สามารถติดต่อค้าขายได้อย่างกว้างขวางกับโลกภายนอก

ที่ตั้งภาคพื้นสมุทร เป็นที่ตั้งที่อยู่ใกล้ชิดกับทะเล มีทางออกทะเลรอบด้านจนมีลักษณะที่ตั้งเป็นเกาะ หรือมีทางออกทะเลหลายด้านในลักษณะของคาบสมุทร เมืองที่อุดมสมบูรณ์เป็นทะเลเปิดคือทางออกทะเลไม่ถูกปิดกั้นด้วยช่องแคบหรือน่านน้ำที่อยู่ในอิทธิพลของรัฐอื่น จะทำให้รัฐนั้นเป็นผู้นำทางเศรษฐกิจ และการเมือง

ขนาด ขนาดของรัฐเป็นสิ่งสำคัญในแง่การเมือง การใช้ยุทธวิธีในการป้องกันประเทศ เช่นถ้ารัฐนั้นมีขนาดใหญ่ก็มักมีโอกาสที่จะมีทางหนีทีไล่หลบหลีกต่อการโจมตีรุกรานได้ในทางตรงข้ามถ้ารัฐนั้นเป็นรัฐเล็กจะพยายามตอบโต้ศัตรู ก็จะเป็นฝ่ายรุกรานมากกว่าฝ่ายรับ นอกจากนี้รัฐที่มีขนาดกว้างใหญ่ยังช่วยส่งเสริมทำให้มีหน้าที่ที่เพียงพอแก่ประชากร แหล่งอุตสาหกรรม เกษตรกรรม แต่จะเสียเปรียบในแง่การปกครอง บริหาร การลงทุนก่อสร้างเส้นทางคมนาคมติดต่อให้ทั่วดินแดนนั้นสิ้นเปลืองมาก ซึ่งตรงกันข้ามกับรัฐที่มีขนาดเล็กทุกกรณี

รูปร่างของรัฐ รูปร่างของรัฐนั้นนับว่ามีความสำคัญในทางภูมิศาสตร์การเมือง เช่นเดียวกันโดยเฉพาะในแง่ของยุทธศาสตร์ การป้องกันประเทศและการบริหารควบคุมภายในประเทศ รูปร่างของรัฐที่สมบูรณ์มากคือรัฐที่กลมกะทัดรัดและมีพื้นดินต่อเนื่องกัน เนื่องจากสะดวกในการปกครอง และการพัฒนาไม่ค่อยมีความแตกต่างกันในทางสังคมและเศรษฐกิจ ส่วนรัฐที่มีรูปร่างไม่กะทัดรัดหรือมีส่วนย่อยแยกออกจากส่วนใหญ่อาจมีผลเสียในแง่ยุทธศาสตร์และเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก

พรมแดน เป็นองค์ประกอบของรัฐที่มีกำหนดแน่นอน จะเป็นสิ่งกำหนดขอบเขตอาณาบริเวณของรัฐที่ควบคุมดินแดนนั้นให้อยู่ในขอบข่าย จะในแง่เศรษฐกิจ หรือการเมือง และอื่นๆ ตามที่ตกลงกันไว้ทั้งทางพฤตินัย และทางนิตินัย

ประชากร (Population) ประชากรเป็นส่วนสำคัญของรัฐสิ่งหนึ่งที่ขาดไม่ได้ และเป็นปัจจัยที่สำคัญในการศึกษาเรื่องอำนาจ การพิจารณาความเหมาะสมของประชกรนั้นต้องพิจารณาไปพร้อมๆ กับทรัพยากรธรรมชาติ ความเจริญทางเทคโนโลยีและความพอเพียงในทางเศรษฐกิจ ความเหมาะสมของจำนวนประชากรจะสร้างความมั่งคั่งให้แก่สังคม จะเห็นได้ว่ารัฐใดมีประชากรมากเกินไปจะทำให้เกิดปัญหาการบริโภคมมากเกินไปทำให้มีทรัพยากรเหลือที่จะนำมาใช้ในการลงทุนน้อยเต็มที และประชาชนส่วนใหญ่จะยากจนลงตามลำดับและขาดบริการทางสังคมในทางตรงข้ามรัฐที่มีประชกรน้อยเกินไปก็มีผลเสีย เนื่องจากตลาดภายในประเทศแคบทำให้การผลิตจะอาศัยเทคนิคแบบการผลิตเป็นจำนวนมากไม่ได้ อย่างไรก็ตามความเจริญทางเทคโนโลยีเป็นสิ่งที่ไม่ได้ไขความขาดแคลนของจำนวนประชากรได้ดี นอกจากนี้ประชกรในรัฐนั้นจะต้องมีทักษะของความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และประชกรนั้นต้องเป็นประชกรที่มีคุณภาพ

ความสะดวกในการติดต่อ ประเทศส่วนมากของโลกตั้งอยู่บนทวีป ซึ่งการอยู่บนแผ่นดินนี้จะเสียหรือได้เปรียบในที่นี้จะต้องพิจารณาว่าประเทศนั้นอยู่ในที่ห้อมล้อมหรืออยู่ตามริมทะเล ประเทศที่อยู่ริมทะเลย่อมได้เปรียบที่สามารถติดต่อโดยทางทะเลได้สะดวก ถ้าเราจะพิจารณาประเทศที่ถูกห้อมล้อมจะต้องดูว่าความลึกเข้าไปในทวีปของประเทศนั้นด้วย

เนื่องจากถ้ำอยู่ลึกเข้าไปในทวีปมากย่อมลำบากมาก ถ้ำอยู่ลึกปานกลางจะสามารถใช้แม่น้ำสายต่างๆ ออกทะเลได้

ทำเลที่ตั้งในทะเลนับว่าเป็นทำเลที่ดี เนื่องจากสามารถจะติดต่อการคมนาคมกับประเทศอื่นๆ ในโลกได้สะดวกมาก ประเทศเหล่านี้จะได้เปรียบยิ่งขึ้น ถ้าไม่ห่างจากทวีปมากเกินไปจะสามารถติดต่อทางการค้า วิทยาการและวัฒนธรรมกับประเทศบนทวีปได้สะดวก

ทำเลที่ตั้งในศูนย์กลางการคมนาคม อาจแยกเป็นทางทะเล ทางบก และทางอากาศ ประเทศที่เป็นศูนย์กลางการคมนาคมจะมีความเจริญทางการค้ามาก และสามารถผสมกลมกลืนกับวัฒนธรรมของคนจากประเทศต่างๆ ที่มาติดต่อและผ่านไปมาด้วย

ทำเลที่ตั้งทางยุทธศาสตร์ ทำเลนี้ส่วนมากจะเป็นบริเวณที่มีประชากรหนาแน่น ทำเลที่มีอุตสาหกรรมหนัก ทำเลการค้า ชุมชนในการคมนาคม ฐานทัพเรือ ฐานทัพอากาศ ฐานทัพบก นอกจากนี้ได้แก่ทำเลทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญต่อการทำสงครามระยะยาว

ความปลอดภัย ปัจจัยในการพิจารณาความปลอดภัยจากการรุกราน อาจนำมาพิจารณาได้หลายปัจจัย คือ อุปสรรคในภูมิประเทศจะเป็นกำแพงธรรมชาติช่วยรักษาความปลอดภัยให้แก่ประเทศยามสงคราม แต่ในยามสงบจะเป็นอุปสรรคต่อการคมนาคม และการค้าทำให้เกิดความขัดแย้งในการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ และวัฒนธรรม อุปสรรคภายในประเทศมีหลายอย่างเช่น ทิวเขาที่สูงๆ ทะเลทราย ที่กันดารแห้งแล้ง แม่น้ำที่กว้างใหญ่และลึก ซึ่งอุปสรรคทางภูมิประเทศเหล่านี้ประเทศต่างๆ จึงมักใช้เป็นเขตแดนของประเทศ

อุปสรรคทางทะเล แม้ว่าทะเลจะช่วยให้ประเทศริมฝั่งทวีปสามารถติดต่อคมนาคมต่างๆ ได้สะดวก แต่ในสภาวะสงครามทะเลจะเป็นอุปสรรคอย่างดีที่จะป้องกันการรุกราน สภาพทางธรรมชาติหลายอย่างยังช่วยประเทศให้ปลอดภัยจากการรุกราน เช่น การลาดเท ขนาดต่างๆ ของฝั่งทะเล หน้าผาสูงริมทะเล กระแสน้ำที่ไหลแรง คลื่นลมทะเลที่พัดแรงจัดอยู่เสมอ หินโสโครกใต้น้ำเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ฝั่งทะเลเป็นเขตที่ชัดเจนมากอีกด้วย

ความลึกของพื้นที่ป้องกัน ประเทศที่มีขนาดใหญ่จะได้เปรียบที่จะมีโอกาสอยุ่รันภายในประเทศไปตั้งตัวเมื่อถูกโจมตี ซึ่งจะเห็นได้ว่าการถูกโจมตีโดยไม่รู้ตัวในขั้นแรกจะก่อให้เกิดความเสียหายมาก แต่ถ้ามีโอกาสที่จะถอยไปตั้งตัวก็สามารถจะติดต่อได้ แต่ในประเทศเล็กๆ เมื่อถูกโจมตีก็สามารถจะเข้ายึดครองได้เลยโดยไม่มีโอกาสจะตั้งตัว

รูปร่างของประเทศ หรือพื้นที่ ประเทศที่มีรูปร่างกะทัดรัด จะมีความสะดวกต่อการปกครองและป้องกัน นอกจากนี้การติดต่อและสื่อสารสามารถกระทำได้ง่าย รวดเร็วและทั่วถึง ตัวอย่างประเทศเหล่านี้คือ อังกฤษ ฝรั่งเศส สเปน เยอรมัน ประเทศที่มีรูปร่างยาวเรียว และบาง

แห่งมีคอคอด จะทำให้ยากแก่การรักษาความเป็นปึกแผ่น ตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงการแตกแยกที่ชัดเจนคือ เกาหลีเหนือ และเกาหลีใต้ มีเส้นแบ่งพรมแดนอยู่ตรงคอคอด

ลักษณะภูมิประเทศ ในที่นี้หมายถึงลักษณะของภูมิประเทศทั่วไปไม่ใช่อุปสรรคภายในภูมิประเทศ ลักษณะภูมิประเทศนั้นจะพิจารณาโดยละเอียดกว่า เช่นภูมิประเทศที่เป็นที่ราบนั้นจะไม่ใช่อุปสรรคในภูมิประเทศ แต่ที่ราบนี้สามารถเป็นแนวป้องกันประเทศที่ดีได้ถ้าที่ราบนั้นประกอบด้วยป่าไม้ที่หนาทึบหรือเป็นหนาม หรือขึ้นเต็มไปด้วยโคลน ซึ่งนอกจากจะเป็นอุปสรรคในการรุกรานแล้วอาจจะเป็นอุปสรรคต่อการใช้อาวุธหนักบางประการด้วย (โกวิท วงศ์สุรวัฒน์ 2527: 147-160)

อริสโตเติล (384 B.C.-322 B.C.) บุคคลสำคัญในยุคกรีก ได้ยอมรับความสัมพันธ์และชี้ให้เห็นอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่มีต่อประชากรอย่างชัดเจนในหนังสือโพลิติก ดังนี้ “โดยทั่วไปประชากรของประเทศในเขตหนาวโดยเฉพาะพวกที่อยู่ในทวีปยุโรปจะเต็มไปด้วยชีวิตจิตใจ แต่มักขาดทักษะและสติปัญญา ซึ่งเป็นเหตุผลอธิบายได้ว่าทำไมชาวยุโรปจึงยังคงรักษาความเป็นเสรีอยู่ได้ แต่ไม่อาจพัฒนาความก้าวหน้าทางการเมือง และขาดความสามารถในการปกครองผู้อื่น ส่วนประชากรชาวเอเชียกลับเต็มไปด้วยทักษะและสติปัญญา แต่ขาดความมีชีวิตจิตใจ และด้วยเหตุนี้ทำให้พวกนี้ยังคงเป็นเมืองขึ้นอยู่ ส่วนชนชาติกรีก ซึ่งมีทำเลที่ตั้งทางภูมิศาสตร์อยู่กึ่งกลางระหว่างยุโรปกับเอเชียประกอบด้วยคุณสมบัติทั้งสองประการ จึงยังคงไว้ซึ่งความก้าวหน้าอย่างสูงสุดทางการเมือง และยังแสดงความสามารถในการปกครองประชากรอื่นๆ อีก ถ้าเพียงแต่พวกกรีกสามารถที่จะผนึกความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในทางการปกครองไว้ได้

โดแนลด์ ดับเบิลยู ไมนิค นักรัฐศาสตร์ชาวอเมริกันได้แต่งหนังสือชื่อ “ดินแดนหัวใจและริมแลนด์ในประวัติศาสตร์ของยุโรปและเอเชีย” (Heartland & Rimland in Eurasian History) ในปี ค.ศ.1956 ไมนิค แบ่งริมแลนด์ออกเป็น 2 ประเภทคือ ริมแลนด์ภายในทวีป (Continental Rimland) และริมแลนด์ริมทะเล (Maritime Rimland) การแบ่งริมแลนด์ออกเป็น 2 ประเภทนั้น ไมนิคได้พิจารณาในแง่ประเทศที่เป็นริมแลนด์ในทวีป เช่น จีนจะมองเข้าไปข้างในเพราะจีนกลัวรัสเซีย แต่ประเทศที่เป็นริมแลนด์ริมทะเลจะมองออกไปข้างนอก เช่นไทย เพราะเข้าถึงส่วนใหญ่ของไทยสมัยหนึ่งมาทางทะเล ไมนิคพิจารณาด้านความสามารถ ความโน้มเอียงของนโยบายและวัฒนธรรมของรัฐแถบริมแลนด์ว่าจะกำหนดอย่างไร หรือเท่ากับได้กำหนดหน้าที่ของดินแดนหัวใจ (Functional Heartland)

ไมนิคได้ชี้ให้เห็นว่า นโยบายและความโน้มเอียงทางการเมืองของประเทศใดๆ ที่อยู่ดินแดนริมขอบอาจจะกลับไปสลับมาระหว่างมองเข้าไปข้างในและมองออกภายนอก แล้วแต่เหตุการณ์และความกดดันทางการเมืองและประวัติศาสตร์ ตัวอย่างที่ ไมนิค ยกขึ้นมาสนับสนุน

ทฤษฎีของเขา คือ ประเทศไทยซึ่งมีนโยบายมองเข้าไปในทวีปหรือมองออกไปทางทะเล ก็แล้วแต่ เหตุการณ์และความกดดันทางการเมือง ในยุคแรกไทยมองเข้าไปในแผ่นดิน เพราะข้าศึกส่วนใหญ่ รุกรานมาจากภายใน ในระยะต่อมาไทยมองออกไปทางทะเลเพราะข้าศึกที่อาจจะรุกรานได้มาทาง ทะเล และในยุคปัจจุบันไทยย้อนกลับไปมองภายในอีกเพราะข้าศึกอาจจะรุกรานทางผืน แผ่นดินใหญ่ทางตอนเหนือ (โกวิท วงศ์สุรวัฒน์ 2527: 173-174)

ข้อมูลพื้นฐานชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า เกาะเกร็ด เป็นเกาะขนาดใหญ่กลางลำน้ำเจ้าพระยา มีเนื้อที่ประมาณ 4.2 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 2,625 ไร่ ทิศเหนือติดกับตำบลคลองพระอุดม ทิศใต้ติดกับตำบลท่าอิฐ ทิศตะวันออกติดกับตำบล ปากเกร็ด และทิศตะวันตกติดกับตำบลอ้อมเกร็ด มีแม่น้ำเจ้าพระยาถักนกลางล้อมรอบทั้ง 4 ด้าน มี ภูมิอากาศแบบร้อนชื้น ฝนตกชุกในช่วงฤดูฝน อุณหภูมิเฉลี่ยระหว่าง 25-29 องศาเซลเซียส ตำบลเกาะเกร็ดแบ่งเป็น 7 หมู่บ้าน อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี มีประชากรทั้งสิ้น 5,842 คน

ลักษณะทางภูมิศาสตร์ เป็นพื้นที่ราบต่ำล้อมรอบด้วยแม่น้ำ น้ำสามารถท่วมถึงได้ เกาะเกร็ดประสบปัญหาน้ำท่วมในฤดูน้ำหลากประจำทุกปี ประกอบกับลักษณะพื้นดินเป็นดิน เหนียวอุ้มน้ำได้ดีเมื่อเกิดน้ำท่วมขังทำให้การระบายน้ำค่อนข้างช้า ภายในเกาะเกร็ดโดยทั่วไปมี สภาพเป็นชนบท มีพื้นที่รกร้างว่างเปล่าเป็นจำนวนมาก มีวัดทางพุทธศาสนาของมอญตั้งอยู่เป็น จำนวนมากมีระยะห่างกันไม่มากนัก ชาวชุมชนเกาะเกร็ดมีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย พึ่งพาอาศัยกันเป็น ครอบครัวใหญ่

พิศาล บุญผูก (2554: 11) บันทึกไว้ในประวัติความเป็นมาเกาะเกร็ด ตอนหนึ่ง ว่า เกาะเกร็ดแห่งนี้สันนิษฐานว่าเป็นเกาะมานานแล้ว เห็นได้จากแผนที่ของชาวต่างชาติที่เข้ามา ค้าขายกับประเทศไทยในสมัยพระนารายณ์มหาราช บริเวณแผ่นดินที่เป็นแหลมมีแม่น้ำเจ้าพระยา ไหลโอบล้อมเป็นรูปเกือกม้า มีทางน้ำเล็กๆ เชื่อมลำน้ำเจ้าพระยาทั้งทั้งสองด้านมาแต่โบราณ ต่อมาสมัยพระเจ้าท้ายสระจึงได้โปรดให้ขุดทางน้ำเล็กๆ นี้ให้กว้างขึ้นเพื่อสะดวกในการเดินทาง จากอยุธยาออกสู่ทะเล ครั้งสมัยกรุงธนบุรีเป็นราชธานี เกาะเกร็ดได้กลายเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญ ในการสงคราม คือเป็นด่านตั้งรับกองทัพพม่าที่เดินทัพทางเรือเพื่อเข้าตีกรุงธนบุรี

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด เรื่องการ ทรนรงค์ในทางการเมือง โดยผู้วิจัยถามว่าท่านเคยช่วยผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือพรรคการเมืองหา เสียอย่างไร กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมทรนรงค์ในทางการเมืองแต่อย่างใด

“ผมไม่เคยไปช่วยหรือปล่อยให้เป็นที่ของเขาไป เขามีคนของเขาเอง ส่วน พวก ศส. เขาไม่มาที่นี้กันหรอก ถ้าจะมาอย่างมาก็อยู่ในเรือ ใช้เรือของเขาเองคิดเครื่อง

ขยายเสียงแล้ววิ่งไปรอบเกาะ ไอ้เราก็ไม่รู้ว่าคุณผู้สมัคร สส. มากับเรือหรือเปล่า การหาเสียงก็ไม่มีมาติดแผ่นป้ายที่นี่ เดียวนี้เขาติดตามสถานที่ใหญ่ๆ อย่างตามท่าเรืออย่างนี้” (วิเชียร รุ่งน้อม, สัมภาษณ์ 2556)

“พวกเราไม่มีใครเป็นหัวหน้าเนนให้กับพวกนักการเมืองหรอก เวลาพวกหัวหน้าเนนนักการเมืองมา พวกเราก็ปล่อยให้พวกเขาหากันเอง พวกเราไม่เข้าไปยุ่งกับพวกเขาหรอก แต่พวกหัวหน้าเนนก็ไม่ค่อยมากันนะ บางครั้งพวกเรายังไม่รู้เลยว่าพวกหัวหน้าเนน (สนชยา หะสิตะเวช, สัมภาษณ์ 2556)

ด้านนายธงชัย กลันทรานนท์ และนายเสริม ใจสว่าง ให้สัมภาษณ์เรื่องการไปฟังคำปราศรัยก่อนการเลือกตั้งที่ไม่แตกต่างกันนัก

“ในเกาะแห่งนี้ไม่เคยมีการจัดเวทีปราศรัย แต่ฝั่งโน้นมีจัดเวทีปราศรัย แต่ไม่ชอบไม่ไปหรอก คนที่นี่ไม่มีใครไปฟังกันหรอก อีกอย่างถ้าเกินเวลา 3 ทุ่ม ไปแล้วจะไม่มีเรือข้ามฟากกลับมาที่เกาะ จะต้องเหมาเรือกลับ เสียทั้งเงินทั้งเวลา” และทำให้สัมภาษณ์นายเสริม ใจสว่าง ที่ให้สัมภาษณ์ในทำนองเดียวกันว่า “ไปทำไม ไม่เคยหะ แค่เดินผ่านยังไม่ฟังมันเลย แมงมอทั้งนั้นแหละ ถ้าผมตัดสินใจเลือกใคร ก็เลือกคนนั้นไปเลย ไม่จำเป็นต้องให้ใครมาโน้มน้าวอีก” (ธงชัย กลันทรานนท์ และเสริม ใจสว่าง, สัมภาษณ์ 2556)

ภูมิรัฐศาสตร์เกาะเกร็ด เกาะเกร็ดเป็นเกาะขนาดใหญ่กลางแม่น้ำเจ้าพระยา มีเนื้อที่ประมาณ 4.2 ตารางกิโลเมตร มีพรมแดนติดแม่น้ำโดยรอบ ไม่มีสะพานเชื่อมต่อกับแผ่นดินใหญ่ภายในเกาะไม่มีสนามบิน การคมนาคมใช้ได้เฉพาะทางน้ำโดยเรือขนาดเล็กเท่านั้น เนื่องจากทำเทียบเรือมีขนาดเล็ก ไม่สามารถขนถ่ายสัมภาระขนาดใหญ่ได้ จำนวนประชากรอาศัยอยู่หนาแน่นบริเวณริมแม่น้ำในหมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 7 มีความยาวไม่เกินหนึ่งกิโลเมตรเป็นทางเดินเท้า นอกจากนี้พื้นที่บริเวณดังกล่าวแล้วประชากรส่วนใหญ่มีที่พักอาศัยห่างกันเหมือนสภาพของชนบททั่วไป มีพื้นที่รกร้างว่างเปล่าเป็นจำนวนมาก และประสบปัญหาน้ำท่วมทุกปี แม้รัฐบาลมีความคิดจะสร้างสะพานจากปากเกร็ดเชื่อมต่อกับเกาะเกร็ดหลายครั้ง แต่เรื่องก็เงียบหายไปเนื่องจากหลายฝ่ายไม่เห็นด้วย ในทางการเมืองชาวชุมชนมอญเกาะเกร็ดจะให้ความสำคัญกับตัวบุคคลมากกว่านโยบาย และพรรคการเมือง เมื่อตัดสินใจลงคะแนนเสียงให้ใครคนใดคนหนึ่งแล้ว มีแนวโน้มที่จะลงคะแนนเสียงให้กับบุคคลเดิมในการเลือกตั้งครั้งต่อไป เป็นระบบการเมืองแบบผูกขาดของผู้แทน

2.4 การพัฒนาเขตเมือง

นโยบายของรัฐบาล เป็นสาเหตุที่มีส่วนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม เนื่องจากรัฐบาลมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารประเทศ และใช้นโยบายเป็นแนวทางใน

การบริหารราชการแผ่นดิน และที่สำคัญคือ นโยบายของรัฐบาลต้องสอดคล้องกับผลประโยชน์และความต้องการของประชาชนด้วย

นโยบายการพัฒนาเกาะเกร็ดในอดีตเมื่อครั้งที่ จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี (พ.ศ. 2491-2500) มีความคิดที่จะพัฒนาเกาะเกร็ด โดยสร้างสะพานจากฝั่งอำเภอปากเกร็ดเชื่อมต่อกับเกาะเกร็ด เพื่อพัฒนาให้เป็นที่พักรับรองชาวต่างชาติ แต่นโยบายดังกล่าวได้เงียบหายไป จนกระทั่งปี พ.ศ.2533 ผู้ว่าราชการจังหวัดนนทบุรี สนใจที่จะพัฒนาเกาะเกร็ด โดยการสร้างสะพานเชื่อมต่อระหว่างปากเกร็ดไปยังเกาะเกร็ดอีกครั้ง แต่เรื่องก็เงียบหายไปเช่นเดิม เนื่องจากประชาชนหลายส่วนไม่เห็นด้วย ต่อมาปี พ.ศ. 2536 ผู้ว่าราชการจังหวัดนนทบุรีย้ายไปดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการผังเมือง กระทรวงมหาดไทย จึงนำโครงการพัฒนาเกาะเกร็ดมาพิจารณาอีกครั้ง โดยมุ่งจะให้ป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวและบริการทางน้ำซึ่งเป็นการอนุรักษ์พื้นที่ดั้งเดิมและเป็นการจัดทำผังเมืองเพื่อใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างมีคุณภาพที่สุด

พ.ศ. 2540-2541 นายวัชรินทร์ โรจนพานิชย์ เข้าดำรงตำแหน่งนายอำเภอปากเกร็ด ได้เข้ามามีบทบาทอย่างสำคัญยิ่งในการเปิดประตูเกาะเกร็ดสู่สายตานักท่องเที่ยว ด้วยการสนับสนุนผลิตภัณฑ์ชุมชนประเภทเครื่องปั้นดินเผา ประจวบกับปี พ.ศ. 2541-2542 รัฐบาลได้กำหนดให้เป็นปี อเมซิ่งไทยแลนด์ (Amazing Thailand) และจังหวัดนนทบุรีก็สนองรับนโยบายดังกล่าว ด้วยการพัฒนาเกาะเกร็ดเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ทำให้เกิดการรณรงค์ฟื้นฟูประเพณีสำคัญๆ ตลอดจนการส่งเสริมอาชีพหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาขึ้นมาใหม่ และเปิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2540

เกาะเกร็ดเป็นส่วนหนึ่งของจังหวัดนนทบุรี (จังหวัดนนทบุรี 2549: 1-2) ซึ่งอยู่ในเขตปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร ยังไม่เคยมีการวางแผนโครงการการพัฒนาการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2545) หลังจากคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2546 และวันที่ 6 พฤษภาคม 2546 เห็นชอบให้ทุกจังหวัด (ยกเว้นกรุงเทพมหานคร) ใช้การบริหารงานแบบบูรณาการ โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้บริหารสูงสุดของจังหวัด (Chief Executive Officer : CEO) นั้น เพื่อให้การบริหารจัดการการท่องเที่ยวมีบูรณาการ แผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวทั้งในระดับพื้นที่ (Area) คือระดับจังหวัด และกลุ่มจังหวัด กับยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (Function) และยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว พ.ศ.2547-2551 (Agenda) รวมทั้งแผนบริการราชการ 4 ปี จึงสามารถจัดทำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวระดับภาคและระดับจังหวัด พ.ศ. 2549-2552 เพื่อใช้เป็นกรอบกำหนดทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดอย่างเป็นระบบ

ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัด สรุปรจากบทนำเสนอในการประชุมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาผู้นำการบริหารการเปลี่ยนแปลง (CEO Retreat) “การทบทวนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด แผนงานและโครงการ ปีงบประมาณ 2550-2551” เมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2549 ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล พบว่า จังหวัดนนทบุรีถูกจัดอยู่ในกลุ่มภาคกลางตอนบน (1) ได้แก่ จังหวัดนนทบุรี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดปทุมธานี และจังหวัดอ่างทอง โดยมียุทธศาสตร์การท่องเที่ยวคือ เป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และมรดกโลกทางวัฒนธรรม มีเป้าหมายของการพัฒนาคือ การเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยว การมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยวและจำนวนแหล่งท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น

จากแผนพัฒนาการท่องเที่ยวระดับภาคที่กล่าวมาข้างต้น พบว่าแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของเกาะเกร็ดเริ่มกำหนดในปี พ.ศ.2547-2551 แม้ว่าจะมีการกำหนดยุทธศาสตร์ จะเน้นการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และมรดกโลกทางวัฒนธรรม แต่ทว่าเป้าหมายการพัฒนากลับพิจารณาเพียงปริมาณนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น รายได้ที่เพิ่มขึ้น และแหล่งท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นเท่านั้น ส่วนการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพนั้น ไม่มีการระบุไว้

ผลการศึกษาวิจัยของ นิวัฒน์ อมาตยกุล (2549: 128-130) ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัจจัยทางสังคม ผลกระทบ และการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า ปัจจัยทางสังคมที่มีส่วนช่วยในการรักษาวัฒนธรรมของชุมชนเกาะเกร็ด คือ เครือข่ายองค์กรทางสังคม กิจกรรมสำคัญทางศาสนา ความสามัคคี และความร่วมมือกันในชุมชน ส่วนผลกระทบ และความเปลี่ยนแปลงจากการที่ชุมชนเกาะเกร็ดถูกพัฒนาขึ้นให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวในเชิงวัฒนธรรม คือด้านเศรษฐกิจ พบว่า เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ยกระดับคุณภาพชีวิตให้กับคนในชุมชน ด้านสังคม พบว่า มีการฟื้นฟูขนบธรรมเนียม ประเพณี และวิถีชีวิตของชาวมอญในอดีตให้กลับคืนมา คนในชุมชนเกาะเกร็ดมีความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ของตนเอง ด้านวัฒนธรรม พบว่า มีการรับวัฒนธรรมจากแหล่งอื่น เหตุผลประการสำคัญคือ ชุมชนเกาะเกร็ดอยู่ใกล้กรุงเทพฯ จึงมีการคมนาคมติดต่อได้อย่างสะดวก ด้านสภาพแวดล้อม พบว่า สิ่งสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ ได้รับการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น ประชาชนรู้สึกเป็นเจ้าของพื้นที่และช่วยกันดูแลสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้น สำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรมของชุมชนเกาะเกร็ด พบว่า ยังมีการสืบทอด เช่น การแต่งกาย อาหาร การประกอบพิธีกรรม ยังคงทำในรูปแบบเดิม การผลิตเครื่องปั้นดินเผาวิธีการแบบดั้งเดิม ได้มีการอนุรักษ์ไว้ให้คนทั่วไปได้เห็น แต่ก็มีมีการประยุกต์วัฒนธรรมประเพณีบ้างด้านให้เข้ากับรูปแบบใหม่ๆ

และจากผลการศึกษาของ พิเชษฐ ไพบูลย์ศิริ (2544: ค) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับมาก ทั้งในภาพรวมและรายได้ และยังพบอีกว่าปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ อายุ อาชีพ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การคาดหวังในผลประโยชน์ที่จะได้รับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ความเชื่อในตัวผู้นำ และการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม

นายสามารถ บุญลอย กล่าวถึงเรื่องการเปลี่ยนแปลงภายในเกาะเกร็ดที่เป็นผลจากนโยบายการพัฒนาเกาะเกร็ด ว่า

“สมัยก่อนภายในเกาะยังมีเรือพายไปไหนมาไหนกันอยู่ แต่ปัจจุบันไม่มีใครมาพายเรือให้เห็นแล้ว จะใช้รถมอเตอร์ไซด์เสียเป็นส่วนใหญ่ ใช้วิ่งรับจ้างกันภายในเกาะ บางคนก็ซื้อรถจักรยานไว้ให้นักท่องเที่ยวเช่าไปรอบเกาะเป็นการเพิ่มรายได้อีกทางหนึ่ง คนในเกาะมีการค้าขายบ้างเพียงเล็กน้อยไม่กี่บ้าน ถ้าเป็นวันเสาร์ วันอาทิตย์ คนข้ามมาเที่ยวที่เกาะเยอะตั้งแต่เช้าจนถึงเย็น จะมีพ่อค้า แม่ค้า จากฝั่งโน้นมาเช่าที่เปิดร้านขายของกัน พวกเราก็ได้เงินจากการให้เช่าที่ขายของบ้าง ค่าเช่าจักรยานบ้าง คนมาเที่ยวส่วนใหญ่มักจะเข้าไปทำบุญที่วัด เพราะเดินเที่ยวไปที่แห่งใดก็ต้องผ่านวัดกันทุกคน เมื่อก่อนเราพูดภาษามอญกัน ผมก็พูดภาษามอญ แต่เด็กสมัยนี้พูดภาษามอญกันกันไม่ค่อยได้” (สามารถ บุญลอย, สัมภาษณ์ 2556)

นายคำรณ อึ้งขาว ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 6 กล่าวถึงเรื่องการส่งเสริมพัฒนาเกาะเกร็ดเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่กระจายไม่ทั่วถึงทั้งเกาะ ว่า

“คนมาเที่ยวส่วนมากก็เดินมาแก่มุ่ที่ 1 กับหมู่ที่ 7 เท่านั้น คนจะเดินมาถึงที่นี่มีน้อยเพราะมันไกล ร้านขายของแถวนี้ก็ไม่ค่อยมี ตอนเช้าก็เข็นรถไปขายของที่ท่าเรือกัน ต้องมีคนรู้จักวัดเสาชิงช้าจริงๆ จึงจะเดินมาที่นี่” (คำรณ อึ้งขาว, สัมภาษณ์ 2556)

เรื่องนี้คงเป็นจริงตามนายคำรณฯ กล่าว เพราะผู้วิจัยต้องเดินจากท่าเรือด้านวัดปรหมัยยิกาวาส กว่าเจ็ดกิโลเมตรสถานที่ที่นายคำรณฯ นัดให้สัมภาษณ์ไกลพอสมควร และจากคำให้สัมภาษณ์ของป้าปรง ที่ท่านกล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า

“เดี๋ยวนี้ลูกหลานออกไปทำงานข้างนอกกันเยอะเพราะโอกาสมันมี สมัยก่อนมีแต่เครื่องปั้นดินเผาอย่างเดียวเดี๋ยวนี้โรงงานข้างนอกมันเยอะไปเข้าเย็นก็กลับ แต่ก็ไม่ชอบคุยเรื่องการเมืองเหมือนกัน หลังจากปี 41 เกาะเกร็ดกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยว เศรษฐกิจของเราก็ดีขึ้นเราขายวัฒนธรรม เราเคยแสดงอะไร เล่นอะไร ก็แสดงให้เขาดู ชวนเขาไปดูวัดวาอารามของ

ศาสนาของเรา เรารักษานับธรรมเนียมประเพณีของเรา เรามีศาสนาเป็นแกนกลาง อะไรก็ได้ที่ศาสนาเราอยู่ได้เราจะช่วยกัน” (มะลิ วงศ์จางง, สัมภาษณ์ 2556)

การพัฒนาเกาะเกร็ดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวตามนโยบายของรัฐบาล พิจารณาได้ว่า เมื่อเกาะเกร็ดได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แต่ทางภาครัฐไม่มีมาตรการส่งเสริมเรื่องวัฒนธรรมของชนชาติมอญอย่างแท้จริง เป้าหมายการพัฒนากลับพิจารณาเพียงปริมาณของนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น รายได้ที่เพิ่มขึ้น และแหล่งท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นเท่านั้น การพัฒนาเกาะเกร็ดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวก็ไม่กระจายอย่างทั่วถึง เห็นได้จากชาวชุมชนมอญในหมู่ที่ 6 ที่ต้องใช้รถเข็นบรรทุกของไปขายในหมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 7 แม้หลายคนจะกล่าวว่าเศรษฐกิจภายในเกาะดีขึ้น แต่ผู้ได้รับผลประโยชน์อย่างแท้จริงน่าจะเป็นผู้ประกอบการค้าจากภายนอกที่เข้าไปเช่าสถานที่ค้าขายเสียมากกว่า โดยเฉพาะผู้ประกอบการเรือข้ามฟากที่ผูกขาดไว้เพียงรายเดียวสามารถกำหนดอัตราค่าเช่าเหมาเรือได้ตามความต้องการ ชาวเกาะเกร็ดจะได้รับผลประโยชน์จากส่วนเกิน เช่นค่าให้เช่าจักรยาน ค่าให้เช่าพื้นที่ และการค้าขายเล็กน้อยเท่านั้น หากเศรษฐกิจในเกาะเกร็ดดีมีการกระจายผลประโยชน์อย่างทั่วถึงจริง เหตุใดชาวชุมชนเกาะเกร็ดจึงต้องออกไปทำงานนอกเกาะกันเกือบทั้งหมด

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยขาดการส่งเสริมจากภาครัฐ เป็นผลให้ชาวชุมชนมอญเกาะเกร็ดต้องหันกลับมาตระหนักถึงการอนุรักษ์ พื้นฟู ขนบธรรมเนียม ประเพณีดั้งเดิมของตนเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเข้มข้นขึ้น ส่งผ่านรุ่นต่อรุ่นด้วยกระบวนการอบรมและกลุ่มเกลาทางวัฒนธรรม แม้ความเป็นชุมชนมอญบ้านเกาะเกร็ดเริ่มลดลง อันเนื่องมาจากการต้องไปศึกษาและประกอบอาชีพนอกเกาะ การเปิดรับวัฒนธรรมอื่นๆ ทำให้มีการรับเอาแนวคิดค่านิยมต่างๆ รวมถึงการใช้ภาษากลางมากขึ้นก็ตาม

2.5 การศึกษา

การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับประชาชน รวมทั้งเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม ถ้าสังคมประกอบด้วยประชาชนที่มีระดับการศึกษาสูง ย่อมมีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมมากขึ้นด้วย การศึกษายังเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง สังคมใดที่มีชนชั้นกลางที่มีการศึกษาในระดับสูงเป็นจำนวนมาก โอกาสที่การปกครองแบบประชาธิปไตยจะเจริญก้าวหน้าย่อมมีมากกว่าสังคมที่มีชนชั้นล่างมากกว่าชนชั้นกลาง ประเทศที่มีการปกครองแบบประชาธิปไตยจะให้ความสำคัญต่อการศึกษาของประชาชน เนื่องจากการศึกษาจะนำมาซึ่งความรู้ความเข้าใจในทางการเมือง และนำไปสู่การมีส่วนร่วมในทางการเมือง การศึกษายังสามารถเปลี่ยนแปลงความคิด ความเชื่อ และความโน้มเอียงในทางการเมืองได้อีกด้วย

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากระดับการศึกษาของประชาชน อาจเป็นไปได้ทั้งในทางบวกและทางลบ การศึกษายังทำให้คนมีความรู้สึกว่าคุณค่าของความเป็นมนุษย์เพิ่มมากขึ้น ขณะที่การยอมรับเรื่องเจ้าขุนมูลนาย การแบ่งชนชั้นวรรณะ ความแตกต่างทางฐานะในสังคมของบุคคล อุปนิสัยที่เชื่อในเรื่องของสิ่งเร้นลับ บาปและบุญ นรกและสวรรค์ก็มีแนวโน้มลดลง แต่เมื่อใดก็ตามที่ประชาชนขาดการศึกษา การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นย่อมเป็นไปได้ในทิศทางตรงกันข้าม นอกจากนี้การศึกษาที่เน้นด้านวิชาการอย่างเดียวโดยละเลยการปลูกฝังในเรื่องของคุณธรรม ก็มีผลสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านลบ ต่อประเทศชาติ และประชาชนโดยรวม

เรื่องระดับการศึกษานี้ วันชาติ เจตรานนท์ (2547: 72) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องวัฒนธรรมทางการเมืองและการเรียนรู้ทางการเมืองของนักศึกษาไทย โดยทำการศึกษาวิจัยจากนิสิต นักศึกษา 6 สถาบัน คือ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ โรงเรียนนายเรืออากาศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน 946 คน พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีทัศนคติทางการเมืองแบบอำนาจนิยมอยู่ในระดับสูงขาดความเชื่อมั่นในเพื่อนมนุษย์และสภาพแวดล้อมทางการเมือง ไม่ชอบให้มีการวิพากษ์วิจารณ์แต่ขณะเดียวกันกลับมีทัศนคติที่เป็นประชาธิปไตยอยู่ในระดับสูง

จากการสัมภาษณ์ เรื่องของผู้ไม่จบปริญญาตรีไม่มีสิทธิลงรับสมัครเลือกตั้ง นายศรีเมือง ทรรทุรานนท์ ไม่เห็นด้วยกับการไปจำกัดสิทธิในเรื่องนี้ โดยมีความเห็นว่า คนที่มีความรู้ความสามารถ แต่ไม่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี มีมากกว่าครึ่งประเทศ

“อย่างผมนี้จบ ม.ศ. 3 เพื่อนผมก็จบ ม.ศ.3 ก็ไม่เห็นเดือดร้อนอะไร ก็เราไม่ได้ไปสร้างความเดือดร้อนให้ใคร เมื่อก่อนก็ไม่มีการตัดสิทธิ เด็กสมัยนี้ส่วนมากพอจบอาชีวศึกษา หรือ ม.6 ก็ออกไปทำงานหาเงินช่วยเหลือครอบครัว มีบ้างบางคนพยายามส่งลูกเรียนปริญญา เสียค่าใช้จ่ายไม่รู้เท่าไร แต่เด็กสมัยนี้ก็แปลกไม่ค่อยชอบเรียนกัน” (ศรีเมือง ทรรทุรานนท์, สัมภาษณ์ 2556)

นายศรีเมืองฯ ให้ความเห็นว่าการทำงานเป็นคนดี ยังมีคุณค่ามากกว่าการมีวุฒิปริญญาตรี ความคิดในเรื่องนี้ตรงกันข้ามกับอาจารย์ดุสิต ดวงตา ที่ให้ความเห็นในเรื่องการศึกษา พร้อมกับความไม่แน่ใจของผู้ศึกษา และสถาบันการศึกษาในปัจจุบัน

“คนที่จบปริญญาตรีใหม่ๆ แรกๆ มันอาจจะยังไม่เก่ง ยังสู้พวกที่ทำงานมานานไม่ได้ แต่พอนานๆ เข้ามันเก่งกว่า สถาบันอื่นผมไม่รู้ว่ามันเก่งจริงหรือเปล่า มันอาจซื่อมาก็ได้ แต่ถ้า มธว. ละก็ โอเค” (ดุสิต ดวงตา, สัมภาษณ์ 2556)

คำกล่าวของอาจารย์คูลิตซ์ เป็นการให้ความสำคัญกับการศึกษา มองว่าคนที่มีการศึกษาสูงจะใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่ นั้น เป็นกุญแจสำคัญในการแก้ไขปัญหาเพื่อเอาชนะอุปสรรคต่างๆ ได้

การศึกษานอกจากจะให้ความรู้เรื่องวิชาการแล้ว การศึกษายังได้ปลูกฝังแนวคิดเรื่องอำนาจนิยมอีกด้วย นางสะอึ้ง บุญอ่วม ได้กล่าวเรื่องของการชุมนุมประท้วงรัฐบาลไว้ว่า

“ก็เพราะการประท้วงกันนี้แหละ บ้านเมืองทุกวันนี้ถึงไม่เจริญไง จะทำอะไรสักอย่างก็ต้องขอความเห็นจากคนโน้นจากคนนี่ จะสร้างทางด่วนเพิ่มก็ถูกคัดค้าน จะสร้างโรงงานถ่านหินก็ถูกคัดค้าน ไม่เหมือนเมื่อก่อนรัฐบาลจะสร้างอะไรก็สร้างเลยไม่ต้องรือรอเหมือนทุกวันนี้ ฉันทว่ารัฐบาลเมื่อก่อนเขาเด็ดขาดดี ฉันทชอบ” (สะอึ้ง บุญอ่วม, สัมภาษณ์ 2556)

ด้านนางอุไร เลิศสุขกาย ผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในหมู่ที่ 6 กล่าวเรื่องการบริหารงานของรัฐบาลว่า

“รัฐบาลต้องเด็ดขาด เมื่อประชาชนส่วนใหญ่เลือกไปให้บริหารประเทศก็ต้องบริหารไปตามหน้าที่ไม่ต้องฟังเสียงคัดค้าน ยิ่งฝ่ายค้านด้วยแล้วค้านไปทุกเรื่อง พวกชุมนุมประท้วงก็เหมือนกันจับมันเข้าคุกไปเลย ไม่ชอบเลยพวกชุมนุมประท้วง เห็นแก่ตัว เมื่อก่อนเรานำหน้าประเทศข้างๆ แต่เดี๋ยวนี้เราตามเขาแล้ว” (อุไร เลิศสุขกาย, สัมภาษณ์ 2556)

ปัจจุบันภายในเกาะเกร็ดมีโรงเรียนระดับประถมหลายโรงเรียน มีที่ตั้งอยู่บริเวณใกล้เคียงกับวัด ชาวชุมชนเกาะเกร็ดบางส่วนส่งบุตรหลานไปเข้าเรียนในโรงเรียนอำเภอปากเกร็ด จากการสนทนากับกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ ทราบว่าประชากรส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาภายในอำเภอปากเกร็ด มีวิสัยทัศน์ มีความรู้ ความคิด อ่านออกเขียนได้ไม่แตกต่างไปจากผู้ที่อาศัยอยู่ในอำเภอปากเกร็ด เพราะพวกเขาจบจากสถาบันการศึกษาในระดับเดียวกัน

แนวทางการศึกษาของสถาบันการศึกษาของไทย มีแนวโน้มปลูกฝังในเรื่องของชาตินิยม ให้แก่เด็กมากกว่าจะปลูกฝังเรื่องของสิทธิเสรีภาพแบบประชาธิปไตย เด็กไทยจึงไม่กล้าแสดงออกทางความคิด ไม่กล้ายกเหตุผลขึ้นโต้แย้งกับอาจารย์อย่างที่ควรจะเป็น หลักสูตรการศึกษาทุกหลักสูตร ทุกสาขาวิชา ไม่เคยสอนและส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักคิด รู้จักทำสิ่งที่สร้างสรรค์ สิ่งที่โรงเรียนเน้นและทำได้ดีที่สุดคือการให้นักเรียนท่องจำ เลื่อมใสในระบบไตรภักดี คือให้จงรักภักดีอยู่ 3 ประการ ได้แก่ ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ซึ่งก็เป็นเรื่องดีเพื่อความสงบสุข และความมั่นคงของชาติ การถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมืองภายใต้ระบบการศึกษาของไทยจึงไม่ใช่การถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย การศึกษาของไทยยังไม่ได้ทำลายแนวคิดชาตินิยม อำนาจนิยมแบบเก่าของไทยลงไปอย่างสิ้นเชิง

กลุ่มตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์ชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด ยังมีลักษณะของอำนาจนิยมอยู่สูง คือยอมรับในอำนาจการปกครองของผู้ปกครอง เห็นได้จากการไม่สนับสนุนการชุมนุมประท้วงรัฐบาลเพราะจะทำให้การบริหารงานของรัฐบาลล่าช้า ชอบการบริหารที่รวดเร็วและเด็ดขาดทำให้ประเทศก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว โดยไม่มีใครมาขัดขวางการบริหารงานของรัฐบาล การยอมรับ เชื่อฟัง และปฏิบัติตามกฎหมายนั้น เป็นลักษณะการบริหารงานแบบเผด็จการอำนาจนิยม ทั้งหมดนี้เป็นผลมาจากการศึกษาที่ปลูกฝังในเรื่องของชาตินิยม อำนาจนิยม ให้แก่เยาวชนมากกว่าการปลูกฝังให้มีความเลื่อมใสในระบอบประชาธิปไตย

2.6 สื่อ

สื่อ หรือการสื่อสาร หมายถึง การติดต่อสัมพันธ์กันระหว่างมนุษย์เพื่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน เป็นการถ่ายทอดประสบการณ์ ความคิดเห็น และข้อเท็จจริงต่างๆ ของมนุษย์ในสังคม บทบาทสำคัญของสื่อมวลชนก็คือสอนให้มนุษย์เข้าใจถึงพฤติกรรม และแบบแผนของสังคมการเมืองนั้นจนเกิดการเรียนรู้ทางการเมือง ในสังคมสมัยใหม่ระบบการปกครองจะเป็นระบบใดก็ตาม สื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญต่อการเมืองเป็นอันมาก สื่อมวลชนให้ข่าวสารให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องการเมือง กระตุ้นให้มวลชนมีส่วนร่วมทางการเมือง สื่อมวลชนจะปลูกฝังวัฒนธรรมทางการเมืองให้แก่ประชาชน สื่อมวลชนอาจจะทำหน้าที่ทั้งในด้านการรายงานข่าว และการชักจูงใจด้วยการเสนอข่าวสารข้อเท็จจริงทางการเมือง ทำให้ประชาชนได้ใช้เป็นข้อมูลในการพูดคุยถกเถียงกันเพื่อให้เกิดการตัดสินใจได้

การสื่อสารมวลชนในประเทศไทยนั้น สื่อมวลชนประเภทสิ่งพิมพ์เอกชนมีกรรมสิทธิ์อยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลด้วยพระราชบัญญัติการพิมพ์รัฐบาลสั่งปิดหนังสือพิมพ์ได้หากฝ่าฝืนคำสั่งรัฐบาล ด้านวิทยุ และโทรทัศน์ ส่วนใหญ่รัฐบาลดำเนินการเองหรืออนุญาตให้หน่วยงานรัฐดำเนินการภายใต้พระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. 2518 และมีคณะกรรมการบริหารกิจการวิทยุและโทรทัศน์ ซึ่งในปัจจุบันได้เปลี่ยนเป็น กสทช. หรือคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 ส่วนภาพยนตร์นั้นเอกชนดำเนินการผลิตได้

ด้วยเหตุนี้ เห็นได้ว่ารัฐบาลไทยควบคุมสื่อมวลชนรัดกุมพอสมควร และน่าจะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาการเมืองระบอบประชาธิปไตยได้ ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันสิ่งพิมพ์ในประเทศไทยมีมาก วิทยุและโทรทัศน์ ทั้งสถานีและเครื่องรับก็มีมากด้วย (ชม ภูมิภาค 2549: 661)

ชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด รับรู้ข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อมวลชนได้หลายช่องทาง เช่นการศึกษาค้นคว้าของ ปณิสรา สุภามิ (2553: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่

ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด ที่พบว่า สื่อโทรทัศน์ เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารทางการเมืองที่ได้รับความเชื่อถือถึงร้อยละ 71.3 และมีผลต่อแรงจูงใจในการทำให้อยากมีส่วนร่วมทางการเมือง ร้อยละ 70.6 มีการติดตามข่าวสารทางการเมืองนานๆ ครั้ง และภาณุทัต ยอดแก้ว (2534: 94) ได้ศึกษาเรื่อง มอญ, อุดมการณ์ชาตินิยมมอญ, เครือข่ายของกระบวนการชาตินิยมมอญ ที่พบว่า สื่อสิ่งพิมพ์มีพลังไม่เพียงพอที่จะโน้มน้าวให้คนไทยเชื้อสายมอญส่วนใหญ่ตัดสินใจใช้ความรุนแรง และส่วนใหญ่ยังมีความจงรักภักดีทางการเมืองต่อสังคมเจ้าบ้าน จึงไม่มีแนวโน้มที่จะใช้ความรุนแรงเพื่อระบายความคับข้องใจจากความคาดหวังที่ไม่เป็นจริง

กลุ่มตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์ในเรื่องการติดตามข่าวสารทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ติดตามข่าวสารทางการเมืองเป็นประจำ ช่องทางที่รับข่าวสารมากที่สุดคือทางโทรทัศน์ รองลงมาเป็นวิทยุ และหนังสือพิมพ์ตามลำดับ พ.ท.ลั่นทม อินอัญชัญ (ข้าราชการบำนาญ) กล่าวในเรื่องนี้ว่า

“ผมชอบดูข่าวช่อง 3 ตอนเช้าจะมีข่าวการเมืองปนอยู่บ้าง หากบิดเบือนก็เปลี่ยนช่อง แต่เรื่องการเข้าไปมีส่วนในการกำหนดนโยบายรัฐบาลด้วยนะมันไกลตัว ผมไม่อยากจะ ผมชอบสวดมนต์มากกว่า” (ลั่นทม อินอัญชัญ, สัมภาษณ์ 2556)

พ.ท.ลั่นทม อินอัญชัญ กล่าวถึงการติดตามข่าวสารต่างๆ ที่มีข่าวการเมืองปนอยู่บ้าง แต่ไม่สนใจเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมือง มุ่งเน้นความสำคัญที่กิจกรรมทางศาสนาว่า สอดคล้องกับนายศรีเมือง ทรรทุรานนท์ ที่ให้สัมภาษณ์ในเรื่องเดียวกันว่า

“ใช้เราต้องติดตามข่าวสารทางการเมืองอยู่ตลอดไม่งั้นหูดเราไม่เปิด ผมติดตามข่าวทางวิทยุเสียเป็นส่วนใหญ่ แต่ถ้าจะให้ไปคอยมีส่วนในการกำหนดนโยบายของรัฐบาลผมทำไม่ได้ ผมไม่มากถกเถียงด้วยหรือเสียเวลา ผมเอาเวลามานั่งสวดมนต์ไหว้พระภายในวัดยังจะดีเสียกว่า ไม่ต้องฟุ้งซ่านกับการเมือง” (ศรีเมือง ทรรทุรานนท์, สัมภาษณ์ 2556)

ผู้ให้สัมภาษณ์อีกรายคือ นางสนธยา ทะลิตะเวช ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 1 กล่าวถึงวิธีการติดตามข่าวสารจากสื่อมวลชนว่า

“ติดตามข่าวการเมืองทุกวันโดยเฉพาะทางโทรทัศน์ ที่บ้านซื้อหนังสือพิมพ์อย่างน้อยวันละสองฉบับ แต่ไอ้เรื่องเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของรัฐบาล ไอ้เราเสียงเล็กๆ อย่างนี้จะไปเจาะอย่างไร ไม่ได้หรอก” (สนธยา ทะลิตะเวช, สัมภาษณ์ 2556)

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ติดตามข่าวสารทางการเมืองเป็นประจำ ผ่านช่องทางโทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์ ตามลำดับ

สื่อมวลชน ได้เข้ามามีบทบาทในการให้ความรู้ในทางการเมืองแก่ประชาชนมากขึ้นตามลำดับ สามารถชี้แนะ และครอบงำความคิด ความเชื่อ และความโน้มเอียงทางการเมืองของผู้ที่รับสื่ออยู่เป็นประจำได้ โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์เป็นตัวละครสำคัญที่ทำให้การสื่อสารเกี่ยวกับเหตุการณ์ และสถานการณ์ทางการเมืองต่างๆ ส่งถึงประชาชน คนไทยโดยส่วนรวมแล้วมีความรู้ทางการเมืองค่อนข้างดีในระดับหนึ่ง ทั้งนี้จะเป็นผลมาจากการขยายตัวของการสื่อสารมวลชนที่ปัจจุบันเผยแพร่ข่าวสารอย่างไม่มีขีดจำกัด ผู้ที่สนใจข่าวสารทางการเมืองสูง จึงมีแนวโน้มจะมีความรู้ทางการเมืองสูงกว่าผู้ที่มีความสนใจน้อยกว่า

วิทยุเป็นสื่อมวลชนที่คนยากจนในชนบทใช้เป็นประจำ วิทยุเป็นสื่อที่มีข้อจำกัดน้อยที่สุด ไม่ว่าจะอยู่ในชนบทห่างไกลเพียงใดก็สามารถรับฟังวิทยุได้ ราคาของวิทยุก็ไม่แพงนัก ระดับการศึกษาไม่เป็นอุปสรรคต่อการรับฟังวิทยุ พกพาไปไหนได้สะดวกยังสามารถรับฟังได้ในขณะที่พกพาอีกด้วย ทางด้านโทรทัศน์เป็นแหล่งข่าวสารทางการเมืองที่มีบทบาทในเขตเมืองเสียมากกว่าในเขตชนบท การพกพาไปไหนค่อนข้างลำบาก แม้ปัจจุบันจะมีวิธีการรับคลื่นโทรทัศน์ผ่านทางดาวเทียม จากการสังเกตการณ์ทั่วไป พบว่าชาวชุมชนเกาะเกร็ดมีการติดตั้งจานรับสัญญาณจากดาวเทียมประปราย แสดงว่าชาวชุมชนเกาะเกร็ดส่วนใหญ่รับคลื่นโทรทัศน์ด้วยเสาอากาศแบบหวนดกึ่ง หรือก้างปลาที่รับได้เฉพาะช่องฟรีทีวีเท่านั้น และช่องต่างๆ ทางฟรีทีวีเหล่านี้จะถูกควบคุมการออกอากาศจากภาครัฐอยู่พอสมควรทำให้ข่าวสารทางการเมืองบางครั้งก็มีขีดจำกัด ส่วนหนังสือพิมพ์นั้นผู้ที่มีข่าวสารทางการเมืองสูง มักจะสนใจข่าวสารทางหนังสือพิมพ์สูงตามไปด้วย แต่ปัญหาอย่างหนึ่งที่เกิดกับหนังสือพิมพ์คือ คนไทยไม่ชอบอ่านหนังสือ

สื่อมวลชนบางสำนักก็ไร้ซึ่งจริยธรรม และจรรยาบรรณ ด้วยการนำเสนอข่าวที่มีความเอนเอียงไปข้างใดข้างหนึ่ง มีการวิเคราะห์ข่าวในลักษณะของการชี้นำมวลชนเพื่อให้มีความคิดเห็นคล้อยตามหวังผลประโยชน์จากผู้ที่ตนสนับสนุนในการนำเสนอข่าว จะมีผลให้ประชาชนที่รับสื่อเหล่านี้ขาดวิจารณญาณเกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิด ความเชื่อ และอุดมการณ์ที่ตนมีอยู่ไปในทิศทางที่สื่อต้องการได้

สื่อมวลชน จะต้องสำนึกถึงคุณธรรม และจรรยาบรรณของการเป็นสื่อ ไม่ควรมุ่งชกจูงให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติเพียงอย่างเดียว แต่ต้องให้ข่าวสารที่เป็นประโยชน์เพื่อช่วยให้ประชาชนใช้ตัดสินใจพัฒนาความคิดและอุดมการณ์ทางการเมืองที่ถูกต้อง

การที่รัฐบาลควบคุมสื่อมวลชนมิให้มีการให้เผยแพร่ข่าวสารโดยอิสระ จะเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการเมือง เพราะจะทำให้ประชาชนได้ภาพที่ผิดๆ เกี่ยวกับชีวิตทางการเมืองของประเทศ และภาพที่ได้รับก็มักจะเป็นภาพที่งมงายปิดบังความเลวร้ายทางการเมือง การเผยแพร่ข่าวสารทางการเมืองเช่นนี้แม้จะเป็นผลดีต่อเสถียรภาพของรัฐบาล แต่จะเป็นผลร้ายต่อ

รัฐบาลได้ในที่สุด เพราะข่าวสารที่พยายามปิดบังย่อมจะรั่วไหลออกมาจนได้ ด้วยเหตุนี้สื่อมวลชนที่เป็นกระบอกเสียงของรัฐบาลจึงควรเสนอข่าวด้วยความเป็นจริง

ชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด โดยรวมแล้วมีความรู้ความเข้าใจในทางการเมืองระดับหนึ่งไม่แตกต่างไปจากคนไทยทั่วไป ทั้งนี้เป็นผลมาจากการรับสื่อที่หลากหลาย โดยผ่านการควบคุมจากรัฐบาล และมีความโน้มเอียงคล้อยตามสื่อไปตามสถานการณ์เห็นได้จากการแสดงความคิดเห็นเรื่องความแตกต่างของรัฐธรรมนูญฯ ฉบับ พ.ศ. 2540 และฉบับ พ.ศ. 2550 สื่อ จึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด

สรุปผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

บริบททางประวัติศาสตร์ โดยปกติ วัฒนธรรมทางการเมืองจะถูกกำหนดโดยประวัติศาสตร์ ภูมิหลัง ขนบธรรมเนียม ประเพณี และกระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมือง ตามอุดมการณ์ทางการเมืองไทย และมอญ ได้รับอิทธิพลจากคติความเชื่อทางศาสนา พุทธ และพราหมณ์ ประชาชนต้องเคารพเชื่อฟัง และยอมรับอำนาจการปกครองของบุคคลใดก็ตามที่สามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นผู้ที่มีบุญบารมีเหนือกว่าคนทั้งหลาย และสามารถปกครองประเทศเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด เรื่องการยอมรับอำนาจการปกครองของรัฐบาล ผู้วิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยอมรับในอำนาจของรัฐบาล แม้รัฐบาลจะออกกฎหมายที่ไม่เห็นด้วย เหลื่อมล้ำหรือจำกัดสิทธิของประชาชน แต่ก็พร้อมที่จะปฏิบัติตามกฎหมายนั้น ไม่ชอบการชุมนุมประท้วงรัฐบาลไม่ว่าด้วยเหตุใด ทั้งหมดนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากบริบททางประวัติศาสตร์ของชนชาติมอญ

การอบรมกล่อมเกลாதองการเมือง โดยทั่วไป การอบรมกล่อมเกลาทองการเมืองจะมีความสำคัญต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง เพราะถ้าประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยมีความรู้ ทักษะ ค่านิยม ความเชื่อ ความศรัทธา ตลอดจนมีความรู้ความเข้าใจต่อการเมืองในระบอบการปกครองประชาธิปไตยที่ถูกต้อง เพราะได้รับการอบรมกล่อมเกลาทองการเมืองมาดี ย่อมทำให้ระบบการเมืองการปกครองระบอบนี้ได้รับการพัฒนาไปในทิศทางที่สร้างสรรค์

การตกอยู่ในสถานะรัฐกันกระทุงระหว่างไทยกับพม่า มอญจึงต้องวางตัวเป็นกลาง และจากนโยบายของไทยที่ให้มอญปกครองกันเอง โดยทางการไทยไม่เข้าไปเกี่ยวข้อง ทางการไทยจะติดต่อเฉพาะหัวหน้ามอญ เท่ากับทางการไทยไม่ต้องการให้ชาวมอญอพยพเข้าไปมีส่วนร่วมรับรู้ในเรื่องกิจกรรมทางการเมืองของไทย เพื่อป้องกันกรรั่วไหลของข่าวสารในทางการเมือง ชาวมอญจึงไม่รับรู้เรื่องราวกิจกรรมทางการเมืองจากภายนอก กระบวนการอบรมกล่อมเกลาทองการเมือง

ของมอญอพยพจึงอยู่เฉพาะวงจำกัดภายในขอบเขตของตน ชาวมอญจะเชื่อฟังและคล้อยตามผู้นำในกลุ่มของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำที่ไม่เป็นทางการ คือพระสงฆ์ เนื่องจากชาวมอญเป็นผู้ที่เคร่งครัดต่อการปฏิบัติตามคำสอนของพุทธศาสนา แก่นของพุทธศาสนาคือการเดินทางสายกลาง ไม่เบียดเบียนก้าวท้าวซึ่งกันและกัน ไม่ยึดติดกับทุกสิ่งทุกอย่าง ทุกสิ่งทุกอย่างบนโลกนี้ไม่ใช่ของเรา ทุกสิ่งทุกอย่างเมื่อมีเกิดก็ต้องมีดับ คำเทศนาของพระสงฆ์ตามรอยของพระพุทธองค์จึงมีอิทธิพลเหนือสิ่งทั้งปวง ชาวมอญเป็นผู้รักสงบ ใช้ชีวิตตามครรลองแห่งทาน ไม่เบียดเบียนก้าวท้าวกิจกรรมของคนอื่น ส่งผลให้ชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ดในปัจจุบัน มองว่ากิจกรรมทางการเมืองเป็นเรื่องของนักการเมืองไม่สมควรเข้าก้าวท้าวกับกิจกรรมของผู้อื่น และไม่ต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง

ภูมิรัฐศาสตร์ เกาะเกร็ด มิได้เกิดขึ้นตามธรรมชาติเหมือนเกาะต่างๆ ไป หากแต่เป็นฝีมือของมนุษย์ที่ต้องการขยับระยะการเดินทางของเรือสำเภาจากอ่าวไทยสู่กรุงศรีอยุธยาให้สั้นลง ผู้ที่อาศัยในพื้นที่รูปเกือกม้าตามการไหลโค้งของลำน้ำเจ้าพระยา และมีลำน้ำเล็กๆ เชื่อมต่อทั้งสองด้าน จึงถูกตัดขาดจากแผ่นดินใหญ่ โดดเดี่ยวอยู่กลางลำน้ำเจ้าพระยา และกลายเป็นเกาะร้างไปในที่สุด หลังเสียกรุงศรีอยุธยาในครั้งที่ 2 เมื่อเกาะเกร็ดถูกตัดขาดจากแผ่นดิน แม่น้ำเจ้าพระยาจึงเป็นพรมแดนธรรมชาติทำหน้าที่ปิดล้อมเกาะ ประกอบกับชาวชุมชนมอญมีวัฒนธรรมโดดเด่น ไม่ชอบความสับสนวุ่นวาย ใช้ชีวิตแบบเรียบง่าย เกาะแห่งนี้จึงมีความเหมาะสมกับการเป็นถิ่นชนบทวัฒนธรรมให้กับชนชาติมอญอพยพ และเกาะเกร็ดได้กลายเป็นสถานที่ปิดในทางการเมือง

แม้เกาะเกร็ดเป็นเกาะขนาดใหญ่กลางลำน้ำเจ้าพระยา หากเปรียบเทียบกับเกาะสมุย เกาะภูเก็ต หรือเกาะใดๆ ในประเทศไทย เกาะเกร็ดมีขนาดเล็กกว่ามาก และมีจำนวนประชากรน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับชุมชนต่างๆ ที่มีพื้นที่ติดกับเมืองหลวงอย่างเกาะเกร็ด เกาะเกร็ดจึงไม่ใช่จุดยุทธศาสตร์ในทางการเมือง การให้ความสำคัญของนักการเมือง หรือพรรคการเมืองในการรณรงค์ทางการเมืองกับเกาะแห่งนี้จึงไม่มี ชาวชุมชนเกาะเกร็ดถูกทอดทิ้งในทางการเมืองโดยบรรดานักการเมืองเอง ชาวชุมชนจึงขาดแรงกระตุ้น แรงจูงใจ และพลังขับเคลื่อนให้เห็นถึงความสำคัญและต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมือง เป็นผลให้ชาวมอญมีพฤติกรรมทางการเมืองแบบนิ่งเฉย

การพัฒนาเขตเมือง การพัฒนาเกาะเกร็ดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวตามนโยบายของรัฐบาล พิจารณาได้ว่า เมื่อเกาะเกร็ดได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แต่ทางภาครัฐไม่ได้มีมาตรการในการส่งเสริมวัฒนธรรมของชนชาติมอญอย่างแท้จริง เป้าหมายการพัฒนากลับพิจารณาเพียงปริมาณของนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น รายได้ที่เพิ่มขึ้น และแหล่งท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นเท่านั้น การพัฒนาเกาะเกร็ดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวก็ไม่กระจายอย่างทั่วถึง แม้หลายคนจะกล่าวว่าเศรษฐกิจภายในเกาะดีขึ้น แต่ผู้วิจัยกลับมองว่า ผู้ได้รับผลประโยชน์อย่างแท้จริงน่าจะเป็น

ผู้ประกอบการค้าจากภายนอกที่เข้าไปเช่าสถานที่ค้าขายเสียมากกว่า โดยเฉพาะผู้ประกอบการเรือข้ามฟากที่ผูกขาดไว้เพียงรายเดียว สามารถกำหนดอัตราค่าเช่าเหมาเรือได้ตามความต้องการ ชาวเกาะเกร็ดจะได้รับผลประโยชน์จากส่วนเกิน เช่นค่าให้เช่าจักรยาน ค่าให้เช่าพื้นที่ และการค้าขายเล็กน้อยเท่านั้น เศรษฐกิจภายในเกาะเกร็ดไม่ได้กระจายผลประโยชน์ให้ชาวชุมชนอย่างแท้จริง เห็นได้จากชาวชุมชนเกาะเกร็ดต้องออกไปทำงานนอกเกาะเกือบทั้งหมด

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยขาดการส่งเสริมจากภาครัฐ ทำให้ชาวชุมชนมอญเกาะเกร็ดต้องหันกลับมาตระหนักถึงการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ขนบธรรมเนียม ประเพณีของตนตามลำพังเพื่อรองรับการท่องเที่ยว ส่งผ่านรุ่นต่อรุ่นด้วยกระบวนการอบรมและกลุ่มเกลาทางวัฒนธรรม แม้ความเป็นมอญบ้านเกาะเกร็ดเริ่มลดลง อันเนื่องมาจากต้องไปศึกษา ไปประกอบอาชีพนอกเกาะ การเปิดรับวัฒนธรรมอื่นๆ ทำให้มีการรับเอาแนวคิด ค่านิยมต่างๆ รวมถึงการใช้ภาษากลางมากขึ้นก็ตาม แต่กระบวนการอบรมกลุ่มเกลาทางการเมืองที่เข้มข้นยังมีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสายมอญเช่นกัน เห็นได้จากผู้ที่ต้องออกไปศึกษา หรือไปประกอบอาชีพนอกเกาะก็ไม่ชอบพูดคุยในเรื่องทางการเมือง

การศึกษา การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับประชาชน รวมทั้งเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม ถ้าสังคมประกอบด้วยประชาชนที่มีระดับการศึกษาสูง ย่อมมีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมมากขึ้นด้วย การศึกษายังเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง สังคมใดที่มีชนชั้นกลางที่มีการศึกษาในระดับสูงเป็นจำนวนมาก โอกาสที่การปกครองแบบประชาธิปไตยจะเจริญก้าวหน้า ย่อมมีมากกว่าสังคมที่มีชนชั้นล่างมากกว่าชนชั้นกลาง ประเทศที่มีการปกครองแบบประชาธิปไตย จะให้ความสำคัญต่อการศึกษาของประชาชน เนื่องจากการศึกษาจะนำมาซึ่งความรู้ความเข้าใจ ในทางการเมือง และนำไปสู่การมีส่วนร่วมในทางการเมือง การศึกษายังสามารถเปลี่ยนแปลงความคิด ความเชื่อ และความโน้มเอียงในทางการเมืองได้ด้วย

การศึกษาของไทย มีแนวโน้มปลุกฝังในเรื่องของชาตินิยม และอำนาจนิยมมากกว่า จะปลุกฝังเรื่องของสิทธิเสรีภาพแบบประชาธิปไตย เด็กไทยจึงไม่กล้าแสดงออกทางความคิด ไม่กล้ายกเหตุผลขึ้นโต้แย้งกับอาจารย์อย่างที่ควรจะเป็น การศึกษาทุกหลักสูตรไม่เคยสอนและส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักคิด รู้จักทำสิ่งที่สร้างสรรค์ การถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมืองภายใต้ระบบการศึกษาของไทยจึงไม่ใช่การถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ในทางตรงกันข้าม การศึกษากลับทำให้ผู้ได้รับการศึกษามีทัศนคติในทางการเมืองแบบยอมรับในอำนาจ เชื้อพืง และคอยปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ปกครอง

ชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ดยังมีลักษณะของอำนาจนิยม คือยอมรับในอำนาจการปกครองของผู้ปกครอง เห็นได้จากการขึ้นชมการบริหารงานที่รวดเร็วแบบเผด็จการอำนาจนิยม การยอมรับอำนาจการบริหารงานของรัฐบาล เชื่อฟัง และปฏิบัติตามกฎหมาย และมีความรู้ความเข้าใจในทางการเมือง ทั้งหมดนี้เป็นผลมาจากการศึกษาที่ปลูกฝังในเรื่องของชาตินิยมอำนาจนิยม ให้แก่เยาวชนมากกว่าการปลูกฝังให้มีความเลื่อมใสในระบอบประชาธิปไตย

สื่อ บทบาทสำคัญของสื่อมวลชนก็คือสอนให้มนุษย์เข้าใจถึงพฤติกรรม และแบบแผนของสังคมการเมืองนั้นจนเกิดการเรียนรู้ทางการเมือง สื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญต่อการเมืองเป็นอันมาก สื่อมวลชนให้ข่าวสารให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องการเมือง กระตุ้นให้มวลชนมีส่วนร่วมทางการเมือง สื่อมวลชนจะปลูกฝังวัฒนธรรมทางการเมืองให้แก่ประชาชน สื่อมวลชนอาจจะทำหน้าที่ทั้งในด้านการรายงานข่าว และการชักจูงใจด้วยการเสนอข่าวสารข้อเท็จจริงทางการเมือง ทำให้ประชาชนได้ใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจทางการเมือง

สื่อมวลชน ได้เข้ามามีบทบาทในการให้ความรู้ในทางการเมืองแก่ประชาชนมากขึ้นตามลำดับ สามารถชี้นำ ครอบงำความคิด ความเชื่อ และความโน้มเอียงทางการเมืองของผู้ที่รับสื่ออยู่เป็นประจำได้ โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์เป็นตัวละครสำคัญที่ทำให้การสื่อสารเกี่ยวกับเหตุการณ์ และสถานการณ์ทางการเมืองต่างๆ ส่งถึงประชาชน

ชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด โดยรวมแล้วมีความรู้ความเข้าใจในทางการเมือง ทั้งนี้เป็นผลมาจากการอยู่ติดกับเมืองหลวงทำให้ได้รับสื่อที่รวดเร็วโดยผ่านช่องทางหลายช่องทาง และมีความโน้มเอียง คล้อยตามสื่อไปตามสถานการณ์ สื่อ จึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด

กล่าวโดยสรุปในภาพรวม บริบททางประวัติศาสตร์ กระบวนการอบรมกล่อมเกลารวมทั้ง การเมือง ภูมิรัฐศาสตร์ การพัฒนาเขตเมือง การศึกษา และสื่อ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

ตอนที่ 3 ข้อสรุปที่ได้จากการค้นพบ

ข้อสรุปที่ได้จากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์ เรื่องวัฒนธรรมทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสายมอญ กรณีศึกษาเฉพาะชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยได้แบ่งข้อสรุปออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนของวัฒนธรรมทางการเมือง และส่วนของปัจจัยที่มีผลต่อวัฒนธรรมทางการเมือง

3.1 วัฒนธรรมทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด อ. ปากเกร็ด

จ. นนทบุรี

3.1.1 การมีความรู้ความเข้าใจทางการเมือง

การมีความรู้ความเข้าใจในทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสายมอญ ชุมชนเกาะเกร็ด ผู้วิจัยพบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในทางการเมืองดีระดับหนึ่ง คือทราบว่าปัจจุบันประเทศไทยมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีรัฐธรรมนูญแบบลายลักษณ์อักษรเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครอง มีความคิดเห็นโน้มเอียงไปทางรัฐธรรมนูญฯ ฉบับ พ.ศ.2540 โดยให้เหตุผลว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน และมองว่ารัฐธรรมนูญฯ ฉบับ พ.ศ.2550 ไม่เป็นประชาธิปไตย มีการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกันในเรื่องของผู้ไม่มีสิทธิลงรับสมัครเลือกตั้งจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มีความเข้าใจวิธีการเลือกตั้ง และระบบการเลือกตั้ง แต่ยังคงขาดความเข้าใจในเรื่องการเลือกตั้งแบบแบ่งเขต กับแบบสัดส่วน ว่ามีความสำคัญแตกต่างกันอย่างไร

เหตุผลประการสำคัญที่มีความโน้มเอียงไปทางรัฐธรรมนูญฯ ฉบับ พ.ศ. 2540 และไม่เข้าใจถึงความสำคัญของการเลือกตั้งทั้ง 2 แบบ แตกต่างกันอย่างไรรวมทั้งคือไม่ศึกษารายละเอียดของรัฐธรรมนูญทั้งสองฉบับ ดังที่อาจารย์สุจิต ดวงตา ได้กล่าวไว้ว่า “ก็ผมไม่ได้อ่านแล้วจะรู้อย่างไรว่ามันแตกต่าง คนเรามันนึกไม่ถึงนั่นหรือ ชาวบ้านมันยังไม่รู้เลยว่ารัฐธรรมนูญคืออะไร” ในเรื่องนี้ถือว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดาไม่แตกต่างกับประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในเรื่องของรัฐธรรมนูญทั้ง 2 ฉบับนี้

3.1.2 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง

ดัชนีชี้วัดที่สำคัญประการหนึ่ง ถึงความเป็นประชาธิปไตยจะมีสูงหรือตานั้น คือพิจารณาได้จากการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน พฤติกรรมการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด ผู้วิจัยพบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ติดตามข่าวสารทางการเมืองอยู่เป็นระยะๆ โดยเฉพาะในช่วงเกิดวิกฤตการณ์ทางการเมือง ไม่ต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายกับรัฐบาลเพราะเป็นแค่เพียงเสียงเล็กๆ ไม่มีพลังเพียงพอ พร้อมทั้งเสนอความคิดเห็นว่าได้กำหนดไปแล้วตอนเลือกตั้ง เมื่อได้เลือก สส. และรัฐบาลแล้ว ควรปล่อยให้ผู้แทน และรัฐบาลทำงานอย่างอิสระ ไม่ควรเข้าไปก้าวก่ายการทำงานของรัฐบาล และผู้แทน นอกจากการเลือกตั้งที่ถือเป็นหน้าที่แล้วชาวชุมชนเกาะเกร็ดไม่เคยเข้าร่วมกับกิจกรรมทางการเมืองอื่นใด แม้แต่การพูดคุยกันในทางการเมือง

การไม่สนใจเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง ของชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความเห็นว่า การหาเสียงก่อนการเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของ

ผู้สมัครรับเลือกตั้ง และหวัคະແນນ การไปฟังคำปราศรัยของนักการเมืองเป็นเรื่องไร้สาระ โทก หลอกลวง สาคน้ำใส่กัน ฟังแล้วเครียด เสียเวลา หากตัดสินใจจะลงคะแนนเสียงให้กับใครคนใด คนหนึ่งแล้วจะไม่เปลี่ยนใจ ไม่จำเป็นต้องไปฟังการโฆษณาชวนเชื่ออีก

3.1.3 การยอมรับอำนาจรัฐบาล

การบริหารงานของรัฐบาลจะบรรลุเป้าหมายได้นั้น จำเป็นจะต้องมี กฎหมายรองรับเพื่อความชอบธรรมในการบริหาร รัฐบาลสามารถออกกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ต่างๆ นำมาบังคับใช้กับประชาชนได้หากเห็นว่าจะทำให้เกิดความสงบเรียบร้อยในสังคม เรื่องการ ยอมรับอำนาจรัฐบาล ผู้วิจัยพบว่า ชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด เคาพ เชื้อฟ้ง และยอม ปฏิบัติตามกฎหมายโดยไม่มีข้อโต้แย้ง เห็นด้วยกับการให้ชาวไทยทุกคนต้องเข้ารับการตรวจเลือก ไปเป็นทหารโดยไม่มีข้อยกเว้น เห็นด้วยกับการบริหารประเทศได้ทุกอย่างของรัฐบาล เห็นด้วยกับ การห้ามขายสุรา และห้ามจัดงานรื่นเริงก่อนการเลือกตั้ง แม้รัฐบาลจะออกกฎหมายที่ไม่เป็นธรรม หรือประชาชนไม่เห็นด้วยกับกฎหมายนั้น ก็ไม่สมควรต่อต้าน หรือคัดค้านการออกกฎหมายของ รัฐบาล เพราะในท้ายที่สุดก็ต้องยอมรับโดยปริยาย และที่สำคัญคือ ไม่สนับสนุนการชุมนุม ประท้วงรัฐบาลทุกรูปแบบแม้การชุมนุมประท้วงจะมีความชอบธรรมก็ตาม

การยอมรับอำนาจรัฐบาล ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นว่า คนมอญ ปฏิบัติตามระเบียบกฎหมาย เมื่อกฎหมายออกมาอย่างไรก็ต้องปฏิบัติตามนั้น ถ้าทำตามกฎหมาย ก็ไม่มีใครสามารถมาทำอะไรกับเราได้ คนมอญมีความซื่อสัตย์และสุจริต ชอบอยู่อย่างสงบ และ จงรักภักดีต่อแผ่นดินไทย

สรุป ชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัด นนทบุรี เป็นชุมชนอีกชุมชนหนึ่งที่มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขในระดับหนึ่ง มีความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ ทาง การเมือง ทั้งที่ขัดแย้งและสอดคล้องกัน ซึ่งเป็นเรื่องปกติของระบอบประชาธิปไตยที่เปิดโอกาสให้ แสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี แสดงพฤติกรรมทางการเมืองให้เห็นอย่างชัดเจนว่าไม่ต้องการเข้า ไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองนอกจากการเลือกตั้งที่ถือว่าเป็นหน้าที่ เคาพ เชื้อฟ้ง และ ปฏิบัติตามกฎหมาย พฤติกรรมทางการเมืองเช่นนี้ อัลมอน และเวอร์บา ได้ให้ความหมายไว้ใน แนวคิดเรื่องวัฒนธรรมทางการเมืองว่า เป็นลักษณะของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร์ฟ้า

3.2 ปัจจัยที่มีผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

3.2.1 บริบททางประวัติศาสตร์

ประวัติศาสตร์อันยาวนานของมอญ เดิมมีอาณาจักรติดต่อกับประเทศอินเดีย มอญจึงได้รับอิทธิทางพุทธศาสนาจากอินเดียโดยตรง ชนชาติมอญมีความเลื่อมใสและปฏิบัติตามคำสั่งสอนทางพุทธศาสนาอย่างเคร่งครัด นอกจากนี้ยังได้รับเอาแนวคิดด้านการเมืองการปกครองทางพุทธศาสนาไปใช้ในการปกครองอีกด้วย

อุดมการณ์ทางการเมืองการปกครองแบบพุทธศาสนาประชาชนต้องเคารพ เชื่อฟัง และยอมรับอำนาจการปกครองของบุคคลใดก็ตามที่สามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นผู้มีบุญบารมีเหนือกว่าคนอื่น และสามารถปกครองประเทศเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนได้ หากมองย้อนกลับไปถึงบริบททางประวัติศาสตร์อันยาวนานของไทย จะพบพฤติกรรมทางการเมืองเช่นนี้ มาตลอดตั้งแต่สมัยโบราณ ที่มีส่วนประกอบของคนเพียง 4 กลุ่ม คือเจ้านาย ขุนนาง ไพร่ และทาส โดยอำนาจทางการเมืองการปกครองถูกผูกขาดอยู่ในกลุ่มของเจ้านาย และขุนนาง ส่วนไพร่ ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ และทาส ยอมรับบทบาทของตนในฐานะผู้ถูกปกครอง ไม่มีสิทธิไม่มีเสียงหรือมีส่วนช่วยในการชี้ชะตากรรมของบ้านเมือง ลักษณะดังกล่าว เกิดจากการยึดมั่นต่ออุดมการณ์ทางการเมืองที่สนับสนุน และรับรองความชอบธรรมในอำนาจของผู้ปกครอง จากบริบททางประวัติศาสตร์ของชนชาติมอญ และการเข้าสู่ระบบไพร่หลังอพยพเข้ามายังกรุงสยาม ส่งผลให้คนไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ดในปัจจุบัน ยอมรับในอำนาจการปกครองของผู้ปกครองตามอุดมการณ์ทางการเมืองแบบพุทธศาสนา และระบบศักดินา

3.2.2 การอบรมกล่อมเกลาก่อนทางการเมือง

อาณาจักรมอญเป็นรัฐกันกระทบระหว่างคู่สงครามไทยกับพม่า บางครั้งมอญถูกปกครองโดยพม่า บางครั้งมอญก็อยู่ภายใต้การปกครองของไทย ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ทางการเมืองในแต่ละช่วงเวลา เมื่อไทยได้เปรียบในการทำสงคราม ทหารมอญจะสมัครใจเข้าช่วยทำสงครามกับไทยเพื่อสู้รบกับพม่า ในทางกลับกันหากพม่าได้เปรียบในการศึก พม่าจะเกณฑ์ทหารมอญมาทำสงครามกับไทย รัฐกันกระทบอย่างมอญจึงตกอยู่ในฐานะที่นั่งลำบาก

เมื่อมอญตกอยู่ภายใต้การปกครองของพม่าอย่างถาวร มอญซึ่งไม่ยอมรับอำนาจการปกครองของพม่า จึงได้พากันอพยพหลบหนี กวาดต้อนผู้คนเข้ามาพึ่งใบบุญบนแผ่นดินไทย ทางของไทยไม่ได้ปกครองมอญอพยพโดยตรง ปล่อยให้มอญปกครองกันเอง มอญจึงไม่มีโอกาสเข้าร่วมในกิจกรรมทางการเมือง นอกจากรอฟังคำสั่งจากทางการไทยผ่านทางหัวหน้ามอญเท่านั้น

การเป็นรัฐกันกระทบทำให้มอญต้องวางตัวเป็นกลาง การไม่ยอมรับอำนาจการปกครองของพม่าด้วยการก่อการกบฏจนทำให้มอญต้องสิ้นชาติ การปล่อยให้มอญปกครองตนเองโดยทางการไทยไม่เข้าไปเกี่ยวข้อง กระบวนการอบรมกล่อมเกลாதองการเมืองของมอญที่ถ่ายทอดจากรุ่นพ่อสู่รุ่นลูก รุ่นหลาน ส่งผลให้ชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ดมีพฤติกรรมทางการเมืองในลักษณะไม่ต้องการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมือง มาจนถึงปัจจุบัน

3.2.3 ภูมิรัฐศาสตร์

พื้นที่บริเวณเกาะเกร็ดไม่มีความสำคัญตั้งแต่เริ่มแรกครั้งติดกับแผ่นดินใหญ่ ผู้ปกครองในสมัยนั้นให้ความสำคัญด้านเศรษฐกิจมากกว่าการรักษาแผ่นดินให้เป็นผืนเดียวกัน จึงตัดสินใจตัดพื้นที่ที่เป็นอุปสรรคส่วนนี้ และทอดทิ้งให้ประชากรยิวโคตเคียวอยู่กลางลำน้ำตามลำพัง เพื่อความสะดวกในการเดินเรือสำเภามาเข้าค้าขายยังเมืองหลวง เกาะเกร็ดมีความสำคัญและได้รับความสนใจเมื่อพระเจ้ากรุงธนบุรีมองเห็นภัยที่มาจากทางน้ำ จึงจัดตั้งกองทหารมอญอพยพเป็นทัพหน้าคอยตั้งรับทัพพม่าที่ล่องเรือมาจากกรุงศรีอยุธยาเพื่อเข้าตีกรุงธนบุรีที่เกาะเกร็ด เมื่อสิ้นสุดสงครามกับพม่าเกาะเกร็ดจึงไม่ใช่จุดยุทธศาสตร์ทางการทหารอีกต่อไป

เกาะเกร็ดในปัจจุบันยังไม่มีสะพานเชื่อมต่อกับแผ่นดินใหญ่ ไม่มีท่าเรือขนาดใหญ่ ไม่มีปั้มน้ำมัน ไม่มีร้านสะดวกซื้อ ไม่มีห้างสรรพสินค้า ไม่มีสาขาพรรคการเมือง ชาวชุมชนมอญเกาะเกร็ดผู้สืบเชื้อสายมาจากทหารมอญอพยพยังคงอยู่ในแนวกำแพงของแม่น้ำเจ้าพระยา ทำหน้าที่เป็นพรมแดนธรรมชาติปิดกั้นการขนถ่ายสินค้า การผสมผสานกับวัฒนธรรมจากภายนอก และการเผยแพร่อุดมการณ์ทางการเมืองของนักการเมือง และพรรคการเมืองต่างๆ ภูมิรัฐศาสตร์ได้ส่งผลให้ชาวชุมชนเกาะเกร็ดไม่ได้รับการพิจารณาจากภาครัฐทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

3.2.4 การพัฒนาเขตเมือง

เมื่อเกาะเกร็ดได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมตามนโยบายของรัฐบาล แต่ทางภาครัฐไม่ได้มีมาตรการในการส่งเสริมเรื่องของวัฒนธรรมมอญอย่างแท้จริง เป้าหมายการพัฒนากลับพิจารณาเพียงปริมาณนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น รายได้ที่เพิ่มขึ้น และแหล่งท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นเท่านั้น การพัฒนาเกาะเกร็ดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวก็ไม่กระจายอย่างทั่วถึง ผลประโยชน์ส่วนใหญ่ก็ไม่ตกถึงชาวชุมชนอย่างแท้จริง

การพัฒนาเกาะเกร็ดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยชูประเด็นวัฒนธรรมอันโดดเด่นของมอญเป็นจุดเชิญชวน แต่ขาดการส่งเสริมจากภาครัฐ มอญเกาะเกร็ดปัจจุบันจึงต้องร่วมมือกันในการฟื้นฟูขนบธรรมเนียม ประเพณีเก่าแก่ของตนให้ฟื้นคืนกลับมาโดยลำพัง

การพัฒนาเขตเมืองตามนโยบายของรัฐบาล ทำให้เกาะเกร็ดมีถนนทางเท้า ทั่วทั้งเกาะ มีไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ใช้อย่างทั่วถึง มีผู้คนจากภายนอกข้ามเรือไปท่องเที่ยวทุกวัน ขณะที่คนในเกาะเกร็ดเองต้องออกมาประกอบอาชีพนอกเกาะ ส่งผลให้ชาวไทยเชื้อสายมอญ ชุมชนเกาะเกร็ดเปิดรับเอาวัฒนธรรมอื่นเข้ามามากขึ้น มีการรับเอาแนวคิด ค่านิยมสมัยใหม่ รวมถึงการใช้ภาษากลางมากขึ้น ทำให้มีความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ ทางการเมืองที่ขัดแย้งไม่ สอดคล้องกันในบางประเด็นของการให้สัมภาษณ์ ท่ามกลางความขัดแย้งทางความคิดก็ไม่มี ความแตกแยกในเรื่องความสามัคคีของชาวชุมชนมอญเกาะเกร็ด เห็นได้ชัดเจนจากผู้ที่ต้องออกไป ประกอบอาชีพนอกเกาะ พบกับเหตุการณ์และสถานการณ์ต่างๆ ที่หลากหลายมากกว่า แต่ก็ไม่ ชอบคุยเรื่องการเมือง การพัฒนาเขตเมืองจึงมีผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสาย มอญชุมชนเกาะเกร็ด

3.2.5 การศึกษา

ประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย จะให้ความสำคัญเรื่อง การศึกษาสำหรับประชาชนเป็นนโยบายหลักจากทุกรัฐบาล เพราะการศึกษาจะนำมาซึ่งความรู้ ความเข้าใจในทางการเมือง และนำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมือง การศึกษานอกจากจะเป็น กุญแจสำคัญในการแก้ไขปัญหาทุกเรื่องแล้ว การศึกษายังสามารถเปลี่ยนแปลงความคิด ความเชื่อ ความโน้มเอียง และทัศนคติในทางการเมืองได้ด้วย แต่เมื่อใดก็ตามที่ประชาชนขาดการศึกษา การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นย่อมเป็นไปในทิศทางตรงกันข้าม นอกจากนี้การศึกษาที่เน้นในเรื่องของ วิชาการ โดยละเลยการปลูกฝังในเรื่องของคุณธรรม จริยธรรมให้กับประชาชน การศึกษานั้นอาจ ย้อนกลับมาทำร้ายคนในสังคมด้วยเช่นกัน

หลักสูตรการศึกษาของไทยทุกสถาบันการศึกษา มีแนวโน้มที่จะปลูกฝัง แนวคิดเรื่องอนุรักษนิยม ชาตินิยม และอำนาจนิยม มากกว่าจะให้ความเลื่อมใสในระบอบ ประชาธิปไตย ไม่เคยสอนหรือส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักใช้ความคิด รู้จักทำในสิ่งที่สร้างสรรค์ สิ่ง ที่โรงเรียนเน้นและทำได้ดีที่สุดคือการให้ท่องจำเนื้อหาจากตำรา ในขณะที่ผู้สอนเองก็ไม่กล้าหยิบ ยกตัวอย่างในเรื่องของความเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ให้แก่เยาวชนได้ศึกษา อาจเป็นเพราะว่า ประชาธิปไตยของไทยเองนั้นสั่นคลอน มีการปฏิวัติรัฐประหารยึดอำนาจรัฐบาลอยู่บ่อยครั้ง บางครั้งรัฐบาลก็ดูแลอำนาจ บางช่วงเวลาก็เป็นประชาธิปไตยเพียงครึ่งเดียว นอกจากเยาวชนของ ชาติจะไม่ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเรื่องของประเทศชาติแล้ว ในระดับอุดมศึกษา นิสิต นักศึกษาของไทย ส่วนใหญ่ยังมีทัศนคติทางการเมืองแบบอำนาจนิยมอยู่ในระดับสูงเช่นกัน

ผู้ให้สัมภาษณ์ชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด ส่วนใหญ่มีการศึกษา อยู่ในระดับมัธยมปลาย ยังมีลักษณะของชาตินิยม และอำนาจนิยมอยู่ในระดับสูง เห็นได้จากการ

ยอมรับอำนาจรัฐบาล ขอการบริหารงานแบบเด็ดขาดและรวดเร็ว เชื่อฟังและคล้อยตามผู้นำ ทั้งที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ ให้ความเห็นว่าการชุมนุมประท้วงตามระบอบประชาธิปไตยเป็นการถ่วงความเจริญของประเทศ ทั้งนี้เป็นผลมาจากระบบการศึกษาของไทยที่เน้นในเรื่องของชาตินิยม อำนาจนิยมมาหลายยุคหลายสมัยไม่มีเปลี่ยนแปลง

3.2.6 สื่อ

สื่อมวลชนไทยในปัจจุบัน มองเห็นผลประโยชน์ในการนำเสนอข่าวของคุณมากกว่าการนำเสนอข่าวที่เป็นข้อเท็จจริงตามอุดมการณ์ โดยเฉพาะสื่อที่อยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐจะต้องนำเสนอข่าวอย่างรอบคอบและไม่ให้กระทบถึงรัฐบาล เนื่องจากรัฐบาลไทยควบคุมการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนอย่างรัดกุม หากนำเสนอข่าวที่ขัดแย้งกับการบริหารงานของรัฐบาล รายการข่าวที่นำเสนอขึ้นหากเป็นรายการโทรทัศน์ หรือวิทยุ อาจถูกรัฐบาลสั่งปิดผังรายการ หากเป็นหนังสือพิมพ์อาจถูกสั่งปิดโรงพิมพ์ตามพระราชบัญญัติการพิมพ์ หรือแทนที่พิมพ์อาจถูกกล่าวหาไซ้เหมือนสมัยพ่อขุนเผด็จการได้

สื่อมวลชน ได้เข้ามามีบทบาทในการให้ความรู้ในทางการเมืองแก่ประชาชนมากขึ้นตามลำดับ สื่อมวลชนยังสามารถนำเสนอข่าวในลักษณะของการชี้แนะ ครอบงำความคิด และความโน้มเอียงทางการเมืองของผู้ที่รับสื่ออยู่เป็นประจำได้ โดยเฉพาะสื่อทางหนังสือพิมพ์ วิทยุ และทางโทรทัศน์ ดังนั้น สื่อมวลชนจะต้องสำนึกถึงคุณธรรม และจรรยาบรรณของการเป็นสื่อ ต้องนำเสนอข่าวที่เป็นประโยชน์ เพื่อช่วยให้ประชาชนใช้ตัดสินใจพัฒนาความคิด และอุดมการณ์ทางการเมืองด้วยตนเองที่ถูกต้องโดยปราศจากการชี้นำ

การให้สัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมแล้ว ผู้วิจัยพบว่า ชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด เป็นชุมชนที่มีความรู้ความเข้าใจในทางการเมือง มีความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ ทางการเมือง ให้เหตุผลที่น่ายอมรับฟังในทุกประเด็น และมีความโน้มเอียงในทางการเมือง ทั้งนี้มีผลมาจากการอยู่ติดกับเมืองหลวงทำให้รับสื่อได้รวดเร็วหลายช่องทาง สื่อจึงมีผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด

สรุป จากบริบททางประวัติศาสตร์ที่มอญรับแนวคิดการปกครองตามแบบพุทธศาสนา และการเข้าสู่ระบบไพร่ของไทย ทำให้ชนชาติมอญยอมรับในอำนาจการปกครองของรัฐบาล การเป็นรัฐกัณฑ์ระหว่างคู่สงครามไทย กับพม่า ทำให้มอญต้องวางตัวเป็นกลาง การไม่ยอมรับอำนาจการปกครองของรัฐบาลพม่า และการที่ไทยมีนโยบายให้มอญปกครองกันเอง กระบวนการอบรมกล่อมเกลางานการเมืองจากรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่ง เป็นผลให้ชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด ไม่มีความสนใจเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง สภาพทางภูมิรัฐศาสตร์ของเกาะเกร็ดไม่ใช่จุดยุทธศาสตร์ทางการเมือง กลุ่มทางการเมืองจึงไม่สนใจไปทำ

กิจกรรมทางการเมือง ทำให้ชาวชุมชนมอญเกาะเกร็ดมีพฤติกรรมแบบนิ่งเฉย เฉื่อยชาในทางการเมือง การพัฒนาเขตเมืองตามนโยบายของรัฐบาล ได้ส่งผลให้ชาวชุมชนมอญเกาะเกร็ดเปิดรับเอาวัฒนธรรมอื่นๆ รวมทั้งได้รับเอาความคิด ความเชื่อสมัยใหม่เข้าสู่สังคมของตนอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีความคิดความเชื่อในทางการเมืองที่แตกต่างกันออกไป พร้อมๆ กับการเร่งฟื้นฟูวัฒนธรรมเก่าแก่ของตนให้ฟื้นคืนกลับมา ระบบการศึกษาของไทยที่ไม่ปลูกฝังให้เยาวชนเลื่อมใสในการปกครองแบบประชาธิปไตย เป็นผลให้ชาวชุมชนมีทัศนคติในเรื่องของอำนาจนิยม และชาตินิยมในระดับสูง และการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชน ทำให้ชาวชุมชนได้รับความรู้ความเข้าใจในทางการเมือง และมีความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ ทางการเมือง

จากข้อสรุปในส่วนของกรณีวัฒนธรรมทางการเมือง และปัจจัยที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด ผู้วิจัยพบว่า ปัจจัยทางประวัติศาสตร์ มีผลให้ชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ดยอมรับอำนาจการปกครองของผู้ปกครองตามแนวคิดการปกครองแบบธรรมราชา และทวารราชา การอบรมกล่อมเกลாதทางการเมือง และสภาพของภูมิรัฐศาสตร์ มีผลให้ชาวชุมชนมอญเกาะเกร็ดมีพฤติกรรมทางการเมืองแบบนิ่งเฉย ไม่สนใจเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง การพัฒนาเขตเมืองตามนโยบายของรัฐบาลมีผลให้ชาวชุมชนเกาะเกร็ดเปิดรับวัฒนธรรมต่างๆ รับแนวความคิดและค่านิยมสมัยใหม่ ทำให้มีความคิดเห็นแตกต่างกันไปตามสถานการณ์ ในขณะที่เดียวกันก็ส่งผลให้ชาวชุมชนมอญเกาะเกร็ดต้องหันไปตระหนักถึงการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียม และประเพณีเก่าแก่ของตนให้ฟื้นคืนกลับมา การศึกษามีผลให้ชาวชุมชนมอญเกาะเกร็ดมีทัศนคติทางการเมืองแบบอำนาจนิยม และอนุรักษ์นิยม ยอมรับในอำนาจของผู้มีสถานะที่เหนือกว่าโดยไม่มีข้อโต้แย้ง และการนำเสนอข่าวสารของสื่อ ส่งผลให้ชาวชุมชนมอญเกาะเกร็ด มีความรู้มีความเข้าใจในทางการเมือง มีความโน้มเอียงทางการเมือง และมีความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ ทางการเมือง

ข้อค้นพบนี้เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย คือ ปัจจัยทางประวัติศาสตร์ การอบรมกล่อมเกลาททางการเมือง สภาพภูมิรัฐศาสตร์ การพัฒนาเขตเมือง การศึกษา และสื่อ มีผลให้ชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง วัฒนธรรมทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด กรณีศึกษาเฉพาะในเขตตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยได้นำเสนอสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยของชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

1.1.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยของชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เรื่องวัฒนธรรมทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด ศึกษาเฉพาะในเขตตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ศึกษาวิจัยจากกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมชุมชน จำนวน 2 คน กลุ่มองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 3 คน กลุ่มผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 3 คน และประชากรในหมู่ที่ 1, 6, 7, ของตำบลเกาะเกร็ด จำนวน 29 คน รวมทั้งสิ้น 37 คน

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก

1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ แล้วนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์เชิงพรรณนาตามกรอบแนวคิด และวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

1.2.4 การนำเสนอผลการวิจัย เป็นการนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมเอกสาร และการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างมานำเสนอ บรรยายเชิงพรรณนาในเรื่องวัฒนธรรมทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด ตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ตามกรอบแนวคิด และวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

1.3 ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์มีทั้งหมด 4 กลุ่ม คือ กลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมชุมชน กลุ่มองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเกร็ด กลุ่มผู้ใหญ่บ้าน และประชาชน ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ พบว่า

เพศ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 25 คน และเพศหญิง จำนวน 12 คน

อายุ กลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 40 - 65 ปี ระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

รายได้ กลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม ส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 12,000 บาท ต่อเดือน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

2.1 วัฒนธรรมทางการเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยของชาวไทยเชื้อสายมอญ ชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

1) การมีความรู้ความเข้าใจทางการเมือง พบว่า ชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด มีความรู้มีความเข้าใจในระบอบการปกครองของไทย ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่รู้ว่าประเทศไทยมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองโดยผ่านการเรียนรู้ทางการเมืองจากสถานศึกษา สื่อ และประสบการณ์การชีวิตในสังคม เรื่องความแตกต่างระหว่างรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ.2540 และฉบับ พ.ศ.2550 ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นโน้มเอียงไปทางรัฐธรรมนูญ ฉบับ ปี พ.ศ. 2540 เพราะขาดการพิจารณาในรายละเอียดของรัฐธรรมนูญทั้ง 2 ฉบับ รัฐธรรมนูญ ฉบับ ปี 2550 เป็นรัฐธรรมนูญที่ได้รับการพัฒนา แก้ไข อุดช่องโหว่ และช่องว่างของรัฐธรรมนูญ ฉบับ ปี 2540 ถือได้ว่าเป็นการปฏิรูปรัฐธรรมนูญรอบสอง นอกจากนี้รัฐธรรมนูญ ฉบับ พ.ศ. 2550 ยังเปิดโอกาสให้องค์กรอิสระสามารถเข้าตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลได้ง่ายขึ้น การเข้าชื่อเพื่อถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือข้าราชการระดับสูงทำได้ง่ายขึ้น มีบทบทลงโทษสำหรับนักการเมือง และพรรคการเมืองที่ง่ายขึ้นและรุนแรงกว่า

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เข้าใจการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น เนื่องจากภายในตำบลเกาะเกร็ดมีการเลือกตั้งผู้บริหารในระดับท้องถิ่น หรือ อบต. การบริหารใน

ระดับท้องถิ่นเปรียบเหมือนรัฐบาลขนาดเล็ก ที่ได้รับการกระจายอำนาจการบริหารไปจากรัฐบาลกลาง มีระบบการบริหารคล้ายกับการบริหารประเทศ แต่มีขนาดเล็กกว่า มีประชากรน้อยกว่า และการเลือกตั้งในระดับชาติที่มีระบบการเลือกตั้งคล้ายคลึงกัน โดยเฉพาะการได้รับรู้ข้อมูลรายละเอียดจากสื่อมวลชน ทำให้มีความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ ทางการเมือง มีความโน้มเอียงในทางการเมือง ลักษณะดังกล่าวไม่แตกต่างจากประชาชนทั่วไปที่มีความรู้ความเข้าใจในทางการเมือง การปกครองประชาธิปไตยแบบไทยๆ

2) การเข้าร่วมในกิจกรรมทางการเมือง ของชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ มีการติดตามข่าวสารทางการเมืองเป็นระยะๆ โดยเฉพาะช่วงมีเหตุการณ์สำคัญในทางการเมือง รวมทั้งเป็นหน้าที่ของประชาชนชาวไทยต้องสนใจข่าวสารทางการเมืองเพื่อนำเสนอความต้องการของชุมชนผ่าน สส. นำปัญหาเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎรให้รัฐบาลรับทราบ นำไปสู่การกำหนดนโยบายเพื่อช่วยเหลือประชาชนได้ถูกต้องตรงตามเป้าหมาย ชาวชุมชนมอญเกาะเกร็ดไม่ต้องการเข้าไปก้าวก่ายการกำหนดนโยบายของรัฐบาล เมื่อเลือก สส. ไปแล้วควรปล่อยให้ สส. ทำหน้าที่ได้อย่างอิสระไม่จำเป็นต้องคอยควบคุมตรวจสอบการทำงานของ สส. เพราะได้รับความไว้วางใจจากประชาชนไปแล้วด้วยการลงคะแนนเสียงในการเลือกตั้ง เมื่อได้เป็นผู้แทนฯ ตัวผู้แทนฯ ต่างหากที่คอยให้ความช่วยเหลือ ดูแล เอาใจใส่ถามทุกข์สุขกับประชาชน มิใช่ให้ประชาชนไปตรวจสอบตัวผู้แทนฯ ตามความคิดเห็นของชาวไทยเชื้อสายมอญในส่วนนี้สะท้อนให้เห็นถึงระบบอุปถัมภ์ที่ยังคงอยู่ในสังคมชนชาติเอเชียไม่เปลี่ยนแปลง

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ไม่เคยร่วมรณรงค์ในทางการเมือง ไม่เคยไปฟังคำปราศรัยของพรรคการเมือง ไม่เคยเข้าร่วมกิจการในทางการเมืองแต่อย่างใด นอกจากไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งซึ่งถือเป็นหน้าที่ของประชาชนตามรัฐธรรมนูญฯ ชาวชุมชนส่วนใหญ่จะใช้เวลาประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงครอบครัว ใช้เวลาว่างนั่งสนทนากันภายในวัด สวดมนต์ไหว้พระ ไม่ยุ่งการเมือง ไม่ชอบพูดคุยเรื่องทางการเมือง การเมืองเป็นเรื่องของนักการเมือง ที่สำคัญอีกประการคือ การที่เกาะเกร็ดไม่ใช่จุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการรณรงค์ทางการเมือง เนื่องจากสภาพแวดล้อมประกอบด้วยจำนวนประชากร เกาะเกร็ดจึงถูกละเลยจากกลุ่มนักการเมืองและพรรคการเมืองทั้งหลาย ชาวชุมชนเกาะเกร็ดจึงขาดแรงบันดาลใจ ขาดแรงกระตุ้น รวมถึงพลังในการขับเคลื่อนให้มีความรู้สึกว่าคุณมีความสำคัญในทางการเมือง ต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองทุกๆ กิจกรรม

3) การยอมรับอำนาจรัฐบาล ชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ดพบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ เห็นด้วยกับข้อบังคับที่ให้ชาวไทยทุกคนต้องเข้ารับการตรวจเลือก

ไปเป็นทหารโดยไม่มีข้อยกเว้น เพราะถือเป็นหน้าที่ของชายไทย ทหารจะทำให้คนมีระเบียบวินัย ทหารต้องคอยช่วยเหลือประชาชนในยามประสบภัยพิบัติ ในยุคกรุงสุโขทัย กรุงศรีอยุธยา และ ตอนต้นของกรุงรัตนโกสินทร์ การเกณฑ์ไพร่พลเพื่อทำศึกสงครามเป็นเรื่องสำคัญ ในยาม บ้านเมืองสงบศึก ทหารยังต้องคอยเฝ้าระวังภัย ไพร่พลในช่วงบ้านเมืองอยู่ในภาวะสงบนี้ใช้แบบ เข้า 6 เดือน ออก 6 เดือน คือไปเป็นทหาร 6 เดือน ประกอบอาชีพหาเลี้ยงครอบครัว 6 เดือน ประเทศไทยปัจจุบัน อาศัยตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. 2497 กำหนดให้ชายไทยทุกคนมีหน้าที่ต้องเข้ารับราชการทหาร และยังเป็นหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญอีกด้วย

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ เห็นด้วยกับรัฐบาลย่อมบริหารประเทศได้ ทุกอย่าง เพราะได้รับอำนาจไปจากประชาชนให้จัดตั้งรัฐบาลบริหารประเทศ หลักการปกครองใน ระบอบประชาธิปไตยนั้นมิใช่มีจุดมุ่งหมายสำคัญอยู่ที่ประชาชน โดยเน้นความสำคัญที่มาของอำนาจว่า ได้มาจากประชาชน อำนาจการบริหารจะถูกกำหนดให้ใช้โดยองค์กรหนึ่งคือรัฐบาล ภายใต้ เป้าหมายอันสูงสุดคือการอยู่ดีกินดีของประชาชน อำนาจการบริหารอาจกลายเป็นคาบสองคมใน ขณะที่การบริหารสามารถนำไปสู่การพัฒนาความเจริญสู่สังคม ในทางตรงข้ามก็อาจส่งผลในทาง ลบต่อสมาชิกของสังคมได้เช่นกัน

นอกจากนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ยังยอมรับกฎหมาย ข้อบังคับ และ กฎระเบียบต่างๆ โดยไม่มีข้อโต้แย้ง เพราะเห็นว่าระเบียบหรือกฎหมายออกมาอย่างไรก็ต้องปฏิบัติ ตาม หากทุกคนยอมรับ เคารพ และปฏิบัติตามกฎหมาย จะนำมาซึ่งความสงบเรียบร้อยภายในสังคม กฎหมายนับเป็นกลไกสำคัญอีกอย่างในการนำเจตนารมณ์ของประชาชนไปสู่การปกครองแบบ ประชาธิปไตย และเป็นเครื่องมือในการกำหนดนโยบาย และการดำเนินการของรัฐ สถาบันที่มี หน้าที่ออกกฎหมายได้แก่ สถาบันพระมหากษัตริย์ สถาบันนิติบัญญัติ และสถาบันบริหาร

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับการชุมนุมประท้วงรัฐบาล เป็นการเอากฎหมายอยู่เหนือกฎหมาย ไม่สนับสนุนการชุมนุมประท้วงทุกรูปแบบ แม้ว่าการชุมนุม ประท้วงจะเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่ให้ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพเสนอความคิดเห็น ได้ แต่ต้องอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมาย รวมทั้งการชุมนุมเป็นสิทธิของประชาชนที่ชุมนุมอย่าง สงบและปราศจากอาวุธ การจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมของประชาชนรัฐมิอาจกระทำได้ แต่เพื่อ ความสงบเรียบร้อยรัฐสามารถประกาศใช้พระราชกำหนดได้ นอกจากนี้การชุมนุมประท้วง บางครั้งก็นำมาซึ่งความถูกต้อง สำหรับชาวชุมชนเกาะเกร็ดให้ความเห็นว่าการชุมนุมประท้วง จะทำให้การบริหารงานของรัฐบาลหยุดชะงัก เป็นการถ่วงความเจริญของประเทศ

สรุป จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง วัฒนธรรมทางการเมืองของชาว ไทยเชื้อสายมอญ ชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผู้ศึกษาวิจัยได้รวบรวมข้อมูล

จากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ พบว่า ชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า กล่าวคือ มีความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ยอมรับอำนาจของรัฐบาล เคารพ เชื่อฟัง และปฏิบัติตามกฎหมาย แต่ไม่สนใจเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมือง

2.2 ปัจจัยที่มีผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตย
ของชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

1) บริบททางประวัติศาสตร์ เมื่อพิจารณาจากแง่มุมทางสังคม และวัฒนธรรมทางประวัติศาสตร์ของชนชาติในเอเชียแล้ว เห็นว่าเรื่องอำนาจ วาสนา บุญบารมี เป็นเรื่องของผู้นำ ผู้ปกครองคือเทพเจ้าจากสวรรค์ถูกส่งลงมาปกครองมวลมนุษย์ เป็นแนวคิดอันได้รับอิทธิพลมาจากคำสอนทางศาสนา และลัทธิต่างๆ ส่วนการจัดระเบียบทางสังคม ความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ ลักษณะเจ้าขุนมูลนายในระบบราชการ การมอบน้อมต่อผู้มีอำนาจ และการเน้นการพึ่งพาผู้อื่นยังคงอิทธิพลฝังลึกอยู่ในสังคมของคนเอเชียมาจนปัจจุบัน

อาณาจักรมอญมีอาณาเขตติดต่อกับอินเดีย มอญจึงได้รับอิทธิพลด้านศิลปวัฒนธรรมและพุทธศาสนาจากอินเดียโดยตรง เมื่อมอญอพยพหนีภัยสงครามเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิ์สมภารในพระราชอาณาจักรไทย กษัตริย์แห่งกรุงสยามได้ทรงโปรดเกล้าฯ ให้มอญมาตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ส่วนเหล่านักบวชแม่ทัพแม่แสนกองและทหารมอญให้มาตั้งถิ่นฐานอยู่ในเกาะเกร็ด เพื่อเป็นหน้าด่านคอยตั้งรับกองทัพพม่าที่เดินทัพมาทางเรือเพื่อเข้าตีกรุงธนบุรี โดยปกติการปกครองบังคับบัญชาของเหล่าทหารจะลดหลั่นลงมาตามลำดับชั้น ผู้ใต้บังคับบัญชาต้องเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา จากบริบททางประวัติศาสตร์ของชนชาติมอญได้กลายเป็นตัวกำหนดทัศนคติ ความคิด ความเชื่อ และพฤติกรรมในทางการเมืองกับชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ดให้ยังคงยึดมั่นปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ปกครอง และยอมรับอำนาจของผู้ปกครองตามแนวทางพุทธศาสนา ใช้หลักของศาสนาในการดำเนินชีวิต เชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม ให้เกียรติแก่เจ้าของประเทศ จงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ไทย เคารพ และปฏิบัติตามกฎหมาย มีความโน้มเอียงทางการเมืองว่าด้วยลักษณะของศักดินาประชานิยม ยอมรับในอำนาจการปกครองของรัฐบาลมาจนถึงปัจจุบัน

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ เห็นด้วยที่รัฐบาลบริหารประเทศได้ทุกอย่างเพราะได้รับอำนาจจากประชาชน ไม่ควรเข้าไปขัดขวางเพราะจะทำให้ประเทศไม่ก้าวหน้า เมื่อรัฐบาลออกกฎหมายมาอย่างไรก็ต้องยอมรับไปตามนั้น ไม่เห็นด้วยกับการชุมนุมประท้วงรัฐบาล และมองว่าการชุมนุมประท้วงรัฐบาลเป็นการเห็นแก่ตัวของผู้ชุมนุม แม้รัฐบาลจะออกกฎหมายที่ไม่เห็นด้วยก็ไม่สมควรไปคัดค้านหรือต่อต้าน ต้องยอมรับข้อกฎหมาย เพราะคนมอญปฏิบัติตามระเบียบกฎหมาย กฎหมายออกมาอย่างไรก็ปฏิบัติไปตามนั้น

2) การอบรมกล่อมเกลາทางการเมือง หมายถึง กระบวนการถ่ายทอดทัศนคติทางการเมือง และแนวทางปฏิบัติกิจกรรมทางการเมืองที่สอดคล้องกับค่านิยม และวัฒนธรรมทางการเมืองของสังคมในขณะนั้น เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง การอบรมกล่อมเกลาทางการเมืองมีรูปแบบที่เป็นกระบวนการ ซึ่งจะทำให้สังคมสามารถดำรงอยู่ตามแบบฉบับดั้งเดิมของตน

เมื่อมอญกลายเป็นรัฐกันกระทบของกลุ่มสงครามระหว่างไทย กับพม่า เพื่อป้องกันภัยจากกลุ่มสงคราม มอญจึงต้องวางตัวเป็นกลางไม่เข้าข้างฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด และด้วยนโยบายของไทยให้ชาวมอญอพยพปกครองตนเอง โดยทางการไทยจะมีคำสั่งผ่านไปทางหัวหน้ามอญ เท่ากับทางการไทยไม่ต้องการให้มอญอพยพเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมือง และจากการปฏิบัติตามคำสั่งสอนทางพุทธศาสนา ทำให้กระบวนการอบรมกล่อมเกลาทางการเมืองจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งของมอญมีขอบเขตจำกัด ชาวมอญจะเชื่อฟังคล้อยตามผู้นำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับผู้นำที่ไม่เป็นทางการเช่นพระสงฆ์ หรือผู้ที่ตนเคารพนับถือ ทำให้ชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ดให้ความสำคัญกับกิจกรรมทางศาสนา การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในสังคมตน มากกว่าการเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ติดตามข่าวสารทางการเมืองอยู่เป็นระยะๆ มีความเชื่อมั่นไว้วางใจรัฐบาล และตัวผู้แทนฯ ไม่เคยเข้าร่วมรณรงค์ทางการเมือง หรือช่วยนักการเมืองหาเสียงก่อนการเลือกตั้งเพราะเป็นหน้าที่ของนักการเมือง และหัวหน้าคน ไม่ชอบฟังการปราศรัยของนักการเมือง ไม่ต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองใดๆ นอกจากการเลือกตั้งที่ถือเป็นหน้าที่ต้องกระทำ เมื่อมอบอำนาจให้ผู้แทนไปทำหน้าที่แทนตนแล้วก็ไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับผู้แทนอีก ควรปล่อยให้ทำหน้าที่ของผู้แทน หากผู้แทนไม่ทำหน้าที่หรือทำหน้าที่ไม่โปร่งใส ผู้แทนผู้นั้นจะต้องชดใช้กรรมในสมัยหน้า การไปถกเถียงเรื่องการเมืองเป็นเรื่องเสียเวลา ชาวมอญชุมชนเกาะเกร็ดใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับการประกอบอาชีพ ใช้เวลาว่างนั่งสวดมนต์ไหว้พระ หาแนวทางในการอนุรักษ์ฟื้นฟูขนบธรรมเนียม ประเพณี บำรุงพระพุทธศาสนาจะมีประโยชน์มากกว่าการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมในทางการเมือง

3) ภูมิรัฐศาสตร์ เป็นการศึกษาถึงลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ทางการเมือง ลักษณะทางภูมิศาสตร์ของเกาะเกร็ด เป็นเกาะกลางลำน้ำเจ้าพระยา มีเนื้อที่ประมาณ 4.2 ตารางกิโลเมตร เป็นพื้นที่ราบต่ำล้อมรอบด้วยน้ำ มีสภาพเป็นชนบท มีพื้นที่กว้างว่างเปล่าเป็นจำนวนมาก ในฤดูน้ำหลากน้ำสามารถท่วมถึงได้ทุกปี ไม่มีสะพานเชื่อมต่อกับแผ่นดินใหญ่ มีภูมิอากาศแบบร้อนชื้น มีประชากร 5,842 คน การติดต่อกับสังคม

ภายนอกใช้การคมนาคมทางน้ำโดยเรือข้ามฟาก เรือจะให้บริการตั้งแต่เช้าจนถึงเวลา 21.00 น. จึงหยุดบริการ ทำให้เป็นอุปสรรคในการเดินทาง

ในทางการเมือง ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ไม่เคยข้ามฝั่งไปฟังการปราศรัยหาเสียงก่อนการเลือกตั้งจากอุปสรรคดังกล่าว และภายในเกาะเกร็ดเองไม่เคยจัดเวทีปราศรัยของนักการเมือง และพรรคการเมืองเนื่องจากเป็นสถานที่ขนาดเล็ก มีจำนวนประชากรไม่มาก ไม่ปลอดภัยในการเดินทางข้ามแม่น้ำที่กว้างใหญ่ ทำให้ไม่คุ้มต่อการลงทุนเดินทางไปหาเสียง และไม่ใช่อุตสาหกรรมที่สำคัญในทางการเมือง ชาวชุมชนมอญเกาะเกร็ดจึงถูกทอดทิ้งทางการเมือง อีกประการคือ ชาวชุมชนมีอุดมการณ์ทางการเมืองแบบอุปถัมภ์ เมื่อนักการเมืองคนใดสามารถครองพื้นที่แห่งนี้ได้จะกลายเป็มนักการเมืองอมตะ ไม่มีวันตายไปจากจิตใจของชาวชุมชนในเรื่องนี้นักการเมืองโดยทั่วไปทราบกันดี จากสภาพทางภูมิศาสตร์ และจำนวนของประชากรเป็นผลให้ชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ดไม่ได้รับความสนใจในทางการเมือง นักการเมืองและพรรคการเมืองจึงมองไปทางแผ่นดินใหญ่มากกว่ามองเข้าไปในเกาะเกร็ด ในทางกลับกันชาวชุมชนมอญเกาะเกร็ดไม่ยอมมองออกไปข้างนอก กลับมองอยู่แต่เฉพาะภายในเกาะเกร็ดเท่านั้น การมองกันไปคนละทางระหว่างกลุ่มการเมืองกับชาวชุมชน นับว่าเป็นเรื่องน่าวิตกสำหรับการพัฒนาการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

4) การพัฒนาเขตเมือง เมื่อจอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีในสมัยนั้น ได้มีนโยบายสร้างสะพานเชื่อมระหว่างปากเกร็ดไปยังเกาะเกร็ดเพื่อเป็นที่พักรอรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ แต่เรื่องก็เงียบหายไป เนื่องจากหลายฝ่ายไม่เห็นด้วย ต่อมาเมื่อจังหวัดนนทบุรีสนองรับนโยบายของรัฐบาลที่กำหนดให้ปี พ.ศ.2541-2542 เป็นปีเอเชี่ยนไทยแลนด์ด้วยการพัฒนาเกาะเกร็ดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

เมื่อเกาะเกร็ดถูกพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวตามนโยบายของรัฐบาล แต่ทางภาครัฐไม่มีมาตรการในการส่งเสริมเรื่องของวัฒนธรรมของชนชาติมอญอย่างแท้จริง แม้เศรษฐกิจของเกาะเกร็ดจะดีขึ้นแต่การกระจายรายได้ยังไม่ทั่วถึง มีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมจากภายนอกเข้าไปในชุมชนอย่างรวดเร็ว ทำให้ชาวชุมชนเกิดสำนึก ตระหนักในการร่วมมรดกที่พันพู่ประเพณีสำคัญๆ ตลอดจนส่งเสริมอาชีพหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาขึ้นมาใหม่ การพัฒนาเขตเมืองจึงมีผลให้ชาวชุมชนเกาะเกร็ดเกิดความคิด ที่สับสน ค่านิยม ที่แตกต่างกันออกไปแต่ไม่มีความแตกแยก ในทางกลับกัน การพัฒนาเขตเมืองกลับส่งผลให้ชาวชุมชนเกาะเกร็ดหันมาตระหนักถึงวัฒนธรรมของตน และยังคงอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมไว้ได้ท่ามกลางกระแสของการเปลี่ยนแปลง

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนางมะลิ วงศ์จำนง ผู้นำกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมชุมชน กล่าวว่า “เดี๋ยวนี้ลูกหลานออกไปทำงานนอกเกาะกันเยอะเพราะโอกาสมันมี สมัยก่อนมีแต่โรงงานเครื่องปั้นดินเผาอย่างเดียว เดี่ยวนี้โรงงานข้างนอกมันเยอะ ไปเข้าเย็นก็กลับ แต่ไม่ชอบคุยเรื่องการเมืองเหมือนกัน สมัยจอมพล ป. จะสร้างสะพานมาที่นี่ เราก็ต่อต้าน เราชอบอยู่ของเราแบบสงบๆ ดีแล้ว จะเอาสะพานมาให้เรามันก็คงจะวุ่นวายไม่รู้อะไรต่อมิอะไรเข้ามาได้หมด พวกเราเลยไม่เอาสะพาน หลังปี พ.ศ.2541 เกาะเกร็ดกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยว เศรษฐกิจก็ดีขึ้น เราขายวัฒนธรรม เราเคยแสดงอะไร เล่นอะไร ก็แสดงให้เขาดู ชวนเขาไปดูวัดวาอารามของศาสนาของเรา เรารักษานขนบธรรมเนียมประเพณีของเรา เรามีศาสนาเป็นแกนกลาง อะไรก็ได้ที่ศาสนาเราอยู่ได้ เราจะช่วยกัน”

การพัฒนาเกาะเกร็ดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ได้ส่งผลให้ชาวชุมชนเกิดความคิด และค่านิยมที่แตกต่างกันออกไป พร้อมๆ กับการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนได้สำนึก ตระหนักถึงการอนุรักษ์ พื้นฟูวัฒนธรรมดั้งเดิมให้กลับคืนมา

5) *การศึกษา* วัฒนธรรมทางการเมืองสามารถปลูกฝังได้โดยการศึกษา การศึกษาสามารถเปลี่ยนแปลงความคิด ความเชื่อ ทศนคติ ความโน้มเอียงในทางการเมืองของบุคคลได้ และนำมาซึ่งความรู้ความเข้าใจในทางการเมือง ผู้ที่มีการศึกษาในระดับสูงมักมีแนวโน้มในการเข้ามีส่วนร่วมในทางการเมืองสูงกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อย การศึกษาทำให้คนมีความรู้สึกรู้ว่าตนเองมีคุณค่าของความเป็นมนุษย์ ในขณะที่การยอมรับเรื่องเจ้าขุนมูลนาย การแบ่งชนชั้นวรรณะ ความเชื่อในสิ่งเร้นลับ บาป บุญ นรก สวรรค์ ก็มีแนวโน้มลดลง เมื่อใดก็ตามที่ประชาชนขาดการศึกษาการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นย่อมเป็นไปในทิศทางตรงกันข้าม

ระบบการศึกษาของประเทศไทยทุกระดับการศึกษา มีแนวโน้มปลูกฝังในเรื่องของชาตินิยม อำนาจนิยม ให้แก่เด็กนักเรียนมากกว่าจะปลูกฝังเรื่องของสิทธิเสรีภาพแบบประชาธิปไตย ส่งผลให้เด็กไทยไม่กล้าแสดงออก ไม่ชอบแสดงความคิดเห็น ไม่กล้าโต้แย้งกับอาจารย์อย่างที่ควรจะเป็น การปลูกฝังให้เยาวชนของชาติเลื่อมใสในระบอบประชาธิปไตยไม่ใช่เรื่องง่าย เนื่องจากระบบประชาธิปไตยของไทยเองต้นคลอน ไม่ต่อเนื่องเป็นเวลานานเพียงพอที่จะเห็นเป็นตัวตนได้ และในบางช่วงบางตอนก็ไม่เป็นประชาธิปไตยโดยสมบูรณ์ การจะหยิบยกขึ้นมาเป็นตัวอย่างเปรียบเทียบให้เห็นอย่างชัดเจนจึงเป็นเรื่องยาก สถาบันการศึกษานั้นกล่าวแต่เรื่องของสิทธิเสรีภาพของประชาชนแต่ไม่มีการเปรียบเทียบให้เห็นว่า ในความเป็นจริงประเทศไทยมีความเป็นประชาธิปไตยมากน้อยเพียงใด ดังนั้น การถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมืองของไทยจึงไม่ใช่การถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย หากแต่เป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมืองตามแนวคิดอำนาจนิยม และชาตินิยมเสียมากกว่า

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีแนวโน้มทางการเมืองไปทางอำนาจนิยม และอุปถัมภ์ ขอมรับอำนาจของผู้ที่มีสถานะเหนือกว่า ตนเป็นเพียงผู้น้อยไม่มีอำนาจในการเจรจาต่อรอง ขอมรับและปฏิบัติตามข้อบังคับต่างๆ กรณี เช่น ร.ต.ท.ทนง ธรรมมิกานนท์ กล่าวกับผู้วิจัยในเรื่องของรัฐบาลออกกฎหมายที่ไม่เป็นธรรม และเราไม่เห็นด้วยกับกฎหมายนั้น ว่า “ถ้าเราไม่เห็นด้วยเราก็ไม่มีสิทธิไปทำอะไรเขาได้ เราต้องขอมรับโดยปริยาย มันทำอะไรไม่ได้อยู่แล้ว” หรือ กรณีของ นางสุพัตร์ เกตุเจริญ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 7 กล่าวไว้ตอนหนึ่งกับผู้วิจัยว่า “เราไม่ต้องไปยุ่งกับตัว สส. เขาหรอก สส.คนนี้เก่ง เขามาอยู่กับเราเอง เขามาดูแลทุกอย่าง ถามทุกข์สุขอยู่ตลอด สมัยหน้าฉันก็จะเลือก สส. คนนี้อีก” นอกจากนี้แล้วยังเห็นได้ชัดเจนจากการขอมรับอำนาจรัฐบาลที่สามารถบริหารประเทศได้ทุกอย่าง

ระบบการศึกษาของไทย ไม่ทำให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในระบบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง การศึกษากลับทำให้ประชาชนมีแนวคิดไปทางชาตินิยม อำนาจนิยม และแอบแฝงด้วยความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ ซึ่งมีผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของไทย

6) สื่อ สื่อมวลชน ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการให้ความรู้อบรมกลุ่มเกลาในทางการเมืองมากขึ้นเป็นลำดับ บางครั้งสื่อก็เสนอความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ ทางการเมือง โอนเอนเพื่อประโยชน์ของตัวเอง หนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์เป็นตัวละครสำคัญที่ทำให้การสื่อสารเกี่ยวกับเหตุการณ์และปรากฏการณ์ทางการเมือง ไม่ว่าจะมาจากรัฐบาลถึงประชาชน หรือจากคนกลุ่มหนึ่งไปถึงคนอีกกลุ่มหนึ่ง นอกจากนั้นสื่อยังสามารถครอบงำความคิด ความเชื่อ ความโน้มเอียงของผู้ที่เสพสื่ออยู่เป็นประจำได้อีกด้วย

การเผยแพร่ข่าวสารของสื่อมวลชนไทยจะถูกควบคุมโดยรัฐบาลผ่าน กสทช. โดยเฉพาะสื่อวิทยุ และโทรทัศน์ สื่อจึงมีขอบเขตจำกัดบางประการในการนำเสนอเพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบต่อรัฐบาล โดยเฉพาะสื่อมวลชนประเภทขาคณะกรรม และจรรยาบรรณจะนำเสนอพร้อมวิเคราะห์ข่าวการเมืองในลักษณะการชี้แนะ ให้มีความคิดเห็นคล้อยตาม เพื่อหวังผลประโยชน์จากการนำเสนอในรูปแบบของสินค้ารางวัล

เกาะเกร็ดมีอาณาเขตติดกับกรุงเทพมหานคร ย่อมได้รับข่าวสารที่รวดเร็ว และมีช่องทางการรับสื่อหลายช่องทาง ทำให้ชาวชุมชนเกาะเกร็ดมีความรู้มีความเข้าใจในทางการเมือง พร้อมๆ กับมีความคิดเห็นประเด็นต่างๆ ทางการเมืองในรูปแบบที่หลากหลายตามการนำเสนอของสื่อมวลชน

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ เห็นด้วยที่ประชาชนต้องติดตามข่าวสารทางการเมืองอยู่ตลอดเวลาเนื่องจากจะได้ทราบความเคลื่อนไหวในทางการเมือง เห็นได้จากการมีความรู้ความเข้าใจทางการเมือง มีความคิดเห็นที่โน้มเอียงในเรื่องของรัฐธรรมนูญ มีความคิดเห็นที่

แตกต่างกันในเรื่องของการถูกตัดสิทธิทางการเมือง และการถูกจำกัดสิทธิในการจัดเลี้ยงสังสรรค์ ก่อนการเลือกตั้ง 1 วัน

สื่อมวลชนจะต้องคำนึงถึงคุณธรรม และจรรยาบรรณของการเป็นสื่อ ไม่ควรมุ่งเสนอข่าวเพื่อเพียงผลประโยชน์ส่วนตัว ต้องให้ข่าวที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมเพื่อช่วยให้ประชาชนใช้ตัดสินใจพัฒนาความคิดและอุดมการณ์ทางการเมืองที่ถูกต้อง เพราะสื่อในปัจจุบันมีอิทธิพลในการครอบงำ ชี้นำประชาชน ไปพร้อมๆ กับการให้ความรู้ที่หลากหลายในทางการเมือง

กล่าวโดยสรุป ผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยพบว่า ปัจจัยทางประวัติศาสตร์มีผลให้ชาวชุมชนมอญเกาะเกร็ดยอมรับในอำนาจการปกครองของผู้ปกครอง เคารพ เชื่อฟัง และปฏิบัติตามกฎหมาย กระบวนการอบรมกล่อมเกลารวมทั้งการพัฒนาเมือง มีผลให้ชาวชุมชนมอญเกาะเกร็ดไม่สนใจเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง สภามุขนิรมิต มีผลให้นักการเมือง และพรรคการเมืองไม่สนใจเข้าไปทำกิจกรรมทางการเมืองภายในชุมชน การพัฒนาเขตเมือง มีผลให้ชาวชุมชนมอญเกาะเกร็ดต้องตระหนักเร่งฟื้นฟูวัฒนธรรมดั้งเดิมให้ฟื้นคืนกลับมา การศึกษา เป็นผลให้ชาวชุมชนมอญเกาะเกร็ดมีอุดมการณ์ทางการเมืองแบบอำนาจนิยม ยอมรับสถานะของผู้ถูกปกครองภายใต้ระบบอุปถัมภ์ และสื่อ มีผลให้ชาวชุมชนมอญเกาะเกร็ดมีความรู้ความเข้าใจทางการเมือง พร้อมกับความคิดเห็นที่หลากหลายในทางการเมือง ดังนั้น บริบททางประวัติศาสตร์ การอบรมกล่อมเกลารวมทั้งการพัฒนาเมือง สภามุขนิรมิต การพัฒนาเขตเมือง การศึกษา และสื่อ จึงเป็นปัจจัยที่มีผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

2. อภิปรายผล

การศึกษาวรรณกรรมทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ดศึกษาเฉพาะเขตตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 อภิปรายผลด้านวัฒนธรรมทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลจากการศึกษาพบว่า

2.1.1 การมีความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ผู้วิจัยพบว่า ชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด รับรู้ข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อมวลชนโดยเฉพาะทางโทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์ตามลำดับ สื่อมวลชนนอกจากนำเสนอข่าวแล้วยังอธิบายลักษณะเนื้อหาของข่าว

พร้อมๆ กับการวิเคราะห์ข่าวตามความคิดเห็นของผู้นำเสนอ โดยเฉพาะในบทบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์ที่นำเสนอการวิเคราะห์ข่าวอย่างเจาะลึก หยิบยกหัวข้อข่าว หรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่ผ่าน มาในทางการเมืองขึ้นเปรียบเทียบให้เห็นชัดเจน นอกจากการวิเคราะห์ข่าวในบทบรรณาธิการแล้ว หนังสือพิมพ์ยังมีข่าวทางการเมืองที่หลากหลายทันต่อเหตุการณ์ มีภาพการ์ตูนล้อเลียนการเมืองให้ เห็นเป็นนัยสำคัญ หนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่ให้ความรู้ทางการเมืองดีที่สุดในช่องทางหนึ่ง ด้านโทรทัศน์ และวิทยุ มีการนำเสนอข่าวทางการเมืองค่อนข้างจำกัด เนื่องจากสื่อดังกล่าวถูกควบคุมการ นำเสนอจากรัฐบาล โดยผ่านหน่วยงาน กสทช.

การให้ความรู้ทางการเมืองของสื่อ สอดคล้องกับแนวคิดรองศาสตราจารย์ ชม ภูมิภาค เรื่องสื่อมวลชนกับการเมืองไทย (2549: 661) มีใจความว่า สื่อ หรือการสื่อสาร หมายถึง การติดต่อสัมพันธ์กันระหว่างมนุษย์เพื่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน เป็นการถ่ายทอด ประสบการณ์ ความคิดเห็น และข้อเท็จจริงต่างๆ ของมนุษย์ในสังคม บทบาทสำคัญของ สื่อมวลชนก็คือสอนให้มนุษย์เข้าใจถึงพฤติกรรม และแบบแผนของสังคมการเมืองนั้น จนเกิดการ เรียนรู้ทางการเมือง ในสังคมสมัยใหม่ระบบการปกครองจะเป็นระบบใดก็ตาม สื่อมวลชนมี บทบาทสำคัญต่อการเมืองเป็นอันมาก สื่อมวลชนให้ข่าวสารให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่อง การเมือง กระตุ้นให้มวลชนมีส่วนร่วมทางการเมือง สื่อมวลชนจะปลูกฝังวัฒนธรรมทางการเมือง ให้แก่ประชาชน สื่อมวลชนอาจจะทำหน้าที่ทั้งในด้านการรายงานข่าว และการชักจูงใจด้วยการ เสนอข่าวสารข้อเท็จจริงทางการเมือง ทำให้ประชาชนได้ใช้เป็นข้อมูลในการพูดคุยถกเถียงกัน เพื่อให้เกิดการตัดสินใจได้

ผลการศึกษาดังกล่าว ยังสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องอบรมกล่อมเกลாதองการเมือง ในวัยผู้ใหญ่มีปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการกล่อมเกลாதองการเมืองของพุทธศาสนา ชุมพล (2535: 49-52) ระบุว่า สื่อมวลชน (Mass Media) ได้เข้ามามีบทบาทในการกล่อมเกลาทองการเมืองมากขึ้น ตามลำดับ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นตัวการที่ทำให้การสื่อสารที่เกี่ยวกับเหตุการณ์และ ปรากฏการณ์ทางการเมืองไม่ว่าจากรัฐบาลถึงประชาชน หรือจากคนกลุ่มหนึ่งไปถึงคนอีกกลุ่มหนึ่ง

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า คำถามเรื่องความรู้ความเข้าใจทางการเมืองที่ผู้ให้สัมภาษณ์มี ความโน้มเอียงไปทางรัฐธรรมนูญฯ ปี พ.ศ.2540 นั้น เป็นผลมาจากการได้รับข่าวสารจากสื่อที่เน้น นำเสนอในข้อดีด้านเดียวของรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวมากกว่าชี้ให้เห็นถึงข้อบกพร่อง และไม่สามารถอธิบายถึงความสำคัญของการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตและแบบสัดส่วนได้นั้น ส่วนหนึ่งมา จากการไม่ศึกษารายละเอียดของรัฐธรรมนูญทั้งสองฉบับ และขาดการนำเสนอรายละเอียดจาก สื่อมวลชนเป็นสำคัญ

2.1.2 การมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ระบุว่า นอกจากการติดตามข่าวสารทางการเมืองเป็นระยะๆ และการออกไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแล้ว กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองอย่างอื่นใด ไม่เคยเข้าไปยุ่งเกี่ยว พูดคุยกับผู้แทนราษฎรของตน ไม่เคยร่วมรณรงค์หาเสียงให้กับนักการเมือง และพรรคการเมือง ไม่ชอบไปฟังการปราศรัยหาเสียงก่อนการเลือกตั้ง ไม่ชอบพูดคุยในทางการเมือง

ผลการศึกษาดังกล่าว สอดคล้องกับ ณรงค์ ลินสวัสดิ์ (2522: 117) ได้กล่าวถึงปัจจัยหรือตัวแปรทางจิตวิทยาที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนไว้ว่า ผู้สนใจทางการเมืองมีแนวโน้มจะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่ไม่สนใจการเมือง อาจดูได้จากการติดตามข่าวสารทางการเมือง การพูดคุยทางการเมือง การไปฟังการปราศรัยหาเสียงเลือกตั้ง ผู้ที่สนใจลักษณะนี้มักจะมีแนวโน้มที่จะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมากกว่าผู้ที่ไม่มีความสนใจ ซึ่งเป็นพวกمينห่างต่อการเมือง หรือเพิกเฉยการเมือง ผู้ที่มีความรู้สึกไม่ดีต่อการเมืองหรือขาดศรัทธาในการปกครองระบอบประชาธิปไตย และคิดว่านักการเมืองไม่น่าไว้วางใจ คนพวกนี้จะแยกตัวเองออกจากการเมือง บุคคลที่ขาดความมุ่งหมายในชีวิตจะแสดงออกโดยการขาดค่านิยม ขาดการสร้างแนวทางในชีวิต มีความรู้สึกว่าตนเองไม่มีความสามารถ ไม่มีใครสนใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากบุคคลที่มีอำนาจเป็นต้น บุคคลที่มีลักษณะเช่นนี้มีแนวโน้มจะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการเมือง

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การไม่เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ดนี้ มีสาเหตุจากชาวชุมชนต้องใช้เวลาส่วนใหญ่กับการไปประกอบอาชีพเพื่อหาเลี้ยงครอบครัว ใช้เวลาที่เหลือมาบำรุงศาสนา และการดูแลลูกหลานจากกลุ่มการเมือง

2.1.3 การยอมรับอำนาจรัฐบาล ผู้วิจัยพบว่า ชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ดส่วนใหญ่ยอมรับอำนาจการบริหารงานของรัฐบาล คือ เห็นด้วยกับให้ชาวไทยทุกคนต้องเข้ารับการตรวจเลือกเป็นทหาร เห็นด้วยกับรัฐบาลที่สามารถบริหารประเทศได้ทุกอย่าง ยอมรับกับกฎหมายข้อบังคับต่างๆ และไม่สนับสนุนการชุมนุมประท้วงรัฐบาล

ผลการศึกษาดังกล่าว สอดคล้องกับ ฉานิทธิ สันตะพันธุ์ (2549) ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมทางการเมืองของไทยไว้ว่า สาเหตุที่ประชาธิปไตยไทยขาดความต่อเนื่องและมั่นคง มีสาเหตุมาจาก คนไทยมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบอำนาจนิยม และระบบอุปถัมภ์ วัฒนธรรมทางการเมืองแบบอำนาจนิยม (Authoritative political culture) คือคนในสังคมเห็นว่าผู้มีอำนาจมีความชอบธรรมถูกต้องผู้ถูกปกครองจะต้องปฏิบัติตาม เคารพ เชื่อฟัง ยกย่อง และเกรงกลัว ส่วนระบบอุปถัมภ์ (Patronage system) ประกอบไปด้วยผู้อุปถัมภ์และผู้รับการอุปถัมภ์ เป็นความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกัน ฝ่ายรับการอุปถัมภ์ยอมรับอำนาจ อิทธิพล และการคุ้มครอง ระบบอุปถัมภ์ของไทยมีวิวัฒนาการมาจากระบบไพร่ฟ้าและระบบศักดินา ซึ่งถือว่ามูลนายเป็นชนชั้น

ปกครองเป็นชนชั้นผู้ควบคุมดูแล ไฟร์ต้องปฏิบัติต่อมุลนายอย่างจงรักภักดีและให้ผลประโยชน์ตอบแทนแก่มุลนายเพื่อให้มุลนายเมตตา ลักษณะวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไฟร์ฟ้า ประชาชนมีความเชื่อฝังลึกว่า เรื่องการเมืองการปกครองเป็นของผู้ปกครอง ประชาชนทั่วไปมีหน้าที่เชื่อฟังและปฏิบัติตามเท่านั้น

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า พฤติกรรมการยอมรับอำนาจรัฐบาลของชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด ส่วนหนึ่งมาจากการยึดมั่นในศาสนา บริบททางประวัติศาสตร์ และการเข้าสู่ระบบไฟร์ในสังคมไทยยังคงฝังลึกและสืบทอดมาจนปัจจุบัน

2.1 อภิปรายผลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลจากการศึกษาพบว่า

2.2.1 บริบททางประวัติศาสตร์ ผู้วิจัยพบว่า ชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ดยังคงยึดมั่นและปฏิบัติตามคำสั่งสอนทางพุทธศาสนาอย่างเคร่งครัด ใช้หลักของศาสนาเป็นแกนกลางในการดำรงชีวิต เชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม รักษาขนบธรรมเนียม ประเพณีของตน ให้เกียรติแก่เจ้าของประเทศ จงรักภักดีต่อองค์พระมหากษัตริย์ไทย ด้านการจัดระเบียบทางสังคมมีลักษณะความสัมพันธ์ซึ่งอุปถัมภ์ นอบน้อมต่อผู้มีอำนาจ ประชาชนส่วนใหญ่มีความโน้มเอียงที่จะเชื่อฟังผู้นำ ฟังการตัดสินใจและการแก้ไขปัญหาของผู้ปกครองมากกว่าจะคิดเอง ชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ดจึงไม่คิดจะใช้ความรุนแรงในทางการเมือง ยอมรับในอำนาจของรัฐบาล พฤติกรรมเช่นนี้คล้ายคลึงกับพฤติกรรมของสังคมการเมืองในเอเชียที่มีมาแต่โบราณกาล

ผลการศึกษาดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีวัฒนธรรมทางการเมืองของนักวิชาการร่วมสมัยในผลงานของ Hofheinz and Calder (1982) Spengler (1980) Bellah (1957) Davis (1987) Pye (1985) ได้อธิบายถึงลักษณะของ ศาสนาฮินดู พุทธและอิสลาม ที่มีผลต่อการกำหนดรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองและเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการกำหนดความจงรักภักดี คุณวุฒิ วิทยุติ และอำนาจหน้าที่ในการจัดระเบียบทางสังคม โดยระบุว่าจีน อินเดีย ญี่ปุ่น เกาหลี หรือประเทศอื่นใดในเอเชียอาจกล่าวได้ว่าการเจริญเติบโตทางการศึกษา เศรษฐกิจ และความทันสมัยทางสังคมได้หมายความว่า จะนำไปสู่การมีประชาธิปไตยเสมอไป เพราะมีความโน้มเอียงทางการเมืองว่าด้วยลักษณะศักดินาประชานิยม และพาณิชยกรรม จะนำไปสู่การพัฒนาประชาธิปไตยแบบค่อยเป็นค่อยไป และสอดคล้องกับทฤษฎีของ ฮอดแกว (2539: 70-73) ศึกษาเรื่องมอญ, อุดมการณ์ชาตินิยมมอญ, เครือข่ายของกระบวนการชาตินิยมมอญ ที่พบว่า การเคลื่อนไหวทางการเมืองส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นกับชุมชนชาวมอญในไทย มีผลกระทบทางจิตวิทยาในภาพรวม เพราะคนไทยเชื้อสายมอญส่วนใหญ่โดยเฉพาะที่อยู่ในต่างจังหวัดมีความเป็นเอกเทศทางวัฒนธรรม ชุมชนเหล่านี้ได้รับการปลูกฝังให้สำนึกในชาติพันธุ์ซึ่งยังดำรงอยู่ในระดับหนึ่ง สื่อสิ่งพิมพ์ ไม่มี

พลังเพียงพอที่จะโน้มน้าวให้คนไทยเชื้อสายมอญส่วนใหญ่ตัดสินใจใช้ความรุนแรง คนมอญส่วนใหญ่ไม่กล่าวโทษว่าไทยมีส่วนทำให้เพื่อร่วมชาติของตนต้องตกระกำลำบาก และส่วนใหญ่ยังมีความจงรักภักดีต่อสังคมเจ้าบ้าน จึงไม่มีแนวโน้มจะใช้ความรุนแรงเพื่อระบายความคับข้องใจจากความคาดหวังที่ไม่เป็นจริง ขณะที่คนมอญในพม่าแม้ส่วนใหญ่จะรู้สึกผิดหวังกับไทยที่ไม่เต็มใจให้ความช่วยเหลือพวกตนในทศวรรษ 1990 แต่ก็ยังมีน้อยคนที่คิดจะใช้ความรุนแรงตอบโต้รัฐบาลไทยหรือกับคนไทย

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า บริบททางประวัติศาสตร์ชนชาติมอญยังคงเป็นตัวกำหนดทัศนคติ ความคิด ความเชื่อ และความโน้มเอียงในทางการเมืองให้ชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ดยอมรับอำนาจของรัฐบาล และไม่นิยมใช้ความรุนแรงในทางการเมืองมาจนถึงปัจจุบัน

2.2.2 ด้านการอบรมกล่อมเกลารวมถึงการเมือง พบว่า ชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ดเชื่อฟังและคล้อยตามผู้นำโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำที่ไม่เป็นทางการในชุมชน เช่น พระสงฆ์หรือผู้ที่ตนให้ความเคารพนับถือ และผู้นำที่เป็นทางการ โดยเฉพาะผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นผลมาจากความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ การตกเป็นรัฐกัณฑ์ระหว่างกลุ่มสงครามไทย กับพม่า ทำให้มอญต้องวางตัวเป็นกลางไม่เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองกับฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด และจากการที่ไทยมีนโยบายให้มอญปกครองตนเองโดยทางการไทยจะมีคำสั่งผ่านหัวหน้ามอญเท่านั้น ถือว่าเป็นการตัดโอกาสการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองของมอญ

จากการศึกษาดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการอบรมกล่อมเกลารวมถึงการเมืองของพฤทธิสถาน ชุมพล (2535:46-49) ได้สรุปแนวคิดของนักวิชาการไว้ว่า การอบรมกล่อมเกลารวมถึงการเมืองเป็นการสืบทอดวัฒนธรรมระหว่างคนรุ่นหนึ่งกับคนอีกรุ่นหนึ่ง เช่น จากรุ่นพ่อไปยังรุ่นลูก ซึ่งแนวคิดนี้แสดงให้เห็นถึงความคิดเชิงอนุรักษ์สังคม มองเห็นการอบรมกล่อมเกลารวมถึงการเมืองในรูปแบบที่เป็นกระบวนการ ซึ่งจะทำให้สังคมดำรงอยู่ตามแบบฉบับดั้งเดิมเป็นแนวความคิดที่มีพื้นฐานทางมานุษยวิทยา และสอดคล้องกับ ปณิสรา สุภามิ (2553: บทคัดย่อ) ศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด พบว่า ชาวชุมชนมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการประชาสังคมอยู่ในระดับน้อย ติดตามข่าวสารทางการเมืองนานๆ ครั้ง มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของทางราชการและการเลือกตั้งโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง มีการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้งที่ผ่านมา และจะออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งครั้งต่อไปอยู่ในระดับปานกลาง และคิดจะสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การช่วยเหลือภัยให้กับนักการเมืองหรือพรรคการเมืองใดการเมืองหนึ่งในการลงรับสมัครเลือกตั้งโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย

ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า การปฏิบัติตามคำสั่งสอนทางพุทธศาสนา การให้ความเคารพผู้อาวุโส การยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณี การต้องวางตัวเป็นกลางในฐานะรัฐกัณฑ์

กระทบ และการปกครองตนเองอย่างอิสระ โดยทางการไทยจะติดต่อผ่านผู้นำมอญเท่านั้น ส่งผลให้ชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด เคารพ เชื่อฟัง ปฏิบัติตามระเบียบกฎหมาย แต่ไม่สนใจเข้ามีส่วนร่วมในทางการเมือง

2.2.3 ลักษณะทางภูมิรัฐศาสตร์ พบว่า เกาะเกร็ดเมื่อถูกแบ่งแยกจากแผ่นดินใหญ่ กลายเป็นเกาะโดดเดี่ยวอยู่กลางลำน้ำเจ้าพระยา เนื่องจากนโยบายของผู้ปกครองในสมัยนั้นมองออกไปทางทะเล ให้ความสำคัญต่อการเดินเรือจากเมืองหลวงออกสู่อ่าวไทยอันเป็นที่มาของความเจริญทางเศรษฐกิจมากกว่าความสามัคคีกลมเกลียวของคนในชาติ และความเป็นปึกแผ่นของชาติ เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลง ภัยสงครามเกิดขึ้นภายในประเทศจากการเดินทัพทางเรือของพม่าเพื่อเข้าตีกรุงธนบุรี ผู้ปกครองจึงมองเข้าไปภายในประเทศให้ความสำคัญกับเกาะเกร็ด เห็นว่ามีความเหมาะสมเป็นปราการด่านหน้าทางน้ำ เพื่อตั้งรับกองทัพเรือของพม่า

สถานการณ์ดังกล่าว สอดคล้องกับโดแนลด์ ดับเบิลยู ไมนิค นักภูมิรัฐศาสตร์ชาวอเมริกันผู้แต่งหนังสือ “ดินแดนหัวใจและริมแลนด์ในประวัติศาสตร์ของยุโรปและเอเชีย” ไมนิคได้ชี้ให้เห็นว่า นโยบายและความโน้มเอียงทางการเมืองของประเทศใดๆ ที่อยู่ดินแดนริมขอบอาจจะสลับไปสลับมาระหว่างมองเข้าไปข้างในและมองออกภายนอก แล้วแต่เหตุการณ์และความกดดันทางการเมืองและประวัติศาสตร์ ตัวอย่างที่ไมนิคยกขึ้นมาสนับสนุนทฤษฎีของเขาคือประเทศไทยซึ่งมีนโยบายมองเข้าไปในทวีปหรือมองออกไปทางทะเล ก็แล้วแต่เหตุการณ์และความกดดันทางการเมือง ในยุคแรกไทยมองเข้าไปในแผ่นดิน เพราะข้าศึกส่วนใหญ่รุกรานมาจากภายใน ในระยะต่อมาไทยมองออกไปทางทะเลเพราะข้าศึกที่อาจจะรุกรานได้มาทางทะเล และในยุคปัจจุบันไทยย้อนกลับไปมองภายในอีก เพราะข้าศึกอาจจะรุกรานทางผืนแผ่นดินใหญ่ทางตอนเหนือ

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า นโยบายการขุดทางน้ำเล็กๆ ให้เป็นแม่น้ำขนาดใหญ่เพื่อย่นระยะทางการเดินเรือในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นอำนาจเด็ดขาดของผู้ปกครองเพียงผู้เดียว ใครไม่มีสิทธิโต้แย้งแต่ประการใด เมื่อเข้าสู่ภาวะสงคราม เกาะที่ไม่ได้รับความสนใจนี้กลับกลายเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญทางการทหาร ในปัจจุบันประเทศได้เปลี่ยนรูปแบบการปกครองให้อำนาจเด็ดขาดในการปกครองเป็นของประชาชน สภาพเกาะเกร็ดที่มีแม่น้ำเป็นพรมแดนจึงเป็นอุปสรรคต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ประกอบกับพื้นที่บนเกาะมีขนาดเล็กมากเมื่อเทียบกับเกาะต่างๆ ของประเทศ ประชากรยังมีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับชุมชนต่างๆ ที่อยู่ติดกับกรุงเทพมหานครเช่นเดียวกับเกาะเกร็ด และยังไม่เป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญทางการเมืองอีกด้วย เกาะเกร็ดจึงไม่ได้รับความสนใจในทางการเมืองจากกลุ่มการเมืองต่างๆ ด้วยสาเหตุทางภูมิศาสตร์และจำนวนประชากร ชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ดจึงถูกทอดทิ้งทางการเมือง

2.2.4 ด้านการพัฒนาเขตเมือง พบว่า เมื่อเกาะเกร็ดได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ.2540 ชาวชุมชนเกาะเกร็ดมีการสร้างงานสร้างรายได้ ระบบเศรษฐกิจภายในเกาะดีขึ้น มีการรับเอาวัฒนธรรมจากแหล่งอื่นมากขึ้นเนื่องจากอยู่ใกล้กับเมืองหลวงทำให้มีการรับเอาความคิด ค่านิยมต่างๆ รวมถึงการใช้ภาษากลางเพิ่มขึ้น อีกทั้งคนรุ่นใหม่ไม่ได้สำนึกในการสืบทอดวัฒนธรรมของตน สังเกตเห็นได้จากคนรุ่นใหม่พูดภาษามอญไม่ค่อยได้ ศิลปะหรือนาฏกรรมการแสดงแม้จะมีผู้สืบทอดแต่ก็ดำเนินไปในทางธุรกิจ ด้านอุตสาหกรรมเครื่องปั้นดินเผา แต่เดิมเคยผลิตเพื่อยังชีพได้เปลี่ยนไปเป็นการผลิตเพื่อการค้า ในขณะที่ความเชื่อเรื่องให้ความเคารพต่อผู้อาวุโสและบรรพบุรุษยังคงหลงเหลืออยู่เพราะชุมชนมอญเกาะเกร็ดยังคงสืบทอดความสัมพันธ์ในครอบครัว ประกอบกับการเปิดประตูเกาะเกร็ดเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แต่ขาดการส่งเสริมจากภาครัฐอย่างแท้จริง ทำให้ชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ดต้องฟื้นฟู และอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมเก่าแก่ของตนตามลำพัง และปรับตัวสืบทอดวัฒนธรรมของตนไว้ได้ดีในระดับหนึ่ง

การศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับผลการศึกษาของนิวัตน์ อมาตยกุล (2549:128-130) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยทางสังคมผลกระทบและการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนเกาะเกร็ด ที่พบว่า ปัจจัยทางสังคมที่มีส่วนช่วยในการรักษาวัฒนธรรมของชุมชนเกาะเกร็ดคือ เครื่องข่าของจักรทางสังคม กิจกรรมสำคัญทางศาสนา ความสามัคคี และความร่วมมือกันในชุมชน ส่วนผลกระทบและความเปลี่ยนแปลงจากการที่ชุมชนเกาะเกร็ดถูกพัฒนาขึ้นเป็นแหล่งท่องเที่ยวในเชิงวัฒนธรรมคือ ด้านเศรษฐกิจ พบว่า เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ยกระดับคุณภาพชีวิตให้กับคนในชุมชน ด้านสังคม พบว่า มีการฟื้นฟูขนบธรรมเนียมประเพณีและวิถีชีวิตในอดีตกลับคืนมา ด้านวัฒนธรรม พบว่า มีการรับวัฒนธรรมจากแหล่งอื่น เหตุผลประการสำคัญคือเกาะเกร็ดอยู่ใกล้กรุงเทพฯ ด้านสภาพแวดล้อม พบว่า สิ่งสาธารณูปโภคเช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้นสำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมของชุมชนเกาะเกร็ด พบว่า ยังมีการสืบทอด เช่น การแต่งกาย อาหาร การประกอบพิธีกรรมยังคงทำในรูปเดิม แต่การผลิตเครื่องปั้นดินเผาวิธีการแบบดั้งเดิมได้มีการอนุรักษ์ไว้ให้คนทั่วไปได้เห็น แต่มีการประยุกต์วัฒนธรรมบางด้านให้เข้ากับรูปแบบใหม่ๆ และยังคงสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการอบรมกล่อมเกลாதงการเมืองของพุทธทิสาร ชุมพล (2535) กล่าวว่า การอบรมกล่อมเกลாதงการเมือง เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตของบุคคลแต่ละคน หมายถึง เมื่อบุคคลเติบโตขึ้นมีประสบการณ์ชีวิตที่หลากหลายยิ่งขึ้นก็ย่อมมีการปรับเปลี่ยนทัศนคติดั้งเดิมให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของชีวิตที่เปลี่ยนไป และสอดคล้องกับผลการศึกษาของสมศรี ศิริขวัญ (2541) ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์เชิงนิเวศวิทยาวัฒนธรรมเกี่ยวกับ

การตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ กรณีศึกษาชุมชนเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ที่พบว่า ชุมชนเกาะเกร็ด ได้รับผลกระทบจากนโยบายของรัฐบาล ปัจจัยทางนิเวศวิทยา และแพร่กระจายของวัฒนธรรมไทย ทำให้วัฒนธรรมทางด้านประเพณีลดความเข้มข้นลงขณะที่การให้ความเคารพต่อผู้อาวุโส และบรรพบุรุษยังคงอยู่ในสังคมอย่างเหนียวแน่น ทำให้ชุมชนมอญเกาะเกร็ดยังคงปรับตัวและสืบทอดวัฒนธรรมของตนไว้ได้ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของกระแสสังคม

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า แผนพัฒนาให้เกาะเกร็ดเป็นแหล่งท่องเที่ยว จะเกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ชาวชุมชนเกาะเกร็ด มีการรับความคิด ค่านิยมสมัยใหม่ เปิดรับวัฒนธรรมอื่นเข้ามา มีแนวโน้มทำให้ชาวชุมชนเข้ามีส่วนร่วมในทางการเมืองมากขึ้น แต่การท่องเที่ยวดังกล่าวเป็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และไม่ได้รับการส่งเสริมอย่างแท้จริงจากภาครัฐ ทำให้ชาวชุมชนเกาะเกร็ดได้เห็นถึงความสำคัญในการร่วมมือกันอนุรักษ์ ฟื้นฟู ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมดั้งเดิมของตน ชาวชุมชนจะใช้เวลาร่วมกันทำนุบำรุงศาสนา สวดมนต์ ไหว้พระ ไม่สนใจเข้าร่วมในกิจกรรมทางการเมือง ไม่ชอบสนทนาทางการเมือง และมองว่าการเมืองเป็นเรื่องของนักการเมืองและพรรคการเมือง

2.2.5 ด้านการศึกษา พบว่า ชาวชุมชนเกาะเกร็ดส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา ที่สำคัญคือระบบการศึกษาของประเทศไทยนับตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับอุดมศึกษาจะสอนให้จดจำมากกว่าจะสอนให้รู้จักคิด และมีแนวโน้มปลูกฝังในเรื่องของอุดมการณ์ชาตินิยม ให้จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ซึ่งสอดคล้องกับบริบททางประวัติศาสตร์ และการอบรมกล่อมเกล่าทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสายมอญ ที่ให้เกียรติเข้าของประเทศ ยึดมั่นในคำสั่งสอนของพุทธศาสนา และจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ไทย มากกว่าจะปลูกฝังให้เยาวชนมีความเลื่อมใสในระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากระบบประชาธิปไตยของไทยเองไม่มั่นคง การถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยจึงไม่ใช่เรื่องง่าย การศึกษายังคงปลูกฝังแนวคิดชาตินิยม อำนาจนิยมแบบเก่าของไทยอยู่ไม่เปลี่ยนแปลง

การศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับ สุมาลี บำรุงสุข และสุภรัตน์ เลิศพานิชย์กุล (2549) กล่าวไว้ว่า มรดกทางประวัติศาสตร์ของชนชาติไทยพิจารณาจากแง่มุมทางสังคมและวัฒนธรรมแล้ว เห็นว่าแนวคิดทางการเมืองเรื่องอำนาจ บุญบารมี ของผู้นำ เป็นแนวคิดอันได้รับอิทธิพลมาจากศาสนาพุทธยังคงมีอิทธิพลมากต่อสังคมไทย ส่วนการจัดระเบียบทางสังคมในระบบไพร่ยังคงมีอิทธิพลครอบงำสังคมการเมืองไทยในปัจจุบัน เช่นความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ ลักษณะเข้าขุนมูลนายในระบบราชการ การนอบน้อมต่อผู้มีอำนาจ และการเน้นการพึ่งพาผู้อื่น แม้ว่าประเทศไทยจะก้าวสู่การปกครองในระบอบประชาธิปไตยมาเป็นเวลานานแล้ว แต่อำนาจการเมืองการปกครองยังคงอยู่ภายใต้การควบคุมของกลุ่มผู้นำจำนวนน้อย ประชาชนส่วนใหญ่มีความโน้ม

เอียงจะเชื่อฟังผู้นำ ฟังพาการตัดสินใจการแก้ไขปัญหามากกว่าจะคิดเอง พฤติกรรม เช่นนี้อยู่กับสังคมไทยมาแต่โบราณกาล และสอดคล้องกับวันชาติ เจตรานนท์ (2547: 72) ได้ ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง วัฒนธรรมทางการเมืองและการเรียนรู้ทางการเมืองของนักศึกษาไทย โดย ทำการศึกษาวิจัยจากนิสิต นักศึกษา 6 สถาบัน คือ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ โรงเรียนนายเรืออากาศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน 946 คน พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีทัศนคติทางการเมืองแบบ อำนาจนิยมอยู่ในระดับสูง ขาดความเชื่อมั่นในเพื่อนมนุษย์และสภาพแวดล้อมทางการเมือง ไม่ ชอบให้มีการวิพากษ์วิจารณ์ แต่ขณะเดียวกันกลับมีทัศนคติที่เป็นประชาธิปไตยอยู่ในระดับสูง

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การที่ชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด มีความรู้มีความ เข้าใจในทางการเมืองนั้น ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการได้รับการศึกษาจากสถานศึกษา และการ ติดตามข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน คือจากข้อคำถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจทาง การเมืองมีทั้งหมด 5 ข้อ สามารถตอบถูกต้องประเดิมถึง 3 ข้อ เมื่อผู้วิจัยเจาะลึกลงไปคำถาม ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจและตอบคำถามตามความเข้าใจของตนเอง เช่นถามถึงความ แตกต่างระหว่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับที่ พ.ศ. 2540 กับปี พ.ศ. 2550 ผู้ให้ สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความเห็นว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปี พ.ศ.2550 เป็นเผด็จ การ นอกจากนี้การศึกษายังทำให้ชาวชุมชนมอญเกาะเกร็ดมีทัศนคติแบบอำนาจนิยมด้วยคือ ชอบ การบริหารงานแบบเด็ดขาด และรวดเร็วโดยไม่ต้องฟังเสียงคัดค้าน

2.2.6 สื่อ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ผ่านสื่อมวลชนของชาวไทยเชื้อสาย มอญชุมชนเกาะเกร็ด ผู้วิจัยพบว่า ชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ดส่วนใหญ่มีการรับรู้ข้อมูล ข่าวสารต่างๆ ผ่านทางโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือวิทยุ และหนังสือพิมพ์ตามลำดับ รายการ โทรทัศน์ที่สนใจมากที่สุดคือรายการบรรยายธรรมะ รายการบันเทิง และรายการข่าว รายการวิทยุ ที่สนใจมากที่สุดคือรายการธรรมะ รายการบันเทิง และรายการข่าว รายการหนังสือพิมพ์ที่สนใจ มากที่สุดคือข่าวหน้าหนึ่ง สำหรับข่าวการเมืองจะติดตามเป็นครั้งคราวโดยเฉพาะช่วงเกิดเหตุการณ์ รุนแรงทางการเมือง

ผลการศึกษาดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิดการอบรมกล่อมเกลากองการเมืองใน วิทยาลัยที่มีปัจจัยที่มีผลกระทบต่อกรกล่อมเกลากองการเมือง ซึ่ง พุทธิสาณ ชุมพล (2553:49-52) ระบุว่า สื่อมวลชน (Mass Media) ได้เข้ามามีบทบาทในการกล่อมเกลากองการเมืองมากขึ้น ตามลำดับ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นตัวการที่ทำให้การสื่อสารที่เกี่ยวกับเหตุการณ์และ ปรากฏการณ์ทางการเมืองไม่ว่าจะเป็นจากรัฐบาลถึงประชาชน หรือจากคนกลุ่มหนึ่งถึงคนอีกกลุ่ม หนึ่ง และยังสอดคล้องกับแนวความคิดเกี่ยวกับการอบรมกล่อมเกลากองการเมืองและการเรียนรู้

ทางการเมือง (Political Socialization) ของ กนลา สุขพานิช-ขันทปราบ (2536: 53) ที่ระบุว่า การอบรมกล่อมเกลาและการเรียนรู้ทางการเมืองอาจเกิดขึ้นได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม เมื่อบุคคลได้สัมผัสโดยตรงกับข่าวสาร

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ดมีการรับรู้ข่าวสารต่างๆ ผ่านสื่อมวลชนอย่างกว้างขวางและรวดเร็วเนื่องจากเกาะเกร็ดอยู่ใกล้กับเมืองหลวง และได้รับอิทธิพลจากสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ อย่างไม่มีขอบเขตจำกัด ประกอบกับสื่อในปัจจุบันมีอิทธิพลต่อความคิด ความเชื่อ ความโน้มเอียงของประชาชนเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นการเสพสื่อต่างๆ เหล่านี้ย่อมส่งผลให้ชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ดมีความคิดเห็นในประเด็นทางการเมืองที่แตกต่างกันออกไป เห็นได้จากคำถามเรื่องผู้ไม่จบปริญญาตรีไม่มีสิทธิลงรับสมัครเลือกตั้ง ที่มีทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยพร้อมทั้งให้เหตุผลที่แตกต่างกัน

2.2 ข้อค้นพบเพื่อตอบคำถามตามวัตถุประสงค์

2.2.1 ศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยของชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จากการศึกษา พบว่า ชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ดมีความรู้ความเข้าใจในทางการเมืองโดยทั่วไป ยอมรับอำนาจรัฐบาล เชื่อฟังและปฏิบัติตามกฎหมาย แต่ไม่สนใจเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมือง

2.2.2 ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า การมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองเป็นผลมาจากการได้รับข่าวสารจากสื่อมวลชน การพัฒนาเขตเมือง และการศึกษา การยอมรับอำนาจรัฐบาล เคารพ เชื่อฟัง และปฏิบัติตามกฎหมาย มีผลมาจากปัจจัยทางประวัติศาสตร์ การไม่เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองเป็นผลมาจากการอบรมกล่อมเกลาทางการเมือง และภูมิรัฐศาสตร์

ผลการศึกษาดังกล่าวเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย คือ ปัจจัยทางประวัติศาสตร์ การอบรมกล่อมเกลาทางการเมือง สภาพของภูมิรัฐศาสตร์ การพัฒนาเขตเมือง การศึกษา และสื่อ มีผลให้ชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า

ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของอัลมอนด์ และเวอร์บา (Gabriel A. Almond and Sidney Verba) ที่ระบุว่า วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองแบบที่ประชาชนทั่วไปยอมรับอำนาจรัฐบาล เชื่อฟัง และปฏิบัติตามกฎหมาย มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมืองโดยทั่วไป แต่ไม่สนใจที่จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในทุกกระบวนการทางการเมือง และไม่มีความรู้สึกว่าตนเองอยู่ในฐานะที่จะมีความหมาย มีอิทธิพลทาง

การเมือง ตลอดจนพยายามไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการเมือง เขามีแต่เพียงหน้าที่เคารพ เชื่อฟัง กฎหมาย และข้อบังคับต่างๆ เท่านั้น

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า พฤติกรรมทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชน เกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ตามที่ค้นพบจากงานวิจัยครั้งนี้มีความสอดคล้องกับ พฤติกรรมทางการเมืองของผู้ที่อาศัยอยู่ตามชนบททั่วไปของประเทศไทย ที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า กำลังเข้าสู่ระยะการเปลี่ยนผ่านจากวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า ไปสู่การมีวัฒนธรรมผสมระหว่างไพร่ฟ้ากับมีส่วนร่วมอย่างค่อยเป็นค่อยไป ทั้งนี้เป็นผลมาจากการมีวิถีชีวิต ความเป็นอยู่แบบเรียบง่าย มีศาสนาเป็นที่พึ่งทางใจ มีทัศนคติ ความคิด ความเชื่อ และค่านิยมที่แตกต่างไปจากผู้ที่อยู่อาศัยในเขตเมืองหลวง ซึ่งต้องค้ำจุนตั้งแต่เช้าจรดค่ำ มีการรับรู้ข่าวสารที่รวดเร็ว มีระบบการศึกษาและรายได้ที่ดีกว่า จึงมีความสนใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วม ในทางการเมืองมากกว่า สังเกตเห็นได้จากการรวมตัวกันชุมนุมเพื่อนำเสนอข้อเรียกร้องต่างๆ ต่อ รัฐบาล มักมีจุดเริ่มต้นจากผู้ที่อยู่อาศัยในเขตเมืองหลวงเป็นส่วนใหญ่

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จำลิสดำรวัจ มานิตย์ อินผง (2550) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวไทยภูเขา: ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่พบว่า พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชาวไทยภูเขา มีพฤติกรรมแบบค้ำแคบ ไม่มีสำนึกทางการเมือง ไม่ติดตามข่าวสารทางการเมือง ไม่แสดงความคิดเห็นในทางการเมือง ไม่มีการตื่นตัวทางการเมือง เป็นผลให้ประชาชนไม่สนใจเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง สาเหตุมาจากการไม่รู้หนังสือ พูด อ่าน และเขียนภาษาไทยไม่ค่อยได้ ใช้เวลาส่วนใหญ่ทำไร่ ทำสวน มีความยากจนขาดแคลนในทุกด้าน ไม่มีรถโดยสารประจำทางผ่าน และการไม่เปิดโอกาสให้เข้ามีส่วนร่วมของ อบต. ส่งผลให้ชาวไทยภูเขาดำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบค้ำแคบ

การวิจัยครั้งนี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรลักษณ์ บัวทรัพย์ (2553) ศึกษาวิจัยเรื่อง วัฒนธรรมทางการเมืองของกรรมการชุมชน: ศึกษา เฉพาะเทศบาลในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่พบว่า กรรมการชุมชนดังกล่าว มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบผสมระหว่างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า กับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม คือมีความรู้ความเข้าใจในทางการเมืองโดยทั่วไป และเข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุม การทำประชาสังคมนำข้อคิดเห็น โดยการเป็นตัวแทนจากชุมชนนำปัญหาต่างๆ ที่ได้รับฟังจากประชาชนใน ชุมชนมาเสนอให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับทราบ อีกทั้งกรรมการชุมชนก็พร้อมจะให้ความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนให้หมดสิ้นไป จากผลการศึกษา ดังกล่าวมีความแตกต่างที่ตัวประชากร คือกลุ่มตัวอย่างเป็นคณะกรรมการชุมชนจึงต้องมีหน้าที่ใน

การนำปัญหาของชุมชนมาเสนอให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทราบ สำหรับกรณีศึกษาเรื่องนี้ กลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนภายในชุมชน

สรุป การศึกษาวิจัยเรื่อง “วัฒนธรรมทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด” เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย คือ ปัจจัยด้านประวัติศาสตร์ การอบรมกล่อมเกลாதองการเมือง สภาพของภูมิรัฐศาสตร์ การพัฒนาเขตเมือง การศึกษา และสื่อ มีผลให้ชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า การมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า มิได้หมายความว่าประชาธิปไตยของชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ดไม่พัฒนา เมื่อพิจารณาจะพบว่าประชาชนตามชนบทของประเทศไทยหรือประเทศต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ต่างก็มีวัฒนธรรมทางการเมืองที่ไม่แตกต่างไปจากชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากการรับเอาอารยธรรมด้านการเมืองการปกครองจากจีน และอินเดียมาเป็นตัวกำหนดอำนาจหน้าที่ในการจัดระเบียบทางสังคมยังคงมีอิทธิพลฝังลึกอยู่ในจิตใจ ทำให้มีความคิด ความเชื่อ ความโน้มเอียงทางการเมืองว่าด้วยลักษณะศักดินาประชานิยม นำไปสู่การพัฒนาการเมืองในระบบประชาธิปไตยแบบค่อยเป็นค่อยไป และจากเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนุษย์ฯ ที่ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในทางการเมือง จะเป็นพลังกระตุ้นให้ประชาชนมีความสนใจเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองนำไปสู่การพัฒนาประชาธิปไตยแบบพลเมืองได้ในที่สุด

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 การศึกษาวิจัยเรื่อง วัฒนธรรมทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสายมอญศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยได้ค้นพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้มีความเข้าใจทางการเมือง ขอมรับอำนาจของรัฐบาล เคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย แต่ไม่มีความสนใจเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยมีปัจจัยสาเหตุมาจาก บริบทประวัติศาสตร์ การอบรมกล่อมเกลาทองการเมืองจากรุ่นเก่าสู่รุ่นใหม่ สภาพของภูมิรัฐศาสตร์ที่มีแม่น้ำเป็นกำแพงธรรมชาติล้อมรอบ การพัฒนาเขตเมืองให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว การศึกษาที่ปลูกฝังเรื่องอำนาจนิยม และสื่อที่เสนอข่าวสารทางการเมือง

ในด้านความรู้ความเข้าใจทางการเมือง เพื่อให้ชาวชุมชนเกาะเกร็ดมีความรู้ความเข้าใจในทางการเมืองที่ดียิ่งขึ้น ส่วนราชการทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น อบต. อำเภอ จังหวัด สื่อมวลชน รวมถึงภาคเอกชน ควรร่วมมือกันสนับสนุนเผยแพร่การเรียนรู้ทางการเมืองภายใต้

ระบอบประชาธิปไตยด้วยการจัดให้มีการอบรม จัดนิทรรศการทางการเมือง ภาครัฐควรจัดโครงสร้างการศึกษาเสียใหม่ ให้บรรจุหลักสูตรการเรียนการสอนวิชาการเมืองการปกครองตั้งแต่เยาว์วัย วรรณคดีให้เห็นถึงความสำคัญ และเลื่อมใสในระบอบประชาธิปไตย โดยเริ่มตั้งแต่ครอบครัว โรงเรียน ไปถึงสังคมแวดล้อม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และการกล่อมเกล่าในทางการเมืองอย่างถูกต้อง เมื่อประชาชนมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองมากขึ้น ก็จะนำไปสู่การสนใจเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง โอกาสในการเข้าไปเสนอความคิดเห็นหรือคัดค้านนโยบายต่างๆ ของรัฐบาลย่อมมีมากขึ้นไปด้วยตามลำดับ ทั้งนี้ก็เพื่อถ่วงดุลอำนาจการบริหารงานของรัฐบาล ซึ่งถือเป็นแนวทางในการพัฒนาประชาธิปไตยอีกแนวทางหนึ่ง

3.1.2 การให้ความรู้แก่ประชาชน อบต. ควรจัดทำโครงการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง สร้างจิตสำนึกให้หวงแหนในท้องถิ่นและวัฒนธรรมของตน ด้วยการจัดหาวิทยากรผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการเมืองการปกครองมาบรรยายให้ความรู้ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้คนในชุมชนเกิดความตระหนักถึงท้องถิ่นตน ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ถูกต้องอย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากอำเภอ และ อบต. ถือเป็นองค์กรที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ดังนั้น ทั้งอำเภอ และ อบต. ต้องคิดวางแผนระยะยาวในการกระตุ้นให้คนในชุมชนเกิดความสำนึกในท้องถิ่น และในทางการเมือง เปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น ได้เสนอแนะ ถึงความต้องการของชุมชนอย่างเปิดเผย พร้อมทั้งให้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกๆ กิจกรรมในทางการเมือง สำหรับสื่อมวลชนควรนำเสนอข่าวสารทางการเมืองให้มากยิ่งขึ้น วิเคราะห์ข่าวอย่างถูกต้องเที่ยงตรง ไม่เอนเอียง เพิ่มรายการที่มีเนื้อหาสาระทางการเมืองเข้ามาประจำรายวัน เช่น รายการการเมืองภาคประชาชน การเมืองท้องถิ่น ปัญหาการเมืองไทยในปัจจุบัน การนำเสนอคำศัพท์ทางการเมือง หรือการล้อเลียนทางการเมือง พร้อมทั้งอธิบายให้ประชาชนเข้าใจในทิศทางที่สร้างสรรค์ เช่น นักการเมืองสองคนนี้เกาเหลากัน พรรคปลาไหล ปลาไหลใส่สะเก็ด มิดโกนอาบน้ำผึ้ง ตะแฉัดแต่ดัดแต่ เป็นต้น ซึ่งจะเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่นเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการเมืองในระดับชาติ ต่อไป

3.1.3 ด้านของประชาชน การไม่สนใจเข้าร่วมในกิจกรรมทางการเมือง รวมไปถึงถึงยอมรับอำนาจของรัฐบาล จะมีผลทำให้การปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชนไม่สามารถเกิดขึ้นได้ ผลประโยชน์ส่วนใหญ่ที่เป็นของชาติและประชาชนจะไม่ได้รับการตอบสนอง ประชาชนต้องหันมาตระหนักถึงสำนึกทางการเมือง ต้องเปลี่ยนสถานภาพของตัวเองจาก “ประชาชน” ให้กลายเป็น “พลเมือง” หมายถึงผู้ที่มีพลังในทางการเมือง โดยทั่วไปประชาชนมักจะชอบของฟรี เช่น รักษาฟรี รถเมล์ฟรี เรียนฟรี แต่สำหรับพลเมืองเขาจะต้องคิดพิจารณาอยู่เสมอว่าของฟรีไม่มีในโลก นโยบาย “ฟรี” ต่างๆ ที่ออกมามอมเมาประชาชนอย่างหน้า

ขึ้นตาดาน เงินที่ใช้ไปกับนโยบายฟรีไม่ใช่เงินส่วนตัวของรัฐมนตรี หรือเงินของนายกรัฐมนตรี หรือเงินของพวกนักการเมืองคนใดคนหนึ่ง แต่เป็นเงินภาษีของประชาชนที่ต้องเสียให้กับรัฐ และนับวันมีแนวโน้มจะเก็บเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เช่นค่าไฟฟ้าผันแปรที่เพิ่มขึ้น ราคาน้ำมันที่เพิ่มขึ้น ของใช้ในครัวเรือน อาหาร ที่เพิ่มขึ้นโดยไม่มีแนวโน้มลดต่ำลง รัฐบาลซึ่งเข้ามาบริหารประเทศแล้วนำเงินภาษีที่ประชาชนเสียไปมาใช้บริหารประเทศตามอำเภอใจ โดยไม่เปิดโอกาสให้มีการเข้าไปตรวจสอบ ถ่วงดุล และคัดค้าน อาจจะทำให้ผลประโยชน์ส่วนใหญ่ของชาติที่ประชาชนควรจะได้รับอย่างเช่นพลังงานน้ำมัน หรือก๊าซธรรมชาติในอ่าวไทย กลับไปตกอยู่กับตนเองและพวกพ้องได้ ประชาชนจึงควรอุทิศตนเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองให้มากยิ่งขึ้น เพื่อปกป้องผลประโยชน์ที่ประชาชนควรได้รับจากการเป็นเจ้าของประเทศ และเจ้าของเงินภาษีนั่น

ประการสุดท้าย ต้องเปลี่ยนทัศนคติที่ว่าการเมืองเป็นเรื่องของนักการเมือง หรือของผู้ปกครอง เป็นเรื่องของผู้นำ ผู้มีอำนาจวาสนา มีบารมี ประชาชนมีหน้าที่ทำตามกฎหมายหรือปฏิบัติตามข้อบังคับตามที่ผู้ปกครองเป็นผู้กำหนด และตนมีหน้าที่เพียงไปใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างเดียวนั้นไม่ได้ ประชาชนต้องเข้าไปตรวจสอบ ควบคุม กำกับ ดูแล การทำงานของรัฐบาลไม่ให้บริหารงานไปในทิศทางเพื่อผลประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้อง และเป็นหน้าที่ของรัฐต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มีความสามารถในการบริหารจัดการ เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่มีอำนาจ วาสนา บารมี หรือผู้ไม่มีอำนาจ วาสนา บารมี ต้องคิดอยู่เสมอว่าประเทศนี้การปกครองเป็นของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน

3.1.4 การนำผลการวิจัยไปใช้ ควรคำนึงถึงบริบทแวดล้อมของแต่ละชุมชนว่า สอดคล้องกับผลการวิจัยครั้งนี้หรือไม่ เนื่องจากเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ เป็นไปตามลักษณะเฉพาะของพื้นที่ และบริบทของชุมชนมอญเกาะเกร็ด ที่แตกต่างไปจากบริบทและสภาพแวดล้อมโดยทั่วไป จึงควรปรับปรุงเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในแต่ละพื้นที่ แต่ละสถานการณ์ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งต่อไป

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาเรื่อง วัฒนธรรมทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด ในครั้งนี้มีความสมบูรณ์อยู่ในระดับหนึ่ง และหากจะทำการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไปควรทำการศึกษาลงไปในรายละเอียดเรื่องจุดเด่นที่ค้นพบด้วย ได้แก่ ศาสนา ซึ่งเป็นตัวแปรสอดแทรกที่พบระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ว่ามีผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองชุมชนมอญเกาะเกร็ดอย่างไร อีกประการ ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสายมอญในชุมชนอื่นๆ ด้วย นอกเหนือจากชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ด ภายใต้อาณาเขตที่เหมือนกัน และแตกต่างกันออกไป ผลที่ได้นี้อาจแตกต่างไปจากผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ก็เป็นได้

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใคร่เสนอแนะถึงการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไปว่าควรจะนำตัวแปรด้านศาสนาซึ่งเป็นจุดเด่นที่พบในการวิจัยครั้งนี้เข้ามาอยู่ในกรอบแนวคิดของการวิจัยในครั้งต่อไป ทดลองเปลี่ยนวิธีวิจัยเป็นเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ หรือทำการวิจัยเชิงคุณภาพควบคู่กับเชิงปริมาณ เพื่อทราบถึงผลการวิจัยว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร สำหรับระเบียบวิธีวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาด้านวัฒนธรรมทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสายมอญชุมชนเกาะเกร็ดในครั้งนี้ ผู้ศึกษาวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา เพราะมีข้อบกพร่องน้อยกว่า มีวิธีการที่ผู้ศึกษาวิจัยต้องดำเนินการด้วยตนเองทั้งสิ้น ทำให้ใกล้ชิด และเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการได้โดยตรง อีกประการ ผู้ศึกษาวิจัยมุ่งเน้นศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความรู้สึคนึกคิด ทักษะ ทักษะ ทักษะ ความเชื่อ ความโน้มเอียงทางการเมืองของมนุษย์ที่มีความลึกซึ้ง และสลับซับซ้อน สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาตามสถานการณ์ที่แปรเปลี่ยนไป ทั้งนี้ ผู้ศึกษาวิจัยจะต้องดำเนินการด้วยใจเป็นกลาง ไม่มีอคติ ไม่โน้มเอียงไปทิศทางหนึ่งทิศทางใด รักษาไว้ซึ่งคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ เพื่อบรรลุสมมติเจตนารมณ์ที่ตั้งไว้อันเป็นเป้าหมายสูงสุด



บรรณานุกรม



บรรณานุกรม

- กนลา สุขพานิช-ขันทปราบ (2536) “ทหารกับการเมืองไทย: ความสัมพันธ์ระหว่างทหารพลเรือน ประชาธิปไตย และความมั่นคงของชาติ” คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- โกวิท วงศ์สุรวัฒน์ (2527) *ภูมิรัฐศาสตร์มิติใหม่* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์แพรววิทยา
- จิตรา พรหมชุติมา (2541) “พฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งของประชาชนในชุมชนแออัด” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต การเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- จินตนา เพ็ถกงาม ภาณุมาศ ลาตปาละและคณะ (2551) “ความเป็นมามอญเกาะเกร็ด” สารระสังเขปออนไลน์ สืบค้นวันที่ 27 สิงหาคม 2555 จาก <http://www.dnp.go.th/environment/rsdocument>
- จิระโชค วีระสัย (2538) *รัฐศาสตร์ทั่วไป* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- จุมพล หนิมพานิช (2554) “ธรรมาภิบาลทางการเมืองและการบริหาร” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการเมืองการปกครองไทย* หน่วยที่ 1 หน้าที่ 21 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์
- จรรุภา ศิริธวานนท์ (2553) “การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมชุมชนมอญเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ศิลปะศาสตร์ กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- เฉลิมพร แสงมณี (2549) “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร:กรณีศึกษาการเลือกตั้งทั่วไปเขตเลือกตั้งที่ 3 จังหวัดพิจิตร เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต การเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ชม ภูมิภาค (2549) “สื่อสารมวลชนกับการเมืองไทย” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชา พื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมของการเมืองไทย* หน่วยที่ 10 หน้า 661 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์
- ชาติรี เกษโพหนอง (2554) “การสืบสานวัฒนธรรมมอญเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันในการใช้สื่อของเด็กและเยาวชนในชุมชนเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร” ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์ มหาสารคาม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

- ฐปนรต พรหมอินทร์ และคณะ (2549) *พฤติกรรมทางการเมืองขององค์กรเครือข่ายภาคประชาชนภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540* นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์
- ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ (2554) “การสร้างสรรคการเมืองไทย: รัฐธรรมนูญ และแผนพัฒนาการเมืองไทย” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการเมืองการปกครองไทย* หน้าที่ 8 หน้า 19-25 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์
- นัฐประวีณ ศรีทรัพย์ (2537) “การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม และการชำระเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวมอญ: กรณีศึกษาชุมชนมอญบ้านลัดเกร็ด ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตร์ ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา กรุงเทพมหานคร ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ปณิสรา สุภาณี (2553) “ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด” การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต การเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- พัชราภรณ์ โรจนบุรานนท์ (2552) “วัฒนธรรมทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” วิทยานิพนธ์ ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต การเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- พลศักดิ์ จิรไกรศิริ (2554) “การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการเมืองการปกครอง* หน้าที่ 9 หน้า 9-11 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์
- พิศาล บุญผูก (2554) *ภูมินามอำเภopakเกร็ด โครงการการจัดการสารสนเทศจากภูมิปัญญาท้องถิ่นนนทบุรีศึกษาเพื่อส่งเสริมบริการห้องสมุดสู่ประชาชน* นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สำนักบรรณสารสนเทศ
- พฤทธิสถาน ชุมพล ม.ร.ว. (2535) *ระบบการเมือง ความรู้เบื้องต้น* กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ภานุทัต ยอดแก้ว (2539) “มอญ, อุดมการณ์ชาตินิยม, เครือข่ายของกระบวนการชาตินิยม มิติของสื่อและสาร” วิทยานิพนธ์ ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ กรุงเทพมหานคร ห้องสมุดศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- กัลลภ สุริยกุล ณ อยุธยา (2542) “เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม และการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของชาวมอญ” กรณีศึกษาหมู่บ้านเจดีย์ทอง ต.คลองควาย อ.สามโคก จ.ปทุมธานี วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตมานุษยวิทยา รัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, บัณฑิตวิทยาลัย

- มานิตย์ อินผง (2550) “พฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวไทยภูเขา: ศึกษาเฉพาะกรณี
องค์การ บริหารส่วนตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน” วิทยานิพนธ์
ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต การเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- ลินดา สมประสงค์ (2549) “บทบาทผู้นำทางการเมืองของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตรกับการ
พัฒนาการเมืองในระบอบประชาธิปไตย” วิทยานิพนธ์ ปริญญารัฐศาสตร
มหาบัณฑิต การเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- วรลักษณ์ บัวทรัพย์ (2553) “วัฒนธรรมทางการเมืองของกรรมการชุมชน: ศึกษาเฉพาะเทศบาลใน
เขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” วิทยานิพนธ์ ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
การเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- วรวัลย์ โรจนพล (2554) “กระบวนการและพฤติกรรมทางการเมืองของไทย” ใน
ประมวลสาระชุดวิชาการเมืองการปกครองไทย หน่วยที่ 6 หน้า 8-13 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์
- วันชัย เอี่ยมอ่อง (2547) “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนกับการพัฒนาการเมือง
ระดับท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัด สมุทรปราการ”
วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต การเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- วันชาติ เนตรานนท์ (2547) “การเรียนรู้ทางการเมืองของนักเรียนทหารไทยในยุคปัจจุบัน”
วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต การเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- วันเพ็ญ ชวรางกูล (2539) “ทัศนคติและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวเขาเผ่าอีโก้
หมู่บ้านผาหมี อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
การเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน (2548) “วัฒนธรรมทางการเมืองกับพฤติกรรมทางการเมืองไทย” ใน
เอกสารการสอนชุดวิชาการเมืองการปกครองไทย หน่วยที่ 11 หน้า 14-17 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์
- ศรัณญา เกสร (2551) “ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนมอญเกาะเกร็ด จังหวัด
นนทบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต ไทยศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- สถิต นิยมญาติ (2524) *สังคมวิทยาการเมือง* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช

- สุนันท์ เกษมชัยอนันต์ (2536) “ทัศนคติทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสื่อมวลชนไทย: ศึกษาเปรียบเทียบผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์และผู้สื่อข่าวโทรทัศน์สายการเมือง” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต การเมืองการปกครองไทย สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สุภร โอเจริญ (2541) *ชาวมอญในประเทศไทย* โครงการหนังสือชุดประเทศเพื่อนบ้านของไทยในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กรุงเทพมหานคร สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- สุรเดช ครองแก้ว (2550) “รูปแบบแลวิธีการซื้อเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร: ศึกษากรณีเทศบาลตำบลพบพระ จังหวัดตาก” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต การเมืองการปกครองไทย สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สมชาติ ธรรมศิริ (2549) “ปัญหาการเมืองไทยกับกฎหมาย” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาปัญหาการเมืองไทยปัจจุบัน* หน่วยที่ 13 หน้า 244 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์
- สมบัติ ชำรงชัยวงศ์ (2550) “การระดมพลังมวลชน” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมของการเมืองไทย* หน่วยที่ 6 หน้า 319 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์
- สมศรี ศิริขวัญชัย (2541) “การวิเคราะห์เชิงนิเวศวิทยาวัฒนธรรมเกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์: กรณีศึกษาชาวมอญเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร บัณฑิตมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
- ศุมาลี บำรุงสุข (2550) “ประวัติศาสตร์การเมืองไทยจากแง่มุมทางสังคมและวัฒนธรรม” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมของการเมืองไทย* หน่วยที่ 2 หน้า 61-63 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์
- สุเอ็ด คชเสนี (2551) “วัฒนธรรมประเพณีมอญ” กรุงเทพมหานคร ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร มหาวิทยาลัยมหิดล
- อานนท์ อาภาภิรมณ์ (2541) “สังคมวัฒนธรรมและประเพณีไทย” กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ไทย วัฒนาพานิชย์
- อุกฤษฏ์ แพทย์น้อย (2549) “กำเนิดลัทธิเสรีนิยมประชาธิปไตยสมัยใหม่” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาปรัชญาการเมือง* หน่วยที่ 7 หน้า 326-327, 336) นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์



ภาคผนวก



ภาคผนวก ก

แบบสัมภาษณ์เพื่อการศึกษาค้นคว้า

แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำข้อมูลเป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ หัวข้อเรื่อง “วัฒนธรรมทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสายมอญ” ศึกษาเฉพาะเขตชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ข้อมูลของท่านจะเป็นประโยชน์ในทางวิชาการ ไม่มีผลกระทบในทางเสียหายแก่ตัวท่านแต่อย่างใด จึงขอขอบพระคุณอย่างยิ่งที่กรุณาตอบแบบสัมภาษณ์ให้ งานวิจัยนี้บรรลุวัตถุประสงค์

จากแบบสัมภาษณ์ทั้งหมด 16 ข้อ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรในแต่ละข้อ โปรดแสดงความคิดเห็น

ส่วนที่หนึ่ง เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจทางการเมือง

1. ปัจจุบันประเทศไทยมีระบอบการปกครองแบบใด.....
.....
2. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับ ปี พ.ศ.2550 ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน กับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปี พ.ศ.2540 มีความแตกต่างกันอย่างไรบ้าง
3. ท่านคิดอย่างไรกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญที่บัญญัติให้ผู้ไม่จบปริญญาตรีไม่มีสิทธิลงสมัครรับเลือกตั้ง
4. ปัจจุบันประเทศไทยมีการเลือกตั้ง สส. กี่แบบ
5. การเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อและแบบแบ่งเขตมีความสำคัญแตกต่างกันอย่างไร.....
.....

ส่วนที่สอง ความสนใจในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง

1. ประชาชนควรติดตามข่าวสารทางการเมืองอยู่ตลอดเวลา และต้องมีส่วนในการกำหนดนโยบายของรัฐบาลด้วย
2. เมื่อเลือกผู้แทนราษฎรแล้ว ประชาชนควรปล่อยให้เป็นที่หน้าที่ของผู้แทนไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยว.
.....
.....

3. ในการรณรงค์ในทางการเมืองท่านเคยช่วยผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมืองหาเสียงอย่างไร

.....
.....

4. นอกจากการเลือกตั้งแล้ว ท่านเคยมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองอย่างไรบ้าง.....

.....
.....

5. ท่านเคยไปฟังคำปราศรัยหาเสียงในช่วงก่อนการเลือกตั้งมากน้อยอย่างไร.....

.....
.....

ส่วนที่สาม การยอมรับอำนาจรัฐบาล.

1. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับข้อบังคับที่ให้ชายไทยทุกคนต้องเข้ารับการตรวจเลือกเป็นทหาร โดยไม่มีการยกเว้น

.....
.....

2. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับรัฐบาลที่บริหารประเทศได้ทุกอย่างเพราะได้รับการเลือกตั้งมาจากประชาชน

.....
.....

3. เมื่อรัฐบาลสั่งห้ามจัดงานเลี้ยงสังสรรค์ และห้ามขายสุราก่อนการเลือกตั้งหนึ่งวันก็ต้องปฏิบัติตามคำสั่งนั้น

.....
.....

4. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเมื่อไม่ไปเลือกตั้งจะถูกตัดสิทธิทางการเมือง.....

.....
.....

5. ท่านคิดอย่างไรที่รัฐบาลห้ามมิให้ผู้ชุมนุมประท้วงปิดถนนเพราะทำให้ประชาชนทั่วไปได้รับความเดือดร้อน แต่ผู้ชุมนุมประท้วงไม่สนใจยังปิดถนนสร้างความเดือดร้อนต่อไป.....

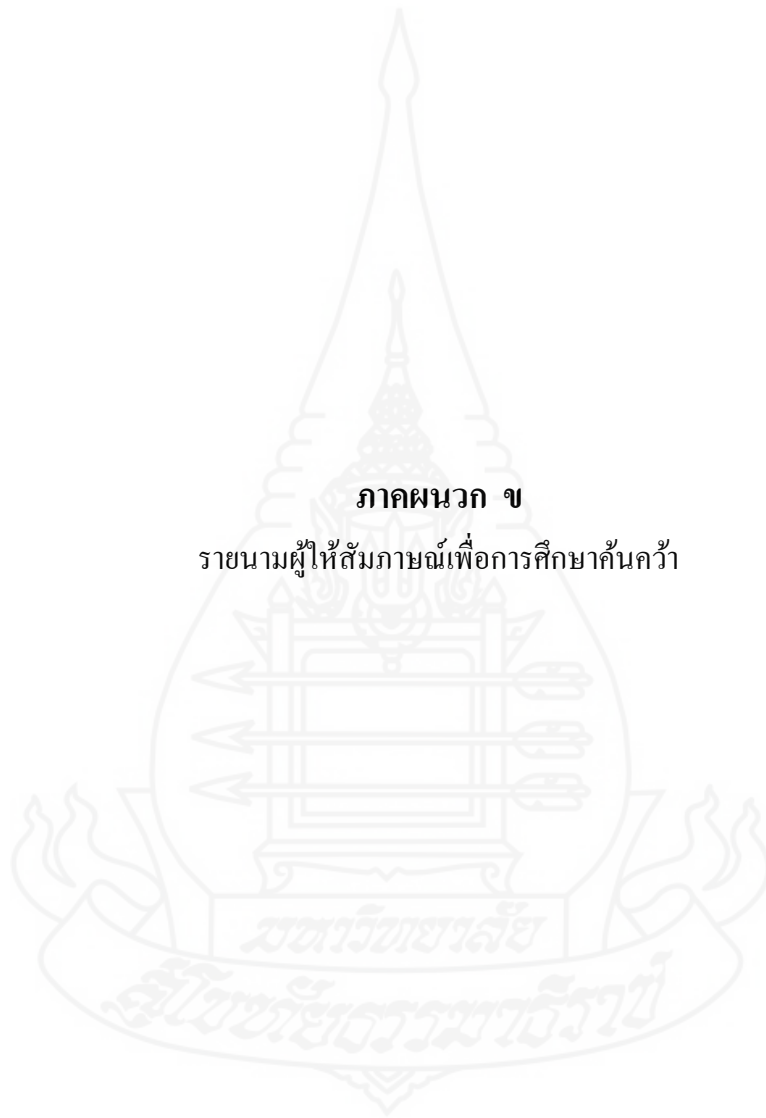
.....
.....

6. ถ้ารัฐบาลออกกฎหมายที่ท่านไม่เห็นด้วย ท่านพร้อมที่จะต่อต้านคัดค้านกฎหมายนั้น หรือยอมรับกฎหมายนั้น

.....
.....

ภาคผนวก ข

รายนามผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อการศึกษาค้นคว้า

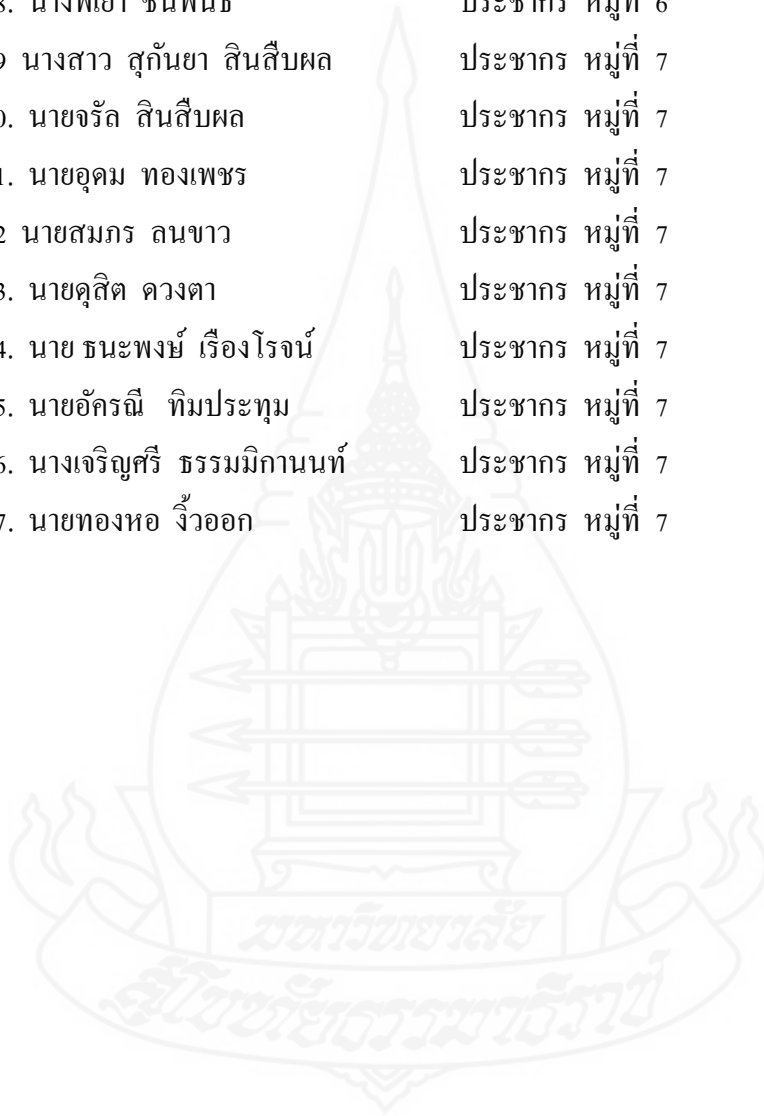


รายนามผู้ให้สัมภาษณ์

- | | |
|----------------------------------|------------------------------------|
| 1. นางมะลิ วงศ์จำนง | กลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมชุมชน |
| 2. ร.ต.ท.ทนาง ธรรมมิกานนท์ | กลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมชุมชน |
| 3. นายธนาคุณ หล่อมาลัยทอง | หัวหน้าส่วนโยธา อบต.เกาะเกร็ด |
| 4. น.ส.พัชราภา ใจดี | ประชาสัมพันธ์ อบต.เกาะเกร็ด |
| 5. นายกุลชาติ เหมือนพุท | ผู้ช่วยนักพัฒนาชุมชน อบต.เกาะเกร็ด |
| 6. นางสาวธยา หะสิทธิ์เวช | ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 1 |
| 7. นายคำรณ อึ้งขาว | ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 6 |
| 8. น.ส.สุพัตร เกตเจริญ | ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 7 |
| 9. นายสามารถ บุญลอย | ประชากร หมู่ที่ 1 |
| 10. พ.ท.ล้นทม อินอัญชัย | ประชากร หมู่ที่ 1 |
| 11. เรืออากาศตรี สรรค์ ชื่นพันธ์ | ประชากร หมู่ที่ 1 |
| 12. นายทัศนัย เชื้อเต็ม | ประชากร หมู่ที่ 1 |
| 13. นางพรรณนิภา อินอัญชัย | ประชากร หมู่ที่ 1 |
| 14. นายศรีเมือง ทรรทรานนท์ | ประชากร หมู่ที่ 1 |
| 15. นายสมบัติ แดงเฟื่อง | ประชากร หมู่ที่ 1 |
| 16. นายธงชัย กลั่นทรานนท์ | ประชากร หมู่ที่ 1 |
| 17. นายเสริม ใจสว่าง | ประชากร หมู่ที่ 1 |
| 18. นายสุรัช บัวหิรัญ | ประชากร หมู่ที่ 1 |
| 19. นายวิษณุ ใจวอก | ประชากร หมู่ที่ 1 |
| 20. นายสุธี ทัพทองคำ | ประชากร หมู่ที่ 6 |
| 21. นายสุรพล โพธิ์ใหญ่ | ประชากร หมู่ที่ 6 |
| 22. นางอริศรา แก้วชาติ | ประชากร หมู่ที่ 6 |
| 23. นางอีด อ่อมเลิศ | ประชากร หมู่ที่ 6 |
| 24. นางสะอึ่ง บุญอ่วม | ประชากร หมู่ที่ 6 |
| 25. นายวิเชียร รุ่งน้อม | ประชากร หมู่ที่ 6 |

รายนามผู้ให้สัมภาษณ์

26. นายสมชาย อรรถจันทร์	ประชากร หมู่ที่ 6
27. นางอุไร เลิศสุกกาย	ประชากร หมู่ที่ 6
28. นางพเยาว์ ชื่นพันธ์	ประชากร หมู่ที่ 6
29. นางสาว สุกัญญา สิ้นสืบผล	ประชากร หมู่ที่ 7
30. นายจรัล สิ้นสืบผล	ประชากร หมู่ที่ 7
31. นายอุดม ทองเพชร	ประชากร หมู่ที่ 7
32. นายสมภร ถนนขาว	ประชากร หมู่ที่ 7
33. นายดุสิต ดวงตา	ประชากร หมู่ที่ 7
34. นาย ธนะพงษ์ เรืองโรจน์	ประชากร หมู่ที่ 7
35. นายอัครณี ทิมประทุม	ประชากร หมู่ที่ 7
36. นางเจริญศรี ธรรมมิกานนท์	ประชากร หมู่ที่ 7
37. นายทองหล่อ จิวออก	ประชากร หมู่ที่ 7



ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	ดาบตำรวจ จิตกร บุญลอย
สถานที่เกิด	ตำบลวังไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร
ประวัติการศึกษา	รัฐศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พ.ศ. 2550
สถานที่ทำงาน	กองสวัสดิการ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
ตำแหน่ง	ผู้บังคับหมู่

